

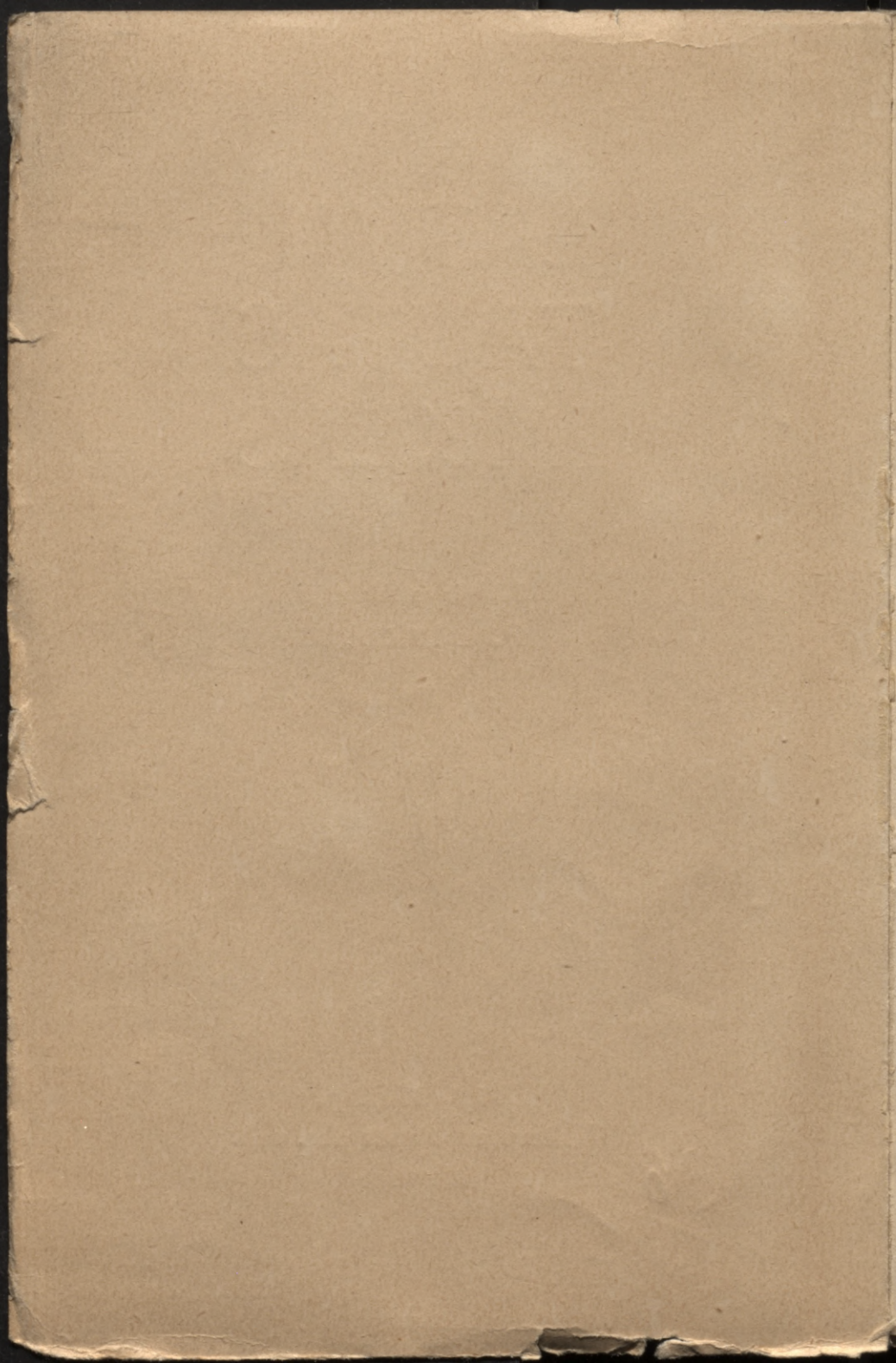
8
L112

LATVJU TAUTAS MĪKLAS

Sakrājis un sakartojis
P. Birkerts

Rigā, 1927. g.
Valtera un Rapas akc. sab.
izdevums

3
75

L $\frac{8}{112}$

dyubl-
84

Latvju tautas mīklas

Sakrājis un sakārtojis

P. Birkerts

Rīgā, 1927. g.

Valtera un Rapas akc. sab. izdevums

Valtera un Rapas
akc. sab. grāmatspiestuve
Rīgā, Brīvības ielā 129/133.

X

LATVIJAS VALSTIS
BIBLIOTĒKA

~~90-28.315~~

0309092106

Priekšvārds.

Patlaban mūsu miklu literātūrā ir sajūtams miklu krājumu trūkums. Lielākie miklu krājumi (Bilenšteina un Fr. Brīvzemnieka) jau sen ir bibliogrāfisks retums. Arī mazie miklu krājumiņi (piem. Tullija) vairs reti kur sastopami. Skolotāji un skolnieki savam darbam pat pie labākās gribas nevar šo folkloras nozari pienācīgi iztirzāt tāpēc, ka nav attiecīga miklu materiāla. Lai šo robu miklu literātūrā aizpildītu, sniedzam šo miklu krājumu. Pa žurnāliem, laikrakstiem un citur izkaisīto miklu materiālu vajadzēja savākt un sakopot. Bez tam vēl jāpiezīmē, ka vecie miklu krājumi, ja tos arī pārdrukātu, neatbilst vairs tagadnes prasībām. Vispirms viņi ir jau par maziem, un otrām kārtām — viņu iekārta lietošanai skolās neērta un nepiemērota.

Šis krājums ar vairāk kā 3000 miklām ir stipri plašāks par agrāk visplašāko Fr. Brīvzemnieka krājumu ar 1670 miklām. Bez tam arī viņa iekārta ir pavisam cita. Te miklas grupētas vispirms pēc miklu objektu (priekšmetu) sfērām. Miklu objekti atzīmēti pēc atminējumiem. Šāda grupēšana dod iespēju lasītājam, jau pārļaižot acis pār krājuma saturu, redzēt, kādu objektu sfēru tauta savās miklās aptver. Tas atvieglo darbu skolotājam un skolniekam.

Lai padarītu miklu krājumu vispusīgāku, tur ievietotas arī tās miklas, kas sastopamas mūsu dāinās, tāpat arī paraugam dažas miklu pasakas. Šis nodaļas rāda miklu ciešo sakaru ar citām folkloras nozarēm un palīdz izprast miklu izcelšanos.

Grāmatas ievada daļu ieņem teorētiski-vēsturisks apcerējums. Arī tas ir piemērots skolas vajadzībām. Daļu no šī teorētiskā ievada esmu ņēmis no brāļa Antona Birkerta „Latviešu literatūras vēstures“ (manuskripts): nodaļas II., III., IV., V., IX.

Pašu mīklu krājumu sastādot, esmu izmantojis galvenā kārtā literāriskus avotus: gan agrāk iznākušos mīklu krājumus, gan tās mīklas, kas izkaištas pa dažādiem rakstu krājumiem, žurnāliem u. t. t. Bet lai noapaļotu nodaļas un padarītu tās samērīgākas, tad tomēr esmu izmantojis arī manuskriptu materiālus. Tā piem. Latgales mīklas visas ir ņemtas no manuskriptiem, ko iesūtījusi galvenā kārtā Preiļu sk. P. Caunītis, kā arī skolotājas O. Rozīte (Viļānos), Lonija Straupmane (Kaunatā), Emīlija Lejassaus (Novoselkos), un Zemgales mīklas papildinātas ar skol. Flūģina ievāktiem krājumiem, (skolnieka Armanda Zvingeļa, no Liel-Vircavas pagasta, un skolnieces M. Kuņķes, no Etelpes pag., Bauskas apr.). Lielākais manuskriptu vairums gan paliek vēl neizmantots.

Visiem krājuma līdzstrādniekiem un pabalstītājiem izsaku savu vissirsnīgāko pateicību un ceru arī uz citīgu līdzdarbību turpmāk.

Rīgā, februārī, 1927. g.

Sastādītājs.

Teoretiskais ievads.

I. Mīklas jēdziens.

Kāda angļu folkloras jeb tautas ideoloģijas zinātniece C. S. Berne (Burue) par mīklām izsakās šādi: „Tautām uz zemākas attīstības pakāpes atrodoties, mīklas nebūt nav tikai jeux d'esprit (vārdu rotaļas), bet viņas ir nopietni uzdevumi, kas jāatrisina (problems for solution). Kamēr sakāmvārds konstatē kādu faktu vai izsaka kādu domu skaidrā metaforā, tamēr mīkla apraksta kādu personu vai lietu neskaidrā, miglainā metaforā, ar nolūku pārbaudīt cilvēka prāta attapību, kas mēģina to (t. i. personu vai lietu P. B.) uzminēt. Tādā kārtā mīklu uzdošana un minēšana paliek par asprātības (resp. attapības P. B.) izmēģināšanas līdzekli, par dialektisku saciksti; un tiešām, pie dažādām tautām mīklas tiek lietotas ne tikai kā patīkams laika kavēklis, bet gan kā audzināšanas līdzeklis, kā „prāta vingrošana“ (mental gymnastics) un pat kā intelektuālo (t. i. prāta P. B.) spēju nopietns pārbaudījums.“

Tiktāl šī angļu nacionālideoloģiju (folkloras) zinātniece. Tā tad viena no mīklas galvenām iezīmēm ir tā, ka viņa ir **uzdevums**. Tikai tālāk mostas jautājums: kāds uzdevums? Kāda viņš rakstura? Berne piezīmē, ka mīklas uzdevums ir tērpts neskaidras jeb tumšas metaforas tērpā. Šī iezīme ir svarīga. Kāds vācu folkloras pētnieks, E. H. Meiers, piezīmē, ka mīklas vecā augšvācu (Althochdeutsch) izloksnē tikušas sauktas jau gadu tūkstošu ilgi par „das Tunkel, das Dunkel“, t. i. par tumšajām. Šo nenoteiktību un „tumsu“, kuŗa pār mīklām

guļ, E. H. Meiers arī uzlūko par vienu no viņu galvenajām iezīmēm.

Piegriežot vērību nīklas valodniskam aspektam mūsu valodā, te vispirms jāreķinās ar vārdiem „minēt“, „atminēt“, „uzminēt“. Latvietis saka: „Uzmini (vai atmini) manu miklu.“

Pamēģināsim iespiesties šo vārdu psiholoģijā. Tā tad: ko nozīmē vārds minēt vai uzminēt? Ņemsim piemēru. A saka uz B: „Uzmini, kas man kabatā?“ Te A liek, lai B atrisina zināmu uzdevumu. Un savāds šis uzdevums. Par daudz maz datu prāta loģiskai darbībai. Kabatā var būt bezgala daudz visādu lietu: tur var būt rakstāma spalva, nazis, gredzens, naudas gabals, rieksts, vēstule, sveces, gals, korkis, siera gabals u. t. t., u. t. t., līdz bezgalībai. Kā te lai uzmin? Ko te lai dara domājošais prāts, loģika?

Un tomēr: arī te prāts, attapība, apsvēršana un loģika var gan ko darīt. Tā piem. B neteiks, ka A kabtā ir zirgs, auns, arklis, velosipeds vai citas tamlīdzīgas „lielas“ lietas. Tās loģiski domājošais prāts nošķirs nost un minamo objektu pulkā neierindos. Tālāk domājošais prāts vērīgi aplūkos A personību, viņa apkārtni. Tā piem., ja A ir uz laukiem, tad mazāk iespējas, ka viņa kabatā atrastos pilsētas priekšmeti. Tad B vēros, no kurienes A patlaban nāk: vai no pļavas, rudzu lauka vai dārza? Ja viņš nāk no rudzu lauka, tad ir iespējams, ka kabatā ir kāda rudzu vārpa, rudzu puķe, vai kas tamlīdzīgs. Ja A turpretim pārbraucis no pilsētas, tad tur var būt pilsētā dabūjamas lietas. Bet šo lietu izvēle atkal atkarājas no personības, sabiedriskā stāvokļa, vecuma, profesijas u. t. t. Tā piem. pilsētā iegūstamo un interesanto priekšmetu izvēle savāda būs 16 gadu vecai skolniecei, savāda 60 g. vecai zemniecei, savāda skolotājam, savāda 40 g. vecam lauku strādniekam. To visu domājošais prāts ņem vērā šī neno-

teiktā uzdevuma atrisināšanā. Šis domājošais prāts sašaurina nosaucamo objektu virkni un līdz ar to arī nenoteiktību sašaurina. Bet pavisam iznīcināt šo nenoteiktību viņš nespēj. Viņa tomēr zināmā mērā paliek.

Tā tad minēšana ir tāda uzdevuma risināšana, kur pārāk maz dotu datu vai arī šie dati ir pārāk nenoteikti. Minējuma risinājums vienmēr lielā mērā iet uz „labu laimi“. Tur daudz varbūtību.

Miklai sakars ar vārdu „minēt“. Mikla ir minama. Miklai ir atminējums. Miklas atminējums ir nenoteikta uzdevuma atrisinājums. Minēšanas jēdziena psiholoģija met gaismu arī uz miklas būtību. Atzīmēsim miklas galvenās iezīmes:

1. Mikla ir īpatnēja rakstura uzdevums.
2. Šī uzdevuma atrisinājums (miklas atminējums) ir kāds priekšmets, persona vai darbība.
3. Uzdevuma atrisināšanai dotie dati ir allaž ļoti nenoteikti.
4. Uzdevuma atrisināšanai vajadzīgie dati ir alēgoriskas un metaforiskas dabas.
5. Atrisināšanas datu metaforām ir stipri attāla līdzība ar miklas objektu (atminējumu). (Piem. Divi māsiņas sviestu glauž. Kamanu slieces.)
6. Miklas minēšana ir intelektuāla sacikste starp miklas uzdevēju un minētāju.
7. Miklas procesa (t. i. uzdošanas un minēšanas) emocionālā puse tagadējā laikmetā ir tā bauda, ko sniedz sacikste, miklas asprātība, meklēšanas, atrisināšanas un atrašanas bauda. (Tālākā senātnē miklai bijuši vēl daži citi aspekti un funkcijas).
8. Tautas miklas ir viens no folkloras jeb tautas ideoloģijas veidiem.
9. Miklas, kā folkloras veids, pieder pie tautas poezijas veidiem.
10. Viņas ir viens no sīkpoezijas (Kleindichtung) jeb mazu apmēru poezijas veidiem.

Tā tad mīkla **pēc būtības** ir tāds uzdevums, kuŗa atrisinājums ir kāds priekšmets, persona vai darbība, bet kuŗa (t. i. uzdevuma) atrisināšanai dotie dati ir metaforas, kam ļoti attāla līdzība ar uzdevuma (t. i. mīklas) atminējuma objektu. Tā var dēfinēt mīklu vispār.

Nemot vērā tautas mīklas, dēfinīcija būs savādāka:

Mīkla, kā folkloras veids, ir tāds tautas sīkpoezijas ražojums, kuŗas galvenā būtība ir kāds uzdevumstums un attālas metaforas veidā, bet kuŗas nolūks ir intelektuālas sacīkstes un asprātības bauda.

II. Mīklas pasaules literātūrā.

Mīklas ir gara ražojumi, kuŗiem daudzkārt zināms sakars ar tādiem pat ražojumiem citās tautās.

Mīklas sastopamas pie dažādām tautām jau sirmā senatnē, kā to liecina daži veci literātūras pieminekļi, piem.: indiešu vedas, Bībele, arābu un grieķu rakstniecība, skandināviešu Edda un skaldū dziesmas, tautu pasakas u. c.

No daudziem jautājumiem, kas saistīti ar mīklas vēsturi, atzīmēsim tikai dažus, kas mums šķiet nepieciešami lietas būtības izprašanai. Svarīgākie no viņiem būtu: mīklu vecums, celšanās, sabiedriskā funkcija, veidi, ceļošana.

Mīklu vecums ir dažāds, atkarībā no laikmeta, kad viena vai otra no tām radusies. Dažu mīklu vecumu varam vairāk vai mazāk nojaust pēc to tekstu vecuma, kur viņas atrodamas, vai pēc laika, kad dzīvojusi viena vai otra persona, ar kuŗas vārdu mīkla stāv sakarā. Indiešu Rigvedas teksta rašanos pēt-

niekl attiecina uz 1500.—1000. g. pr. Kristus, Salamans, kas milējis lietot miklas, dzīvojis ap 960.—930. gadu pr. Kr., Homēra gaitu, kurai sakars ar miklas vēsturi, attiecina uz laikmetu ap 8.—7. g. s. pr. Kr., parējie vecākie mīklu avoti iekrīt vidus laikos. Jauno laiku sākumā jau parādās mīklu krājumi (Francijā, Vācijā).

Bez vecajiem tekstiem ir vēl otrs mīklu avots: folklorā, piem. pasakas, anekdotes, tautas dziesmas un patstāvīgi tautā cirkulējošais mīklu krājums. Cik šis avots vecs, tas grūti nosakāms.

Mīklu celšanos daži pētnieki ved sakarā ar reliģisko kultu (Šraders), daži ar sapņiem (Bonus). Mīklu vēsture gan rāda, ka viņas cēlušās nodažādām saknēm. Rigvedā, uzglabājušās miklas, kas cēlušās sakarā ar reliģisko kultu: upurēšanas brīdī priesteri uzdevuši cits citam, kā arī upurētājam kosmogoniska rakstura miklas, piem. „Kas staigā viens?“ (Saule), „Kas tiek atdzemdināts?“ (Mēness). Turpretī kultiska rakstura nav mīklai, ko zvejnieki pēc teikas (radusies ap 500. g. pr. Kr.) uzdevuši Homēram, kad tas jautājis, vai viņi ko noķēruši: „Ko mēs noķērām, ir prom, ko nē, to nesam mājup.“ Zvejnieki bijuši igni, ka ar zivju ķeršanu nav veicies, bet utis jānes mājā. Psihiskie pamati te būs: ignums, komiska fantazijas rotaļa.

Vēl citus pamatus atrodam Simsona mīklā — Bibēlē. Simsons, iedams precību gaitās, sastop jaunu lauvu un saplēš to. Pēc laiciņa, iedams to pašu ceļu, viņš apskata lauvas maitu un redz, ka tanī bišu pulks ar medu. Viņš pārnes medu mājā tēvam un mātei, bet nesaka, kur to dabūjis. Savās kāzās viņš uzdod 30 jaunekļiem mīklu ar nosacījumu: kad tie septiņās kāzu dienās to uzminēs, tad viņš tiem dos 30 smalka audekla kreklus un 30 svētku drēbes, kad neuzminēs, tad viņš dabū to pašu no jaunekļiem. Mīkla ir šāda: „Barība izgāja no rijēja, un saldums izgāja no sti-

prajā.“ Jaunekļi, nevarēdami mīklu uzminēt, pierunā Simsona sievu, lai tā izdabū noslēpumu. Tā arī notiek. Simsons maksā, ko solijs.

Ļoti interesanta un raksturīga ir šīs mīklas psiholoģija. Redzam skaidri viņas celšanos un arī sabiedrisko funkciju. Simsons formulē paradoksāla aforisma veidā savu piedzīvojumu, reālu faktu. Lieto viņš šo mīklu kāzās, tā tad saviesīgā dzīvē. Bet ar kādu nolūku? Ne kā beznolūka rotaļu, bet kā ieinteresētu spēli. Cik nopietna ir šī interese, redzams no tam, ka Simsons, lai samaksātu solīto, aiziet uz Asklonu, nokauj tur 30 vīru, paņem viņu drēbes un tās tad iedod mīklas uzminētājiem. (Bībele, Soģu gr. 14. nodaļa). Ņemot vērā šo mīklas materiālo pusi, liekas, ka Simsons spēlējis hazarda spēli, solīdams lietas, kuŗu viņam nav, bet būdams tajā pārliecībā, ka mīkla neuzminama, un viņš dabūs nosacītās mantas. Cik nopietns ir viņa stāvoklis, kad spēle pazaudēta, liecina viņa briesmīgā rīcība.

Mīklu sociālā funkcija dažādām tautām ir dažāda: kults — indiešiem, sacikste — indiešiem, ebrējiem, grieķiem, romiešiem, laika kavēklis viesībās — ebrējiem, grieķiem, romiešiem, rotaļa — arābiem, izprieca — vidus laiku Vācijā, gudrības pārbaudījums — indiešiem, ebrējiem, grieķiem u. c.

Mīklu veidi pasaules literatūrā — ļoti dažādi. Rīgvedā, kā jau redzējām, mīklām ir jautājumu forma, tāpat pa daļai arī skandinavišu Eddā, piem.: „Kas ir baltāks par sniegu?“ „Kas ir augstāks par kalnu?“ u. c. Grieķiem rodas Sfinksas mīkla, kas uzskatāma kā tips vēlāk plaši pazīstamām likteņa mīklām, jo ar viņu uzminēšanu vai neuzminēšanu stāv sakarā cilvēka liktenis. Kā tips uzskatāma arī mīkla, kuŗas neuzminēšanas dēļ, kā teika stāsta, miris Homērs. Šī mīklas tipa iezīme ir neuzminamība; ja grib uzminēt, jāzina apstākļi, kādos mīkla radusies. Šo tipu varam saukt arī par Simsona mīklu, jo Simsona mīklai

Bībelē tas pats raksturs. Bībelē izveidojies vēl otrs mīklas tips: allēgorija jeb līdzība (Vārava sapnis, Ecekiēļa mīkla, Jaunās derības līdzības). Visi šie mīklu tipi ieskatāmi mīklas vēsturē par mīklas priekšpakāpēm. Šīm mīklām ir savi blakus nolūki: pamācīt, cilvēku glābt vai pazudināt, sludināt tikumības mācību u. c. Vidus laikos mūki pat tieši liek mīklu reliģijas kalpībā (katechizācija). Bet ap jauno laiku sākumu mīkla atraisās no šīm tendencēm un kļūst patstāvīga. Šo neatkarīgo mīklu sauc par īsto mīklu, kaut gan robežas starp īsto un neīsto grūti nosakāmas. Mīklas vēsture vēl ļoti robaina. Atzīmējams tikai, ka viņā saskatāmas divi līnijas: grāmatu mīklas un tautas mīklas. Viņu ceļš iet savstarpēji krustodamies. Līdz ar jauniem laikiem radās mīklu krājumi, kas sekmē viņu pētišanu.

III. Mīklas mūsu tautas pasakās.

Mūsu tautas pasakās ir laba tiesa mīklu pasaku,*) kurās atrodami dažādi mīklu tipi un dažāds materiāls, no kuŗa varam vērot raksturīgus momentus mīklu psiholoģijā un viņu lomu dzīvē.

a) **Mīklu celšanās.** Ikdienīškā dzīvē bieži varam vērot, ka īstenības faktus izlieto kā mīklu. Tā piem. sakām: „Uzmini, cik maksā šis zirgs, šis pulkstenis vai — kuŗā rokā zieds“ u. t. l. Arī pasakās sastopam īstenības faktus kā mīklu. Piem. „No kā šī galda-drāna taisīta? No kā šis pods taisīts.“ (L. P. VI., Nr. 42.) Še acīm redzot mīkla ir grūti izprotamais materiāls, no kā lietas taisītas. Dzelzsdēls ieiet kāda ķēniņa pili. Ķēniņam trīs meitas, un visas uz mata vienādas, Tam, kas trijās reizēs uzminēs, kuŗa jaunākā meita, ķēniņš solījis to dot par sievu līdz ar visu.

*) Lercha Puškaiša krājumos — vairāk kā 40. Dažus paraugus sk. šīs grāmatas XX. nodaļā.

valsti, bet ja neuzmin, tad jāmirst. — (L. P. VI, 1., 338. l. p.) Kādā citā pasakā ķēniņš preciniekam liek uzminēt, kuŗa no 30 vienādi ģērbtām sievietēm ir princese. (L. P. VI., 1. 444. l. p.)

Te, kā redzams, mīkla slēpjas personu analogijā. Te pārbauda cilvēku, vai viņš būs tik vērīgs, gudrs un atjautīgs, šo analogijas noslēpumu pārvarēt. Dzelzsdēls to var, bet tikai pārvērzdamiem par dažādiem kustoņiem un izlūkodams noslēpumu.

Kādam citam ķēniņam ir skaista meita, kuŗai trīs kārpas galvā: viena sudraba, otra zelta, trešā dimanta. Ķēniņš apsola meitu par sievu tam, kas uzminēs, no kā šīs kārpas. Neviens no preciniekiem nevar uzminēt, bet uzmin ganu zēns, kam meita iepriekš noslēpumu pateikusi. (L. P. VI, 2., Nr. 143.)

Mīklas daba te sarežģītāka nekā iepriekšējā gadījumā: tur vismaz analogija, te trīs objekti, kuŗu sastāvs jāuzmin bez nekādām iepriekš dotām pazīmēm.

Nevien priekšmeti, personas var noderēt kā mīkla, bet arī situācija. Tā mežsarga dēlam muižas kungs pavēl, ka jāiet uz muižu: ne plīkam, ne ģērbušamies, ne jāšus, ne kājām; durvju priekšā jānostājas starp ziemu un vasaru. Šo mīklu mežsarga dēls atrisina ne vārdiem, bet darbiem: viņš izģērbjas plīks, ietinas tiklā, uzlec kazai mugurā, paņem līdz ratus un ragus un dodas uz muižu, aizjāj ar kazu līdz lielajām durvīm un apstājas, atspiezdamiem ar vienu roku uz ratiem, ar otru uz ragum. Redzams, šo situācijas mīklu atrisina drāmatiski — ar situāciju. (L. P. ., Nr. 10, un VI., 2., 1002. l. p.)

Mīklas izteiksmes šajos gadījumos vēl nav: te mīkla ir īstenības faktors un tanīs arī paliek. Bet ir pasakas, kuŗās redzam šo atraisīšanās procesu. Piem. kādam ķēniņam ir meita. Preciniekiem jāuzdod mīkla, ko viņa nevar uzminēt. Ja uzmin, tad nāve. Ja neuzmin, tad to apprecē. Precībās jāy arī kāds muižnieks, kuŗam nelabvēlīga pamāte iedevusi līdz ar

nāves zālēm jauktu ceļa kukuli. Ceļā precinieks pasviež gabaliņu no kukuļa šnelim — tas beigts. Viņa maitu pieskrej knābāt sešas vārnas — tās beigtas. Muižnieks paņem vārnas līdz un ceļā, iekļuvis laupītāju lizdā, izvāra tās vakariņās — 12 laupītāji beikti. Nojājis galā, viņš uzdod ķēniņa meitai mīklu: „Kas tas ir: viens sita vienu, viens sita seši, un seši sita divpadsmit?“ Ķēniņa meita mīklu neuzmin, jo šī mīkla pieder pie Simsona mīklas tipa, tā tad neuzminama.

Mīklas celšanās psiholoģijā te redzam vienu tālāku momentu: še mīkla nepaliek vairs faktors, bet lāku momentu: še mīkla nepaliek vairs faktos, bet Te redzam arī viņas veidošanās procesu: mīklas autors gandrīz vai matēmatiski abstraktā formā savtvēris sava piedzīvojuma rezultātus. (L. P. VI, 2., 1007.—1009. lp. Analogiska turpat 1009.—1011. lp.)

Kāda cita pasaka dod iespēju ieskatīties vēl tuvāk mīklas rašanās darbnīcā. Kungs grib nodot viru zaldātos. Sieva lūdza, lai atlaiž. Kungs ar mieru, bet tikai tad, kad viņa tam uzdod neatminamu mīklu. Raudādama viņa mežā nosēžas zem koka. Izsalkusi ēd gabaliņu maizes, zīdīdama bērnu. Virs galvas putniņš baro bērniņus lizdā, apakšā tekā skudras. Pārgājusi mājā, viņa uzdod kungam mīklu: „Es ēdu, man' ēda, ēd man' augšā, apakšā.“ Mīkla neuzminama.

Te redzam dažus visai vērtīgus momentus mīklas rašanās procesā: 1) zināmi apstākļi spiež meklēt grūtu mīklu, 2) mīklai vielu dod paša piedzīvojumi un pieredzējumi, 3) autors, dodams mīklai formu, ietver viņā pa vilcienam no saviem pārdzīvojumiem un piedzīvojumiem, atstājot noskaidrotājus momentus neminētus. Šie neminētie momenti tad nu patiesībā ir — mīkla. (L. P. VI, 2., 1013. lp.)

Augšā minētās mīklas pieder pie tā tipa, ko sauc par neīstām mīklām: viņas ir neuzminamas, ja nezina situāciju, kas aiz viņām slēpjas. Bet pasa-

kās ir atrodamas arī īstas mīklas. Tā piem. velns, gribēdams dabūt savā varā pieguļnieku, liek viņam mīklas minēt. Vienu pieguļnieks nevar uzminēt: „Kas cietāks par akmeni un mīkstāks par pūpēdi?“ Kāds noslēpumains vecītis viņam pasaka uzminējumu, paskaidrodams, ka tas esot tas, ko velns katru dienu meklējot: cilvēka dvēsele. (L. P. VII, 1., 953.—955. lp.). Tā tad te redzam īstu mīklu izaugam no konkrētiem apstākļiem. Šī mīkla ir spējīga dzīvot patstāvīgu dzīvi. Tādas patstāvīgas īstas mīklas ir arī atrodamas mūsu pasakās. Tā minētajā pasakā ir mīkla: „Dzelzu cūka, linu aste“ (Adata), kuŗu atrodam mūsu mīklu krājumos. (Brīvzemnieks, Trudi, 42. lp.). Bet, kā jau minēts, robeža starp īsto un neīsto mīklu ir plūstoša. Tā augšējā piemērā par neuzmināmu un neīstu apzīmētā mīkla divi variantos tomēr dzīvo patstāvīgi. (Sal. šajā krājumā 1201. un 1202.).

No dažām pasakām varam spriest arī par mīklu sacerēšanas laiku. Tā, kādas mīklas sacerētājs piemin vecu dievvārdu grāmatu (L. P. V, 293. lp.) un kādā citā — Bībeli (L. P. VII, 1., 954.—955. lp.). Tā tad šīs pasakas līdz ar mīklām savā tagadējā veidā nevar būt radušās agrāk par 16. un 17. g. s.

Kā redzams, mūsu pasakās tēlots, kā mīklas rada, atsevišķi cilvēki sakarā ar saviem pārdzīvojumiem zināmos konkrētos apstākļos. Dažas no tām paliek sakarā ar pasakām, citas turpretī atraujas no tām un dzīvo patstāvīgu dzīvi: tām pašķīris ceļu viņu laimīgākais formulējums, stils. Te mūsu pasakas apstiprina ieskatu, ko par mīklu celšanos izsaka vācu folklorists R. Pečs: „Mīklu formas radušās aiz gadījuma vai aiz masu instinkta tikpat maz, kā dziesmas, pasakas u. c. formas. Pie uzņemšanas, izvēles, pārveidošanas u. t. t. varētu būt līdzdarbojušies sabiedriski spēki, bet pirmo soli vienmēr spērušas atsevišķas personas, un viņas uzspiedušas savam ražoju-

mam savu gara zīmogu, ja arī viņu vārdi līdz mums nav nonākuši.“ (R. Petsch. Das deutsche Volksrätzel. 1917. 12., 13. lp.).

Kā notiek šī tautas, resp. sabiedrības līdzradīšana, to redzam no kādas mīklas, kuŗai mūsu pasakās vairāk variantu; tā ir mīkla, ko puisis izveidojis no saviem piedzīvojumiem: vecītis viņam iedevis ābolu, lai pārnes mājās kādai sievai. Viņš ābolu apēdis. Tūliņ kabatā viņam radies bērns, kuŗu viņš ielicis stārka līzdā, lai bērnu izaudzina. Pārgājis mājā, viņš uzdod mīklu: „Ābols tēvs, puisis māte; vējš šūpo, putns baro.“ (L. P. I, Nr. 130.). Šai pasakā ir runa par puisēna dzimšanu, kādā variantā — par meiteni. un mīkla skan tā: „Ābols mans tēvs, puislis mana māte, viesturs uznesa ozola galā, vējš šūpoja, putns izbaroja, ēzēlis mans precinieks, ķēniņš mans brūtgāns.“ (VI, 2., 1015. lp.). Kādā citā variantā šī mīkla formulēta īsāki un lakoniskāki: „Stārks mani baroja, ozols mani šūpoja, ēzēlis mans brūtgāns.“ (VI, 2., 1016.); vēl citā: „Puisis mans tēvs, ābols manā māte, krauklis mani audzināja, suņi mani precēja, un ķēniņš mani apņēma.“ (VI, 2., 1017.). Beidzot vēl šāda variācija: „Mini, mini mīklu! — Kas tā par mīklu? No puīša piedzimu, pie vanaga uzaugu, zirgs mani pie vīra aiznesa.“ (VI., 2., 1019.).

Kā redzams, katras pasakas varoņa mutē šī mīkla pārveidojas. Tikai te nu jautājums: vai pasakas varonis ir mīklas autors? Nē. Mīkla ir tikai daļa no pašas pasakas, un pasaka ir dzejas darbs, kuŗu radījis viens vai otrs nepazīstams tautas dzejnieks. Pasakas variantu var būt radījis cits dzejnieks nekā viņas pamata formu, bet mīklu viņš var būt aizņēmis no šīs pamatformas un pārveidojis to. Var arī būt, ka mīkla pārveidojusies stāstītāju mutē, iedama no paaudzes uz paaudzi. Kādi psihiskie procesi ņēmuši dalību mīklas veidošanā? Tie paši, kas ņem dalību pasakas, resp. mākslas darba veidošanā. Ja mīkla ir sau-

sāki formulēta, tad strādājis vairāk sintēzējošais intelekts, ja dzejiskāk, tad vēl turklāt mākslinieciskā domāšana un estētiskā fantāzija.

b) **Miklu tipi.** Viens no visvecākiem miklas tipiem ir jautājumu miklas, kas lietotas gudrības pārbaudīšanai un kādus atrod Rīgvedā, Bībelē, skandināviešu Eddā. Šo tipu pazīst arī mūsu pasakas. Piem. „Kas ir vissaldākais?“ (Miegs). „Kas ir visčaklākais?“ (Skauģa prāts). (L. P. VI, 2., 889. lp.) Šie gudrības jautājumi pasaules literatūrā vēlāk, vidus laikos, nereti pārvēršas par asprātības rotaļu. Kaut ko tamlīdzīgu redzam arī kādā mūsu pasakā. Piem. starp velnu un vecīti notiek šāda asprātības sacikste: Velns: „Kas ir viens?“ Vecītis: „Viens nav nekas.“ Velns: „Nu kas ir divi?“ Vecītis: „Div' ac' pierē!“ Velns: „Kas ir trīs?“ Vecītis: „Trīs zar(i) dakšā“ u. t. t. (L. P. VI, 2., 1013. lp.).

Otrs tips ir — allēgoriskā mikla. Tā sastopama pasakās gan sapņa, gan īstenības veidā. Piem. ceļa vīrs guļ krogā par nakti un redz sapni: viņš iziet pa vienām durvīm — tur sēž viena mātīte, un tai čūska pie krūtīm; iziet pa otrām — tur skraida ragavas uz vienu un otru pusi; iziet pa trešajām — tur cilvēkam uzdurts miets uz kājas; iziet pa ceturtajām — tur cilvēkam cirvis uz kakla. No rīta krodzinieks iztulko sapni: mātīte — am(m)a, ragavu skraidīšana — tādēļ, ka vakarā tās neapgāžot, miets — pārstatīts robežu miets, cirvis uz kakla — tādēļ, ka niekodamies iecērtot lietas kokus. (L. P. VI, 1, 141., turpat arī cita 142. lp.).

Kādā pasakā lietotā īstenība atgādina Vārava sapni Bībelē. Piem. ķēniņu, kas palīdzējis nabagiem, kāds nabags uzaicina pie sevis sērst. Jāgot pie nabaga, ķēniņš redz: 1) ābeli ar visādiem āboliem, 2) kūdas aitas treknā zālē, treknas aitas vājā zālē, 3) baļķus peldam un pēc dzēriena brēcam, 4) viru istabā grozāmiešus un bērnu rēgojamies. Šos miklai-

nos redzējumus nabags izskaidro šādi: „Šī ābele ir pasaule, un dažādie āboli ir cilvēki. — Kūdās aitas ir nabagie cilvēki, treknās — tikumīgie. — Šie balķi ir dzērāji vīri, kam šeitā ir jāslāpst. — Tas vīrs ir tavs tēvs un tas bērns ir viņa grēks: uz kuŗu pusi viņš griežas, grēks visur rēgojas priekšā.“ (L. P. VII., 1., 144. lp.). Šī allēgorija, kā tas redzams pa daļai no viņas formas, pa daļai no tendences, nešaubāmi radusies zem Bībeles iespaida. No mīklas viņu vel šķir šis pamācības rakstūrs, kuŗa īstām mīklām nav.

Kā trešais atrisinājums Homēram uzdotās neatminamās mīklas tips. Mūsu pasakās tās atrodams šādā veidā:

„Mans tēvs aizgāja uz mežu stirnas šaut: kuŗu nošaus, to pametīs mežā, un kuŗa paliks dzīva, to pārnesīs mājās.“ (L. P. I, Nr. 16.).

„Kur tēvs — tēvs aizgāja zaķus šaut: — kuŗu nošaus — atstās mežā; kuŗš paliks dzīvs — pārnesīs mājā, un māte atkal aizgāja tur raudāt, kur pērn bij dziedāt.“ (L. P. VI, 2., Nr. 151.)

Daža no šī tipa mīklām eksistē arī patstāvīgi. Piem. „Kas tā par jakti? Kuŗu noķer, to nokauj, no sviež zemē, kuŗu nevar noķert, to nes iekš istabas.“ (Blusa). (Sal. šajā kr. 769.).

Loti radniecīgs šim neuzminamam grieķu mīklas paraugam ir Simsona mīklas tips, kas mūsu pasakās sevišķi iemīlēts:

„Citreiz biju liels mednieks. Es nošāvu, tas nošautais nošāva divi, tie divi nošāva papriekšu divpadsmit un beigās vēl vienu. Otrā dienā šāvu to, ko neredzēju, un ēdu to, ko biju redzējis.“ (L. P. II, Nr. 11.).

„Citreiz biju liels mednieks. Desmit stirnas šāvu: tās gaļas man izmuka, tās ādas man vēl tagadīn.“ (Turpat.)

„Kas tas ir: viens sita vienu, viens sita seši un seši sita divpadsmit?“ (L. P. VI, 2., 1008. lp.).

„Viens miris dara tos deviņus dzīvus; tie deviņi to desmito atpestī!“ (L. P. VI, 2, 1013. lp.).

„Atminat manu mīklu! divi nošāva vienu, viens nošāva deviņ', deviņ' nošāva divpadsmit ar visu māti.“ (L. P. VI, 2., 1005. lp.).

„Viens nokāva trīs un trīs nokāva divpadsmit.“ (L. P. VI, 2., 1010. lp.).

„Viens nedzīvais nosita vienu dzīvu; viens nostais sita seši; un seši nosita divpadsmit.“ (L. P. VI, 2., 1011. lp.).

Šo mīklu var saukt arī par likteņa mīklu, jo viņu parasti uzdod ar sevišķi grūtiem nosacījumiem: ja neuzminēs — kaklis nost. Tamdēļ arī vācu literātūrā viņa ieguvusi nosaukumu: „Kakla glābjamā mīkla“ (Halslösungsrätsel). Tiem minētājiem, kam šī mīkla uzminama, allaž piedraud ar karātavām vai „kaku nost“.

Tikai dažos gadījumos nav pieminēts kakls un karātavas, bet minētājs tiek vieglāki cauri. Tomēr arī tādā gadījumā neuzminētājam ir jāpārdzīvo grūts stāvoklis, kas dara iespaidu uz viņa likteni. (L. P. V, 293., 294. lp., VI, 2., 1014. lp.).

Dažā vietā šo mīklu lieto arī bez nosacījuma, vienīgi aiz paša tieksmes formulēt savus divainos pieredzējumus mīklas formā un uzdot citiem palauzīties ap šīs mīklas atminējumu. Piem. minētā puīša mīkla.

Daža no šādām neatminamām mīklām arī ietērpjas īstas mīklas formā. Tā kādai meitai sacīts, ka viņa nomirs, ja neuzminēs mīklu: „Zaļa zālite, sarkana galviņa.“ (Zemeņu oga). Meita neuzmin un nomirst. Mīkla tomēr pēc savas formas var būt īsta mīkla un stādāma blakus tām, kas jau eksistē patstāvīgi un tādu pat nozīmi, piem.: „Sarkana telīte, ašķu valdziņš“ u. c. (Skat. šajā krājumā 604., 606., 608.).

c) **Mīklu psiholoģiskā un sociālā funkcija, minēšanas laiks.** Mīklu funkcija pasakās ir dažāda: viņas noder gan kā līdzeklis grūtu jautājumu izšķiršanai,

gan kā gudrības pārbaudīšanas līdzeklis, gan arī kā asprātības rotaļa vai pat laika kavēklis. Kad ķēniņa meita no daudzajiem preciniekiem nevar neviena izvēlēties, tad vai nu ķēniņš vai pati meita liek preciniekiem minēt vai uzdot neuzminamas mīklas. (L. P. V, Nr. 141., VI, 2., 1006.—1009. lp.). Precinieks, kas nav varējis uzminēt uzdoto mīklu, tiek vaļā no karātavām ar neuzminamu mīklu, ko beidzamā brīdī uzdod saviem tiesātājiem. (L. P. VI, 2., 1009. 1011. lp.). Tiesneši atsvabina noziedznieku no karātavām, ja viņš tiem uzdod neuzminamu mīklu, ko tas arī izdara. (L. P. VI, 2., 1013. lp.). Nelaimīga, mežā izmesta ķēniņiene tiek no velna vaļā, uzdodama tam neuzminamu mīklu. (L. P. VI, 2., 1019. lp.). Māte izdabū no velna nagiem savus bērnus ar neuzminamas mīklas palīdzību. (L. P. VI, 2., 1017. lp.). Ķēniņš atmasko pret viņa sievu un bērnu izdarītu noziegumu, uzdodams dziņu viesiem, (L. P. IV, Nr. 14., 45.) vai pavalstniekiem (L. P. VI, 2., 1036. lp.) neuzminamu mīklu. Neuzminama mīkla ir brālim līdzeklis atmaskot noziedznieku, kas viņam grib nolaupīt māsas glābēja godu un svin patlaban ar viņa māsu kāzas. (L. P. VI, 2., 768. lp.). Apburta pils, kas atradusies simts gadu jūras dibenā, paceļas no turienes, tiklīdz gadās cilvēks, kas uzmin neuzminamu mīklu. (L. P. V, Nr. 131.). Sieva atsvabina savu vīru no zaldātiem, izpildīdama kunga nosacījumu: uzdot viņam neuzminamu mīklu, ko viņa arī izdara. (L. P. VI, 2., 1013. lp.). Jauna atraitne, kurai pēc jautrās dejas nakts uzmācās nelaiķa vīra spoks, var no viņa atsvabināties, uzminēdama mīklu, bet tā kā viņai tas neizdodas, tad viņu pārsteidz Homēra liktenis, t. i. viņa nomirst. (L. P. V, 61. lp.).

Te, kā redzams, viscaur mīklām ļoti nopietni uzdevumi. Te mīklas ir cilvēka gudrības un atjautas pārbaudījums nopietnos brīžos, nopietnās lietās. Bet ne tā tas pasakās viscauri. Vietām mīklas lieto, lai

gudribu pārbaudītu cilvēkā, kam šādu gudribu nevar ne iedomāties. Piem. kungs, izdzirdis, ka mežsargam gudrs dēls, sūta savu muižas kungu atvest gudro jaunekli pie sevis. Jauneklis bērsus bēr asprātīgas mīklas. Piem. uz jautājumu: „Ko tu te dari?“ viņš atbild: „Vāru pats savā kuknā to, kas viens otru dzenājas.“ Uz citu jautājumu: „Kur tavs tēvs?“ viņš atbild pēc slaveno grieķu zvejnieku parauga: „Mans tēvs aizgāja uz mežu stīrnas šaut: kuŗu nošaus to pametīs mežā, un kuŗa paliks dzīva, to pārnesīs mājā.“ Un kad viņam liek ierasties muižā, ne jāšus, ne kājām, ne plikam, ne ģērbušamies, un nostāties durvju priekšā starp ziemu un vasaru, tad viņš izdara netikvien to, bet ar savu asprātīgo rīcību dabū pašu muižu un visu kunga mantu. L. P. I, Nr. 16.) Tādu gadījumu ir vairāk: piem. mulķis dēls uzdod ķēniņai meitai neuzminamu mīklu un dabū viņu par sievu (L. P. V, 292.), kāds cits mulķis dēls asprātīgu mīklu dēļ tiek atzīts par gudru un manto sava tēva valsti (L. P. V, 293.). Pilnīgu beznolūka asprātības rotaļu atrodam pasakā „Gudrā meita“. Šī meita ir tiešām gudra un tāpat kā gudrais mežsarga dēls bērsus bēr asprātīgas mīklas. Kādam tiesas kungam viņa pasaka to pašu mīklu, ko mežsarga dēls, tikai citā variācijā un papildinātu, bet tam uz jautājumu, kur brālis, dod atbildi: „Brālis aizgāja uz lauka sev postu darīt“ (sēt ceļmalā zirņus, ko garāmgājēji plūc). Viņa nostāda tiesas kungu pilnīgā apmulsumā, solīdama pacienāt viņu ar „augļiem un neaugļiem“ un smiedamās dēvē to par mulķi, jo viņš nesaprotot, ka maize, piens esot augļi un gaļa neaugļi. Tiesas kungs apprecē gudro meitu, kuŗa arī laulības dzīvē ir gudrāka par savu vīru. Apprecēšanās tomēr te nav galvenais, bet gan meitas mīklas, kas te ir pārvērtušās par beznolūka rotaļu, ja neieskata par nolūku, otru izjokot: te, var sacīt, gudriba un atjauta pati sevī spoguļojas (L. P. VI, Nr. 151.). Tas pats sakāms

par kādu zēnu, cūkganu, kas izjoko kungu ar mīklainām asprātībām, piem. „Mans tēvs taisa divus ceļus par vienu.“ Kad kungs brīnas, kā tas izdarāms, zēns atbild: „Ta tad muļķa kungs! — nezin ne, kā divus ceļus par vienu taisa: viņš taču ar!“ Ar vairāk tādām asprātībām zēns muļķo kungu. („Gudrais puika“ L. P. V, Nr. 123.).

Vecajiem latviešiem bijis sevišķs laiks mīklu minēšanai: veļu laiks. Tas iekrita rudenī un pirmajā ziemas pusē. Visos apgabalos viņš nav bijis vienāds. Tā Rūjienē šis laiks bijis nedēļā priekš 1. novembra. Tikai tanī nedēļā varējuši nodarboties ar mīklu minēšanu. (L. P. VII, 1., 301. lp. Velmes uzr. pasakā). Dažā vietā šis laiks bijis citāds un ilgāks. Bruknā, piem., veļu laiks bijis no Mārtiņiem līdz jauniem svētkiem, t. i. no 10. nov. līdz 12. dec., tā tad apmēram mēnesi. Motīvi, kamdēļ šai laikā minēja miklas, liekas būt kultiska rakstura. Bērzonē pa visu veļu laiku nedrīkst nekādu priecīgu dziesmu dziedāt. Šis laiks ir kā svētki, ko svin par piemiņu mirušiem. Īsa laika labad pa visu veļu laiku min tikai miklas, tā ka tas ir īsts mīklu dodamais un minamais laiks. (L. P. VII, 1., 300). Rundālē veļu laikā izpilda daudz māņu un min arī miklas. (L. P. VII., 1., 300. lp.). Par Odzienu zināms, ka šai laikā tur jāpilda dažādi māņi un „jādod arī miklas minēt.“ Kad citā reizē veciem ļaudīm prasa miklas, tad tie atbild: „Tagad jau nav veļu laiks!“ (L. P. VII, 1., 301.). Rūjienē veļu laikā miklas uzdodami un minēdami nodarbojušies pa vakariem lieli un mazi. Bērni sevišķi priecājušies, kad varējuši uzminēt miklas. „Tikai šinī nedēļā varēja ar mīklām nodarboties,“ saka šo ziņu ievācējs Velme. „Ja kāds pēc vecļaužu dienas*) gribēja miklas dot, tad tam uzsauca: „Nejāj kailo zirgu!““ (L. P. VII., I., 301. lp.).

Miklas lietotas veļu laikā līdzās dažādiem māņiem.

*) Pār vecļaužu dienu saukts 1. nov. A. B.

piem.: pēc saules nedrīkst skalus lauzt, jo tad vasarā jēri pārlaužot kājas, ceturtdienas vakaru nevērpā, lai aug lini un aitām laba vilna u. c. Dažus darbus, turpretī, darija tikai šīnī laikā, piem.: auda tīklus, taisīja karotes, kava lopus un no taukumiem arī dieviem zināmās vietās vēlēja kādu kumosīņu. Dažā vietā šai laikā uzskubinājās uz mīklu minēšanu. teikdami: „Mini mīklas, lai karotē nezūd!“ zīme, ka mīklu minēšanai piešķirts kāds spēks. Dažas veļu laika ceremonijas (dvēseļu barošana, ziedošana dieviem) liecina, ka māņiem piemītis kas reliģisks. Vai arī mīklu minēšanai būtu reliģisks raksturs? Teicieni: „Mini mīklas, lai karotē nezūd“ vai noliegums citā laikā minēt mīklas: „Nejāj kailo zirgu!“ liecina, ka kaut kādi ticējumi stāvēja sakarā arī ar mīklu minēšanu. Bet šīs iezīmes ir tik bālas, ka nedod pietiekoša pamata piešķirt mīklām kultisku raksturu. Ja tālākā senatnē viņām tāds būtu bijis, tad vēlāk tas pārvērties par rotaļu, kuŗa saistīta ar zināmiem svētkiem, kā tagad ar katriem svētkiem saistītās zināmās rotaļas. Un tiešām: dažā vietā veļu laikā min mīklas „īsam laikam“ — tā tad laika kavēkļa dēļ (Bērzonē), citur atkal bērni priecājas, ka var atminēt deviņas mīklas, vēl citur min mīklas, lai nepaliek aizmārsīgs u. t. l. Redzams, te mīkla jau ir atjautas un fantazijas rotaļa.

d) **Mīklu minēšanas psiholoģija un tehnika.** Mīkla ir gara ražojums, kas pastāv no divi daļām: uzdevuma un atbildes. Tikai abas šīs daļas kopā sastāda pilnīgu, izveidojušos mīklu. Mīkla reizē ar to ir gara ražojums, kas nodomāts citiem cilvēkiem, atklātai izpildīšanai, kuŗā vajadzīgi vismaz divi cilvēki. Runājot par mīklas psiholoģiju, jāņem vērā nevien mīklas uzdevējs, bet arī minētājs, jo radīt mīklu ir izpildīt tikai mīklas vienu daļu, bet atrast viņas uzminējumu ir radīt viņai otru daļu. Kā nu šīs otrās daļas radīšana notiek? Te dažādi apstākļi:

pašas miklas struktūra, minēšanas nosacījumi, minētāju garīgās spējas un sociālais stāvoklis.

Mikla, kā zinām, nosauc vienu vai otru objekta īpašību vai nu tieši vai metaforiski un grib, lai ar tās palīdzību atrod attiecīgo objektu. Mikla šini ziņā līdzinās palaiontoloģiskam izrakumam tanīs gadījumos, kur pēc vienas vai otras dzīvnieka vai stāda daļas jārekonstruē viņas īpašnieks. Šī rekonstrukcija prasa zināšanas un konstruktīvu fantaziju. Tāpat pie miklu minēšanas. Katrs minētājs nesauks vis objektus citu pēc cita, kas nejauši iekrīt prātā, bet skatīsies, cik tie pēc savām īpašībām atbilst miklā apzīmētiem faktiem.

Pasakās varam vērot diezgan daudz minētāju psichi un minēšanas paņēmienus. Minētāja psihes vispārējais stāvoklis gandrīz arvienu ir nopietni noskaņots, pat saspīlēts, jo neuzminēšanas gadījumā viņam draud nepatīkšanas vai pat nāve.

Tiesā divi apsūdzētie min miklu: „Kas ir vissaldākais?“ Viens saka „medus“, otrs „miegs“. Pēdējais uzvarējis. Kādi psihiskie motīvi vienam un otram? Pirmais uztver miklu tiešā nozīmē, otrs netiešā, metaforiskā. Pēdējais uztvērumus bez šaubām prasa vairāk atjautības nekā pirmais. (L. P. VI., 2., 888. l. p.).

Pasakās ir vesela grupa allēgorisku miklu, kas vienam vai otram gadās īstenības faktos vai sapnī. Šīs miklas izprotamas vienīgi sevišķiem zinātājiem, kas tās iztulko apmēram tā, kā Jāzeps Vārava sapnī. Piem.: vājas aitas treknā zālē ir bagātnieki, kam nekad nav diezgan, un treknas aitas vājā zālē ir nabagi, kam ar mazumu pietiek. Iztulkotājs — vecītis. (L. P. VI., 1., 136. l. p. Analogiskas turpat 137., 138., 139., 141—142., 144. l. p.). Šie iztulkotāji nemaz nemin: viņi zin lietas saturu, kas slēpjas aiz allēgoriskiem faktiem. Citādā stāvoklī ir minētājs, kad viņam ceļ priekšā kādu faktu miklu, kurā miklas devējs

ielicis zināmu saturu, kas nu jāatmin. Tādi gadījumi ir, kad ķēniņš, kuŗa sieva un bērni vajāti pa to laiku, kamēr viņš bijis karā, ceļ priekšā sapulcētiem viesiem vai pavalstniekiem kādu lādīti, lai uzmin, kas iekšā, vai divus riekstu kričus, vienu ar riekstiem, otru tukšu, ar nosacījumu, lai pārliet riekstus pa pārīn no viena kriča otrā, uzminot, ko katrs riekstu pārīris nozīmē. Šīs mīklas ir neuzminamas. Viņas arvien uzmin kāds zēns, kas vēlāk izrādās par ķēniņa dēlu un kuŗam kāds vecītis vai meža tēvs, cik vērojams, jau iepriekš pastāstījis lietas saturu, t. i. noziegumu, kas noticis ar ķēniņa sievu un bērniem. Mīklas minētājs te nav bērns, bet gan viņa iedvēsmētājs vecītis, kas to dara nozieguma atmaskošanas un taisnības labad. (L. P. IV., Nr. 14., 45., VI., 2., 1036., 1037.).

Situācijas mīklas uzminēšanai vajag diezgan lielu un atjautīgu kombinējošo fantaziju. Piem. ķēniņš liek kalēja audžu dēlam, lai tēvs atnāk pie viņa ne plīks, ne apģērbies, ne ar ceļu, ne bez ceļa, ne jāšu, ne kājām, ne ar kukuli, ne bez kukuļa un, ar viņu sarunājoties, lai viņš nestāy ne istabā, ne ārā; citādi — ja to neizdarīs — tad gals.

Kalējam nav tik daudz fantazijas, kā to izdarīt, bet viņa audžu dēlam tā ir, un tas viņu pamāca: „Apsedzies ar tiklu, eji pa ežu, aizjāji ar āzi tā, ka kājas gar zemi vazājas, nonesi irbi ķēniņam, bet, irbi sniegdams, palaidi gaisā, ar ķēniņu runājot, nolieci āzim priekškājas viņpus sliekšņa, pakal kājas šīpus sliekšņa, un pats stāvi uz sliekšņa!“ Kalējs tā arī izdara un pārsteidz ķēniņu ar tādu gudrību. (L. P. VI., 2., 1002. l. p.).

Šī gudrība gan nepieder mūsu tautas pasakām vien, bet ir ceļojoša. Visagrāk, liekas, konstatēta islandiešu sagā. Saga stāsta, ka Ragnars Lodroks, ieraudzīdams Sigurda meitu Aslaugu, kuŗa nepazīta dzīvo pie kāda zemnieka un pārsteidz viņu ar savu skaistumu, pārbauda to. Viņš pavēl, lai tā ierodas

pie viņa „apgērbta un neģērbta, ēdusi un neēdusi, ne viena un tomēr bez pavadoņa.“ Viņa ierodas, ietinusies zvejnieka tīklā, ar savu suni un iekodusi drusku sīpolā, lai mana viņa smaku. (R. Petsch, cit. gr. 9. l. p.). Bet kā nu šī pasakas viela varēja pārnākt pie mums? Domājams, te vācu iespaids. Dažos izgājušā gadu simteņa 90. gados izdotos folkloristiskos materiālos atrodam analogiskas mīklu pasakas. (Sk. R. Wossiblo, *Meklenburgische Volksüberlieferungen*. I., 988., 1—7.).

Reizēm mīklas uzminēšanai nosacīts laiks: mazs brītiņš, dienas, mēneši. Protams, ka grūtas mīklas uzminēšanai mazā brītiņā vajadzīga lielāka orientēšanās spēja un atjauta. (V., Nr. 131.). Reizēm noliegts padomu citiem prasīt. Piem. princese min precinieka mīklu 10 dienu, nevar uzminēt, bet padoma prasīt nedrīkst. Tādā gadījumā viņa ķeras pie viltus līdzekļiem. Šie viltus līdzekļi iziet uz to, aplinkus izzināt no mīklas devēja vai viņam tuvu stāvošas personas mīklas saturu. (II., Nr. 11.). Ir gadījumi, kad minētājs vai minētāja strādā arī ar cita vai padomnieku palīdzību. Piem. preciniekam jāuzdod ķēniņa meitai neuzmināma mīkla. Ja tā uzmin, tad preciniekam kakls nost. Precinieks uzdod mīklu, kurā minēt ķēniņa meita nu uzdod daudz saaicinātiem tiesas kungiem. Tie min cēlienu — nevar uzminēt. Lūdz divi mēneši laika. Bet pāriet nedēļa pēc nedēļas, un neviens nevar uzminēt. Beidzot ķēniņa meita apņemas mīklas uzminējumu dabūt zināt ar viltu no mīklas devēja sulaiņa. (VI., 2., 1006.—1009.).

Mīklu minēšana atkarājas nevien no mīklas viegluma vai grūtuma un minētāja apķēribas vai neapķēribas, bet arī no minētāja ērudīcijas. Parastais uzaicinājums uzdot neatminamu mīklu vien jau liecina, ka minētājam mīklu daudzums tik pazīstams, ka viņš pašaujas uz savu mīklu ērudīciju. Tas nepārprotami redzamo kādā pasakā, kur velnam jāmin mīkla. Ne-

laimīgai ķēniņienei jāizdabū no velna divi viņas puisēni. Viņa aizbrauc pie velna un piedāvājas stāstīt pasakas, gan arī dot neuzminamas mīklas, ja vajadzīgs — līdz pusnaktij. Velns izvēlas labāk mīklas: viņš atminēšot visas mīklas, bet ja nē, tad atdošot puisēnu. Uzdoto mīklu viņš neatmin, jādod puisēns. Bet ķēniņš sūta ķēniņieni vēl pēc otra puisēna, teikdams, lai uzdodot velnam vēl kādu nezināmu mīklu. Velna gatavība, uzminēt visas mīklas, kā arī ķēniņa padoms dot nezināmu mīklu, liecina, ka apgrozībā bijis zināms skaits zināmu mīklu kā — mīklu krājums, un minētājam zināma ērudīcija. Te no svara vēl pamest skatu uz velna pūlēm mīklu minēšanā. Pasakā lasām: „Vai aklis! nu bij vecais velns spilēs: ko izminējās vienādi, otrādi — neuzminēja un neuzminēja — bij jādod puisēns“. (L. P. VI., 2., 1016., 1017.). Ir arī gadījumi, kur dod ne vienu vien mīklu minēt, bet daudz. Kādai ķēniņienei velni dod minēt visādas mīklas ar piedraudējumu, ja neuzminēs, tad dzīvu neatstās. Ķēniņiene, uzminējusi viņu mīklas, savukārt uzdod tiem minēt mīklu, kuŗu tad min visi velni, bet nevar uzminēt. (VI., 2., 1017.—1019.).

Par mīklu minēšanu vēl var pievest dažus raksturīgus faktus, kas liecina, ar kādu piespiešanos tā tikusi darīta. Piem. tēvs, nevarēdams uzminēt dēla mīklu, liek iemest viņu vilku bedrē (L. P. II., 294. lp.). Kādas ķēniņa meitas tēvs uzdod preciniekiem mīklu, kuŗu minēdami tie samocas trīs dienas, trīs naktis un tomēr neuzmin.

Minētāji ir visai dažādi: cūkgans un mežsarga dēls, kungs un mācītājs, sievas un atraitnes, mulķie un gudrie tēva dēli, noziedznieki un tiesneši, prinči un princeses, ķēniņienes un ķēniņi, noslēpumains vecītis un mežatēvs. Laimīgākie minētāji gandrīz arvienu ir tie, kuriem palīdz pasakas, resp. mīklas autora simpaciju atstarojums.

e) **Miklu mērķis un vērtējums.** Pasakās atrodam raksturīgu miklas vērtējumu: Kādreiz Dievs ar velnu tiepušies, kuŗam pasaulē vairāk cilvēku pieder: Dievam vai velnam? Beidzot Dievs teicis: ko tā varot zināt, labāk kādā naktī, kad visiem cilvēkiem vaļas, iet pa mājām un noklausīties: kuŗās teikšot pasakas, tie piederēšot viņam, kuŗās minēšot miklas, tie — velnam. Izgājuši ziemassvētku vakarā. Visur ļaudis teikuši pasakas, tikai vienās mājās atraduši miklas minam. (L. P. VI., 1., Nr. 113.).

Tā tad tauta miklas vērtē citādi nekā pasakas. Bet šim vērtējumam, liekas, vairāk nejauhs raksturs. Kamdēļ tas tā? Pāris vietās vēl atrodam aizrādījumus uz velna attiecībām pret mīklām. Kādā pasakā velns izsakās, ka viņš visās mīklās varot uzminēt. (VI., 2., 1017.). Kādā citā — ka mīklu minēšanā velni esot lieli gudrenieki (VI., 2., 1015.). Bet no citām mēs zinām, ka velu laikā visās mājās nodarbojās ar mīklu minēšanu. Grūti pielaist, ka senču dvēseļu piemiņas svētkos ļaudis kalpotu velnam. Drīzāk domājams, tas tamdēļ, ka miklas mērķi nav gluži estētiskas vai etiskas dabas. Daudzos gadījumos miklas lieto savtīgiem mērķiem: piem. precniekam jāuzmin tikai mīkla — un viņš dabū ķēniņa meitu, reizēm pat ar visu valsti. Noziedznieks tiek vaļā no karātavām, uzdodams tiesnešiem neuzmināmu mīklu. Bet daudzos gadījumos miklas kalpo cēliem nolūkiem: nozieguma atmaskošanai, gudrības pārbaudīšanai u. c. Visvairāk pasaku mīkla tuvinās mākslas darbam tur, kur tā ir vienkārša asprātības rotaļa vai tiek uzdota minētājam bez nekādiem soda piedraudējumiem un citiem nosacījumiem.

Gadījumos sastopam mīklu minēšanu kā estētisku nodarbošanos. Tā piem. velu laikā bērni min miklas un priecājas, ka var 9 miklas uzminēt. Šis prieks ir viņu alga. Tē tad arī nonākam līdz mīklai un viņu minēšanas tagadējam mērķim, kas ir vai nu intellek-

tuāla rakstura rotaļa, vai tīri estētiska rakstura darbs, kas rod apmierinājumu pašā estētiskā pārdzi-vojumā. (VII., 1., 301. lp.).

IV. Miklas tautas anekdotēs.

Daža mikla atrodama arī mūsu tautas anekdotēs. Tā čigāns uzdod saimniekam minēt šādu miklu: „Nakti strādā, dienu gul, ēd, kad ir, ņem, kur var. ja ne cietumā, tad krūmos, ja ne krūmos, kaimiņa zirgu stalli. Mājas nav. Zemes nav, tomēr kartupeļus paēdis.“ (P. un M. Birkerta „Latvju tautas anekdotes“ 1926. g. Nr. 1343.). Te miklai komiskas mānīšanās raksturs. Kāds cits piemērs: 830. anekdote atbilst 954. miklai. Arī 1146. anekdotei atrodama atbilstoša mikla. Uzkrātajās anekdotēs gan šādu piemēru nav daudz, bet domājams, tie nebūs vienīgie, jo cittautu anekdotēs arī sastopamas miklas. Tā piem. Afanasjeva uzkrātajās krievu tautas anekdotēs, kuŗu visai nedaudz, atrodam kādu anekdoti, kuŗā gadījušās četras miklas: „Kas ir tīriba?“ „Kas ir skaistums?“ u. c. (A. H. Афанасьевъ, „Народныя русскія сказки и сценды“, т. II. 1922. g. 436, 437 lp.). Vācu miklu literātūra pazīst vairāk tādu piemēru (sk. R. Wossidlo. Meklenburgsche Volksüberlieferungen. I. 1897. Nr. 171 h. 976., 985., 987., 988., 1—7. u. c.).

V. Miklas tautas dziesmas.

Tautas dziesmās iekaisīts zināms daudzums miklu. Reizēm viņas tīri nemanāmas. Dažu varam atšķirt no dziesmas pēc sākuma vārda „mini“, „atminiet“, bet kuŗām šo vārdu nav, tās grūtāk atšķiramas no dziesmas. Redzams, ka arī pašas miklu dziesmas pēc savas īpatnības nav vienādas. Miklu dziesmu eksi-

stence mums uzdod arī jautājumus: ap ko grozās interese šajās dziesmās, resp. kāds ir viņu saturs un, beidzot, kāda ir šo dziesmu mākslinieciskā un sabiedriskā funkcija.

a) **Miklu elementi dziesmā.** Miklas uzbūvē, kā mums no pasaku miklām zināms, ir nevien intelektuāli, bet arī emōcionāli un estētiski elementi. Varam pat sacīt, ka miklas organismā sastopami tie paši tēlojošie elementi, kas mākslas darbā vispār, piem. metafora, personifikācija, simbols u. c. Šo elementu nolūks ir darīt mākslas darbu uzskatāmu, gleznainu, lai katrs, kas šo darbu sevī uzņem, redzētu garā skaidri tēlotāja mērķi un nevien izjustu tēloto, bet izlobītu no tēlojuma arī mākslas darba saturu un ideju. Ar vārdu sakot, katra mākslas darba tēlojamie līdzekļi cenšas atsegt lietas būtību. Gadījumā, ja mākslas darbā lietoti simboli, arī tie dod mūsu fantāzijai iespēju orientēties pa simbolistiskajiem tēliem līdz lietas būtībai. Ne tā tas ir ar miklu: viņas nolūks taisni ir aizsegt ceļu uz tēlojamā objekta būtību vai arī dot fantāzijai tikai dažus nedrošus pieturas punktus, lai viņa tad rekonstruē attiecīgo objektu. Šie elementi, kas dziesmu dara neskaidru, miglainu, problēmātisku, divdomīgu, ir tie, kas viņu pārvērš no dziesmas miklā. Te pāris zīmīgu piemēru no latgaliešu tautas dziesmām (P. Smeltera: „Tautas dziesmu, posoku, meikļu un parūņu voceteite“, 1899.):

Čudi (ārmi), čudi, breinumeni:
Vista braucja leidumā,
Četri voska skrituleiši,
Pici sērmi kumélēni.*) Nr. 37.

Lela putna bārns es beju,
Garis man kojeņas,
Pats sédeju úzulā,
Kojas ceļa malenā.*) Nr. 42.

*) Sk. K. Šteinberga: Katoļu māju kalendars 1902. g.

Še tēlojums neatvieglina intelekta darbību, bet apgrūtina, sarežģē to.

Kā dzeja šie pantiņi nav saprotami, ja neuzskatām viņus varbūt par fantazijas rotaļu, ar ko bērnu interesi nodarbināt. Ka viņos slēpjas miklas elementi, liecina analogiski piemēri Barona tēva krājumā. Kādā dziesmā ir runa par ērmiem (26028., 4. var.), kādā citā — par dīviem (turpat, 5. var.), jokiem (turpat, 7. var.) un beidzot šī dziesmiņa izvērsas par miklu ar komisku raksturu (26028.). Barona tēva dainu krājumā atrodam labi daudz dziesmu ar miklas elementiem (5748., 32614., 33863., 33864., 34068. u c.). Dažā no šādiem pantiņiem ir tikpat daudz dziesmas, cik miklas elementa, un tamdēļ tos arī uztver gan kā dziesmu, gan kā miklu, piem.:

Balt'aitiņa jūru brida
Dzeltāniem(i) radziņiem;
Pretim gāja Rīgas kungi,
Siekiem naudu mērīdami.

30703., 1. var.

Šo pašu pantiņu atrodam Bilenšteina miklu krājumā kā miklu ar atminējumu: „Laiva“ (1000 Lett. Räthsel. Nr. 913.). Vai arī cits piemērs: Bilenšt., turpat Nr. 912. un Barona 30703., 17. var., 30905.—30908. līdz ar variant., 30929., 30930.). No dažas miklaini-simboliskas tautas dziesmas varam vērot, kā simbolisma atminējums laužas uz āru viņas variantos. Piemēram:

Divi sirmi kumeliņi
No jūrīņas izpeldēja,
Vienam bija zelta segli
Otram zelta iemauktiņi. 33771.

Variants:

Nu jūreņu iztecējs
Divi sērmi kumēļēņi;
Vinam beja zvaigžņu deč's,
Ūtram Šaule mugorā. 33771., 4. var.

No šī un daudz citiem variantiem var nojaust, ka te simbolisēti saule un mēness, kas arī ir mīklas simbolisma atminējums. (Sk. arī 33874.).

Dažos gadījumos var arī vērot mīklu dziesmu radīšanu vai vienkāršas dziesmiņas pārvēršanos par mīklas dziesmu. Piem.:

Domājam, gādājam,
Kā nav mūsu zemītē;
Vistai pupu, cūkai ragu,
Akmeņam roku, kāju. 26028., 1. var.

Liekas, šē diezgan skaidri redzam, kā gadījumā doma izdomā un fantāzija rada tautas dziesmu. Bet šī pati tautas dziesma, atkārtodamās un veidodamās daudzās formās, reizi pārvēršas mīklas dziesmā ar pilnīgi to pašu saturu:

Atminiet, sveši ļaudis,
Kā nevaids šai zemē?
— Cūkai ragu, visai pupu,
Akmeņam roku, kāju. 26028.

Tautas dziesmu mīklām citāds raksturs nekā pasaku mīklām. Pasakās tas rodas lielāko tiesu sakarā ar kāda grūta problēma atrisināšanu, savienotu ar smagiem nosacījumiem. Tautas dziesmās turpretī viņas rodas — bez nekādiem tamlīdzīgiem nosacījumiem, izaug lielāko tiesu no cilvēku gara stāvokļa un noskaņas — brīvā daiļrakstīšanas procesā.

Dažreiz mīkla cēlusies no tam, ka realie apstākļi, kas gulušies dziesmai pamatā, vairs nepastāv, un tamdēļ dziesma kļuvusi nesaprotama, mīklaina, pārvērtusies par mīklas dziesmu. Kādā precību un kāzu aprakstā atrodam piem. šādus interesantus materiālus. Trešā vai ceturtnā kāzu dienā, kad panāksnieki krauc projām, notiek naudas mešana. „Kad vīrieši naudu bij sametuši,“ lasām šajā aprakstā, „tad meta panācnieces: kreklus, cimdus, cepures, lakatus u. c. lielu lielo kaudzi. Tā pagāja savas divi vai trīs stundas. Beidzot līdziniece sasēja naudu lakatā, lika to uz

muguru un staigāja pa riju apkārt. Vecās mātes atkal, ar dūrēm uz naudas kuli sizdamas, dziedāja:

„Cūka peld par Daugavu, naudas kule mugurā;
Kad tā cūka pārpeldēs, būs naudiņa šai zemē.“

(L. D. III., 1., 55. l. p.).

Šo dziesmiņu dažādās variācijās lasām Latvju dainu krājumā (piem. 30905.—30908. līdz ar var.), kur viņa mums nav saprotama. Augšā minētajā piemērā viņai humoristiski-satīriskā nozīme zināmā kāzu momentā. Te vairs šī momenta nav, un tamdēļ dziesma miklaina. Šī dziesma arī tiešām sastopama kā mikla. (Bīlešt. 1000. Lett Räthsel. Nr. 912.).

Dažreiz miklas elementiem piesātinātas un zīmīgi veidotas rindas atraujas no dziesmas un dzīvo patstāvīgi kā mikla, piem. Kalējs kala debesis, ogles bira Daugavā. (Šajā krājumā 147., Brīvēzmn. 874., Barona 34043., 7. var. pirmās divi rindas no gaŗākas romances). Cits piemērs: „Ķipars danco raibām biksēm“. (Circenis vai sisenis, sal. krāj. 780.). Šī mikla ir pirmā rindā no dziesmu miklas (Barona, 2152.), kuŗas atminējumu nezinām. Tāpat mikla: „Sēd' bez groŗa, tek bez groŗa“ ir 26065. dziesmu miklas variants, tikai ar citu nozīmi: tur „upe“, te „migla un saule“. (Sal. šajā kr. 333. un 3062.).

b) **Dziesmu miklu saturs** diezgan bagāts. Tur ir pārdabiskā pasaule ar saviem tēliem: Dievu, saules meitām, dievu dēliem. Tur atmirdz visums ar savām parādībām: sauli, mēnesi, dienu, vaŗavīksnu, zvaigŗņu pulku. Tur darbojas meteroloŗiskie faktori: ūdens, migla, salna. Tur dabūjam redzēt arī plaŗo jūŗu, upes, ezerus. Atskan arī pa ģeografiskam vārdam: Gauŗja, Vidzeme, Sāmu zeme, Spranŗu zeme, Vāczeme, Prūŗu zeme. Tur zaŗo, skanēdami no putnu dziesmām mūsu koki: melnie alkŗņi, bēŗziņi, ozoli un ozoliņi, kļavas un oŗi, zied lazdas. Sastopam arī mūsu faunas pārstāvjus: zirgu un cūku, ūdri un

kurmi, čūsku; no putnu pasaules — lakstīgalu, stīglīcu, žagatu, gulbi, vanagu.

Cilvēku sabiedrība notēlojusies mazāk: minēti sveši ļaudis, Sāmu zemes un Spranču zemes ļaudis, no radiem — znots, t. i. ja nemam vērā tikai mīklu atminējumus. Mīklu tēlojumos atrodam visādus ļaudis: tautu dēlus, bālēliņus u. c. Dažādu vielu mīklu radītājai fantāzijai devusi materiālā kultūra: tur ir pils un klēts, pūrs, kamanas un karbača, cīsis un palags, cimdi un kažociņš, alus un brandevīns, rudzi, mieži un apinis, netrūkst arī naudas, kas guļ gan jūras dibenā, gan arī zeltēnes rokā, pat zelta. (L. Dainas 26026.—26067.).

c) **Mīklu tipī.** Izejot no tām idejām, kas guldītas pamatā katrai mīklai, dziesmu mīklas varam sadabūt vairāk tipiskās grupās:

1 **Reliģiskās mīklas.** Šīs mīklas minētāja intelektu orientē uz senlatvju reliģijas pusi. Piem. Kas var grožus vīt no strauja ūdens? Dievu dēli. Kas var vilnu cirpt no pelēka akmens? Saules meitas. (33818.). Kas var vidū jūrā kaudzi mest? Dieva dēls (33819). Kā tāda rakstura mīklas vēl atzīmējam par Dieviņu (26060.), par jumi (28539.—41.), par saules meitām un dievu dēliem (33818.).

2. **Etiskas mīklas.** Zeltene liek tautu dēlam minēt, kas viņas pūrā. Tur karbača, ar ko viņa solās dzīt viņu prom no kroga un neļaut tramdīt kumeļu (27030.—31.)

3. **Darbības, resp. situācijas mīklas.** Mīklas uzdevējs liek meklēt tādu, kas nedzer, neēd un neguļ. Tie ir vējš un ūdens (19348.). Dažās tautas dziesmās ar romanču rakstūru šī meklēšana ir plašāka un atgādina situācijas mīklas pasakās. Piem., jāmeklē ezers, kur deviņas upes tek, bļieķa dārzs, kur deviņas saules spīd, ruļļa nams, kur deviņi ruļļi tek u. t. t. (34043.), vai arī:

Meklē puisī tādu klēti,
Kur deviņas atslēdziņas,
Kur deviņas atslēdziņas,
Kur deviņas slēdzējiņas. (34043., 2. var.)

Dažām no šīm darbības mīklām mitoloģisks raksturs, jo viņās meklētājam ir darišana gan ar debesu kalēju, Pērkonu, gan Dieviņu, Māru, Velnu, saules meitām, dievu dēliem, mēnestiņu, Jodu u. c. (34043. varianti 3., 7., 14., 16., 18., 19., 22.). Šīs mīklas, tāpat kā pasakās, pieskaitāmas neistām mīklām un vērtīgas galvenā kārtā mīklas elementu un psiholoģijas noskaidrošanai.

4. Neuzminamas mīklas. Šīs dziesmu mīklas atgādina karātavu jeb likteņa mīklas pasakās. Piem.:

Kas varēja ošu sprēst,
Kas ozolu šķeterēt?
Kas varēja dzeiniņ' vīt
No tekoša ūdentīņa. (26067.)

5. Gudrības pārbaudāmās mīklas pier pie skaistākām, dzejiskākām un vērtīgākām dziesmu mīklās. Piem.:

Atminiet, sveši ļaudis,
Kā nevar salocīt?
— Varavīksne debesīs,
Tās nevar salocīt. (26029.)

Līdzīgi piemēri ir vēl mīkla par sauli un miglu (26065.), par vēju (26050.), akmeni (26055.), zvaigznēm un akmeņu skaitu (26061.) u. c.

6. Kōmiskās mīklas. Ir mīklas, uz kuŗām vai nu viņu uz devējs sagaida, vai minētājs dod kōmiskas, pa daļai humoristiskas, pa daļai satiriskas, atbildes. Piem., uz jautājumu: „Kāda koka klēti cirtu?“ atbild: „Zosu spalvu klēti cirtu, Irbes spalvu jumtu jumtu“ (26032.). Kādi Vidzemē zirgi? „Priede, egle kumeliņš, Rubeniņš jājējiņš“ (26040.). Kas zem zemes

muižu valda? Kurmis (26056.). Kāda spalva va-
nagam? „Kā ķeizara sulaiņam“ (26032.) u. c.

7. Mīklas kā fantazijas rotaļa. Ir
mīklas, kuŗu atminējums lietas būtību nemaz neskar
un patiesībā apiet atminēšanas vajadzību ar fanta-
stisku rotaļāšanos vai simboliku. Piem.:

Atminiet, sveši ļaudis,
Kā es tiku šai zemē?
— Vējiņš nesa kļava lapu,
Kļava lapa mani nesa. (26027.)

Vēl citi piemēri: Kādu zirgu es atbraucu? — Laz-
das zirgu, briežu ragu skrituļiem. (26043.). Cik pū-
ram durtiņas? Simtu, divi simti stenderu, pie katras
pa buntei atslēdziņu. (26062.).

d) **Dziesmu mīklu funkcijas.** Mīklas, kā jau sacīts,
ir gara ražojumi, kas lieto zināmus izteiksmes li-
dzekļus ne lai saturu padarītu vieglāk uzminamu, bet
lai to aizmaskotu, tādā kārtā uzdodot minētāja intel-
lektam grūtu darbu. Pasakās minētās veic šo darbu
lielāko tiesu dažādu praktisku labumu dēļ. Bet kāda
loma mīklām tautas dziesmās? Te šo praktisko la-
bumu neredzam. Varbūt mīklu dziesmas domātas
dziedāšanai vien, nerēķinoties ar otru personu vai
sabiedrību? Nē. Parastie mīklu dziesmu sākuma
teiciens, piem.: „Mini, mini, tautu dēls“. „Meklējat
sveši ļaudis“, „Atminat, sveši ļaudis“, jau norāda,
kam viņas domātas. Sevišķi spilgti izceļas viņu sa-
biedriskā funkcija. Barona tēvs atzīmē, ka mīklu
dziesmas lietotas „laika kavēklim dažos kāzu brīžos.“
(L. D. III., 3.; 682. lp.). Tā tad te redzams, ka šīm
mīklām nevien sabiedriskā loma, bet arī loma ar zi-
nāmu nokrāsu: laika kavēklis. Tā ir funkcija, kas pil-
nīgi pretēja pasaku mīklu funkcijai. Kā mīklas kāzās
izpildītas? Vai uzdevumu dziedājis viesis un atminē-
jumu otrs, vai arī uzdevumu viena kāzinieku daļa, at-
minējumu otra, par to nekā nezinām. Dažās mīklu

dziesmās ir pazīme, ka tās izpildāmas tikai vienai personai, vai grupai, jo pats dziedātājs jautā un pats atbild (es-mīklas, piem.: 26027., 26043. u. c.).

Dažas mīklu dziesmas Barona tēvs ievietojis bērnu dziesmās, piem.:

Liepiņa ligo, mmmiņš žūžo,
Visiem dzirdēt, vienam saprast. (2132.).
(Šūpulis un bērns).

Šis apstāklis norāda vēl uz vienu dziesmu mīklu funkciju: tās lietotas audzināšanā. Tā tad te mīklu atrodam arī bērnu istabā kā fantāzijas rotaļu.

VI. Mīklas radošie un veidojošie psihiskie faktori.

Psicholoģiskie faktori.

Vispirms jāatzīmē tā patiesība, ka mīklas ir vairāku psihisku spēku kopdarbības rezultāts. Svarīgākie no šiem spēkiem ir: 1) rotaļu instinkts, 2) intelektuālās dziņas: ziņkārība, meklēšanas un atrašanas jūtas, 3) sacīkstes instinkts, 4) simbolizēšanas dziņa, 5) jautrības dziņa. Aplūkosim katru no šiem faktoriem tuvāku.

a) Rotaļu instinkts. Šis instinkts piedalās ne tikai mīklu radīšanā, bet lielā mērā katrā jaunradošā darbībā. Šis instinkts ir lielā mērā daudzu citu instinktu „tēvs“. Rotaļinstinkta dziļākais pamats un cēlonis ir tas nervu enerģijas pārplūdums un pāri palikums, kas acumirkli organismam nav vajadzīgs tiešā dzīves cīņā dēļ uztura. Bet enerģijai jeb spēkam ir tāda īpašība, ka viņš ilgi nevar potencialā (bezdarbīgā) stāvoklī uzturēties. Tāda enerģija drīz vien paliek par kustību un dažādu darbību impulsiem (ierosinātājiem) un pāriet dažādās darbībās. Ja šādām darbībām nav kāda praktiska vai cita noteikta mērķa.

tad tās mēdz saukt par — rotaļu. Rotaļa ir brīvas, uzkrātas nervu enerģijas itkā bezmērķa patēriņš. Rotaļu pazīst jo plašī jau dzīvnieku pasaule. Tā piem., rotaļājas kakis bez nolūka kokā kāpdams, kamoliņu veldams, rotaļājas jērs, pavasarī ganos izdzīts, rotaļājas suns ar otru suni cīnīdamies u. t. t. Par bērnu rotaļām būtu lieki vēl piebilst. Rotaļā dzīvnieks ne tikai atsvabinās no uzkrātiem spēka krājumiem (kuŗi to nospiež), bet rotaļā arī dzīvnieks vingrina savas dažādās spējas, kuŗas tam vēlāk būs vajadzīgas dzīves ciņā. Tas pats sakāms par bērnu un arī pieauguša cilvēka rotaļām.

Brīvā rotaļā var darboties ne tikai muskuļi, bet arī gars, t. i. dažādas psihes spējas. Rotaļājas prāts. fantazija, jūtas, dziņas u. t. t. Šinī rotaļdarbībā sākumi daudziem mākslas un zinātnes darinājumiem. Arī miklām. Šo patiesību apstiprina vēl tagadne. Vai miklu uzdošanu un minēšanu gan tagad noteic tieša praktiska vajadzība? Nē. To dara tāpat — baudas pēc... Miklu minēšana te — garīga rotaļa.

„Ir zināms, ka arābi pazīnuši tiklab miklas, kā arī miklu rotaļu (Rätselspiele). Tie, kas prata miklas uzminēt un sadzejot (dichten) parasti dabūja godalgu un tika vēl citādi godināti, kamēr vāji miklu minētāji tika sodīti.“*)

Tā zīmīgi konstatē somu folkloras pētnieks.

Par miklu rotaļraksturu vēl dod liecību pantos rakstītās ritmiskās miklas.

b) Intellektuālās dziņas. Rotaļa ir ļoti plašs princips. Tā kā rotaļāties var visdažādākie psihiskie spēki, tad jājautā, kādi no viņiem miklu radīšanā visvairāk ņem dalību. Mikla ir intelektuālizēta dzeja. Vai arī otrādi: mikla ir dzejas formā

*) Antti Aarne. Vergleichende Rätselforschungen. F. F. Communications № 26. Helsinki 1918. 5—6 l. p.

tērpta domājoša prāta darbība. Mikla, kā uzdevums, ietveras prāta darbības sfērā; mikla kā metaforas un simboli pieder estētisko pārdzīvojumu pasaulei. Šī miklas būtība norāda arī uz tiem psihiskajiem spēkiem, kas miklas veidošanā piedalās. No intelekta sfēras tur ņem dalību fantāzija un dažādas intelektuālas dziņas: ziņkārība, interese, meklēšanas un atrašanas jūtas u. c. Ziņkārība ir zināšanas kāre. Viņa ir psihes tieksme pēc atziņām un zināšanām. Šī dziņa spiež intelektu darboties, ārpusauli, domu un ideju pasauli aplūkot, izprast. Kad prāts sastopas ar nezināmu parādību, viņš uz brīdi pārsteigts. Viņš brīnās. Kad brīnišanās moments izbeidzas, tad prātu uz brīdi nospiež neziņas jūtas. Tās ir nepatīkamas. Tās aizvairo cilvēka pašlepnumu. Bet neziņa arī spārno. Viņa rosina prātu gūt zināšanas un neziņu pārvarēt. Aiz neziņas slēpjas zināšanas. Neziņa ir kā burvjū plivurs, aiz kuŗa ir interesanta zināšanu pasaule. Šī ziņā neziņa ziņkārību vēl iededzina: „kas tas īsti var būt?“ Sāk strādāt pētišanas un meklēšanas jūtas. Sāk darboties arī pētošais un meklējošais prāts. Meklēšanas un pētišanas jūtās spārno nākotnes izredzes. Meklētāja priekšā vienmēr mirdz meklējuma gala rezultāts — atradums, atrisinājums. Bet atrašanas un atklājuma jūtas ir skaistas un patīkamas. Tās ir — cīņas un uzvaras prieks. Tās ir — darba atalgojumus. Šīs jūtas tik ilgi intelekta darbību rosina, kamēr mikla uzminēta, nezināmais ticis zināms.

Pie intelekta pieder arī fantāzija. Fantāzijai miklās piekrīt liela loma. Miklas ietērpā, miklas izteiksmes līdzekļi ir dažādi tropi: sinedocha, metonimija, metafora, allēgorija u. t. t. Bet tās ir dzejas elementarformas. Viņas veido — radošā fantāzija. Un jo mazāk attīstīta kāda tauta, jo mazāk to civilizācija aizņēmusi, jo vairāk viņas gara pasaule fantāzijas varā. Psihologs Ribò par šo jautājumu raksta šādi:

„Cilvēks pirms civilizācijas laikmeta dzīvo vienīgi ar savu fantaziju, t. i. fantazija ir viņa intelektuālās attīstības augstākā pakāpe, par kuŗu tālāk viņš neiet... Šī tīrās fantazijas darbība... rada mītus, kuŗi ir anōnīmi, bezpersonīgi (t. i. bez zināma autora P. B.) un neapzinīgi radušies darbi, kas savā laikā apmierina visas tās laika cilvēka prasības un arī sevī ietver visu (viņa ideoloģiju — P. B.): reliģiju, poeziju, vēsturi, zinātņi, filozofiju, tiesības.“

Ši brīvā fantazijas darbība ir radījusi arī dzejisko mīklu ietēŗpu.

c) *Sacikstes instinkts*. Ne tikai dzīve, bet pati dzīvība ir cīņa. Dabā, dzīvnieku valstī cīņa notiek galvenā kārtā uztura un eksistences dēļ. Cīņas tieksme katra dzīvnieka un arī cilvēka būtnē parādās kā dziļš un fundamentāls instinkts. Cilvēku sabiedriskā dzīvē to var ik uz soļa novērot: tiklab saimnieciskā, kā garīgā sfērā. Amerikas psihologs Džēms apgalvo, ka deviņas desmitās daļas no tā, kas pasaulē notiek, tiek padarīts aizsacensības. Bet sacensība arī ir cīņa, t. i. mīkstāks cīņas veids.

Sacikstes instinkts ir arī viens no tiem spēkiem, kas liek mīklām rasties. Mīklas process, t. i. mīklas uzdošana un minēšana jau ir sacikste, garīgo spēku, attapības un apķēribas mērošana. Un jo tālāk atpakaļ vēsturē, jo lielākā mērā mīklas tiek uzskatītas kā gudrības un attapības pārbaudīšanas līdzeklis. Ja tagad mīkla ir palikusi drīzāk par patīkamu laika kavēkli, tad tomēr mīklu uzdošana un minēšana ir rotaļcīņa, rotaļsacikste ar zināmu patīkamu raksturu.

Mīklu sacikstes aspektu sevišķi uzsvēŗ somu pētnieks *Antti Aarne* savā jau agrāk minētā darbā. Viņš atzīmē, ka tādas mīklu sacikstes bijušas pazīstamas pie ebrējiem, (piem. asprātības sacikste starp Sabas jeb arābu ķēņiņieni un ķēņiņu Salamanu), pie

grieķiem, pie romiešiem un citur.*) Kāds otrs mīklu pētnieks A. Bonus tādu mīklu sacīksti atzīmē jau kādā ļoti senā grieķu vēstures laikmetā starp Hesiodu un Homēru.**)

Pie latviešiem šo mīklu sacīksti atzīmē daudzas tautas pasakas.

d) **Jautrības tieksme.** Cilvēku jūtu un noskaņu pasaulē visredzamākā vieta pieder priekiem un bēdām, jautrai un skumjai noskaņai. Prieki un bēdas uz visciešāko saistīti ar pašu dzīvības procesu un dzīvības gaitu. Kad dzīvības procesi rit apspiesti, nenormāli, kad cilvēks jūtas nevesels, tad viņš ir skumjā un bēdīgs. Kad organisms spirts un vesels, tad cilvēks ir priecīgs. Bēdas ir zīme, ka dzīvības līmenis slīd uz leju, prieki liecina, ka šis dzīves līmenis ceļas. Bet tā kā normālam cilvēkam dabiska tieksme vairāk pēc dzīvības kā nāves, tad dabīgi, ka cilvēks vairāk tiecas pēc priekiem kā bēdām. Dažādi apstākļi, kas veicina priecīgas noskaņas uzturēšanu cilvēkā, veicina arī viņa fizisko un garīgo labklājību. „Fiziologi tagad atzīst, ka patīkamas jūtas veicina veselu grupu dažādu organisku funkciju, un palielina nervu sistēmas spēku“, saka psihologs Selli (Sully) savā darbā par „Smiekliem“. „Smiekli liek ātrāki rīvēt dzīvības ritumam“ (Selli. Turpat). Bet ja nu tas tā, tad gluži dabīgi, ka cilvēks instinktīvi tiecas pēc laimīgiem, jautriem, gaišiem brīņiem un izvairās no drūmiem. Kad jautru brīžu nav, cilvēks cenšas tos mākslīgi radīt. Tā rodas asprātības sarunās, joki, anekdotes, jocīgi nostāsti un arī — mīklas. Mīklas līdz ar nenoteiktās metaforās tērptu uzdevumu vij ap šo uzdevumu arī savādu humora un jautrības pilnu

*) F. F. Communications № 26. 6—15. 1. p.

**) A. Bonus. Zur Biologie des Rätsels 1907. 74. 1. p.

pinumu. Miklu minot, ne tikai notiek intelektuāla sacikste, bet kopēja jautra brīža pavadišana, kopēja nosmiešanās gan par mīklas formu, gan par viņas atminējumu. Jautrības un kōmiskais elements miklās ir ļoti ievērojams.

e) Simbolizācijas dziņa. Simbolizācijas dziņai cieša radniecība ar konkrēto domāšanu un fantāziju. Bez tam simbolizācija sevī ietver vietniecības principu. Šis princips nozīmē to, ka viena lieta vai darbība var nostāties kādas otras lietas vai darbības vietā. Tā lieta vai darbība, kas ieņem kādas otras lietas vai darbības vietu, to reprezentējot, ir šīs lietas vai darbības simbols. Simboli un simbolizācija dzīvē sastopama ļoti bieži. Tā piem., dūres parādīšana ir draudu simbols, pirksta uzlikšana uz lūpām klusēšanas simbols, galvas purināšana noliegšanas simbols u. t. t. Ar vārdu, katrs žests ir simbols kādai vārdos neizteiktai domai vai darbībā neizvestai aktivitātei. Arī rakstīts un drukāts vārds ir simboli domām un jēdzieniem, tāpat mūzikas skaņas. Aiz viņām slēpjas jūtu un ēmōciju pasaule. Simbols ir arī valsts karogs, baznīcas krusts, dzelzceļa signāls u. t. t.

Vēl bagātāka ar simboliem ir domu pasaule. Tur ik uz soļa darbojas vietniecības princips un simbolizācija. Mēs runājam par karstu sirdi, mūža vakaru, dzīves rītu, mīlas rīta blāzmu u. t. t. Vērā ņemot simbolu lielo lomu dzīvē, krievu akadēmiķis, psihologs Bechterevs, piezīmē, ka „simbolisma nozīmi dzīvē grūti pārspīlēt.“ Bet ja simbolizācija tik plaša parādība visā dzīvē, tad bez šaubām šai parādībai ir savi dziļāki psiholoģiski cēloņi, un šie cēloņi ir pašas psihes dziņa pēc simboliem. Šo dziņu nosauc par simbolizācijas dziņu. Arī miklu radišanas procesā šī simbolizācijas dziņa ņem aktīvu un plašu darbību.

VII. Mīklu stils.

A. Iekšējās formas.

1. Allēgorija. Mīklas pēc savas formas pa lielākai daļai ir allēgorija. Te vienas lietas vietā ir ņemta kāda cita lieta ar attālāku līdzību. Allēgorija pēc savas būtības ir komplicētas un paplašinātas dabas metafora. Allēgorija piem. novērojama šādās mīklās: Mazs, mazs vīriņš, ass, ass cirītis (Bite). Gailis zemē, sekste laukā (Burkāns). Ozolam divpadsmit zaru, katrā zarā četri ligzdi, katrā ligzdā sešas olas (Gads, mēneši, nedēļas, darbdienu). Balta zeme, melna sēkla (Grāmata).

2. Personifikācija. Personificējot, kādu nedzīvu lietu apbalvo ar kādas dzīvas būtnes īpašībām. Personifikācija bij novērojama jau tanīs mīklās, kur izpaudās allēgorijas princips. Noliekot mīklas centrā kādu nedzīvu priekšmetu, tauta visbiežāk mēdz apbalvot šo nedzīvo priekšmetu ar dzīva cilvēka īpašībām. Otrādi gadījumi daudz retāki. Piem.: Mazas, mazas stellītes, vadmala virsū (Aita). Tiešo personifikācijas gadījumu mīklās ir ievērojams vairākums. Piemēri: Dzelzu ķēve, līnu aste (Adata ar diegu). Divi zili balodiši apakš zemes līdinās (Arkla lemeši). Jumprava klēti, bīzas ārā (Atslēga). Stirna lec, Daugava salst (Aušana). Zila govys zemi laiza (Izkapts). Divas māsiņas sviestu glauž (Kamanu slieces).

3. Paradoxss un viņa veidi. Par paradoxsu sauc tādu tezi, tādu apgalvojumu, kas no pirmā sākuma liekas nepareizs un neiespējams, bet īstenībā un, vērīgāki aplūkojot, tomēr izrādās par pareizu. Paradoxa veidi ir oksimora un groteska. Oksimora ir asprātīga „mulķība“, jocīgs neprāts, draiskulīga domas nerātība, kas sevī ietver šķietamu pretrunu. Groteska ir paradoxss ar fantastisku,

jocīgu rakstūru, kas apgalvo itkā neiespējamo. Miklas mīl paradoksa formu, sevišķi groteskas principu. Piemēri: Nokauts, apēsts un tomēr staigā pa lauku (Pastala). Mazāks par vismazāko zāli, garāks par visgarāko koku (Ceļš). Kas iet caur visām zemēm un stāv uz vietu? (Ceļš). Virs iet pa ceļu, vēders atpakaļ (Kājas liels). Kas ir augstāks par zirgu un zemāks par kaķi? (Loks). Nasta piekūst, nastas nesējs nepiekūst (Krēsls un sēdētājs). Papriekš bērni dzimst, tad vēl māte (Kūli un kaudze). Sprīdi garš vīriņš, oļekti gara bārda (Burkāns). Jo vairāk ēd, jo vairāk atliek (Bedres rakšana). Tēlojot neparastas situācijas, apgalvojot šķietami neiespējamo, paradoksālais mīklas veids vispirms rada spilgtas pārsteiguma un brīnīšanās jūtas. Kad brīnīšanās moments slīd uz beigām, tad intelektu pārņem spilgta ziņkārība un interese: kas šī brīnīšķā lieta īsti varētu būt? Spilgtā interese rada arī intensīvu domāšanu un meklēšanu. Arī mīklas uzminējums tanīs gadījumos ir interesants atrisinājums un atradums. Viss tas kopīgi padara paradoksālās mīklas par vienu no interesantākajām kategorijām.

4. *Dažādi tropi.* Bez augšā minētiem stila līdzekļiem mīklās vēl sastopami dažādi citi tropi, gan vienkāršā, gan attīstītākā un komplicētākā veidā. Piemēra dēļ varam minēt sinekdochu, netonimiju, metaforu un salīdzinājumu.

Salīdzinājumus atzīmēsīm šādās mīklās: Nocirpts kā jērs, apkalts kā zirgs un sasiets kā salmu kūlis (Cilvēks). Melns kā velns, nav velns; rūc kā lauva, nav lauva; rok kā cūka, nav cūka (Vabole). Kā dzenis raibs, kā gulbis balts, kā krauklis melns, kā zirgs zviedz, kā jumprava danco (Žagata). Kā vējš skrej, kā mietā atdužas (Zaķis).

5. *Kōmīsmas veidi.* Viens no tiem elementiem, kas mīklas padara saistošas un interesantas, ir kōmīsmas elements. Miklu uzdošana un minēšana, bez

zināmas attapības, izmēģināšanas un intelektuālas sacikstes, sagādā vēl patīkamus momentus ar tiem jokiem un asprātībām, ko mīklas sevī slēpj, gan pēc satura, gan pēc formas. Bet kādi ir mīklās tie elementi, kuri rada kōmisko noskaņu? Jautru noskaņu un smieklus cilvēkā rada allaž priekšmeti, kas ir jauni un neparasti. Tā piem., bērns smejas, pirmo reiz dzirdēdams neparastu vārdu, pieaudzis smejas, redzēdams cilvēku neparastā apģērbā, neparastā situācijā u. t. t. Tāpat smieklu noskaņu ierosina neparasta dažādu lietu kombinācija. Šis princips mīklās diezgan parasts. Piem.: Taisns tēvs, riņķene māte, plakana meita, apaļš un lustīgs dēls (Apiņi). Mežā audzis, pili pirkts, klēpī auklēts, gauži brēc (Pijole). Plikam kreklis azotē (Svece).

Ar kājām min, ar rokām spiež,
No vēja nāk tā dzīvība, no koka visa būšana.
(Ērģeles.)

Neparasta vārdu un terminu lietošana. Kōmisku noskaņu ierosina piem. novecojušies termini un vārdi un novecojies stils, piem., lasot dažus gadu desmitus atpakaļ rakstītas „ziņģes“, vecas garīgas dziesmas u. t. t. Tauta šo kōmisma principu pratusi realizēt, pati izdomājot un atvasinot īpatnējus, oriģinālus un neparastus vārdus. Piem.: Atgāzene labu dara (Abra). Mini minuķīti un turi turiķīti; minuķīšam būs turiķīti lūgties (Atslēga).

Kōmisku noskaņu rada arī neparasti raksturojumi. Piem.: Kā ķēve zviēdz, kā jumpara danco (Žagata).

6. Domu koncentrācija un izteiksmes īsums. Tauta nemīl daudzvārdību. Tāpat tā nemīl izplūdušu, neskaidru domu. Lielumlielais tautas vairums domā skaidri un vienkārši. Tāpat arī savas domas izsaka. Bet tautas ideoloģijas sīkpoezijas pērles ir sevišķi rūpīgi slīpētas. Viss liekais un nevajadzīgais tur atmests. Paturēts tikai visrakstu-

rīgākais. Viss lielais mīklu vairums ir samērā īsas. Dažas pat ļoti īsas un lakōniskas. Pāris vārdu — un gleznainā problēma uzņemta. Domā un risini. Piemēri: Simtācis jūra (Tīkls). Zelta lapa grezelē (Mēle). Stabiņš sūnās (Pakulu ērkulis) u. c.

Otra lakōnisko mīklu grupa ir mīklas, sastāvošas no pāra divvārdīgiem teikumiem. Piem.: Panest var, izskaitīt nevar (Mati). Visapkārt miris, vidū dzīvs (Istaba). Balta zeme, mella sēkla (Grāmata). Ātri lūzt, bet nelokās (Glāze). Gailis zemē, sekste laukā (Burkāns). Stirna lec, Daugava salst (Aušana).

B. Mīklu ārējā forma.

Ir daudzreiz pat grūti norobežot mīklas ārējās un iekšējās formas aspektus. Ja to arī dara, tad tāda norobežošana ir tikai galvenos vilcienos. Pie mīklu ārējās formas pieder vispirms izteiksmes veids.

1. Prozveidīgās mīklas. Mīklas pēc savas gleznainās izteiksmes, kā jau minēts, ir dzeja. Bet tautas dzejā, tāpat kā atsevišķu dzejnieku rakstīta dzeja, var būt prozveidīga un pantveidīga. Tādu prozveidīgu mīklu ir lielākais vairums.

2. Pantveidīgas mīklas. Diezgan liels krājums ir arī to mīklu, kam dzejas pantu forma. Diezgan liela ir arī pantmēra un pantpēdu dažādība. Ir tur trochaji (— ∪), daktili (— ∪ ∪), spondeji (— —), u. c.

Piemēri: Trochajs.

Krustām šķērsām kauli likti,
Pati miesa cauri spīd. (Logs).

Mežā dzimis, mežā audzis,
Nāk uz lauka grozīties. (Ecēšas).

Liela, gaļa tēva josta,
Nevar pūrā salocīt. (Lielceļš).

Daktili:

Lidaka noskrēja
Lidaka pārskrēja,
Daugava sasala
Tinkšķēdama. (Aušana).

Māmiņa iekšā, māršite ārā. (Baļķis, sija).

Liepiņa ligo
Ūstiņš gavilē;
Visiem dzirdēt,
Vienam saprast. (Bērns).

Spondejs:

Pilns siets zirņu, ābols vidū.
(Zvaigznes un mēness).
Mazs mazs vīriņš, viss ar matiem.
(Cinis).

3. Jocīgi un raksturojoši jaunatvasinājumi. Vārdam, tāpat kā cilvēkam, ir katram sava fizionomija jeb seja: vienam nopietna, otram jocīga, trešam viltīga, u. t. t. Kā pēc cilvēka sejas var lielā mērā spriest par cilvēka psihi un visu viņa personību, tā arī pēc vārda fizionomijas var spriest par viņa psiholoģiju.

Bez tam vēl jāpiezīmē, ka vārdi daudzreiz tikai ar savu skaņu kopoјumu jau raksturo arī to objektu (priekšmetu vai parādību), kuŗu tie apzīmē. Bet daudz ir arī to gadījumu, kur pēc vārda nebūt vēl nevar dabūt jēdzienu vai gleznu par pašu objektīvo lietu vai parādību. Tādos gadījumos tauta stājusies pie atvasinājumu radišanas līdzās jau pastāvošiem, bet maz raksturojošiem vārdiem. Piemēri: Čunčurītis pa ceļu tek, visi kārkli ligojas (Aita). Mini minuķīti un turi turiķīti, minuķīšam būs turiķīti lūgties (Atslēga).

Tupiķītis tupēja,
Karulis karājas;
Tupiķis grib to
Karuli baudīt. (Kaķis un gaļa.)

Liepas tiltiņš, vara pile, čakstīle, koka grabīle. (Galds, karote.) Divi duruļi, divi muruļi, četri zemes klencētāji, devīts kara sargātāš. (Govs.) Žigurini, žegurini, zelta skura mugurā. (Sīpols.)

4. Alliterācija. Par alliterāciju sauc tādu stila parādību, ka vārdu sākumos atkārtojas vienādas skaņas. Šī parādība novērojama šādās miklās: Zaļš zīemu, zaļš vasarā, ne zari zaro, ne lapas lapo. (Ašķis.) Bēra ķēve, kas bīrzē bīrien. (Ķemme, ko auž.) Celies, gaiba nāk, ņem to ķimpu, liec uz kampu. (Meita, gaisma, grāpis, kāsis.) Suns rej rejamo, zobi birst birstamo. (Linu mīstīšana.)

5. Vārdu un teicienu atkārtojumi. Vārdu atkārtojumi teikumā allaž pastiprina izteiktās domas, pārdzīvojuma vai parādības iespaidu. Piem. ja sakām: „Snieg“, tad ar to konstatējam tikai zināmu parādību, t. i. ka snieg sniegs. Bet ja sakām: „Un snieg, un snieg“, tad izsakām to īstenību, ka snieg jau ilgi un bez mitas. Tāds pats iespaidis, kad atkārtojam īpašības vārdu. Piem. ir starpība starp teicienu: „mazs putniņš“ un „mazs mazs putniņš.“ Pēdējais putniņš ir tomēr mazāks par pirmo mazo putniņu. Melns dej, melns lec, melnam pēdu nepazīst. (Blusa.) Mazs, mazs vīriņš, zaļi svārki, melna jostīņa. (Aši.) Mazs, mazs vīriņš, ass, ass šķēpiņš. (Bite.) Mežā dzimis, mežā audzis, nāk uz lauku grozītis. (Ecēšas.) Suku, suku, ruļļu, ruļļu, desmit kāju, trīs vēderi. (Ecētājs ar diviem zirgiem.)

6. Skaņu imitācijas jeb onomatopējiskie vārdi. Valodā ir daudz tādu vārdu, kuŗi ar savu skaņu atgādina to objektu, kuŗu tie simbolizē. Tā piem. vārds „vējš“, „šalc“, „šalkoņa“, „dārdoņa“, „rīboņa“ ar savām valodas skaņām atgādina tās skaņas un trokšņa objektīvajā īstenībā, kuŗus tie reprezentē. Šis skaņu imitācijas princips, redzams, ir diezgan tuvs tautas psihei, un viņa bieži vien rada itkā mākslīgi tādus skaņu imitācijas vārdus, nelū-

kojoties uz to, ka valodā jau attiecīgie vārdi ir šo priekšmetu un parādību apzīmēšanai. Šādi skaņu imitācijas vārdi piem. redzami sekošās mīklās: Skribu, skrabu vāvere, atskribu lec. (Atspole.) Atskrej gailis, noskrej gailis, sasit spārnus: kliukš, klaukš! (Aušana.) Šņika, šņaka nāc laukā! Pieci kungi tevi gaida. (Puņķis.)

Stiķu stiķiem,
Niķu niķiem,
Kaula deguns,
Gaļas bārda. (Gailis.)

7. Vaicājums vēstoša teikuma vietā. Ekspresijas jeb pastiprinātas izteiksmes nolūkos daudzkreiz tiek lietoti vaicājuma teikumi vēstošo teikumu vietā. Šis izteiksmes veids sastopams arī mīklās. Bet runājot par mīklām, te tikai jāizšķir jautājumuveidīgās mīklas jeb mīklveidīgi jautājumi. Šie jautājumi jau nav vairs tikai mīklu izteiksmes veids, bet tā ir īpaša mīklu šķira. Bet te mūs interesē tikai vaicājuma izteiksmes veids. Tādu sastopam piem. šādās mīklās:

Kur tu teci, lici, loci?
Kas tev bēdas, cirpen Poli? (Upe un pļava.)

VIII. Mīklu šķiras.

Ja vērā ņem dažādas mīklu īpatnības un viņas ņem par dalīšanas pamatu, tad dabūsim dažādas mīklu grupas. Bet ja vērā ņem mīklu galveno būtību, t. i. tās īpašības, kas mīklu par mīklu dara, tad visu mīklu vairumu var sadalīt divās lielās šķirās: 1) īstās un pilnīgās mīklas, 2) šķietamās jeb nepilnīgās (quasi-mīklas) mīklās.

1. Īstās jeb pilnīgās mīklas. Tās ir mīklas ar tām iezīmēm, par kurām mēs runājam, aplūkojot mīklu jēdzienu. Īstā jeb pilnīga mīkla ietver

jautājumu jeb problēmu, kas tērpta allēgorismā metaforiski gleznainā tērpā. Piem. Stirna lec, Daugava salst. Kas gan aiz šiem diviem gleznainiem konstatējumiem varētu slēpties? Atrisinot, resp. uzminot dabūjam zināt, ka tā ir — a u š a n a. Tādas pat pilnīgas mīklas ir piem.: Pūrs stāv arvien, ik gados jauns vāks. (Ezers un ledus.) Mazs, mazs sunītis, simts adatu mugurā. (Ezis.)

1. Nepilnīgās jeb neistās mīklas. Šinīs mīklās bieži vien trūkst viena no mīklas visvarīgākiem elementiem: gleznainās allēgorijas. Jautājums ir, bet viņš var būt izteikts arī diezgan abstraktā veidā. Piem.: Kas vasaru nekūst un ziemu nesalst? (Akmīns.) Kas iet baznīcā papriekšu? (Atslēga.) Kas gudrāks nekā ķēniņš? (Bezmers.) Kas skrej ātrāk par vēju? (Cilvēka domas.) Kam nevar pār pāri iet, ne apkārt iet? (Paša ēna.) Kas neslikst un nedeg? (Ēna.) Kas guļ zīda mētelī, kaula kažoks mugurā? (Rieksts.)

IX. Mūsu mīklu krāšana.

Mūsu tautas mīklu krāšana sākusies stipri vēlāk nekā lielajās kultūras tautās. Tā piem., pirmie krājumi parādās frančiem 15. g. s. un vāciešiem ap to pašu laiku, bet mums tikai 18. g. s. beigās un 19. g. s. sākumā. Pirmo mīklu sakopojumu atrodam Vecā Stendera grāmatā „Lettische Grammatik“ (2. izd. 1783. g.): 25 mīklas līdz ar vācu tulkojumu un atmiņjumiem vācu valodā. Kādā citā valodnieciskā darbā: Dr. B. Bergmana „Über Ursprung der lettischen Sprache“ (Latv. Draugu biedr. mag. VI. sējuma 1838. g.): ap 170 mīklu. 19. g. s. otrā pusē nāk klajā vairāki krājumi Sproģa (Памятники Латышского народного творчества 1868) 52 mīklas, Bankina sakopojumā 154 mīklas („Šis un tas, svešs un pats“ II. kr.), Fr. Brīvzemnieks 1881.

gadā izlaiž prāvu mīklu krājumu: 1680 (Труды VI). Pēc tām seko diezgan prāvi Dr. A. Bilenšteina krājumi: „1000 Lettische Räthsel“ (1881.) ar tulkojumiem vācu valodā un speciālu apcerējumu, tad pāris gadu vēlāk (1883. g.) „Latviešu mīklas“, skaitā 853, izvilks no iepriekšējā ar dažiem jauniem iemētinājumiem, bet bez apcerējuma.

Tiem seko Zinību komisijas savāktās mīklas 7. rakstu krājumā (1892. g.) un Jelgavas Latv. biedr. sakstn. nod. rakstu krājums (II. 1893. g.) ar 135 mīklām.

Šie krājumi dod diezgan daudz materiāla tiklab mīklu saturā, kā estētikas pētīšanai, tāpat arī salīdzināšanai literatūras zinātnei.

X. Mūsu mīklu salīdzināmā pētīšana.

Katrai mīklai, kā gara ražojumam, ir sava vēsture. Mīklas vēsturi mēs varam mēģināt izpētīt, balstoties uz attiecīgiem mūsu pašu tautas avotiem, varam arī ņemt palīgā cittautu avotus. Ar pašu avotiem mums bieži vien nepietiek, lai priekšmetu pienācīgi aptvertu. Tā piem. Fūrekera vārdnīcas manuskriptā atrodam mīklu: „Liels maza nepanes.“ (Dzirkstele.) Mīkla uzrakstīta, laikam, ap 17. g. s. vidu. Brīvēznieka krājumā, kas iznāca vairāk kā pēc 200. gadiem, mīkla atrodama tādā pašā veidā. Tā tad 200 gadu laikā tā pastāvējusi un nav grozījusies. Bet cik ilgi tā pastāvējusi tautā pirms uzrakstīšanas; resp. cik tā veca? Un vai tā ir mūsu pašu, vai aizņemta? Atrodamies visādu varbūtību priekšā: varbūt tā radusies ap uzrakstīšanas laiku, varbūt pat aizvēsturē. Noteiktu spriedumu nevaram dot, jo nav drošu pamatu. Citādi tas ir, lietojot pētīšanā salīdzināmas zinātniskās disciplīnas: salīdzināmā

dzināmo folkloru, salīdzināmo literatūrzinātni. Redzot zināmu skaitu mīklu atkārtojamos daudzus tautu literatūrā, varam spriest, ka ne visas mīklas ir pašu tautā radušās, un, meklējot pēc vienas vai otras mīklas pirmavotiem, redzam arī dažas labas mīklas gaitas, likteni, viņas vēsturi.

Mums ir mīkla: „No rīta četriem, pusdienā diviem, vakarā trim.“ (Cilvēks. Sk. Brīvēznieka Труды VI, 52. lpp.). Šī mīkla pazīstama jau vecajiem grieķiem kā Sfinksas mīkla: nezvērs Sfinksas, kas mitusi kādā kalnā, uzdevusi to katram garāmgājējam, piedraudot ar nāvi, ja mīklu neuzmin. Viņu izdodas uzminēt Oidipam, un tamdēļ to sauc arī par Oidipa mīklu. Šis grieķu mīts tani formā, kādu mēs pazīstam, cēlies no grieķu grāmatika un vēsturnieka Apollodora, kas dzīvoja II. g. s. pr. Kristus. Viduslaikos viņu pazīst skolastu, XV. g. s. Vācija, un tagad — daudzas tautas Eiropā, Azijā, Amerikā, Austrālijā. (Antti Aarne Vergleichende Rätselsoesungen. 1918. I., II.). To pašu var teikt par dažu citu mums pazīstamu mīklu, piem.: „Tēvs vēl nav dzimis, dēls jau jūmtā“ (Uguns un dūmi), kas pazīstama jau vecajiem grieķiem un romiešiem. Mīkla: „Vienam kungam divpadsmit muižu; katrā muižā četras sievas, katrai sievai septiņi bērni — pa pusei balti, pa pusei melni“ (Gads) ir kādas vecas ēģiptiešu mīklas variants. Šī mīkla plaši izplatīta pasaules literatūrā. Tāpat ļoti populārā mīkla: „Balts tūrums, melna sēkla.“ Šādu piemēru daudz. Kur viņas īsti cēlušās, to arī salīdzināmā folklorā vēl nevar noteikt. Bet vienu viņa var: ka daļa mīklu ir kopmanta jeb internacionālas. Dr. A. Bilenšteins, salīdzinādams 241 leišu mīklu ar latviešu mīklām, atrod, ka 20% no viņām saskan gandrīz vārdu pa vārdam, 20% ievērojami līdzinās pēc satura un formas. (1000 Lett. Räthsel.) Dažas mīklas mums kopējas ar igauņiem („Saime ēd, galds runā.“ Sivens pie kūkas), dažas

ar krieviem („Dzelzu ķēve, linu aste“) Adata ar dziļu).

Kā šāda kopmanta radusies? Šī jautājuma priekšā folkloras pētnieks vēl ir kā palaiantologs, kuram vajadzīgi vēl daudzi izrakumi, lai tiktu pie drošiem slēdzieniem. Viena atbilde tagad tomēr ir iespējama: mīklas ceļo. Tas izskaidrojams ar tautu garīgās kultūras savstarpējo iespaidošanos. Starp mums un senajiem grieķiem liekas nepārejama plaisa, bet kad iedomājamies, ka Roma bij ilgu laiku grieķu kultūras mantiniece un Latvija ilgu gadu simteņus atradās zem Romas iespaida, tad arī šis tālais ceļš kļūst saprotams, sevišķi, ja ņemam vērā vēl vācu starpniecību. Un ar leišiem, igauņiem, krieviem mums bijuši tieši sakari. Bet pielaižama arī vēl cita iespēja pie līdzīgu mīklu celšanās: dažādu tautu gars līdzīgos apstākļos varēja radīt arī līdzīgus ražojumus.

P. Birkerts.

Literatūra.

1. A. Bielenstein. 1000 Lettische Räthsel. Mitau, 1881.
2. Труды этнографического отдела. Книга VI. Материалы по этнографии латынского племени под ред. О. Я. Трейланд (Бривземниак) Москва, 1881. г.
3. Rīgas Latv. Biedr. Zin. Kom. Rakstu krājums. VII. Jelgavā, 1892. g.
4. Jelgavas Latv. Biedr. Rakstn. Nodaļas Rakstu krājums II. Jelgavā, 1893. g.
5. P. Šmidts. Etnografisku rakstu krājums I. Rīgā, 1912. g.
6. P. Šmidts. Etnografisku rakstu krājums II. Rīgā, 1923. g.
7. Etnografiskas ziņas par latviešiem. „Dienas Lapas“ pielikums“ I., II. 1892. g.
8. Latvijas Saule. Nr. 35. 1925. g. Miklas.
9. Ansis Lerchis-Puškaitis. Latviešu tautas Pasakas. I.—IV. 1891.—1903. g.
10. Kr. Barons un H. Vissendorffs Latvju dainas. I.—V. 1894.—1915. g. g.
11. „Kultūras Vēstnesis“.
12. P. Birkerts un M. Birkerta. Latvju tautas anekdotes. L. Neimaņa izdv. Jelgavā, 1925. g.

13. P. Birkerts un M. Birkerte. Latvju tautas anekdotes. Valtera un Rapas akc. sab. izdv. Rīgā, 1926. g.

14. R. Petsch. Das deutsche Volksrätsel. Strassburg, 1917.

15. Arthur Bonus. Rätsel. II. Band. Zur Biologie des Rätsels. München, 1907.

16. E. H. Meyer. Deutsche Volkskunde. Berlin und Leipzig 1921.

17. Richard Wossidlo. Mecklenburgische Volksüberlieferungen. Erster Band. Wismar, 1899.

18. FF. Communications. Volume IV. Nr. 26. Anti Aarne. Vergleichende Rätselforschungen. Helsinki, 1918.

19. Teodors Zeiferts. Latviešu rakstniecības vēsture. Pirmā daļa.

20. Plūdoņa. Latvju literatūras vēsture I. 1908. g.

21. A. Birkerts. Latviešu literatūras vēsture. (Manuskripts.)

22. Iesūtītie mīklu manuskripti.

I. Dabas parādības un procesi. Laiks. Debess izplatījums. Zvaigznes.

1. Rej kā suns, ļļauj kā vērsis, dzied kā lakstīgala; kamēr brēks, ir bez mutes.
2. Runā visas valodas, tomēr mērķis ir bez gala un bez ļaunas mutes mēdītājs.
3. Rej kā suns, ļļauj kā vērsis, dzied kā lakstīgada, — un tomēr nav redzams.
4. Vīrs iet pa ceļu diegu velk pa mežu.
5. Brēkis brēc bez mēles.
6. Mēdītājs bez ļaunas sirds.
7. Kurzemē koku cērt, Vidzemē skaidas lec.
8. Teva palags zvaigznēm austs.
9. Zemāks kā Dievs, augstāks kā ķeizars.
10. Liels, liels kalns, ni var pāri pārkāpt, ni apkārt apiet.
11. Augsts tēvs, plata māte, traks dēls (v. znots), akla meita.
12. Zils ratiņš, balta kodaļa.
13. Palags klāts, zirniņi birst.
14. Pelēka villainīte, pilna rogu pieliduse.
15. Liela zila vadmala, sudraba pogas iekšā.
16. Liels, liels palags, viss vienām dzirkstīm.
17. Tumši zila aitīņa, degošām oglēm apbērtā.
18. Liela, diža istaba, pumpuroti griesti.
19. Dižs iekritis sietiņš, pilns zelta pumpiņu.
20. Tēvam kažoks rogu pilns.
21. Sirma villaine, pilna baltu zirniņu.
22. Palags pārklāts, uz tā palaga piebērts aizbars, pie tā aizbara nolikts citreiz kukuls, citreiz puskuļa, citreiz galiņš maizes.

23. Liels, liels lauks, tur liela pulka kazlēnu un be-
kains āzis vidū.
24. Zils deķis, balts telēķis, visapkārt spīdošas sve-
cītes.
25. Liela, liela pļava, pilna skaistu lopu; skaists,
skaists gans, vēl skaistāks zaglis (v. viens pats
gans un viens suns).
26. Zilas pļavas, baltas govīs, divi gani: viens su-
draba, otrs zelta.
27. Liels siets, pilns smalku drupakļu, divi lieli ga-
bali.
28. Liels, garš tilts, abos galos zelta puķes.
29. Pilna lauciņa mazu gotiņu; divi vien vērši:
viens pa dienu, otrs pa nakti.
30. Divi stāv arvien, divi iet arvien, divi nāk mums
klāt, divi mums vajag.
31. Kas tas par koku, kam divējādas lapas: viena
puse balta, otra melna.
32. Balts aiziet, melns atnāk.
33. Divi māšas, viena balta, otra mella.
34. Divas māšas lielā ienaidā, viena rādās, otrā
bēg, viena balta, otra mella.
35. Divas māšas tinas vienā villainē, viena ceļas,
otra zūd.
36. Brīžiem tumšs, brīžiem gaišs, vienādi cits un
tīri tas pats.
37. Redzīgs tēvs, neredzīga māte.
38. Divas meitiņas — viena balta, otra melna: kad
tā baltā nāk, tad tā melnā mūk; kad tā melnā
nāk, tad tā baltā mūk.
39. Divas māšiņas lielā ienaidā: viena sākas, otra
beidzas.
40. Divas māšiņas vienā jostā sasietas.
41. Balts aiziet, melns atnāk.
42. Svārki saraujas, bikses izplešas.
43. Divas mās lielā ienaidā, viena rādās, otra bēg,

44. Tik biezs kā miežu metiens un bērza lapu nepanes.
45. Krievs kāp luktā likām kājām.
46. Tēvs nav dzimis, dēls jau karā (v. jumta galā).
47. Ķēve kūti (v. zirgs nav aizjūgts), aste gaisos.
48. Bebris kāpj iz istabas likām kājām.
49. Dieva palags istabā ligojas.
50. Māras palagi līgot ligojas.
51. Pret kalnu iet pats, no kalna neiet ne dzenams.
52. Zemē vērsi kaun, augšā tauki tek.
53. Sidraba palags pa istabu laižas.
54. Vakar piedzimis, šodien staigā.
55. Lika kaza kori kāpj.
56. Lika taure logā.
57. Caur piedurkni pienu kāš.
58. Mazāks kā blusa (v. kā putraims), smagāks kā vērsis (v. kā labs akmens).
59. Liels maza nepanes.
60. Mazs, mazs kodējs, bet stiprs kodums.
61. Blusas lielumu, vērsa grūtumu.
62. Ūdenī nenoslīkst, salmos nečab, ugunī nesadeg.
63. Nevar panākt, nedz noslīcināt, nedz ar' sadedzināt.
64. Apkārt nevar apiet, pāri nevar pārkāpt.
65. Priekš pusdienas īss, pēc pusdienas garš.
66. Kukucis krūmā, plikpauris debesis.
67. Tupam, tupam viens pret otru; kad nāk vakars — lēksim kopā.
68. Man ir, tev ir, visiem cilvēkiem ir, pat katram klucim ir — Dievam taču nav.
69. Ozola serde gul uz ceļa: ne tai var apkārt apiet, nei pāri pārkāpt.
70. Nekad nesadeg, nekad nenoslīkst.
71. Miesa nau, kauli nau un redzēt var.
72. Viens nāk, divi rādās.
73. Cilvēks nav, ķēms nav, rokās nedabūn.
74. Dienu redz, nakti nē — nakti redz, dienu nē.

75. Mūža pūrs, pusmūža vāks.
76. Pūrs stāv arvien, ik gadus jauns vāks.
77. Liels, liels, ozols, tam ozolam divpadsmit zaru, katram zaram četri perēkļi, katram perēkļam septiņas olas, katrai olai savs vārds.
78. Vienam kungam divpadsmit muižu; katrā muižā četras sievas, katrai sievai septiņi bērni — pa pusei balti, pa pusei melni.
79. Sarkans nēzdaugs divpadsmit āķiem.
80. Vienam tēvam četri bērni — divas māsas, divi brāļi; vecākam brālīšam puķes zied azotē, pa-starai māsiņai jau balta galviņa. Visi četri iet pa ceļu, cits aiz cita tekādami, nekad kopā ne-sanākdami.
81. Divpadsmit ērgļi, 52 kovārņi, 365 strazdi vienu olu izdējuši.
82. Esmu vecs, man piedzima divpadsmit dēli un dēlam trīsdesmit meitas — pa pusei melnas, pa pusei baltas.
83. Gāju, gāju, atradu galvu, iekš tās galvas div-padsmit galvu.
84. Kupls ozols ar divpadsmit zarīm, katrā zarā četri pārēkļi, katrā pārēklī septiņi putni, katram putnam savāds vārds, bet vienam vienvie-nāds.
85. Liels, resns ozols, divpadsmit zaru, katrā zarā pa četri pārēkļi, katrā pārēklī pa seši olas.
86. Ozolam divpadsmit zaru, katrā zarā četri ligzdi, katrā ligzdā sešas olas.
87. Viens Adams, divpadsmit Katriņas; vienai Ka-triņai zelta svece rokā, otrai sudraba un trešai no vara.
88. Pusnaktī es atnācu, visiem ko — neko atnesu.
89. Balts kaķis logā lien.
90. Atskrien putns Igaunītis, uztaisa perēkli gu-dauniski, izdēj olu apzeltītu.
91. Lielāks par mežu, mazāks par zāli.

92. Mani aizvienu visi gaida; bet kad es nāku, tad visi bēg.
93. Tievš, tievš, garš, garš, līdz pašām debesīm.
94. Putns skrien, spārni pil.
95. Vārna skrej pa gaisu, tauki list.
96. Augšā ribu ribināja, zem paloda plikšķināja.
97. Pate staigā sarkanbalta, asaras birst kā pupas.
98. Balts šķīvis akas dibenā.
99. Balts zirgs pie vārtiem skatās.
100. Sviesta ciba paklētē.
101. Plikpauris gaisā.
102. Dienas laikā — lai saule spīd kā spīdēdama — tu mani redzēt nedabūsi; bet jo tumšāka nakts, jo skaidrāki mani redzi.
103. Sviesta pika akā.
104. Bundulis sētas vidū.
105. Sviesta ciba ezerā.
106. Bunduls gaisā.
107. Zelta kamols skaidienā.
108. Siera ņuka paklētē.
109. Vērsis gulstas, govš ceļas.
110. Jumaliņa tek pa ceļu, izkrit zelta atslēdziņa.
111. Par dienu tu man neredzi, pa nakti esam spīdekļi.
112. Stukants (v. apriciņa) aitas gana.
113. Pilna pļava baltu kazu, viens pats āzītis dukurē.
114. Pilns aploks baltu kazu, viens pats āzīs puķojas.
115. Baltacis kaņepēs.
116. Trīsdesmit asis garš diegs, četras zelta pogas: divas viducī, divas galos.
117. Galva nav pie debess, ne ar' kājas pie zemes.
118. Dūmi kūp palejā (ielejā).
119. Liels ozols pār ceļu pārkritis, nevar pāri pārkāpt, nei apkārt apiet.

120. Melns kā velns, nava velns, liels kā pūķis, nava pūķis.
121. Egle par ceļu pārkritusi, nevar nedz pāri pār-kāpt, nedz apkārt apiet.
122. Sieviņa iet raudādama, izkrīt zelta atslēdziņa — mēnesis redz, saule paņem.
123. Dārta pa priekšu veca, tad jauna.
124. Liela gaŗa egle seŗu pantu; katrā pantā ligzds.
125. Liels ozols seŗām kantēm; svēts putniņš (v. krusts) galā.
126. Seŗas sudraba lapiņas, septītais zelta āboliņš.
127. Gaŗa, gaŗa apse, zelta lapa galā.
128. Seŗas baltas ābelītes, zelta krusts galā.
129. Liela, gaŗa priede seŗām pantām, svēts putns galā.
130. Seŗām kantēm priedīte, svēts putns galā.
131. Ļiela egle ar seŗiem zariem, svēts putns galā.
132. Seŗu kanŗu ozols, svēts putns galā.
133. Seŗas zelta lapiņas, svēts krusts galā.
134. Seŗas māsas vienā pirtī peras, atnāk viena sep-tītā, izdzen visas ārā.
135. Seŗas lapas sudraba, septītā zelta.
136. Seŗi galdiņi vaŗa, septītais sudraba.
137. Liels, gaŗš vaŗa tilts, — abos galos rozes zied.
138. Liela, gaŗa ķēve, balta zīme pierē.
139. Seŗām asīm gaŗa josta, abos galos zelta sprā-dzes.
140. Septiņi versti gaŗš tilts, un tā tilta galā zied ābele reizēm ar baltiem, reizēm ar sarkaniem ziediem.
141. Miesas tam nav un tomēr redzams.
142. Vāczemē bullis māva, Kurzemē atskanēja.
143. Viņā saulē malku cirtu, šinī saulē atskanēja.
144. Augŗā brauc, apakŗā rūc.
145. Augŗā knaŗis knaŗināja, zemē pikŗis pikŗināja.
146. Dundurs augŗi dunduŗo, zemē paipalas plīk-ŗķina.

147. Kalējs kala debesīs, ogles bira Daugavā.
148. Jodi kaujas, dzirksteles met.
149. Nakti dzem, dienu mirst.
150. Vižu, važu viņpus lauka — attek paipala, aprij pašu.
151. Aizskrien putniņš, atskrien putniņš,
Sasit spārnus: plikš, plikš, plikš!
152. Abi gali raibi, vidū balts.
153. Visiem mīļš un patīkams,
Un nevienam uzskatāms.
154. Balta kaza ledu grauž.
155. Sarkans kamols aiz kalna veļas.
156. Ik mājas, ik mājas, viens pats miets.
157. Zelta ritenis iet pa ceļu, uzveļas uz kalna un no-
veļas zemē.
158. Sviesta bļoda ezerā.
159. Sviesta spainītis jūrā peld.
160. Augšā kuŗas, apakšā vārās.
161. Vāczemē sparkšķi taisa, šai zemē atspidēja.
162. Visi mīl, bet nevar ieredzēt.
163. Šaipus jūŗas malku cēŗt, viņpus jūŗas skaidas
lec.
164. Viena radība ir, ko visi cilvēki mīļo, bet nevar
tai virsū skatīties.
165. Mazs mazs sunītis skrej pa pasauli riedams.
166. Aiz krāsns kurvītis aizkrīt.
167. Pa nakti tu mūs neredzi, pa dienu mēs tev' re-
dzam.
168. Pār kalnu zelta mucīņa veļas.
169. Diev' maks ar dies.
170. Ne čiku, ne grabu, labrīt pie loga.
171. Sarkans kamols (v. zelta ritenis) paklētī.
172. Akas dibenā sviesta pikuls.
173. Zelta poga pagalmā (v. skaidienā).
174. Zelta piestiņa (v. muca) pa kalnu veļas.
175. Siers jūŗas dibenā.
176. Balta ripa pa gaisu skrien (v. pa kalnu veļas).

177. Ne rībēja, ne dimdēja — šē atbrauca dieva dēls.
178. Sarkans vācietis tūruma galā.
179. Mazs kaķītis pie siena kaudzes kasās.
180. Divi vīri iet pa kalnu, viens otra nepanāk.
181. Māsa un brālis iet pa ezeru ikdienas.
182. Vainags galvā, puķu pušķis rokā.
183. Mežam virsū, laivā apakšā.
184. Ko neredz istabā, to redz laukā.
185. Pilna istaba un redzēt nevar.
186. Tādi gaisos, tādi zemē (v. mājās gaisos) — visi vienā vārdā.
187. Balts tilts, sarkans jājējs; viens pats pāri pārjāj, tūlīt sabirst.
188. Vienu zirgu ņem, visi zviedz.
189. Mēness kārts galā.
190. Tieva, gaŗa Līzīte citiem kalpo, pate sevi apēdas.
191. Sarkans gailis pa laktiņu tek.
192. Saule pa kārti tek.
193. Kalnopus tecīniem, lejopus apstājas.
194. Kalnā skriešus skrien, lejā ar rungu nevar nodzīt.
195. Plikam kreklis azotē.
196. Vienu ņem, visi grab.
197. Vācietis iet pa priekšu, latvietis tam pakal, vispēdīgi čigāns.
198. Maģis, maģis vīriņš, diŗa vīra cepure.
199. Balts un mīksts pa koka zariem.
200. Balts — bet ne salds, skrien — bet ne dzīvs.
201. Ziemā silda, pavasarī nīkst, vasarā zūd, rudenī atdzīvojas.
202. Skrien pa gaisu raibs; kur skrien, tur metas.
203. Mazs balts putnītis, uz zemi vien skrien.
204. Balts palags visu pasauli aplāj.
205. Balts zvirbulis, melna mēle.
206. Balts kaķis caur sētu (v. logā) lien.
207. Nomiris un nosalis, ienes istabā — paliek dzīvs.

208. Gulbji skrej pa gaisu, spalvas vien put.
 209. Vāczenē malku cirta, šai zemē skaidas lēca.
 210. Lielāks kā mežs, mazāks kā zāle.
 211. Mazi balti putniņi, pielaižas pilli žogi,
 atnāk spožais, apēd visus.
 212. Dzimis ir, audzis nav; koka kalnā apēsts jēls.
 213. Es atnācu it spīdīgs balts, bet netīrs (v. šķīsts)
 atkal aizgāju.
 214. Laižas bez spārniem, mūrē bez kļeģeļiem, sēž
 kā kungs, pēc tam iet nost kā dumjš.
 215. Putnis atlaižas uz zara; atnāk mednieks, no-
 šauj bez plintes; atnāk pavars, izcep bez uguns;
 atnāk kungs, apēd bez mutes.
 216. Atnāk gosniņa bez mūliša, aiziet putniņš bez
 spārniņa.
 217. Balti sunīši skrien pa lauku, bet neviena nevar
 nošaut.
 218. Gulbis skrej pa gaisu, spalvas put.
 219. Balts sastipis uz maīsu uzlipis.
 220. Balta raga aplokā.
 221. Putniņš skrien, spalvas krīt (v. put).
 222. Ziemā sieva, vasarā meita.
 223. Tīrais nāk segt netīro.
 224. Kad gaišs, tad neredz; kad tumšs, tad redz.
 225. Man mutes nava, bet rīt es varu; ko tikai vien
 es dabonu, to es riju, dod man brandavīnu, to
 es riju, dod ūdeni, es miršu.
 226. Uz augšu skriešus skrien (v. pret kalnu skrien
 rikšiem), uz leju ne dzišus nevar nodzīt.
 227. Mute nav, bet rīt māc.
 228. Samts par kaŗu nebēdā.
 229. Sarkans gailis uz jumta tup.
 230. Mani, kur vien es dzīvoju pasaulē, tik cieši
 sarga kā zagli un tik sirsnīgi mīlo kā savu
 brūti.
 231. Esmu zaglis no dzimšanas līdz vecumam un
 topu turēts cietumā visu mūžu; kad no cietuma

- izbēgu, tad netaupu no zagšanas ne dārgas lietas, ne lētas, kamēr atkal tieku saņemts un apcietināts.
232. Zelta puķe krāsni zied.
 233. Zelta gailis daiļi tek.
 234. Mēnesis kārts galā.
 235. Sētas kaķītis pa laipiņu iet.
 236. Zelta gailis (v. zaķītis) pa dēli (v. pa sudraba laipiņu) skrien.
 237. Sarkana upe pret kalnu tek.
 238. Trīs gadus pazinu sarkanās govīs gulējumu.
 239. Zem ozola saule lec.
 240. Saule visapkārt jūru tek.
 241. Sarkans gailis bedrē dzied.
 242. Aizskrien putniņš, atskrien putniņš, izdēj olu apzeltītu.
 243. Tēvs vēl nav dzimis, dēls jau piedzimis.
 244. Tēvs vēl nav dzimis, dēls jau jūmtā.
 245. Nav zirgs aizjūgts, jau aste gaisā.
 246. Zirgs stallī, aste debesīs.
 247. Liki liekts, augsti celts, eberiski radīts.
 248. Gaisā augsts tilts — tur nevar nedz iet, nedz braukt, nedz jāt; par sausumu var iet caur apakšu, bet virsū pa pilnam ūdeņa.
 249. Augsts kā kalns, liks kā loks (v. liela gaŗa tēva josta), — nevar apkārt apiet, ne pāri pārkāpt.
 250. Vāczemē zirgu jūdz, šai zemē loks atspīd (v. atsprāga).
 251. Zelta ķēde ezerā.
 252. Viena sieksta pār visu pasauli.
 253. Mugura jūmtā.
 254. Vaŗa stīpa pār Daugavu.
 255. Zelta šnore meŗu velk.
 256. Līks kā loks, nav loks, zied kā puķe, nav puķe.
 257. Zaļš gaŗ malām, sarkans pa vidu.
 258. Liki liekts, augsti celts, kas par lieliem brīnumiem!

259. Divas māsiņas, — kā viena nāk, tā otra bēg.
 260. Viena māsa noģērbjas, otra apģērbjas.
 261. Viena māsiņa zaļa, otra balta.
 262. Milīga māte, sīvs tēvs, akls dēls, platace meita.
 263. Bez saknām sētu lien.
 264. Tu mani skrienot dzirdi, bet manis neredzi, no kurienes es nāku un kurp es eimu.
 265. Bezzarnis caur sētu lodā (v. skrien).
 266. Mūsū Dievs gauži raud.
 267. Kas var tēva zirgu saturēt, mātes jostu salocīt!
 268. Kungs brauc, visi ļaudis klanās.
 269. Laižas bez spārniem, kauc bez rikles.
 270. Kungs, priekš kā visi koki klanās.
 271. Skrien liku loču, rīdams, sperdams.
 272. Vāczemē koku cērt, šai zemē skaidas lēc.
 273. Kas tā par tiltinieci: upēm taisa tiltus virsū, bet balķa neviena.
 274. Liels garš tilts, tilta galā ābele ar dažādiem āboliem.
 275. Liels garš koks, viena pate lapa — viena puse balta, otra zaļa.
 276. Divi plašas māsas, viena balta, otra zaļa, līdz viena zūd, tad otra taisās.
 277. Balta govs vairāk ēd nekā melna.
 278. Balta viešņa aiziet, melna atnāk.
 279. Abi gali balti, viducis zaļš.
 280. Vāczemē balķi cirta, šai zemē skaidas lec.
 281. Dieva laukā daudz spiguļu.
 282. Vienādas puķītes pa visu pasauli.
 283. Pilna sakša naudas.
 284. Liela, liela pļava, pilna baltu aitu.
 285. Zila balta (v. vecas mātes) villainīte, pilna zelta rogu (v. baltu zirņu).
 286. Zils deķis, ogļu pilns.
 287. Rogaiņš, rogaiņš Dieva palags!
 288. Daudz daudz aitiņu pie vienas siena kaudzes.

289. Pilni krūmi sīku kazu, viens pats āzis kakarains.
 290. Pilns gaiss riekstu, ābols vidū.
 291. Pilns sieks putraimu, ābolis vidū.

II. Kalni, lejas, jūras, upes, ezeri, ceļi un zemes virspuse vispār.

292. Tiev, s tievs, garš, garš — mūžam gala nedabūs.
 293. Mēra gados krituse siekste. dzenis kaļ ap viņu dienu nakti, bet nevar sakalt!
 294. Garāks par mežu (v. kārti), zemāks par zāli.
 295. Liela gaŗa tēva josta nevar pūrā salocīt.
 296. Mazāks par visumazāko zāli, garāks par visgarāko koku.
 297. Zaļš gar malām, dzeltāns pa viduci.
 298. Gaŗa gaŗa egle, visa dzeņu nokapāta.
 299. Pāri pāriet var, apiet nevar.
 300. Dieva jostu nevar salocīt.
 301. Gaŗa gaŗa desa, likumu likumis.
 302. Tēva jostu nevar salocīt, mātes pūru nevar izkrāvāt.
 303. Tēva jostu nevar salocīt, mātes pūru nevar izskaitīt.
 304. Tēva josta neizstiepjama, mātes pūrs neizdalāms.
 305. Liels garš galds, telēķis uz telēķa.
 306. Tēva josti nevar izmērīt, mātes pūri nepaliek mazāki.
 307. Tēva jostu nevar salocīt, mātes šķirstu (v. pūru) nevar izkrāvāt (v. izdalīt).
 308. Ne var tēva jostu salocīt, ne mātes pūru izdalīt.
 309. Maza, maza māšiņa dzelteniem matiņiem.
 310. Mazs, mazs vīriņš, viss ar matiem apaudzis.
 311. Abi sāni nodirāti, mugura nedirāta.
 312. Ālava (v. zaļa čūska) pa lauku skrien.

313. Kungu kreklis bez vīles.
 314. Divi telītes, viens mugurkauls.
 315. Zaļa sikсна pa kažoku.
 316. Melns zārks, stikla vāks, dzīvi miroņi iekšā.
 317. Cūka dēj savus sivēnus.
 318. Rudeni piedzimst, pavasari nomirst, izskatās kā glāze.
 319. Virs mātes piedzimst, bet pats māti dzemdē.
 320. Ziemā tiltus taisa, vasarā miltus maļ; glumam pāri iedams, galvu sasītsi.
 321. No abām pusēm sakšu auž.
 322. Vasarā neaug, siltās zemēs arī nē, ziemā, kad stipri salst, tad zied pie loga.
 323. Zirgi aizskrien, groži paliek.
 324. Ziemā zaļo, aug; vasarā nīktin nīkst.
 325. Ne jūra, ne zeme, — kuģi tur nepeld un staigāt tur nevar.
 326. Tek dienu, tek nakti; darba nevar pabeigt.
 327. Skrien kā vējš, nava vējš, šņāc kā vējš, nava vējš.
 328. Likums, likums — vectēva josta.
 329. Es tiku, teku bez kājām dien' un nakti, bet tomēr, kad labi apskatos, tad savā gultā atrodos,
 330. Dienu nakti skrej, rūc lai un nekur nevar aizskriet.
 331. Liela gaŗa lāde, pa vasaru vaļām, pa ziemu vāks.
 332. Mātes tīni nevar izsmelt.
 333. Sēd bez krēsla, tek bez grožas.
 334. Gaŗa liepa, zilās zarnas.
 335. Bez kājām tek, bet mūžam savā gultā.
 336. Met likumus un lokumus, jo vairāk tek, jo lielāka top.
 337. Maza, maza plintīte, tālu, tālu šaun.
 338. Līķi, loķi, kur tu teci? Maskutele, ko tu gribi?
 339. Mūža lāde, pusmūža vāks.

340. Zirgs (v. ķēve) aizskrien (v. iet), groži paliek (v. stāv).
341. Kur tu teci, līci, loci? Kas tev bēdas, cirpen' poli?
342. Liķi, loķi kur tu teci? Noskauts skuķis, ko tu gribi?
343. Likum', lokum', kur tu teci? Noskūta ragana, ko tu gribi?
344. Viens iet, otrs stāv, trešais padrebeļojas.
345. Zelta zārks, sidraba vāks, dzīvs mirons iekšā.
346. Trīs māsiņas runājas. Viena saka: „Tecēsim“, otra: „Stāvēsim“, trešā saka: „Šūposim!“
347. Skrien, i stāv, bet pēdu nepazīst.
348. Māte dēlu dzemdē, dēls māti.
349. Zirgs skrien, āda stāv.
350. Maltīte zem skapja.
351. „Zilā melnā, kurp tu teci?“ — Plikā pauna, ko tu gribi?
352. Viens (v. melnais) saka: tecēsim; otrs (v. pelēkais) saka: stāvēsim; trešais (v. zaļais) saka: kustēsim.
353. Dieva šķirsts bez vāka.
354. Dziļas dobes, augsti kalni.
355. Rikums uz rikuma, cauruma nemaz.
356. Melns kažoks, zaļa bante apkārt.
357. Liels liels galds, — pa gadu reiz naudu skaita.

III. Metali, minerāli.

358. Simtu gadu govs gul uz zemes — nepūst, nepel.
359. Ziemu nesasalst un vasaru neatkūst.
360. Raud, kā acis būtu.
361. Brālīs stāv, māsa danco, brāļa sieva tek.
362. Spīd kā saule, nava saule, ciets kā krams, nava krams.
363. Sarkans jājējs, melns zirgs.
364. Sakaltis Mārtiņš paslieksnē.

IV. Augu valsts.

365. Vicu, vicu, spuru, spuru, kokā kāpa olu dēt, kublā izperēj'.
366. Čikum liels, čikum mazs, uzkāpj kokā — pumuros.
367. Taisns tēvs, riņkene māte, plakana meita, apaļš un lustīgs dēls.
368. Gailis laktā, zarnas karājas.
369. Liels gaŗš tēvs, riņkota māte, bērni kā sprunguli — katru spēj gar zemi sviest.
370. Vīvuliņš, vāvuliņš gaisā skrien pautus dēt.
371. Ķiku liels, ķiku mazs, laižas augšā pautiņus dēt.
372. Satīnu — tinu, saviju — vijū, uzkāpu kokā — sačunčurojos.
373. Gaŗš, gaŗš tēvs, jo gaŗa māte, platace meitiņa, virpuļa dēliņš.
374. Ciets pie koka, mīksts pie koka, spurains kokam galiņā.
375. Mūsu māsiņai ik vasaras svārki trīs.
376. Mazs, mazs vīriņš, zaļi svārki, mella jostiņa.
377. Zaļi ziemu, zaļi vasaru: ne zari zaro, ne lapas lapo.
378. Muca mucas galā, vāte vātes galā.
379. Zaļš vīrs, melnām jostām apsiets.
380. Pavasarī priecina, vasarā apēno, rudeni baŗo, ziemu silda.
381. Trīs meitiņas danco vienā kurpītē.
382. Viena pate māsiņa, piecas sešas villainītes.
383. Divas māsiņas zīda diegā karājas.
384. Div' māsiņas zem vienas sagšas.
385. Sarkana māsiņa, balta sirsniņa.
386. Sarkana piestiņa, balta stumpiņa.
387. Gaŗš, gaŗš tēvs, jo gaŗa māte, apaļš dēliņš, plakana meita.
388. Apkārt sarkans, vidū balts.
389. Sarkana butele, balta kurka.

390. Pavasarī skatās uz augšu, rudenī uz zemi.
 391. Māte kā ecēša, bērni kā kaukoļi.
 392. Brizgu, brazgu māte, apaļi bērni.
 393. Māte kā režga, bērni kā klučkas; kad aizkar —
 krīt zemē.
 394. Maza, maza mājiņa, ne viena lodziņa.
 395. Kokā kārts sunitis.
 396. Pa priekšu balts kā sniegs; tad zaļš kā zāle;
 pēdīgi sarkans kā asinis — smeķ visiem labi.
 397. Maza, maza mājiņa, neviena lodziņa; pieci mazi
 kambarīši, katrā divi melni vīri.
 398. Mazs, mazs Ansiņš,
 Vienā kājā karājas.
 399. Plakanais ar apaļo kuļas.
 400. Liels garš tēviņš, šķērsu šūtiem svārkkiem.
 401. Balta zoss, zaļi spārni.
 402. Liela gaŗa jumprava, zaļš priekšauts priekšā.
 403. Gaŗais Pēteris šķērsām kreklu valkā.
 404. Kad es biju jauns, tad es savus matus pret de-
 bess sacēlis lepojos; kad es kļuvu vecs, tad pa
 pišļiem un mēsliem mētājos.
 405. Sarkans bullis apakš zemes.
 406. Žids pirtī, bārzda laukā.
 407. Sarkans katliņš zemē vārās.
 408. Sarkans gailis zemē, sekste augšā.
 409. Mazs pulciņš sārtu vīru, viena zaļa kāja.
 410. Mazs, mazs kociņš, tādas lapas kā šķipeles, sar-
 kans vīriņš tup virsū.
 411. Sarkans vīriņš, zaļa bārzdiņa.
 412. Sarkans vērsis, zaļi ragi.
 413. Žids pirtī (v. burlaks klēti), bārzda laukā.
 414. Krievs kapā, mati ārā.
 415. Sarkans stabiņš, zemē iesprausts.
 416. Sarkans vācietis apakš zemes danco.
 417. Spridi garš vīriņš, olekti gaŗa bārda.
 418. Gailis zemē, sekste laukā.
 419. Krievs sēž bedrē, mati ārā.

420. Mežs pilns strupgalvju.
 421. Kad stāv, tad snaigs, kad apgriežas, tad sturains.
 422. Pilna pasaule strupaušu.
 423. Vīrs tup purvā, siena grīste ap kaklu.
 424. Mazs mazs lācītis sikām bruņām.
 425. Maza maza meitiņa (v. brālītis) tīruma vidū (v. viešiņa stāv ceļmalē); kuŗš iet gaŗām, tam dod kukuli.
 426. Noplisīš vācietis stāv ceļmalā.
 427. Daņels tup uz ežu nošļukušām biksām.
 428. Skrandains plukata ceļa malā.
 429. Vīrs stāv sētmalē ar nopuvušām biksām.
 430. Manam tēvam pilni svārki knopju.
 431. Pipuru sēj, vērdiņš aug.
 432. Balta cūciņa triju galdu starpā.
 433. Maza gotiņa, aste piesieta.
 434. Sarkana gotiņa, siena valdziņš.
 435. Sarkana telīte, ašķu valdziņš.
 436. Sarkans vērsītis, astrā piesiets.
 437. Maz' sarkan' zosiņ' ziž diegā.
 438. Vīna biķeris, diegā pakārts.
 439. Sarkana gosniņa, astrā (v. kaula saitē) piesieta.
 440. Vīriņam ataugā mūžu svārki mugurā.
 441. Liels resns tēviņš asiem nagiem.
 442. Cūka sapūst, pupi nesapūst.
 443. Zaļa cūciņa, sarkani sivēniņi.
 444. Mazs, mazs vīriņš: zaļi svārciņi, zaļa jostīņa, zaļa cepurīte.
 445. Visi rudeņos bērņus devuši, trīs vien nav devuši.
 446. Visi kungi jāļ kaŗā, trīs vien nejāļ.
 447. Sarkans kaul' kaceniņš, trim stūriem cekuliņš.
 448. Sarkans kazas keceņiņš.
 449. Sarkans zirdziņš, melnas kamanas, balts vīriņš sēd iekšā.
 450. Maza, maza mājiņa, balts kundziņš vidū.

451. Sarkans āža kacaniņš.
452. Dieva klētiņa (v. nabaga cepure) trim stūrjiem.
453. Balts kaķītis, sarkana kājiņa.
454. Trim kantēm klētiņa, beideļu miltu pilna.
455. Trim kantēm istabiņa, balts kundziņš vidū.
456. Vērsis trim mugurām.
457. Zobi ir, mutes nav.
458. Mati virs zemes, bārzda apakš zemes.
459. Vecs vīriņš, sirma bārdiņa.
460. Pilna baznīca ļaužu (v. maza, maza mājiņa, pilna baltu ļaužu), ne tur logu, ne tur durvju.
461. Pats mazs, galva podu smaga.
462. Mežā, mājā, vienā vārdā.
463. Balts kā sniegs — nevaids sniegs, zaļš kā zāle — nevaids zāle, melns kā velns — nevaids velns.
464. Zaļš kā zāle, balts kā sniegs, melns kā ogle.
465. Brikulis zied tīruma galā.
466. Židauka pirtī, bizes ārā.
467. Sprīdi garš vīriņš, olekti gaŗa bārzda.
468. Ābols aug zemē gaŗu saknī.
469. Mazs kā blusa, uzaug liels kā galva.
470. Gaŗa, gaŗa sieva zvirgzdaiņu galvu.
471. Dievs dod sieviņu, kam utes galvā.
472. Vasaru egle, ziemu govs (v. sviests).
473. Pelēka (v. maza, maza) gotiņa, balts (v. gards, salds) pienīņš (v. daudz piena dod).
474. Ādu pārdod, galvu ēd, gaŗu neēd ne suns, ne vilks.
475. Vasarā par egli, ziemā par pienu.
476. No apakšas plēš lūka, no galvas slauc pienu.
477. Tieva, gaŗa jumpraviņa, pilna galva gnīdu.
478. Tieva, gaŗa jumprava, pilla galva utu.
479. Pilna bārzda gnīdu.
480. Vasarā zaļš kā egle, ziemā melns kā vepris.
481. Diži gaŗa jumprava, kramota galva.
482. Zaļa vistiņa, zilas oliņas.
483. Melna gotiņa baltu pienu dod.

484. Zema, resna jumprava, simts aubu galvā.
485. Septiņdesmit apgērbī, visi bez kņopēm.
486. Lapiņas, kas lapiņas, kas pie kokiem neaug un ko cilvēks labprāt ēd.
487. Tīters stāv uz vienas kājas.
488. Stampēts driķēts — divi reizes vārīts.
489. Maz' zaļ' ieliek, balts iznāk.
490. Blusa ieiet, gulbis iziet.
491. Pusgada jumprava vienā kājā stāv.
492. Maza, maza jumpravīņa, trejdeviņi lakatiņi.
493. Maza, maza viešiņa, simtu baltu villainišu.
494. Veca, veca vecenīte, simtu sakšu mugurā.
495. Viena kāja nabagam, liela galva vīriņam — ne-cērt kāju nabagam, sagrūž galvu vīriņam.
496. Maza, maza vistiņa uz vienas kājas stāv.
497. Māmiņa sēž dārzā, simtu sagšu mugurā.
498. Kārtu kārtām Kandavu kalniņš.
499. Maza, maza sieviņa, simtu autu galviņā.
500. Maza, maza sieviņa, trīssimt' miču galvā.
501. Maza, maza jumpravīņa, simtu miču galvā.
502. Viena maza mamzele, simtu kleišu mugurā.
503. Ielāps uz ielāpa, ne adatas dūriena.
504. Kēķis tup uz vienu kāju.
505. Lecekļos mans perēklis, dārziņā mans mājo-klis — viena kāja nabagam, liela galva vīriņam.
506. Maza, maza gašķiņa deviņām vilnainēm.
507. Blusa zosi izperē.
508. Melna blusa ielec (v. noiet), balts gulbis izceļas (v. atnāk).
509. Māte kā blusa, meita kā ducka.
510. Bābai deķis, ūpim kažoks, treknais aunelis tīri pliks.
511. Maza, maza bumbiņa apakš zemes, visapkārt zaļumiņš.
512. Gan minu mīklas, gan stāstu pasakas — ap to vienu neveselu, kas gul dobes dibenā.
513. Melna cūka, zaļa aste.

514. Pie manis augļu zaros nemeklējiet, jo savus augļus es pie kājām karos.
515. Ir auglis divējādiem augļiem: vieni aug uz zariņiem starp lapām, otri slēpjas zemē starp saknēm.
516. Muciņa, no iekšpuses slīpējama.
517. Melns zirgs, zaļā grožā piesiets.
518. Tēvs garš, māte gara, bērni vēl garāki.
519. Vīrs stāv, mati šņāc.
520. Mēms brēc bez mēles.
521. Āža acs sienā.
522. Viena pate kāja, desmit mēles.
523. Cūka sapūst, ciči paliek.
524. Lielam garām žīdam neskaitāmas adatas.
525. Pie koka kociķis, pie koka micīķis, pie koka purciķis.
526. Augstu stāv, zemu krīt.
527. Vecs, vecs vīrs, savu mūžu nodzīvājs, bet sauli vēl nav redzējis.
528. Garš, garš vīrs, neredz saules ne ziemu, ne vasaru.
529. Meža garums, diega resnums.
530. Mežā dzimis, mežā audzis, nekad sauli neredzējis.
531. Līdz ar koka virsaunēm, bet redzēt nevar.
532. Piedzimst, izaug, bet saules neredz.
533. Visa meža garumu, niedres resnumu.
534. Līdz pat zariem, līdz pat zemei — neredz nedz saules, nedz mēneša.
535. Līdz ar kokiem, līdz ar mežiem (v. liels garš salms) — mūžam sauli neredzējis.
536. Tik garš kā koks, ne saules neredz, cilvēks vien tik var radīt.
537. Saulē dzimis, saulē audzis, saulē mūžu nodzīvojis, saulē miris, un tomēr saules nav redzējis.
538. Līdz ar kokiem, līdz ar mežiem, tomēr paša nevar redzēt.

539. Liels, garš izaudzis, saules nav redzējis, kad nomira, tad sauli ieraudzīja.
540. Maza, maza mājiņa, trim pakškiem būvēta, baltu miltu pilna.
541. Trim stūrēm istabiņa, balts kungs iekšā.
542. Es bij jauna meita, man bij balta kleite; balta noplīsa, sarkana tiku; sirds kā akmens, asins kā vīns.
543. Čaumalu ēd, kodolu met zemē.
544. Zaļš kā zāle, balts kā sniegs, sarkans kā asins.
545. Dzimst katrā pavasarī, mirst katrā rudenī, simtiem gadu mainās un vienmēr atrodas.
546. Mazai jumpraviņai daudzi naudas.
547. Krita rita buks — čivla, čavla čaps!
548. Riku raku — caps!
549. Vēlu vēlu dzimst, agri agri mirst.
550. Kaŗš beidzas, šķēpi paliek.
551. Krievi aiziet, ķēdes paliek.
552. No zemes augdams izaugu, es visiem dodu apģērbu: no ķeizara līdz ķēniņam, no ķēniņa līdz nabagam, no nabaga līdz ubagam.
553. Zaļāks kā zāle, zilāks kā debesis, baltāks kā sniegs.
554. Dūņās, dzīvo, dūņās ēd; glums, ka ar rokām nevar saturēt.
555. Es vējā ligojos, ar daudz galvām augdams, un varens valdinieks par zivīm upēs, jūrās un ar' par ērzeļiem; un mīļš ir ķeizaram: viņš manā klēpī dus ikkatru baltu dien'.
556. Kad biju jauniņš, tad laimas māmiņa mani šūpoja, auklēja un pušķoja jaukiem pušķiem; kad biju pieaudzis, tad plēsa, raustīja un saistīja un pēdīgi nocirta galvu.
557. Kad man bij kauli un miesas kopā, tad mani mētāja un ķēzīja kā sapuvušu suni; kad man kaulu pietrūka, tad milēja katram cilvēkam.
558. Maza, maza mājiņa, brūni kundziņi iekšā.

559. Tievs, garš apaļu galvu, cilvēkam par moku, zaglam par bēdām.
560. Smuidrs, garš ozoliņš, zelta poga galiņā.
561. Krustām šķērsām kauli, viena pati miesa.
562. Kas tas par vīru: ar vienu kāju un piecām — sešām galvām.
563. Slicis ūdenī, puvis uz zemes; pēcāk palicis tik miļš, ka bučo saldi.
564. Visi vienā garumā — ar galvām klanās: zivis bēdājas, putni priecājas.
565. Tieva, gaŗa jumprava, kramaiņa galva.
566. Zaļāks kā zāle, zilāks kā debesis, baltāks kā sniegs.
567. Es augu iz zemes un apgādāju ik katru.
568. Noplūc man matus, nocērt man galvu, iemet kaulus ūdenī.
569. Ādā nauda, galvā nauda, suns kaulus neēd.
570. Smuidrs, garš ozoliņš, zelta poga galiņā.
571. Nomiris, nocirsta galva, bet stāv uz kājām.
572. Incīts zied pauniņā.
573. Lauka galā zelta pogas.
574. Ķikuts dzied pauliņā.
575. Maza, maza muižiņa, pilna sarkanu kundziņu.
576. Tieva, gaŗa jumprava, galva utu pilna.
577. Maza, maza mucīņa, pilna melnu žīdu.
578. Maza, maza klētiņa (v. istabiņa), vērdiņa jumbtiņš.
579. Tieva, gaŗa jumprava, pilna galva gņīdu.
580. Maza, maza mājiņa stāv uz tievas kājiņas, ar simtu kambaru, ik katrā kambarītī simtu mamezelišu.
581. Kad augošs, tad zaļš kā zāle; kad pieaudzis, tad sarkans kā asins; kad vecs, tad paliek kā apspļaudīts.
582. Kad meita, tad zaļa; kad brūte, tad balta, kad saprecas, tad nomirst.
583. Maza, maza mājiņa, dālderains jumbtiņš.

584. Zaļa vistiņa, melna oliņa.
585. Vasaru kažokā, ziemu kreklā.
586. Sprīds vīrā, olekts bārdzā.
587. Mazs, mazs vīrītis, asi gara (v. balta) bārzda (v. bārdziņa gaisā).
588. Zirgs stallē, aste griestos.
589. Misiņ kātiņš, sudraba karote.
590. Papriekš izaug bārzda, tad pats vīrs.
591. Izredzēju Rīgas ragus, atsasēdu titeri, un man labi iz meister'(?) alu, medu bringenēt.
592. Mazs, mazs vīriņš, gaisā bārdiņš.
593. Piecdesmit līdz simtu brālišu kopā dzīvo, visiem bārzdas vienā garumā.
594. „Līkails, garais, kā tu stāvi?“ — „Kuplais, garais, kas tev' sargāj?“
595. Tievai jumpravaī plata sarkana cepure galvā.
596. Viešiņa sētmalā; kas garām iet, tam kukuli iedod.
597. Skaugis tup sētmalā.
598. Zarnas caur sienu aug.
599. Steķis uz steķa, zēģelis uz zēģeļa, caunas aste galā.
600. Muciņ' uz mucu, vāte uz vāti, kaķa aste galā.
601. Div'māsiņas apakš vienas villānītes.
602. Pa priekšu balts, tad zaļš, pēdīgi sarkans.
603. Sarkana (v. melna) mucīņa baltu spundiņu.
604. Sarkans sunītis zīdā piesiets.
605. Vējš pūš, olas ligojās.
606. Sarkana govīte zīdā piesieta.
607. Maza, maza mucīņa, krustiņš galā.
608. Sarkana telīte, ašķu valdzins.
609. Lielais Dievs birzē, zaļa cepure galvā.
610. Tēvam melns kažoks zaļām siksnām.
611. Ar galvu debesīs, ar kājām pakalnē.
612. Pilna laiviņa baltu kundziņu.
613. Maza, maza lādīte, iekšā pulku gulētāju.
614. Atšķiri lubiņu, dabūsi kumosīņu.

615. Slaika, gaŗa mamzele brūnu kreķlu, zaļiem vamŗiem.
616. Visi putni aizskrien, trīs vien paliek.
617. Visi zaldāti aizbēg projām, trīs vien paliek meŗā.
618. Visi kungi svārkus velķ (v. ķarā jāj), trīs vien nenovelķ (v. veķāj).
619. Citi visi (v. saimnieķi) renti aizmaksājuŗi, mēs trīs vien palikuŗi parādā.
620. Balta aitiņa, melna pierīte.
621. Māte bērņus dzemdēdama izpuŗķo ar baltiem un melņiem puŗķiem; kad tie ir izpuŗķoti, tad ikvienam uzmauc mici galvā un aizslēdz cietumā; kad tie ir uzauguŗi, tad slēdz cietumu vaļā, mici norauj un trenc bērņus ārā.
622. Tur ķoks, te ķoks — iekŗ ķoka ligzds; tur ligzds, te ligzds — iekŗ ligzda ola; tur ola, te ola — iekŗ olas nags.
623. Manam tēvam bija dārzs, iekŗ tā dārza bija ķoks, iekŗ tā ķoka bija ūplis, tanī ūpli bija bērņs.
624. Divi siles, divi ūķilas, katla dibens, gaiļa deguns.
625. Ķoks pie ķoka, zars pie zara, ik pie zara ligzda, katrā ligzdā ola, katrai olai melņums galā.
626. Balts dzimis, apaļŗ audzis, kad nāķ vecs, — āda pūst, miesa ķūp.
627. Ūids pili (v. pirti), bārzda laukā.
628. Aprakts viss, tikai mati ārpus kapa.
629. Rieķsti zemē, lapas augŗā.
630. Piedzimis, uzaudzis spuraiņū māķā; kad nāķ vecāķs, tad bēg laukā.
631. Attaisa zārķu, izņem mironi, apēd, atstāj zārķu tukŗu.
632. Mazs, mazs vīriņŗ, ķaulu ķaŗociņŗ.
633. Mazs, mazs vīriņŗ sēŗ zaļā ķrēsliņā.
634. Ķas mani ķoŗ, tam zobi sāp.

635. Divi siles, divi šķilas, viena piles kājiņa.
636. Mazs, mazs podiņš, garda, garda putriņa.
637. Mazs, mazs puisēniņš, noplisuši ūzu gali.
638. Jo vairāk ēd, jo vairāk atliek.
639. Kā brāļi mēs uzaugām un kopā bijām, kad mūs izšķīr, tad mums visiem jāmirst.
640. Noiet mežā bez naža un cirvja, bet pārnes divi silītes un divi šķiliņas.
641. Pie koka cietums, pie koka mīkstums, pie koka spurelis.
642. Ūpim ūzas, Sīlim biksas, trakais Ādams iten plīks.
643. Pie kok' cietiķš, pie kok' mīkstiķš, pie kok' spurstiķš.
644. Vasaru caurums cieti, ziemā vaļām.
645. Cik debesis zvaigžņu, tik zemē caurumu.
646. Bez acīm zvaigznes skaita.
647. Pērn kauts vērsēlis, vēl mute vaļā.
648. Rudenī dzimis, vasarā audzis.
649. Mazs, mazs vīriņš, izcieš tā ziemas saltumu, kā vasaras karstumu un pēdīgi top apēsts.
650. Cietumā guldīts, saltumā saldēts, par visiem stiprāks, par visiem labāks.
651. Mazs, mazs vīriņš brūnu ādiņu — tikpat garda gaļiņa, kā ādiņa.
652. Maģi, maģi tārpiņi aug cilvēka dižumu.
653. Krievs (v. vērsis) dobē, mati ārā.
654. Ūcens (auns) kūtī, ragi laukā.
665. Kas man ādu novilcīs, tam es raudas pataisišu.
656. Vienā kājā gaļa.
657. Virsū noecēts, apakšā izvagots.
658. Pats mazs, galva liela.
659. Stabiņš sūnās, galdiņš virsū.
660. Mežā ākstiņš uz vienas kājas.
661. Virs' glums, apakšā izarts.
662. Cibītes tup uz vienu kāju.
663. Virs, uz vīra cepure.

664. Zaļš lakats, sarkani ieloki.
 665. Kas man ādu novilcis, tam es raudas pataisīšu.
 666. Nevienu es skumdināju, bet daudz es esmu raudinājis.
 667. Sarkans vēzis (v. vērsis) deviņām ādām; kas to dirā, tas pats raudā.
 668. Kārtu kārtām zušam āda (v. roņu tauki), raudāt raud dirātājs.
 669. Balta bumba (v. gaļa), dzeltena miza (v. āda).
 670. Mazs, mazs — zīda svārciņi mugurā.
 671. Vile vilē, dona donā, virs spīd kā zelts.
 672. Mazs, mazs vīriņš, deviņas ādiņas (tauks tauks auniņš); kas to izģērbs, tas gauži raudās.
 673. Es esmu dārzā iestādīts, ar ādu ādām aptaustīts; kas tās ādas noplēš, tas raudas palaidis.
 674. Pats sapūst, ribas paliek.
 675. Cūka sapūjusi, pupi dzīvi.
 676. Dzeltāns zirgs purvu brien.
 677. Pats necepts, gards cepešu cepešiem.
 678. Pakulu vērkulis dakšu galā.
 679. Saviju vijū, satīru taru, ieliek Rīgas butarī.
 680. Kur lācis iet, tur spalva birst.
 681. Kā zagli sien, kā brāli ved.
 682. Pine pie sūnām.
 683. Vilks tup pļavā (v. meža malā), zaļa grīste ap kaklu.
 684. Vilks ķēvi apēd, asti (v. mugurkaulu) vien atstāj.
 685. Zils vācietis apakš zemes danco, zaļa bārdiņa laukā.
 686. Sarkans gailīts apakš zemes dzied.
 687. Mazs, mazs vīriņš, bārdiņa gaisā.
 688. Mazs būdams esmu zālīte, liels topu stiebrīte, virsgalā nesu cekulu, un tev es dodu pārtiku.
 689. Pūkains runkulis, pilns ar tārpiem.
 690. Balts pirksts (v. apaļš rullītis), tārpu pilns.
 691. Kunga apkakle, tārpu pilna.

692. Manam tēvam ir viens dārziņš, tai dārziņā ir kociņš, pie kociņa šūplis, šūpli bērniņi — šur bērniņš, tur bērniņš.
693. Cik gaisos zvaigžņu, tik zemē caurumu.
694. Zaķu varza kalniņā.
695. Vienam tēvam bija viens dārzs, iekš dārza koks, iekš koka šūplis, iekš šūpla bērns, iekš bērna zvērs.
696. Dārzā bij koks, iekš tā koka bij šūplis, iekš tā šūpla bij bērns, un iekš tā bērna bij ēdējs.
697. Vecs tēviņš sirmu bārzdu.
698. Vasar' kažoks, ziemu šūba.
699. Zila āda, zaļa gaļa, kad nāk vecāks, paliek pelēks.
700. Liela, gara māte, mazi, apaļi bērni, tie paši tiek audzēti — neredz ne saulēs, ne mēness.
701. Kamēr cāļus perina, tamēr pakārtēni vējš šūpo; kad izšķīl, satek pērklī.
702. Režgu, ražgu māte, lodeni bērni.
703. Septiņi rūķiši guļ vienā šūpulī.
704. Rindā radušies, rindā auguši, pie micītes piesieti; kad atver durvis, puse paliek pie vienas stenderes — puse pie otras.
705. Mazs, mazs šūplis, pieci līdz seši bērnu.
706. Maza zaļa kūtiņa, pilla baltu lopiņu.
707. Te bij kociņš, tur bij kociņš, ik kociņā šūplītis, iekš šūpliša bērniņš.
708. Virs sēd ceļmalā, bikses tur rokā; kas iet garām, paklanās.
709. Še viens žuburs, tur viens žuburs; še viens zariņš, tur viens zariņš; še viens šūplis, tur viens šūplis.
710. Viena puse cūkai liesāka, otra taukāka.
711. Viena puse baroklim tauka, otra liesa.
712. Trikoņa pa liepas tiltu.
713. Žvingš, žvangš, iebrauc dzelzu mājā.
714. Vācieši brauc pa lūku tiltu dzelzs baznīcā.

715. Nodārdēja, nograbēja — no liepiņas varšavā.
 716. Dzelzu tilts, vara pils — saskrien Vāķi ziņģēdami.
 717. Simts lec, simts dej — vienā krievu zābakā.
 718. Trīs simti vīru danco uz dzelzs tiltu.
 719. Simts lec, simts dej vienā krievu zābakā.
 720. Zvirbuļi, zvarbuļi (v. žvīguļi, žvāguļi) satek vara pilī; žagata pilī, aste ārā.
 721. Zvirbuļi, zvarbuļi brauc par liepas tiltu, no liepas tilta dzelzu pilī, no dzelzu pils ādas maisā.
 722. Divi siles, divi šķilas, katla dibins un īlens.
 723. Divi šķilas, divi siles, vārnas deguns, katla dibens.
 724. Viens bluķis; no tā bluķa divas siles, divas šķilas, piektais kubliņ., vācīt's un sestais mieta gals.
 725. Maza, maza sieviņa, viena micīte galvā .
 726. Pie lielās stiprās kārās, uz lielā stiprā tas nosēdās, un meitas ar to pušķojas.
 727. Aiziet mežā bez cirvja, bez kapļa, pārnēs mājā divas siles, divas šķilas (v. tīnī ar visu vāku).
 728. Ūpim ūsas, Miķim miķis, trakais Ansis tīri plīks.
 729. Meita pie mātes, dēls pie tēva.
 730. Brūti aizved, krēsls paliek.

V. Dzīvnieku valsts.

731. Mazas, mazas stellītes, vadmala virsū.
 732. Čunčurītis pa ceļu tek, visi kārkli līgojas.
 733. Gaigaliņas purvu tek, viss purvis līgojas.
 734. Paipala tek, mežs kust.
 735. Vienu bluķi trīs reiz pa gadu valsta.
 736. Siltums uz maizes.
 737. Dzīvs ēd zālīti, nomiris maizīti pelna.
 738. Paipala brēc, visa baļa kust.
 739. Upe skrien, krāsti līgojas.

740. Dzīvam novelk ādu, dzīvs aizskrien uz mežu.
741. Mazs, mazs zirdziņš, tālu, tālu aiz jūras bijis, ne par jūru peldējis, ne par zemi gājis.
742. Maza, maza sieviņa spranciski runā.
743. Dzīvs ziemu, dzīvs vasaru — bez aseņu.
744. Raiba gotiņa, zelta radziņi.
745. Maza, maza gotiņa, salds, gards pieniš.
746. Mazs, mazs vīriņš, ass, ass cirvītis — kur cērt, tur pampst.
747. Ciema ir, mājā ir; kad uz ceļa satiek — nepazīst, vai mājās jeb ciemā.
748. Mazs, mazs vīriņš, ass, ass šķēpiņš.
749. Raiba govs cini (v. ežu) bada.
750. Aiziet, atiet, nepazīst ne ceļa, ne pēdu.
751. Simtu bērnu kumeliņu pie vienas silītes ēd.
752. Visu mantu bērniņiem atņem, lai atkal gādā par jaunu.
753. Simtu māsiņu vienu lakatu vilē.
754. Putns skrien pa gaisu (v. par Dieva namu) un saka: te mans spēcīnš deg.
755. Kēniņš ar savu kaŗa spēku var ieiet, bet auns ar ragiem nevar.
756. Pilna kūts aitiņu, visas bez lipām, durvis bez eņģēm.
757. Vērdiņš šķirbā.
758. Te lec, te dej, te pēdu nepazīst.
759. Melns tup, melns lec, melnam pēdu nepazīst.
760. Turku jērs bez lipas.
761. Melna cūka skraidā gar pili — neviens nelaiž iekšā.
762. Sīders siekstu kustina.
763. Kuŗa zvēra gaļa tā gardākā: kad to ierauga, jau pirkstus laiza.
764. Mazs, mazs putniņš, lec kur lec, pēdas nemaz nepazīst.
765. Deiniť's lec, deiniť's skrej, deīnam pēdu nepazīst.

766. Tievš, garš maiss, melns lācis vidū.
767. Bēglis skrien, bēglis bēg, bēgļam pēdu nepazīst.
768. Pieci vīri ved vienu stirnu pie kraukšķa nama durvīm.
769. Kas tā par jakti? Kuŗu noķer, to nokauj, no-sviež zemē, kuŗu nevar noķert, to nes iekš istabas.
770. Apaļa mājiņa — ne logu, ne duru, bet dzīvotājs iekšā.
771. Divreiz dzimis, divreiz kristīts, atpakaļ ecē.
772. Pirmreiz piedzimst ciets kā kauls, otrreiz pie-dzimst — svabads kājniēks.
773. Kas ir divreiz dzimis: pirmreiz balts kā sniegs un otrreiz nabags kājniēks, trīs nedēļas bez trim dienām savu namu saplosijis un pie mātes pietecējis?
774. Vispirms dzīvoju mazā, tumšā mājiņā, kas mani baro, kad mājiņa jāatstāj, tad gulos zelta gul-tiņā, kas man caur siltumu uztur, bet kad gul-tiņa man apnikuse, tad metu deķi no muguras un teku starp brālīšiem.
775. Balti kaŗā aiziet, visvisādi atnāk.
776. Trīs pa pilnam nedēļas neēdis, nedzēris, dzīvs un pie mātes pieskrējis.
777. Kēniņš, bet pārtiek no maizes vien.
778. Mazs, mazs vīriņš eideliski gavilē.
779. Mazs, mazs vīriņš, likām kājām, zaļi svārki mu-gurā.
780. Kipars danco raibām biksēm.
781. Mazs, mazs vīriņš, kad runā, visa istaba skan.
782. Pa zemi staigā, debesis neredz, nekas nesāp, bet vienmēr sten.
783. Skalu kūlītis iet pa ceļu (v. liels, liels priedulis), visiem skaliem gali ieplīsuši.
784. Pelavu maisiņš četrām kājām.
785. Divi da dučam, da deviņi sudaram.

786. Muca brēc, dzērāji klusu.
787. Nabagi ziņģē, baznīca gāžas.
788. Saime ēd, galds runā.
789. Čibu čabu ozola krūmā.
790. Niedre ir, bet rokā nevar ņemt.
791. Sieva kamolā.
792. Spieķis mežā, ķekars upē, bunduls gaisā.
793. Limpa lampa siliņā, činarauska ezerā.
794. Sisa riba kulitē.
795. Koka zeme, kaula arkls, treju ziedu arājs.
796. Brižam kamols adatu pilns un tomēr lops ar
četrām kājām, kas tas ir?
797. Mazs, mazs sunītis, simts adatu mugurā.
798. Ir kā kamolis, nav kamolis; ir kā dadzis, nav
dadzis.
799. Tīrumā un mežā vienā vārdā.
800. Mazs, mazs lācītis sīkām bruņām.
801. Viens vīrs nāk no Ķiķiem, tam svārki simtu sti-
ķiem, kaulu ģimis, gaļas bārzda.
802. Mazs, mazs vīriņš lupatiņu kažociņu.
803. Liels, liels tēviņš nāk no Kandavas, kliegdams,
brēkdams, svārkus plēsdams.
804. Ķēniņš iet gar pili kliegdams, brēkdams; gaļas
bļoda uz galvas, divi bliņi zem žoda.
805. Vīrs kliedz, vīrs brēc, kārstavas (v. zāģis)
galvā.
806. Divreiz dzem, tad ir vājš un slābans, kad liels,
tad dzied un danco.
807. Kungs staigā pa istabu, šķiņķis uz deguna.
808. Židiņš nāk no siser-biser, kaulu ģimis, gaļas
bārzda, simtu lupat mugurā.
809. Vīrs kliezda, vīrs brēca, gaļas gabals mutē.
810. Gaismas saucējs, pakauša plēsējs, skaisti rubļi
pakaklē.
811. Smuks vīrs iet pa pagalmu, oksts vaļā.
812. Vīrs, kam simtu lapu svārki.
813. Igans ieiet agana pili.

814. Balta istabiņa, sarkani atspaidi.
815. Ik dienas no mājām iziemu, un tomēr palieku mājās.
816. Divas dūdiņas, divas plēšiņas, četri zemes tekātāji, piektais kaŗa cēlējinš.
817. Divi tūtiņas, divi lēpītes, četri zemes skrējēji, devīts — kaŗa valdītājs.
818. Divi dūruļi, divi mūruļi, četri zemes klencētāji, devīts kaŗa sargātājs.
819. Divi dūrēji, divi glāznieki, četri zemes stampātāji, viens karoga nesātājs.
viens karoga nesātājs.
820. Divi ragi, četri stabi, stabulīte pakalā.
821. Klēte, uz četriem stabiem būvēta.
822. Pāris stingru, pāris lempu, četras zemes atstutes, piektā ludene — visu kaŗu valda.
823. Divi duduļi, četri zemes tekuli, kama kule vidū.
824. Četri zemes stiķētāji, divi stūrmaņi, divi glāznieki, divas klapes, viens mušu dzenātājs.
825. Četri vadži paklētē.
826. Četras liepas paklētē.
827. Četras liepiņas klēts paspārnī (v. patiltē).
828. Klēte, uz četrām kājām būvēta.
829. Piena kule paklētē.
830. Kviešu kulīte pasolē.
831. Siera nuka paklētē.
832. Spalvains kublis ūdenī.
833. Jumprava (v. skaista viešiņa) iet pa ceļu (v. istabu, lauku), kārts pakalā.
834. Lika taure uz loga.
835. Miksts kā spilvens, — nava spilvens.
836. Vienā galā ilens, otrā galā kamols, vidū spilvens.
837. Jumprava danco pa istabas vidu, balķis pakalā.
838. Svied simtu reiz riņķī, uz kājām krīt.
839. Grīnīts tup sētmalā, peļastiņu gaidīdams.

840. Lūku ritenis uz loga.
 841. Pavārs kāpa bēniņā, pavārnice pakalā.
 842. Vecā māte skrien pa istabas vidu, svars pakalā.
 843. Viens gals kā vamols, otrs kā ilens.
 844. Daudar spieķis norakstīts.
 845. Vīrs iet pa tīrumu, un rats mugurā.
 846. Cinga dzina pingu.
 847. Tupiķis tup, kareklis karājās; Dievs dod tupiķim karekli baudīt.
 848. Balta baznīca, sarkans tornis.
 849. Dagla cūka ežu rok.
 850. Suns guļ sniega kupenā.
 851. Rej kā suns, tup kā suns — tomēr nav suns.
 852. Kauņa vecais krāsni kļauj.
 853. Kaudzi met, metēja neredz.
 854. Melns nesvilināts, tauks nebarots.
 855. Melns kungs iet caur zemu zemēm.
 856. Mežā dzīvo, visu ziemu kā mironis gul.
 857. Rej kā suns — nav suns.
 858. Ubadziņi bizenēja pavasaras saulītē, kulītes pakāruši ozoliņa zariņos.
 859. Mežā dzimis, mežā audzis, — kā nāk malā, tūlīt mirst.
 860. Raiba govs patiltē (v. palāvē).
 861. Divi veda, divi dzina, piektais pakārās.
 862. Ar vienu pagali divas krāsnes izkurina.
 863. Kalnus, lejas izskraidījis, iet nomiris baznīcā.
 864. Mazs, mazs zirdziņš pa glāžu tiltu iet.
 865. Apkārt ap degunu skrien, rokā nedodas.
 866. Asiņu tēvs likām kājām.
 867. Putniņ, tauriņ, mācies peldēt, tavs tēvs namu taīsa, ūdeņa vidū.
 868. Balss sika sīciņa, deguns garš, kas mani nosit, lej savas asinis.
 869. Miklas tēviņš likām kājām.
 870. Dūdai divi, čalai četri, mazai pidelei pa dividesmits.

871. Dadiņ' divi, plander' četri, mūsu pašu plider' ple-
der' pa dividesmit.
872. Četri stabi, divi ragi, stabulīte pakaļā.
873. Dievs tēvs, Dievs dēls! kas tur manā tīnitē?
Divi ragi, četri stabi, stabulīte pakaļā.
874. Platkājis iet pa ceļu, ķēniņa gulta uz muguras.
875. Viens gals kā ilens, vidus kā kamols, otrs gals
kā škipele.
876. Dienu guļ, nakti pelna maizi.
877. Dzeltens pie sievas, sarkans zemē.
878. Dalderis sienā.
879. Dzīvs ir, bet nav virs pasaules.
880. Dižāks par mežu, mazāks par cūku.
881. Zemāks kā zāle, augstāks kā mežs.
882. Ielāps uz ielāpa, ne adatas dūriena.
883. Sapīts lec pār sētiņu.
884. Uz diviem stabiem muiža.
885. Jūdzes neskaita, pa lielceļiem neiet, bet tālu
aiz jūras bijis.
886. Bez roku, bez cirva uzbūvēta māja.
887. Katlīts vārās tīruma galā.
888. Tīruma malā podiņš vārās: zaļa putra, zaļi zirņi,
kas tos māc izvārīt, tas dabūs Dieva cepeti.
889. Brūns vīriņš pa ceļu, balts elsķins priekšā.
890. Galva ir, matu nav, piens ir, pupu nav, aste ir,
kāju nav.
891. Sirma cūka aizgrieztu kaklu.
892. Man sudrabota kleitīte kā zvaigznes spigūlo;
kas mani ved, tas tālu brauc.
893. Dāma zilu kleiti, baltu priekšautu, pilnu gnīdu,
ka nevar spēt gnīdot.
894. Ziemu pliks, vasaru apģērbies.
895. Saime ēd klusu, galds runā.
896. Zaļš žaļš vīriņš, zaļām kājām.
897. Tieva, tieva jumpraviņa tek pa savu ceļu.
898. Mazs, mazs sunītis, cieti, cieti kož.
899. Nasta smagāka nekā nesējs.

900. Abi gali resni, vidus tievs.
 901. Maza vīrs nes lielu baļķi, būvē tādu pili, kur daudz tūkstoši iekšā dzīvo.
 902. Čīrgustiņš, čērgutiņš sila vidū kaudzi met.
 903. Mazs, mazs vīriņš skalu kūlītis mugurā.
 904. Pāržņaugta jumpraviņa sprūdziņu muižā.
 905. Maza maza sieviņa pāržņaugtu vēderiņu.
 906. Sprunguļu muižiņa, neizskaitāms kara spēks.
 907. Krēsls ir, bet vīrsū sēdēt nevar.
 908. Podiņš vārās mežmalā.
 909. Šim kociņi, tam kociņi, silā meta griķu kaudzi.
 910. Sprungulu muižiņā karu tura.
 911. Ak brīnums! ak brīnums! sprungulu pilsēta!
 912. Mazs, mazs piliņš, pilns sprungulišu.
 913. Lācis tup lauka galā.
 914. Kriķu blāķis mežā, tur liela pulka zvēru dzīvā iekšā.
 915. Maza māja meža vidū, pilna dižu darbinieku.
 916. Melns kā velns, nav velns; sarkans kā uguns, nav uguns, balts kā sniegs, nav sniegs.
 917. Balta baznīca, melnas spāres, sarkani stabi.
 918. Zelta ābols mēslienā.
 919. Spindzele sētas sargs.
 920. Laipēns guļ sētmalā, pilaipišus gaidīdams.
 921. Kur iet, tur cienīgs tēvs priekšā.
 922. Sēnalkule uz četrām staklēm.
 923. Mūsu pašu lielam kungam skala ritens uz oksta.
 924. Ritu, ritu, puks zemē.
 925. Vīrs skrien pa tīrumu, ritens mugurā.
 926. Uz četriem stabiem sēnalu kulķens.
 927. Sēnalu kulīte uz četrām staklītēm.
 928. Vīrs iet pa tīrumu, rags uz muguras.
 929. Četri taisa gultu, divi rāda uguni, viens pats apgulstas.
 930. Ripu, ripu — buc!
 931. Divi taisa gultu, divi skatās, divi rāda uguni.

932. Mūsu kungam, jūsu kungam — lūku ritenis uz muguras.
933. Salmi dārgāki nekā siens.
934. Balts vīrs pa lauku staigā.
935. Balta gultiņa, sarkanas staklītes.
936. Balta baznīca (v. ķirpa), sarkani atspaidi (v. uz divi sarkaniem stabiem baznīca).
937. Viens gals kā iesms, otrs kā laiva, pa vidu kā muca.
938. Suns iet pa mežu, bez ausīm, bez kājām.
939. Kungs ēd, pātaga danco.
940. Kad es biju mazs, tad es valdīju četrus; kad es biju liels, tad es gāzu kalnus; kad es biju vecs, tad es dancoju.
941. Zelta kamanas (v. sarkans akmens) paklētī.
942. Augstāks par kungu, zemāks par Dievu.
943. Cūka rok uz istabas augšas.
944. Vērsis blauj, sētiņas starpā iespiedies.
945. Mežs bez kokiem, — tomēr vilki dzīvo iekšā.
946. Desmit darbenieku pa sūnekli zaķus dzenā.
947. Melns kā velns — nav velns; rūc kā pērkons — nav pērkons; skrien kā putns — nav putns; rok kā cūka — nav cūka; urbj kā svārpsts — nav svārpsts.
948. Urbj, urbj — nevar izurbt.
949. Melns kā ogle, nava ogle; rūc kā vējš, nava vējš; urbj kā svārpsts, nava svārpsts.
950. Melns kā velns, nav velns; rūc kā lauva, nav lauva; rok kā cūka, nav cūka.
951. Tā bed kā cūka, tā skraida kā putns, tā rūc kā pērkons.
952. Mazāks par putnu, lielāks par biti, melns kā ogle, rok kā cūka, skrej kā vējš, bet nav ne putns, ne cūka, ne vējš, — kas tas ir?
953. Zaļš vācietis apakš dimanta akmiņa.
954. Gaisā skrējējs noķēra gaismas saucēju, noplēsa viņam drēbes, apēda viņa miesas.

955. Uz augšu skatās, nelabi raugās, pakaklis kustas, runāt grib, bet nevar.
956. Četri naži, balšoi bruk, pasedi, pasedi, brauc!
957. Tup un lec, pakakle kust, nelabi skatās misīņu acīm.
958. Augsti kāp, zemu krīt, muti plāta, runāt grib, bet nevar.
959. Tupu lec un pakaklē kust.
960. Maza, maza sieviņa iet pa lauku, pelēks lakats apkārt.
961. Mežā audzis, mežā dzimis, mājā nāk gaļas ēst.
962. Brūns suns pa zariem lēkā.
963. Uz koka zariem lēkā, uz koka zariem perēklis, — un tomēr nav putns.
964. Vec's iet uz aršanu, skalu bunte mugurā, visiem skaliem izplēsti gali.
965. Sarkana vadmala, septiņi pāri āķu.
966. Upmali dzīvoju, savu ēku būvēju, tēsdams balķus, vezdams kaļķus: man balts kažoks mugurā, asais cirvis tašiņā.
967. Melns pirti ieiet, sarkans iznāk.
968. Nomiris (v. nedzīvs) smukāks nekā dzīvs.
969. Vīrs sarkaniem svārkiem, divdesmit pāru āķiem.
970. Kad maza, tad četri veic; kad liels, tad kalnu kāpj.
971. Sarkans mažguls, piec' pāri āķu.
972. Visu mūžu melnās drēbēs, pašā nāves stundiņā tērpjas sarkanās.
973. Vērsis stallī, ragi ārā.
974. Visapkārt kauli, vidū gaļa.
975. Ūsas kā kazākam, acis kā spijonam, aste iet: lip, lip, lip.
976. Nagi nagi, ragi ragi — lip, lip, lip!
977. Velna varde pa upi tek.
978. Ķemurags (v. čakārnis) Daugavā (v. ezerā).
979. Zelta šķēres patiltē.

980. Glīzda pils, skarots kungs.
981. Savās mājās melns noiet, cita mājās paliek sarkans.
982. Savās mājās melnas drēbes valkāju, un ļaudis apvelk sarkanas.
983. Cīceris, kāķeris, atsprāklis velkas.
984. Velna rags upē, sīvzobis mežā.
985. Stulģis tup sētmalā, Grīnupu gaididams; vaicā Stulģis sētlecim: „Vai Baumanis mājās?”
986. Atnāk stukabuka, paņem manu stikabiku; es paņēmu kaninkinu, dzinos pakaļ stukabukam; kad panācu stukabuku, tad atņēmu stikabiku.
987. Spulģis tup sētmalē, (sprigacīti) grīnacīti (v. krīvuliņus) gaididams; ej paprasi sētas spēkim, vai plūdācis mājās.
988. Tīkatnis, sēkatnis, saiviņa, kamols.
989. Steņķēns stāv pagalmā grīdulītes gaididams, pavaicāja laipenei, vai ir pans istabā.
990. Iesagāju neceļā, sasatiku nebāliņ', pasaņēmu nepātag', atsasēdos nekrēslā.
991. Atskrien viens vanderzellis, nozog manu stikabiku; dzenaties valacnieki, atņemiet stikabiku.
992. Divreiz dzimis, atpakaļ ecē.
993. Kauķernīte krāsni kūra (v. krauj) nō baltiem akmeņiem.
994. Maza, maza gašķiņa, simts lakatiņu.
995. Atskrien gaigala, aizskrien gaigala un izdēj oliņu no zelta un sudraba.
996. Maza, maza mājiņa uz divi stakļiem.
997. Es esmu divreiz dzimis, divreiz pasaulē nācis; nō kā esmu nācis, par tādu palicis.
998. Vienreiz piedzem — nerunā, otrreiz piedzem — runā un staigā.
999. Gudrs atpakaļ ecē.
1000. Kņiuks, kņauks, atvežu pauks.
1001. Ielāps uz ielāpa bez adatas dūriena.

1002. Kungi lec no kaldavas kliegdami, brēkdami, matus plēsdami, kaula deguns, gaļas ģimīs, svārki gabaloji.
1003. Čuža, puža ozola krūmā.
1004. Guba iet pa priekšu, bumbuļi pakal.
1005. Lec, lec žagargrauž'! Četras kājas, divi ausis, septītā līpa pakalā.
1006. Sapīts dienu, sapīts nakti.
1007. Kā vējš skrej, kā mietā nodurās.
1008. Leitis mežā, ačgārnis ūdeni.
1009. Gaļas zārds, dzelzs atspaidi.
1010. Viena kāja uz priekšu, otra atpakal.
1011. Dzīva gaļa danco uz dzelzu telēķiem.
1012. Dzīva gaļa uz dzelzs šķīvjiem.
1013. Četri brāļi iet pa ceļu, visiem bārzdas atpakal.
1014. Iet pa ceļu, un arkls velkas pakal.
1015. Zirgs stāv, kājas danco.
1016. Mežam saknes uz augšu, galotnes uz zemi.
1017. Četri kaļ, divi klausās, divi pūš, divi raugās, un četri tūkstoši svelpj.
1018. Kur tu, brāli, mazgājies — voi upē, voi ezerā; ar ko tu slaucījies, — ne austā, ne mestā.
1019. Koks vienā pusē, koks otrā pusē, iemet spalvainu vidū.
1020. Gaļas kalns, ādas trepes.
1021. Grīvs iet, grāvs iet, nags iet pakal.
1022. Gaļas pods, dzelza iekšas.
1023. Dzelža trepes, gaļas kalns.
1024. Ekur ērmis! divgalvītis sešām kājām, četrām rokām.
1025. Krēsls piekūst, sēdētājs nē.
1026. Divas galvas, divas rokas, sešas kājas.
1027. Asarītis tek pa ceļu, uz to asarīti līpatiņš, uz to līpatiņu ozols, uz to ozolu peka.
1028. Divi stārki vienā ligzdā pāršķķina.
1029. Pilns lauks bundulu.
1030. Pilna pasaule bundulu vāku.

1031. Deviņi žīdi vienu kabilu dernij.
1032. Gaļas pulķis ūdeni dzer.
1033. Kāju nav, spārnu nav, ne gaisā, ne zemē, — bet skrien kā jods.
1034. Maza, maza māsiņa, simts dukātu (v. rubļu) mugurā.
1035. Ir galva, nav mati; ir rumpis, nav kāju.
1036. Piens ir — pupu nav; galva ir — matu nav.
1037. Raiba vistiņa paklētī.
1038. Raiba gotiņa debesi laiza.
1039. Gara, gara jumprava zem balta palaga.
1040. Vairāk zem galda nekā virs galda.
1041. Garda maltīte apakš galda.
1042. Augsts nams plašiem vārtiem, simtu kārtām lodziņi; kas tur iekšā ieiet, tas tur draugu sastop, — tas vairs ārā neiznāk.
1043. Nedzīvs dzīvu aprij.
1044. Maģa jumprava iet pa ceļu, gultas drēbes līdz.
1045. Ielāps uz ielāpa, ne adatas dūriena.
1046. Balta baznīca, sarkani atspaidi.
1047. Balta baznīca, sarkana spice.
1048. Divi stabi jūrā, grīniča virsū.
1049. Viens pats stāv uz divi stabiem.
1050. Žīds brauc pa jūru: ielāps uz ielāpa — ne adatas dūriena.
1051. Balta pils pa upi peld, gultu nes mugurā.
1052. Balta nāra pa jūru peld.
1053. Balta baznīca, sarkans tornis.
1054. Balta mucīņa, sarkana tapiņa, sarkana mucīņa, balta tapiņa.
1055. Nabags iet pa ceļu, ielāps uz ielāpa, ne adatas dūriena.
1056. Kā dzenis raibs, kā gulbis balts, kā krauklis melns, kā zirgs zviedz, kā jumprava danco.
1057. Melns kā velns, krancains kakls, zviedz kā zirgs, danco kā jumprava.

1058. Vienā galā kā kāts, otrā galā kā ķeksis, vidū kā kamols, danco kā jumprava.
1059. Viens gals, otrs gals kā kārts, viducis kā dzijas kamols.
1060. Poliski danco, spranciski runā, pa pusi balts pa pusi melns.
1061. Melns kā ogle, balts kā sniegs, danco kā jumprava.
1062. Jumprava ceļu tek, skalu kūlis mugurā.
1063. Zemāks kā ragavas, augstāks kā vāģi, viens gals kā kārts, otrs kā šķestra, vienā galā balts — otrā melns, vidū šāds un tāds.
1064. Melns kā ogle, zaļš kā zāle, balts kā sniegs.
1065. Baltāks par dienu, melnāks par nakti, augstāks par mežu (v. Rīgu; rijas juntu), zemāks par ragu sliedi.
1066. Augstāks kā Rīgas tornis, zemāks kā ragava; baltāks kā sniegs, melnāks kā ogle.
1067. Pus olekts zilumzāļu.

VI. Cilvēks; viņa organisms, miesas daļas.

1068. Maza muižiņa, vērdiņa jumtiņš.
1069. Zelta poga pakrastē.
1070. Mazs, mazs kurvītis, zelta lapa iekšā.
1071. Visapkārt spalvainš, vidū skaidrais dimantiņš.
1072. Koka podiņš, dzelzs vāciņš.
1073. Dzīvs ābols spalos.
1074. Kas bez eņģēm virinās?
1075. Divi mazi lodziņi, caur tiem visu pasauli redz.
1076. Divi māsiņas tek pa ceļu raudādamas.
1077. Viena māsiņa vienā kalna pusē, otra otrā — abas kopā netiek.
1078. Viena spalva pret otru, atnāk vakars — sakrīt kopā.
1079. Divi zaļi āboliņi, viens no otra necik tāļu.
1080. Tālu sviež, tuvu krīt.

1081. Divas māsiņas, viena otru nevar redzēt.
1082. Divi mazi avotiņi uz augsta kalna.
1083. Divi zvirbuļi kokā, viens otru nevar saredzēt.
1084. Divi zaļas pupiņas, var visu pasauli apstēt.
1085. Ka tu izčibētu! Apaļš kā ābols, spalviņās slēpjas.
1086. Apaļi lodziņi, ādas aizlaižamie.
1087. Brālis ar brāli dzīvo robežās, bet viens otru nav mūžam redzējuši un arī neredzēs.
1088. Divi zvejnieki zvejo — viens vienā, otrs otrā kalna pusē, — un ne mūžam kopā nesatiek.
1089. Gaŗi, gaŗi groŗi apsniedz visu pasauli, tik savu galvu nevar apsniegt.
1090. Ar div' sieciņiem apsēj visu pasauli.
1091. Divi vērŗi badās, bet ŗogs starpā.
1092. Divi māsas dzīvo, dzīvo katra vienā pusē ceļam, viena otru neredz.
1093. Visa pasaule vienos ziedos zied.
1094. Aiz celmiņa lupatiņa.
1095. Salicis, sakrupis, pie kalna malas piespiedies.
1096. Kad ŗlavu ŗļauj, tad zāle tik gara, ka izmērot nevar; kad neŗļauj, tad strupa un nokūlējusi.
1097. Jo vairāk sniega, jo labāka ŗļauŗana.
1098. Bez prāta vīrs, bez kājām zirgu jāj.
1099. Kā sirdi milē, kā zagli sien.
1100. Maza, maza muciņa, no vietas nostīpota.
1101. Dzīvs dzīvu ēdas, acis lūkojas.
1102. Nejēga zirgu brauc ar četrām pavadām.
1103. Siets kā kūlis, — nav kūlis; kārts kā zaglis — nav zaglis.
1104. Sietiņŗ ligo, ausekliņŗ gavilē (v. susurītis gavilē sausā kokā; ozoliņŗ zviedz) — visiem dzirdēt, vienai saprast.
1105. Lokies, eglīt, kad ozols sāk brēkt.
1106. Bikses kāpostu galviņā pakārtas.
1107. Čūska guļ uz kalna saritinājusēs.
1108. Bļodā sēŗ, upē mērc.

1109. Kas tas tāds? No rīta uz četriem, pusdienā uz diviem, vakarā uz trim.
1110. Divi stakles, uz tām staklēm muca, uz tās mucas pods, uz tā poda mežs, iekš tā meža putni.
1111. Divi stabi jūrā, uz tiem stabiem muca, uz tās mucas poga (v. uz tās mucas divi airi), iekš tās pogas divi zelta āboli, uz to pogu mežs, iekš tā meža putni.
1112. Divi stabi, uz tiem stabiem mucīņa, uz to mucīņu pārķķētājs, uz to pārķķētāju ēdējs, uz to ēdēju dzirdētājs, uz to dzirdētāju glāznieks, uz to glāznieku liels kalns, tanī kalnā liels mežs, mežā pulks stirnu iekšā.
1113. Uz divi stabiem viena muca, uz to mucu viens smēķētājs, uz tā smēķētāja divi odēji, uz tiem odējiem divi glāznieki, uz tiem glāzniekiem viens mežs, iekš tā meža sīki mazi zvēriņi.
1114. Divi stabi, uz tiem stabiem bungas, uz tām bungām klavieres, uz tām klavierēm mežs, un tanī mežā visādi sīki putniņi.
1115. Divi stabi, uz tiem stabiem ādas maiss, uz to maisu viens blukis, uz to bluki divas kārtis, uz tām kārtīm kaula dzirnavas, uz tām dzirnavām divas tekošas upes, uz tām upēm divi glāžu logi, uz tiem logiem augsts kalns, uz to kalnu liels mežs, tanī mežā daudz Vāczemes aitas.
1116. Divi stabi, uz tiem stabiem vīrsū putas vērpele, uz to vērpeli divi laktiņas, uz šiem vīrsū divi dūdiņi, uz tiem dūdiņiem lielais mežs ar putniem.
1117. Manam tēvam divi stabi, uz tiem stabiem muca, uz to mucu tekteris, uz to tekteri smeķeris, uz to smeķeri ošķeris, uz to ošķeri ķīķeris, uz to ķīķeri poga, uz to pogu mežs, iekš tā meža stirnas un zaķi, ieiet viens, izdzen visus.

1118. Man bij veca peka, uz to peku dakšas, uz tām dakšām stumpis, uz to stumpi pumpis, uz to pumpi mežs, iekš tā meža stirnas, — ieiēt viens izdzen ārā.
1119. Nocirpts kā jērs, apklāts kā zirgs un sasiets kā salmu kūlis.
1120. Muca uz divi kājas, no iekšpuses stīpāta.
1121. Sarkans jājējs, koka zirgs, zaļa pātaga rokā.
1122. Skurstenis staigā, dūmi kūp.
1123. Nasta piekūst, nesējs nepiekūst.
1124. Mazs, mazs vīriņš, divi labi zirdziņi.
1125. Rutks zemē, laksti gaisā.
1126. Zosis apakš tilta klaigā.
1127. Viņš gulēja zālē, un viņa ar dziestošu skatu lūkojās tālē. Tad atnāca tiesnesis un teica: „Es izšķiršu šo ķildu!“ un no viņa palika mundie riņš, no viņas āda un kauli.
1128. Saulē dienvidū, salna kalngalā.
1129. Kalni pliki, logi tumši, kaimiņš kaimiņa nepazīst.
1130. Spainis sapūst (v. noslikst), pasains nesapūst (v. paliek).
1131. Liels šķūnis, siena vidū.
1132. Maizes gabals virs durvīm, sviests vidū.
1133. Līks pa liku, taisns pa taisnu, mīkstāks nekā dūnu spilvens.
1134. Maza, maza istabiņa — divi sveces iekšā.
1235. Līdz no rīta ceļas, tūdaļ jumtā ķeras.
1136. Priekšā mugura, pakalā vēders.
1137. Dienu plakš plakšumis, nakti kar karumis.
1138. Pieci baznīckungi apakš viena mēteļa.
1139. Saimnieka dēļiņam siekstā kājas.
1140. Tēvs māte var uzsēst uz to beņķi, brāļi, māsas var, pats nevaru.
1141. Cits var sēdēt, pats nevar.
1142. Visur var sēdēt, bet vienā vietā nevar sēdēt.

1143. Bērns var, vīrs var — visi var; tikai pats nevar.
1144. Vīrs iet pa ceļu, vēders atpakaļ.
1145. Siltāks kā krāsns, mīkstāks kā vilna.
1146. Ēd vācietis, ēd zemnieks, — ne uz galda liekams, ne ar nazi griežams.
1147. Ne vārams, ne cepjams, ne uz šķīvi liekams, ne ar' nogriežams, — bet tikai dzerams.
1148. Ne cepjams, ne vārijams, ne uz galda liekams. ne ar nazi griežams, bet visiem ēdams.
1149. Galdiņš zem ciņa, ne pel, ne pūst.
1150. Mazs, mazs dēlītis, dienām, naktīm purvā mirkst.
1151. Ozola galdiņš upi brien.
1152. Zelta lapa grezelē.
1153. Purvā dēlis ligojas.
1154. Zoss klēgā caurumā.
1155. Mazs, mazs sunītis, parej, parej — dus.
1156. Uzmin' manu minamo, kas guļ dobes dibenā!
1157. Mazs kaķīts laizās pie siena kaudzes.
1158. Galva danco, pats stāv uz vietas.
1159. Trīs verstes uz priekšu, divi soļus atpakaļ.
1160. Atmini manu minētāju (v. minamo).
1161. Neviens nevar pateikt, kas es esmu, kā es pate.
1162. Rej sunītis, aizkrīt aiz sliekšņa.
1163. Sarkana kuņiņa (v. sarkanš suns) aiz kaula vārtiem (v. aiz balta sliekšņa; aiz sētas) rej (v. tup).
1164. Sarkans dēlīts jūrā peld.
1165. Ozola dēlītis purvā mirkst.
1166. Slapš galdiņš purviņā — ne pūst, ne pel.
1167. Zelta lapa bundulā.
1168. Kaltiņš kulītē.
1169. Slapjš galdiņš ezerā, ecēšas virsū.
1170. Sarkana jumprava danco pa riņķa žogu.
1171. Mazas tās mājiņas, šauras tās durtiņas, un daudz glumu bērniņu tur iziet ārā.

1172. Vējš atceļ, vējš aizceļ.
 1173. Maza kūtiņa, pilna baltām vīstīnām.
 1174. Maģa, maģa klētele, pilla baltu vadžu.
 1175. Maza kūtiņa, pilna baltu vadzišu.
 1176. Maza, maza muižiņa, pilna baltu vadžu.
 1177. Gar ķīķi, gar murģi, gar klabatas muižu — tur rāsies balti zaldāti, tie to nokaus.
 1178. Maģa, maģa pilīte kalniņā stāvēja — no miesas sētiņa, no kaula vārtiņi.
 1179. Maza, maza mājiņa, šaura, šaura durvītiņa; tur izlien kādi bērniņi, kas jaunpiedzimuši saldi, rūkti — dažādi, — kas sajauc visu pasauli.
 1180. Kauls, bet tomēr zied.
 1181. Bagāta muižiņa, nabags kundziņš iekšā sēd.
 1182. Maģa, maģa mucīņa, pilna gaļas piesālīta.
 1183. Sarkana vīstīņa, balts šņābitis.
 1184. Gaļas mucīņa un misiņa stīpa.
 1185. Šās zemes mucīņa, Vāczemes stīpiņa.
 1186. Simtācis gaļu vāra — kā jēla, tā jēla.
 1187. Kādam cilvēkam ir divas sievas, katrai sievai pieci dēli — visi vienādiem vārdiem.
 1188. Divi strādā, trīs lūkojas.
 1189. Pieci vilki vilku velk.
 1190. Pieci brāļi, katrs savā caurumā.
 1191. Pieci bērniņi, katrs savā kambarī.
 1192. Pieci brāļi, uzreiz pa vienām durvīm ieiet, bet katrs savā kambarī dzīvo.
 1193. Divi māsiņas uz vienu kārtiņu stāv.
 1194. Divi māsiņas, viena otras klētiņā iet.
 1195. Silķe ar piecām astēm.
 1196. Divām māsām pieci dēli, visiem vieni vārdi.
 1197. Liels, garš bērzs — ne pāri pārkāpt, ne apkārt apiet.
 1198. Sarkans bumbulis (v. smilšu kulīte; zelta ābols) paslieksnē.
 1199. Tēva podiņš sētas stūrī.
 1200. Smilšu kulīte paslieksnī.

1201. No man' ēd, es pats ēdu.
 1202. Es ēdu, man' ēda, zem man' ōda, uz man' ēda.
 1203. Divi tēvi, divi dēli, un trīs pūri rudzu -- kad dala, savs kuŗam iznāk.
 1204. Spainītis sabrucis, pasains dzīvs.
 1205. Tukšs — ak kā grūts! pilns — ak kā viegls!
 1206. Ādas mucīņa uz kaula sārta.
 1207. Kalts kā zirgs — nava zirgs, cirpts kā auns — nava auns, siets kā kūlis — nava kūlis.
 1208. Pilna klēts baltu vadžu.
 1209. Zelta ķēdes pakrastā.
 1210. Pilna kūtiņa baltu vīstiņu, iemet vienu kumosu, visas uzreiz ēd.
 1211. Maza, maza kārtiņa, pilna baltu drāniņu.
 1212. Maza, maza kūtiņa, pilna baltu vērsišu.
 1213. Maza, maza kūtiņa, pilla baltām vīstiņām.
 1214. Baltas vīstiņas tup uz divi kārtiņām.
 1215. Divi kārt(i)s pilumi baltu vistu.
 1216. Sarkana kārtiņa, pilla baltu vīstiņu.
 1217. Divi sarkani kārtiņi, pulku baltu vīstiņu iekšā.
 1218. Divi asis bērza malkas, trešā aklšņu pagalīte.
 1219. Divi desmit četri kūlēji, viens pats riņķi griezējs.
 1220. Virsū balts, apakšā balts, pa vidu sarkans.

VII. Ēdieni, dzērieni, barības vielas. Trauki.

1221. Atgāzene laba dara.
 1222. Ragaiņš tēvs, garaste māte, apaļi bērni.
 1223. Liela, gaŗa jumprava, tukšu vēderu.
 1224. Gaŗa, gaŗa jumprava (v. aita; veca māte kaktā), pāršķeltu vēderu.
 1225. Maizes māte (v. saimes māte; saimniece) četriem deguniem.
 1226. Es esmu še un te, sastopams šad un tad, bet kas mani nemil, nebauda nekad.

1227. Es piedzimu, tev' atradu, es nomiršu, tev' atstāšu.
1228. Tēvs vēl šūpulī, dēls jau karā.
1229. Kāds brūns milīgs zēns danco ar baltu meiču glāžu mājiņā; tam tēvs ir tievs kā zāle, tās māte ar' nav tālu: to redzam lauciņā.
1230. Vecam tēvam sirma galva, bet pēc smekīgs padoms nāk.
1231. Egļu bieziens, vidū ezars, par to ezaru balta pīle peld.
1232. Lagzdienis, iekš tā lagzdiena eglis, iekš tā eglīna ezars, un iekš tā ezara peld balta pīle pa virsu.
1233. Vecais tēvs katlā, pīpe zobos.
1234. Vecmāte sēd kaktā nopuņķojusēs.
1235. Vecais sēd kaktā, rags pierē.
1236. Zelta aka uz māla kalna.
1237. Miežu kalns, zelta aka vidū.
1238. Kad bij dzīvs, tad dienēja kungam un ķeizaram, kad miris, ir suns kaulus neēd.
1239. Izžūst dīķis, sakrīt laipas.
1240. Ezers izsalst, rauduves salaižas.
1241. Upīte izsikst, rauduves paliek.
1242. Maģis, maģis dīķītis, pilns koku piemētāts.
1243. Dīķi izsmel, laipa sakrīt.
1244. Mazs, mazs ezeriņš, visapkārt zvejniecīni.
1245. Dziedam dziesmas, minam miklas, ap to vienu neveselu, kas guļ dobes dibenā.
1246. Zaļi vārti, ābols vārtos; gaiša mana ārpuse, iekšā silta uguntiņa.
1247. Melna gov, sarkans pičaks uz muguras.
1248. Baltas manas miesiņas, zilas manas drāniņas.
1249. Augšā spics, apakšā plats, balts no miesas, zils no drēbēm.
1250. Zagli kar kokā.
1251. Ātri lūzt, bet nelokas.
1252. Kur lācis tup, tur melnums paliek.

1253. Lācis desā pakāries.
 1254. Lācis tup, zarnas kust.
 1255. Melns suns, pie ausīm pakārts.
 1256. Suniņš rej, velns nebīstas.
 1257. Kubls kaktā, ķēdes kaklā.
 1258. Mazs ezeriņš, visapkārt saule spīd.
 1259. Liels melns ozols, visapkārt saule tek.
 1260. Dzelzu bumba, visapkārt saule spīd.
 1261. Zema, resna jumprava, dienu, nakti bučojama.
 1262. Divi bāliņi danco vienā zābakā!
 1263. Mežā dzimis, mežā audzis, nāk uz mājām putru strēbt.
 1264. Mazs, mazs ezeriņš, pielaižas pilns vārnu.
 1265. Dīķi izsmel, vārnas salec.
 1266. Ezeru izsmel, un čakārnus samet iekšā.
 1267. Melns lācis iedzer šķīstu, izlaiž biezu.
 1268. Čigāns sēd zelta krēslā.
 1269. Kaķa aste pār jūru.
 1270. Maza, maza jūriņa (v. liela melna jūra), liks bēzrs (v. dzelzu tilts) pāri.
 1271. Lācis tup, zarnas kust.
 1272. Suns aizskrien, vieta paliek.
 1273. Dupuriņš ozoliņš, visapkārt saule lec.
 1274. Čigāns tup zelta krēslā.
 1275. Bundulikas ezeram visapkārt saule tek.
 1276. Pazīst lāča tupējienu, nepazīst nogājienu.
 1277. Rīgā dzimis, Rīgā audzis, šē atnācis pakārties.
 1278. Simtācis kaudzi met.
 1279. Maza, maza jumpraviņa, dienu, nakti bučojama.
 1280. Caurums galvā, raģelis aiz muguras.
 1281. Putniņš ir bēz bēdām, stāvēt var bez kājām; kuzmiņa ir, bet neēd; ūdens tek pa degunu.
 1282. Jumprava sēd uz galda, visi iet tai mutes dot.
 1283. Zelta laiva, sudraba kausiņš.
 1284. Viss mežs līdzens, viens koks garāks.
 1285. Smurgulis ar vienu ausi.

1286. Gaŗastis tēvs, ragota māte, glaudīti bērni.
 1287. Gaŗa, gaŗa jumprava, rituŗa bērni.
 1288. Kūkuma (kūkucis) tēvs, gaŗaste māte; visi mazi bērniņi, glauda manu galviņu.
 1289. Mazāks par Dievu, lielāks par ķeizaru.
 1290. Jo vairāk ēd, jo vairāk atliek.
 1291. Brūnas govis kūti, sarkanās priekšā.
 1292. Seši vēŗši kūti, dzelzu vārti priekšā.
 1293. Pilna kūts ar aitiņām, visas tās bez lipiņām (v. bez galvu, bez kāju).
 1294. Viena pate pika traukā, no tās iztaisa vairāk.
 1295. Mazs podiņš, gaŗda putriņa.
 1296. Kisele redelēs.
 1297. Gaŗdi kvieŗi, vēl gaŗdāki kviesāji.
 1298. No vismazākā putniņa visgaŗdākais ēdiens.
 1299. Zābakā ber, vidū speŗ, pa apakŗu ārā — cepts, raudzēts, brangi gaŗds.
 1300. Švik, švik, ķēvit! kas zem astes, tas man; kas uz astes, tas tev.
 1301. Mazs, mazs vīriņš, sajosts deviņām jostiņām.
 1302. Vecā māte kaktā, tapiņa zobos (v. slotas kāts rokā).
 1303. Melns vēŗsis, mugura caura.
 1304. Labāk manu sirdi rāva, nekā manu jostu raisa.
 1305. Vecā māte kaktā, pipīte zobos.
 1306. Čūbā, ūbā ozola klucis.
 1307. Žūžo, vēžo ozola krūmā.
 1308. Virs gul kaktā, sprunguls zobos.
 1309. Labāki manu sirdi izvelk, nekā manu jostu nojost.
 1310. Ozola gosniņa, alkŗņa aste.
 1311. Kaza kūti, līpa ārā.
 1312. Atgāzies labā gaida.
 1313. Divas muciņas muciņā, vienā sudrabs, otrā zelts.
 1314. Biezu putru izvāra katlā, sviests vidū paliek neizkusis.

1315. Maza, maza mucīņa, divējāds alutiņš.
 1316. Atsit mūri, dabū sidrab', atsit sidrab', dabū zeltu.
 1317. Pārsit' kaulus, pārsit' sudrab', izsit' zelt.
 1318. Uzliek uz galdu, paliek balts; nokrīt zemē — paliek dzeltens.
 1319. Maza, maza muiža, ne durvju, ne logu.
 1320. Maza, maza mucīņa, bez stipām, bez dibena; no viņas sulas ceļas dzīvība.
 1321. Maza, maza baznīciņa (v. muižiņa) — ne durvju, ne dibena (v. ne logu).
 1322. Mazs, mazs skapītis, ne ar atslēgu slēdzams; drusku pakņubina — vaļā.
 1323. Cērt ledu — uzcērt sudrabu; cērt sudrabu — uzcērt zeltu.
 1324. Kauls apkārt, gaļa vidū.
 1325. Mēs ēdam to, kas mums nav, un ja mēs ēstu to, kas mums ir, tad mēs nebūtu tās, kas mēs esam.
 1326. Dzelzu piedarbs, auzu klājiens.
 1327. Visa saime paēdusi, saimiece neēdusi.
 1328. Keizars ar sudrabu.
 1329. Balts kā sniegs, nava sniegs; šķidrš kā ūdens, nava ūdens.
 1330. Salā sasalst, siltumā sabiezē.
 1331. Balts kā sniegs — nava sniegs, šķists kā ūdens — nava ūdens.
 1332. No apakšas kūst, no virsas salst.
 1333. Balta ragelīte linājā.
 1334. Cuks, buks, ozola cerā.
 1335. Veca bāba kaktā tup.
 1336. Vella māte bez jostas.
 1337. Dzelzu piedarbs, kviešu klājiens.
 1338. Radu pilna istaba, neviens otra nepazīst.
 1339. Koka mājas, mālu rumpis, zaļa zelmiņa cepurīte.
 1340. Zvirguliši, zvārguliši, sabira zelta silitē.

1341. Vēl tēvs nav piedzimis, jau dēls valda.
 1342. No ūdens dzimst, no ūdens bailīgs.
 1343. Bez manis maz ko ēdi, bet manis vien ar' ne-
 ēdi.
 1344. Atmini manu mīklu! Cūkai divi galvas.
 1345. Stīvēts, driķēts, divkāršu vārīts.
 1346. Balta gotiņa linājā ēd.
 1347. Baltradze (v. raibs vērsītis) linājā.
 1348. Maģis, maģis diķītis, pilns pelēku vārnu, visas
 knābā cita labā.
 1349. Pilna kārts dūmos ceptu zagļu.
 1350. Zeltīts klons, kviešu klājiens.
 1351. Labāk lai manu sirdi izņem, nekā manu jostu
 nojož.
 1352. Vasaru liess, ziemu tauks.
 1353. Viss mežs vienāds, divi priedes garākas.
 1354. Lācis atsprēkliņ baznīcā iet.
 1355. Vārna skrien, tauki pil.
 1356. Viss mežs līdzens, divi koki gaŗi.
 1357. Divi māsiņas tek raudādamas.
 1358. Visi vienam mutes dod.
 1359. Caurums pret caurumu, iebāž cieto vidū, saka :
 na!
 1360. Salms dārgāks nekā kvieši.
 1361. Vāczemē vērsi kauj, šai zemē asins tek.
 1362. Saule rada, rokas lauza, kājas bradā, mutes
 bauda.

VIII. Drēbes, veļa, greznuma lietas un citi apģērba piederumi.

1363. Augšpēdu tukšs, uz vēderu pilns.
 1364. Dienu pilns, nakti tukšs.
 1365. Bez manis nevar iztikt, kaut gan mani brīžiem
 paņem, brīžiem nosviež.
 1366. Saule uzlec vecainē.

1367. Piecas alas caurumā, ko redz katrā laikā, tāpat bagātā greznumā, kā nabaga mājīnā.
1368. Pelēka aitiņa, līpa uz muguras.
1369. Piecās kūtīs ieiet pieci lopi uz reizi un iznāk uz reizi.
1370. Pieci pagrabi, vienas durvis.
1371. Čuža čukš.
1372. Divi mazi jēriņi, katram piecas kājas.
1373. Pieci kūti, vienas durvis.
1374. Ozola lins, uz tā lina rudzis.
1375. Manam tēvam bij viens ozols, uz tā ozola līni, uz ties līni rudzi, uz ties rudzis ēdējs, uz to ēdēju odējs, uz to odēju redzētājs, uz to redzētāju mežs, pilns putnu.
1376. Liela, liela egle, uz tās egles līni, uz tiem līniem māls, uz tā māla maita, ap to maitu kraukļi knābā.
1377. Liepas tiltiņš, vara pile, čakstīle, koka grabīle.
1378. Sastata staklītes, sabira birītes, sasauca lašiņas, kas salašināja.
1379. Maza, maza mucīņa, abi gali cauri.
1380. Šās zemes mucīņa, Vāczemes stīpiņa.
1381. Elle bez dibīna.
1382. Apaļš bez gala.
1383. Aka bez dibīna.
1384. Apkārt mietu zelta zāle.
1385. Miesu mucīņa, zelta stīpiņa.
1386. Maģa, maģa mucele, pilna zaļas gaļas.
1387. Ej, brālīt, pa šo celiņu, es iešu pa to celiņu: abi pundurkalnā satiksimies.
1388. Cūku celiņš ap istabu.
1389. Dienā par stīpu, naktī par čūsku.
1390. Kalps gul uz saimnieku.
1391. Saimnieks nēsā savu kalpu.
1392. Mēness uzlec vecainē.
1393. Kad ir dzīvs, tad ēd zāles, kad nomirst, tad maizi.

1394. Vecs, vecs vīrs, pirtī nav gājš.
1395. Nokauts un apēsts, bet kājām staigā.
1396. Dzīvs būdams, visus kalnus izstaigāja, nomiris aiziet baznīcā.
1397. Nokauts iet baznīcā, nekauts neiet.
1398. Abos sānos caurumi.
1399. Visas jaunu puīšu acis diegā savērtas.
1400. Pastala bez auklas.
1401. Velna vīze bez osas.
1402. Vienai pašai govij divpadsmit acis.
1403. Četrkantīgs gabals, simts velni apkārt.
1404. Galvu kokā pakar.
1405. Cūku celiņi ap istabu tek.
1406. Dienu vazājās, nakti karājās.
1407. Pa dienu ļīku ļaku (v. šļīpu šļapu), pa nakti ķīču kaŗu!
1408. Mūs citkārt lopiņš nēsāja, bet nu mums cilvēks jānēsā.
1409. Nokauts, izvārīts, apēsts — vēl dzīvs staigā.
1410. Nedzīvs dzīvu nēsā.
1411. Zaķis (v. silķe) divām astēm.
1412. Vienai pelītei divi astiņas.
1413. Simtkājis ar muguru iet.
1414. Dienu saritinājies, nakti izstiepies.
1415. Divi teļi, četras astes.
1416. Divi čūčiņas, četras astītes.
1417. Šā gada govtiņa, pērnajās astītes.
1418. Caurums mazāks par tapu
1419. Kantains gabals, divas gaŗas astītes.
1420. Pupas zieds klēts padurvē.
1421. Maza, maza pļaviņa, ežiņa pa vidu.
1422. Aka bez dibina, laipa pāri.
1423. Līka upīte, taisna laipiņa.
1424. Zelta sprādze (v. saule lec) linājā.
1425. Mazs, mazs diķītis (v. avotiņš), laipiņa pāri.
1426. Sniega pīte paežā.
1427. Maza, maza lāmiņa (v. upīte), laipiņa pāri.

1428. Apaļa upīte, laipiņa pāri.
 1429. Maģa maģa pļavele, pa vidu žogs.
 1430. Balta zvaigzne linājā.
 1431. Mazs aplociņš un laipiņa pa vidu.
 1432. Mēnesis apakš klēts.
 1433. Saule spīd paslieksnē.
 1434. Zoss ar četriem deguniem.
 1435. Divi ragi uz muguras.
 1436. Maza, maza mājiņa, simts stīdziņu apkārt.
 1437. Cepure bez dibena.
 1438. Maza, maza istabiņa, lapsu ceļš garām tek.
 1439. Maza, maza muižiņa, visapkārt cūku celiņš.
 1440. Vienam teļam divas astes un divpadsmit ausis.
 1441. Desmit (v. divpadsmit) kāju, ar muguru iet.
 1442. Nedzīvs dzīvu nēsā.
 1443. Gotiņa iet bļaudama.
 1444. Ir garš un iss, bet vienmēr tik vienu pēdu garš.
 1445. Viena māsiņa Rīgā, otra Pērnavā — matu bi-
 zes kopā.
 1446. Divi kraukļi uz ceļa kaujas.
 1447. Aitas penders, govs penders.
 1448. Auns vērša spendzerē, linīts liepas vēdarā.
 1449. Pelēks vilks mājās.
 1450. Auns vērša vēderā.
 1451. Balts avetiņš melna vērša vēderā.
 1452. Nodīrā vērši, ta' paliek auns, nodīrā aunu, ta'
 paliek cilvēks.

XI. Ēkas, ēku daļas. Mēbeles, dzīvokļa piederumi.

1453. Saimniecei viena acs.
 1454. Jumprava klētī, bizas ārā.
 1455. Brūte klētī, bizas laukā.

1456. Žīds pirtī, bārzda laukā.
 1457. Mini minuķīti un turi turīķīti; minuķīšam būs turīķīti lūgties.
 1458. Kluss sunītis, bet māju sargā.
 1459. Latender, latender! ķeizara ceļnieks zāgē!
 1460. Maruža, čaruža, ni ēd pati, ni dod citiem.
 1461. Mazs sunītis ne rej, ne kož, ne par vārtiem mājās laiž.
 1462. Aizskrien baibala, atskrien baibala, sasit spārnus — tinks.
 1463. Zaglis klētī, bārzda aiz durvīm.
 1464. Saimnieks dur̄ saimnieces aknās, plaušās atskan.
 1465. Neliels vīriņš, dzelzu zobi.
 1466. Zobi ir, mutēs nav.
 1467. Žagata pili, aste ārā.
 1468. Nabags klētī, kules laukā.
 1469. Sieva klētī (v. meita istabā), bizas ārā.
 1470. Kaķis ķēķī, galva ārā.
 1471. Mazs, mazs putniņš pili valda.
 1472. Kalps kalpam kalpo: nedur̄, ka visas plaukšņas skan.
 1473. Visi kungi gul garām, divi vien šķērsām.
 1474. Divi melnie malku velk.
 1475. Divi melniši vezumu velk.
 1476. Visi vilki garām tek, viens skrien šķērsām.
 1477. Vīrs uz vīra, katram savs palags (v. savas cisas).
 1478. Cik kungu, tik ķisenu.
 1479. Lasīti zirgi tīreļa sienu ēd.
 1480. Silķe uz silķi, roņa tauki vidū.
 1481. Divi silķes, tauki vidū.
 1482. Govs mājā, desas mežā.
 1483. Četras kājas un tomēr netiek no vietas.
 1484. Divas verstes garš tēviņš ar četrām kājām.
 1485. Mazs, mazs zirdziņš, puīšiem ģeldīgs.

1486. Četras kājas — nevar iet; pieliek divas klāt — var iet.
1487. Āža acs sienā spīd.
1488. Pilns stallis bērū kumeliņu, ienāk melnais izdzen visus.
1489. Brūte sēž kaktā, rāceņi klēpī.
1490. Kur iedams, kur neiedams, atkodies karašā.
1491. Vieni sāni silst, otri salst; kājas kūst, galva žūst.
1492. Izgāžam, atgāžam, ar pirkstiem pielipinām.
1493. Aiziet var, atiet var, — atgriezties vien nevar.
1494. Kā ritā cēlies, pie plānā plāceņa ķēries (v. tā tēvam krūtīs).
1495. Divi stāvu, divi gulu, piektais staigā, sestais vadā.
1496. Dien', nakti iet, da dibinam nevar daiet.
1497. Iekšā ejot, laukā ejot, plācens rokā.
1498. Divi vilki (v. lāči) tup, trešā lapsa danco.
1499. Dievs dos nakti, dabūšu gulēt.
1500. Divi stāv, divi gul, trešā lapsa danco.
1501. Kad pieliek, tad mazāk; kad atņem, tad vairāk.
1502. Akmiņa kājas, koka rumpis, salmu cepure galvā.
1503. Mežā dzimis, mežā audzis, — iznāk malā par saimnieku.
1504. Četri mācītāji stāv apakš vienas kanceles.
1505. Dievs dotu dienu, dabūtu ēst.
1506. Četri mācītāji apakš vienas cepures.
1507. Cepure virsū, četr' kājas apakšā.
1508. Četri mācītāji apakš viena mēteļa.
1509. Plukans ar četrām kājām.
1510. Četri saka: „Brokasts atnāks, dabūs ēst!“
1511. Smuks, smuks zirdziņš, viena pate kāja.
1512. Puduriņš ozoliņš, visapkārt saule lec.
1513. Trīs biedri. Viens saka: gribas ēst; otrs saka: gribas dzert; trešais saka: gribas gulēt.

1514. Viens saka: atnāks rīts, dabūšu ēst; otrs saka: atnāks vakars, dabūšu gulēt; trešais, tāda man diena, tāda man nakts; kas tie tādi?
1515. Trīs brālīši. Viens lūdz dienu, otrs nakti, trešais teic: man viena alga.
1516. Lāča gaļa sasālīta.
1517. Zuši jūrā, galvas uz malu.
1518. Viens uz otra, grib mutes dot — bet nevar.
1519. Visi vilki gaļām, viens šķērsu.
1520. Četri brālī apakš vienas cepures.
1521. Staigājama, minama, — tik āda dilst.
1522. Priekš ilgiem gadiem gatava, tik šodien vēl uztaisīta; pa nakti vairāk derīga, pa dienu maz ko iztaisa.
1523. Kājas ir, nevar iet, spalvas ir, nevar skriet, stāv uz vietas itin klusu.
1524. Četras kājas, viducis tukšs.
1525. Es mīlīga piekusušiem, bet apņikstama slimniekiem.
1526. Priekš ilgiem gadiem gatava, nupat vēl kā uztaisīta.
1527. Visapkārt miris, vidē dzīvs.
1528. Lācis tup, desas kust.
1529. Viena puse silst, otra salst, cepure pūst.
1530. Augšā tilts, apakšā tilts, vidū zosis klaigāja.
1531. Tēva pirksti sakrampēti, mātes runkas sarunkātas.
1532. Pliks klājas, apģērbts neklājas.
1533. Maģis melns kumeliņš, dien' nakt' jājams.
1534. Kēves naba mugurā.
1535. Smalku valkā, rupju glabā.
1536. Ielāps uz ielāpa — ne adatas dūriena.
1537. Melna govš (v. melns zirgs) caurumu mugurā.
1538. Mazs, mazs sunītis rej dienu, rej nakti.
1539. Maza, maza jumprava, dienu, nakti jājama.
1540. Tik apaļš, tik plakans; kā spiež, tā lec.

1541. Kā no rīta ceļas, tā plades rokā.
 1542. Tu turi turiķi, es minu miniķi — gan pēc tu-riķis miniķa lūgsies.
 1543. Ciets un augsts, un visu visāds ar caurumiem.
 1544. Vakarā apģērbts, rītā pliks.
 1545. Drusciņ, drusciņ kaktiņā.
 1546. Kas tas tāds zvērs? Ziemā ir, bet vasarā gul, miesas siltas, bet asiņu nav; sēdēt gan uz viņa sēd, bet no vietas nenotiek.
 1547. Vecmāte kaktā tup, kas nāk iekšā, sniedz roku.
 1548. Vecā māte tup kaktā, kurš ienācis, glauda.
 1549. Pa nakti bagāts, pa dienu nabags.
 1550. Ziemu ēd, bet vasarā gul, miesa silta, bet asi-nis nav.
 1551. Vasarā silst, ziemā deg.
 1552. Brūte sēž kaktā, rokas (v. rāceņi) klēpī.
 1553. Mute ir, zobu nav.
 1554. Melns bullis, sarkana piere.
 1555. Pumpots tēvs, ragota māte, garastis auklis, gludeni (v. sīki mazi) bērni.
 1556. Kupača māte, garastis tēvs, pulks mazu apaļu bērniņu.
 1557. Pūlējas dienu, pūlējas nakti, bet kurināšanas laikā dus.
 1558. Pilna laktiņa sarkanu vistiņu, ieskrēja gar-aste, izvājāja.
 1559. Lācim sunka sānos.
 1560. Melns kā velns, rūc kā lācis.
 1561. Vecā māte kaktā tup, — nakti bagāta, dienu nabadze.
 1562. Vecmāte pīpē, debeši ceļas.
 1563. Pilns kakts ar roņu olām.
 1564. Es redzu vienu meitu četrām kājām, divām rokām.
 1565. Nesēji nepiekūst, nesamais piekūst.
 1566. Nasta piekūst, nesas nesējs nepiekūst.

1567. Apakšā pilns, virsū tukšs, vidū sēž jumpraviņa.
1568. Balta, balta muižiņa, puķīte galā.
1569. Augstāks kā galva, platāks kā plauksta, kas to aizskar, tā spriukš.
1570. Vēlns pie griestiem karājas.
1571. Vērsis laukām lūpām.
1572. Uz priekšu un atpakaļ staigā, apkārt negriežas.
1573. Pa vienu sliedīti iet ziemu i vasaru.
1574. Dzelzs tūrums, koka ricžas.
1575. Koka strīpas, dzelzs deķis.
1576. Balti lauki, melnas ežas.
1577. Gaišs ārā, gaišs iekšā, divi krusti vidū.
1578. Krustiem šķērsiem pār ezeru, kārts pāri.
1579. Lingorts langorts no lauka likts.
1580. Krustu krustim, šķērsu šķērsām — cauri spīd.
1581. Strēķu strēķiem, ežu ežām — visiem strēķiem cauri spīd.
1582. Strīpu strīpām, ežu ežām — ne dienu miera, ne nakti miega.
1583. Viena puse silst, otra salst.
1584. Kēvei sāni salāpīti.
1585. Ne iekšā, ne laukā, ne gaisā, ne pakārts.
1586. Iekšā spīd, ārā spīd, vidū koka Pēterītis.
1587. Āža acs sienā.
1588. Šķērsu kauli, garām kauli, pati miesa cauri spīd.
1589. Melna sieva, glāžu acis.
1590. Dievs dod gaismu, dabūšu redzēt! Dievs dod gaismu, dabūšu ēst!
1591. Divi runā; viens saka: „atnāks vasara, dabūšu gulēt“; otrs saka: „tāda man diena, tāda man nakts.“
1592. Žids uz vienas slieces brauc.
1593. Mazs, melns židiņš staigā uz vienu, uz otru pusi — nekur nevar aizbēgt.

1594. Seši sirmi kumeliņi, katrs savā steliņģī.
 1595. Katrā sienā zvaigznīte.
 1596. Vecene kaktā, stabule pierē.
 1597. Balts lācis (v. melns zirgs), caurs muguras
 kauls.
 1598. Meža vīrs, tīruma svārki.
 1599. Akmeņu kāja, koka rumpis, salmu cepure galvā.
 1600. Lielskungs guļ uz akmeņiem, mazi kungi uz
 spilveniem.
 1601. Mūsu lielmāte smēķē ar piedurkni.
 1602. Apkārt miris, vidū dzīvs.
 1603. Lācis tup, zarnas kust.
 1604. Liels melns zirgs ar cauru kausu.
 1605. Vērsis kūti, ragi ārā.
 1606. Nekaņa guļ sētmalā.
 1607. Sētmalē melna maška, ik nedēļaš sutu laida.
 1608. Maģš, maģš tiesas namiņš, bez neviena ties-
 neša: dod vecam tēvam pa ciskiem, dabūsi
 paldies.
 1609. Ik katrā mājā viena bezkaņa.
 1610. Bezkaņa aiz vārtiem, labdaris istabā.
 1611. Pilns kakts roņu pautu.
 1612. Melna cūka dienu nakti čakst.
 1613. Žids caur piedurkni medu dzer.
 1614. Sieva sēž kaktā, pilns klēpis rāceņu.
 1615. Cūka šņac caur sariem.
 1616. Mazs, mazs cirītis, cērt dienu, nakti.
 1617. Mazs, mazs vīriņš, dienu, nakti neapstājas.
 1618. Sunītis rej, desas kust.
 1619. Gailis laktā, desas zemē.
 1620. Pats guļ, aste kust.
 1621. Vīrs iet pa ceļu — pēdu nepazīst.
 1622. Ar svariem eimu, bez svariem stāvu.
 1623. Zelta šūpulis, vara saites, iekšā guļ bez dvē-
 seles.
 1624. Stiks! staks! sten un pukst — raibu galvu,
 stundu mēms.

1625. Skaists, skaists — zarnas karājas.
 1626. Putniņš mājās, stāv uz kājām; dzīvs ir, bet ēst neēd.
 1627. Nedzīvs dzīvam kalps.
 1628. Klaudzina, rūc, griežas, nekā nebīstās, iet visu mūžu — bet nav cilvēks.
 1629. Divi brāļi iet pa ceļu, nevar galu atrast.
 1630. Nedzīvs dzīvam taisnību rāda.
 1631. Viens Ādams, divpadsmit Katriņas.
 1632. Iekšpusē silst, ārpsē salst, kājas pūst, galva sūt.
 1633. Kantaiņš ezeriņš, ziemu un vasaru sasalis.
 1634. Viešiņa istabā, kukulis ārā.
 1635. Māmiņa iekšā, mārsnīte ārā.
 1636. Silķe mucā, galva laukā.
 1637. Karaša uz plaukta, abi gali nogriezti.
 1638. Vīrs uz vīra, katram savas cīsas.
 1639. Ribīna uz ribīnu, taucīni videnē.
 1640. Muca uz mucas, silķe uz silķi, roņa tauki vidū.
 1641. Silķe uz silķi, palagi vidū.
 1642. Līdaka uz līdakas, tauki vidū.
 1643. Smuka, smuka meitiņa, vēl smukāks kronītis.
 1644. Ziemu bagāts, vasaru nabags.
 1645. Mazs, mazs vīriņš tup uz jumta.
 1646. Mazs, mazs vīriņš, kaula kažociņš, sēž uz jumta pīpēdams.
 1647. Pulku mazu brāliņu satupušies uz augstu kalnu; kad lejā pīpē, tad dūmi caur muti nāk.
 1648. Balts kungs uz jumta sēž.
 1649. Augsts, augsts kalns, uz tā kalna galds, pie tā galda ēdējs, un tas pats bez dzīvības.
 1650. Izplētis muti, zvaigznes skaita.
 1651. Žīda piedurkne medu dzer.
 1652. Balts spieķis kalna galā.
 1653. Baltais buciņš salmos tup.
 1654. Ne iekšā, ne ārā, bet caur viņu lodā.

1655. Vectēvs kuplu dūmu laiž.
1656. Bullis baņojas, tauki pil pa sāniem.
1657. Kunga kažokam piedurkne gaisā.
1658. Pats stāv uz vietas, un gars uz visām pusēm izdalās.
1659. Divi suņi tup uz mūra malu.
1660. Divi brālīši kalniņa galā. Ne tiem ēsti, ne tiem dzerti; pīpītes vien tik smēķē.
1661. Liels, balts krievs, galvu vien var redzēt.
1662. Mazs, mazs putniņš, zaļas iekšas.
1663. Mazs, mazs zirdziņš, dienu, nakti jājams.
1664. Mazs, pelēks vuceniņš, katru reizi pāri kāpj.
1665. Mazs, melns aveniņš, visu kāju ostītājs.
1666. Vecā tēva pīpa aiz loga.
1667. Viena māsiņa Rīgā, otrā Pērnavā, galvas kopā.
1668. Zoss četriem deguniem.
1669. Zelta piedarbs (kuls), sudraba metiens.
1670. Auna acs sienmalē.
1671. Četri brāļi vienā zābakā danco.
1672. Koka vīriņš ūdenī kaļ.
1673. Kad man nav ūdeņa, tad dzeļu ūdeni; kad man ūdenis, tad dzeļu alu (v. vīnu).
1674. Brižam skrien ātri, brižam skrien lēnām, un nekur neaizskrien.
1675. Liels, liels putns tup uz ciņa, spārnus kustina, projām netiek.
1676. Liels liels putns tīruma galā spārnus vien plivina, bet nevar nekur aizskriet.
1677. Četri brāļi pa gaisu iet, cits citu nepanākdamies.
1678. Tēvs ar māti, abi vienā garumā; bērniņi cits par citu augstāki.
1679. Vakarā bagāts, dienā nabags.
1680. Vērsis bauro šķilu starpā.
1681. Āža rags sienā.
1682. Gaspaža iekšā, kājas ārā.

1683. Zūši guļ jūrā, visiem galvas augšā.
 1684. Ik māju pieci zaldāti.
 1685. Rudenī gaļa, pavasarī ribas vien.

X. Saimniecības gaita, darbs, darba rīki, darba process, ražojumi.

1686. Četri brāļi iet karā, piektais vada.
 1687. Pieciem cirvjiem viens pats riju cērt.
 1688. Pats mēms, pats mulķis, visas pasaules izlāpītājs.
 1689. Maza, maza sieviņa, visa darba darītāja.
 1690. Melnu gotiņu zīda valgā vadā.
 1691. Vāczemes govij caura mugura.
 1692. Dzelzs ķēve, linu aste.
 1693. Dzelzu cūciņa, pakulu astīte.
 1694. Ar pieciem balķiem māju būvē, visi pieci atliekas.
 1695. Desmits vīri piecas stangas lauž.
 1696. Pieci šķēpi tavās rokās pret tev' karojas.
 1697. Pieci pagrūž, divi strādā, trīs stāv mierā.
 1698. Pieci pliki namu taisa.
 1699. Pieci vīri ēku un klēti cērt.
 1700. Ar piecām balķēm kūti uzbūvē, un visas piepaliek pāri.
 1701. Ar pieciem balķiem istabu cērt.
 1702. Četriem pakšiem ēku cērt, piektais staigā apkārt.
 1703. Četri vīri cietumā, piektais iet laist laukā, paliek pats iekšā.
 1704. Piecas māmiņas cita citu dzenā.
 1705. Četri vīri māju taisa (v. četri zirgi stallī), piektais iet apkārt.
 1706. Četri brāļi cietumā, piektais iet ārā vadīt.
 1707. Divi pliki sitas, trešais skatās.
 1708. Četri zirgi kūti, piektais skrien riņķī.

1709. Tēva pods sētmalī.
 1710. Ik rītu, ik vakaru, pie māsiņas tirgus.
 1711. Viena acs gaisā skatās.
 1712. Glāžu lodziņš sētmalā.
 1713. Ziemu tik trekns, kā spīd; vasaru tik vājš, kā grab.
 1714. Lācis ačgārni baznīcā brauc.
 1715. Vecītis lokās katru rītu.
 1716. Kungs stāv, gaspaža klanās.
 1717. Mātes tines nevar izcilāt, nedz tēva jostu saritināt.
 1718. Liela gara sieva skatās dienu nakti melnā caurumā.
 1719. Augstais Dievs, kāds zemodamies Dieva lūdzējs.
 1720. Tupiķis tup, karulis kaņājas, tupiķis grib to karuli baudīt.
 1721. Liels, garš tēviņš stāv mēli izkāris.
 1722. Knābis skatās būrītī.
 1723. Mežā dzimis, mežā audzis, pārnāk mājās, cilā asti.
 1724. Augstais dievs zemo dievu lūdzas.
 1725. Lācis (v. zaķīts) tup kalniņā (v. tīrumā), dzelzu kurpes kājiņā.
 1726. Noplisī vecītis ceļa malā stāv.
 1727. Mazs, mazs ķipariņš, visu lauku aprakņā.
 1728. Nabags iet pa lauku, ņukas birdina.
 1729. Vilks tup, zobi spīd.
 1730. Zobens un šķēps rētas taisa — asins neplūst; zemniekus, muižniekus bagātus dara, ir pats ķēniņš to apmiļo.
 1731. Vīrs staigā pa tīrumu dzelzu zābakiem.
 1732. Bullītis dzelzu kājām.
 1733. Pūķīts tup kalniņā, zelta pieši kājiņā.
 1734. Dzīvs zaļu kroni nes, nomiris maizi grūž pelnos.
 1735. Krievu ķēve lauka galā ņukas griež.

1736. Zirgs mani velk, cilvēks nes uz rokām, pats es
paiet nevaru, bet visiem nesu svētību.
1737. Vērsis iet pa lauku, ripas mezdams.
1738. Zemi maisa, maisu pilda, maizi gādā.
1739. Nabags iet par kalnu, aprikas mezdams.
1740. Divi zili balodiši, apakš zemes lidinās.
1741. Divi vilki tupuļo, trešā lapsa danco.
1742. Zirgs iet pa ceļu, tik redz no priekšas, tik no
pakaļas.
1743. Vecais tēvs rikām griež, vecā māte aprikām.
1744. Tēvs griež šķelēm, māte berž druskās.
1745. Labs vīrs sētā, blēdis klēti.
1746. Skribu, skrabu, vāvere, atskribu lec.
1747. Balts kumeļš smalku birzi brien.
1748. Aizskrien vīvaļa, atskrien vāvaļa, aizsalst
ezars brakšķēdams.
1749. Atskrej gailis, noskrej gailis, sasit spārnus:
kliukš, klaukš!
1750. Caune lēc, pēdas salst.
1751. Četri stabi aiz Daugavas; iznāk gailis, sasit
spārnus: plikš, plakš!
1752. Brālis brāļam svārkus velk.
1753. Simts simtā, tūkstotis tūkstotī (v. no lejas
laiž), pa kalniem ganāmi; kad viens pazūd —
jāmeklē.
1754. Abi gali cilājas, vidus kopā lodējas.
1755. Simts — jāj (v. suņu), simts — brauc (v. bise-
nieku); vienam skāde notiek (v. viena nav) —
visi apstājas.
1756. Kājām min, rokām tausta, simtiem skaita;
viena trūkst — visi gaida.
1757. Atskrien gaigals, aizskrien gaigals, sasalst
ezers dimdēdams (v. sasit spārnus: pliuks,
plaukš)!
1758. Pats sliktis, bet galva līdz pudam.
1759. Galva dzelzs, kājas koka.
1760. Tiesnesim liks deguns.

1761. Likdegunis tiesu sver.
 1762. Mazs, mazs vīriņš, visas pasaules tiesātājs.
 1763. Nedzīvs dzīvam ceļu rāda.
 1764. Zarnu lācis sētmalā.
 1765. Mežā dzimis, mežā audzis, nāk uz lauku valstīties.
 1766. Viens pats cilvēks ar divām izkaptīm reizē
 pļauj un abām izkaptīm zobi griežas kopā.
 1767. Kad cērt, tad dzird; kad svilst, tad nedzird.
 1768. Sienu pļauj, ne ārda, ne kaltē, tūliņ met kaudzē.
 1769. Salietais, kuprainais, zobainais visus tīrumus
 (v. visas āriņas) izskraidījis (v. aptek).
 1770. Pērmais teļš, šāgada kājas.
 1771. Ka' uz mežu iet, ta' skatās atpakaļ uz māju;
 ka' uz māju nāk, ta' skatās atpakaļ uz mežu.
 1772. Uz mežu iet — uz mājām skatās; uz mājām
 iet, uz mežu skatās.
 1773. Vīrs iet pa ceļu, zobi atpakaļ.
 1774. Meža koks paliek par meža zvēru.
 1775. Četri zari kaudzi met.
 1776. Brīžiem trīs ragi, brīžiem divi ragi; ja tiem
 mēslos nebadi, maize klēti nelaidīs.
 1777. Divu galu gals.
 1778. Kur ziemā lācis tup, tur vasarā kara lēģeris.
 1779. Stings, stangs, zemes velns, piņķus, ūsas kustināja.
 1780. Abi gali cilājas, vidus kopā niedrājas.
 1781. Pelēks suns, pelnoš gulēdams, ņurd.
 1782. Divi zaķīši (v. suniši, gaiļi) kaujas baltās asinīs.
 1783. Koka zirgs, akmens rati, gaļas pātāga.
 1784. Divi teļi, viena aste — kā velk, tā bļauj.
 1785. Divi lapsas kaujas, balti asiņi tek.
 1786. Pelēka aitiņa viena pati visus laukus apēd.
 1787. Koka klabis klabināj', zemes bubis bubināj'.
 1788. Kucīte rej, zobīņi birst.

1789. Riņķi griežas un rūc.
 1790. Pelēks zirgs ar vienu aci (v. caurums uz muguras), apēd visu gada arumu.
 1791. Pelēka aitiņa (v. auniņš) kupenu brien.
 1792. Jo lācis skrien, jo putas krit.
 1793. Kuņa rūc pelnos.
 1794. Velns uz velna guļ.
 1795. Divi brāļi kaunas, balti asins tek.
 1796. Suns guļ sniega gubenā.
 1797. Pelēks suns guļ sniega kupenā.
 1798. Sirma kuņa guļ sniega kupenā.
 1799. Rūc kā lācis, — nav lācis; balts kā sniegs — nav sniegs.
 1800. Divi suņi rejas, un baltas asinis tek.
 1801. Divi zaķi kaujas, ar baltām asinīm.
 1802. Pelēk' aitiņa, riņķi griezdamās, ēd.
 1803. Kucens rūc sniega kupenā.
 1804. Pelēks zirgs apēd visu gada krājumu.
 1805. Vēršam caura mugura.
 1806. Pelēks auns (v. vīrs), cauru muguru, apēd visu vasaras krājumu.
 1807. Pelēka aitiņa, caurums mugurā (v. viena pate actiņa).
 1808. Pelēks suns (v. vista, kuņa) pelnos (v. sniegā) guļ.
 1809. Suns guļ gubenī ieritinājies.
 1810. Kuilis rūc noputojies.
 1811. Balts suns (v. kurmis) ap pili (v. Rīgu) tekā.
 1812. Pelēks runcis pelnos vārtās.
 1813. Pelēks vepris aizgaldē, tauki pil pa sāniem.
 1814. Vērsis mauj, tauki pil.
 1815. Bullis bauņo, aste gaisā.
 1816. Pelēks auns vienacis.
 1817. Balts kurts ap pili tek.
 1818. Apaļi vērsiši riņķo riņķo viens uz otra, gremo, bet neēd.

1819. Divi vērši vienā jūgā, viens brien pa upi, otrs iet pa sausu silu.
1820. Raibais sunīts bedrē gul.
1821. Divas cūkas rejas, putas krit zemē.
1822. Ruds suns iekš putām gul.
1823. Mežā dzimis, mežā audzis, tīrumā nāk plārķšēdams.
1824. Zose brēc, zose kliez (v. vista klukš), zaļus pautus valstidama.
1825. Plika miesa, zobi vien; ne tai ādas, ne tai spalvas, tiešām iet, uz priekšu griežas, savēlušos izārda, piktos dara labus.
1826. Mežā dzimis, mežā audzis, nāk uz lauku grozīties.
1827. Mežā dzimis, mežā audzis, uziet kalnā dārdēdams.
1828. Mežā dzimis, mežā audzis, tīrumā nāk gaviļētu.
1829. Krust' krustēm, šķērs' šķērsēm, vanaga gaiz.
1830. Vista iet, lauku tērzēdama, zaļas olas mētādama.
1831. Suku suku, ruļļu ruļļu, desmit kāju, trīs vēder'.
1832. Divi vilki pa tīrumu skrej.
1833. Stabiņš sūnās.
1834. Brūns šunelis baltus ķreņģelus laiž.
1835. Pa koku skrien, zīdu tin.
1836. Ķēpīts laiza siena kaudzi.
1837. Tēva ass, mātes olikts, maza bērna pirkstiņi.
1838. Asi gaŗš tēvs, pusasi gaŗa māte, korteli gaŗi mazi bērni.
1839. Sieva brauc pa ceļu, zarnas klēpī.
1840. Zobi lielāki nekā suns.
1841. Bērni māti pataisa (v. pa priekšu bērni dzimst, tad māte).
1842. Divi bāliņi vienā zābakā danco.
1843. Pieci brāļi iet kaŗā, viens, otru glābdams, paliek tai vietā.

1844. Pieci pliki bakstijās.
 1845. Pieci ērzeļi danco gar manām nama durvīm.
 1846. Četri stāv uz vietas, piektais iet apkārt būvēdams.
 1847. Gaļas (v. kaula) katls, dzelza viriens.
 1848. Zila govs zemi laiza.
 1849. Maza melna gotiņa, visas zemes izlaižij'se.
 1850. Zāles paēdišu, zobus atgriezīšu; smilšu dabūšu, atkal attrīšu.
 1851. Zila govs ciņus laiza.
 1852. Zila kaza lanku laiza.
 1853. Salicis sakrūpis zaļās māsas precinieks.
 1854. Tautiet! ņem prāta atslēdziņu, atslēdz tēva tēvu padomiņu.
 1855. Zelta pieši tīrumā.
 1856. Kad stāv, tad zviedz; kad iet, tad šnāc.
 1857. Līkais, mazais visu lauku nostaiģāja.
 1858. Zila govs laiza zaļu cini.
 1859. Zila kaza cērpu grauž.
 1860. Zviedz kā zirgs, nav zirgs; šnāc kā čūska, nav čūska.
 1861. Jo lidaka šmauc, jo mežs gāžas.
 1862. „Līkā kruja, kur tu teci?“ — Pucēts skuķi, ko tu prasi?
 1863. Balta govs ādu laiza.
 1864. Jo vairāk groza, jo lielāks paliek.
 1865. Vanaga gaļa krustām-škērsām.
 1866. Bezkājis pa istabu skrien (v. ceļu tek).
 1867. Kangarkalni kārtu kārtām.
 1868. Krustu krustim cāļu (v. vanagu) gaļa.
 1869. Četri stabi jūrā, simtācis (v. vařavīksne) vidū.
 1870. Tukla, tukla vistīņa, viens pats kauliņš.
 1871. Vārna tup perekli, iesms caur vēderu.
 1872. Brūte sēd lejiņā (v. veca māte purvā), krusta (v. rakstu) mice galvā.
 1873. Liela resna sieva, viena pate desa.

1874. Liels putns guļ uz pera, iesms caur vēderu; pats gan nav ēdams, bet cepešam labs kumoss.
1875. Vecmāte porā, kristmice galvā.
1876. Zirgu vilki apēduši, kauli vien palikuši.
1877. Miesu noēd, kauli paliek.
1878. Pazīst lāča tupējumu, gājumu nepazīst.
1879. Papriekšu izperina cāļus, tad vēl pašu vistu.
1880. Iesms caur vēderu, pats necepts, bet gardi cepeši.
1881. Liels, pelēks putns, iesms caur vēderu.
1882. Brūti aizved, krēsls paliek.
1883. Brūti aizved, kroni pamet.
1884. Vista tup uz vienu kāju.
1885. Meža gailis un ceļa laizītājs.
1886. Pērnās kājas (v. aste), šā gada teļš.
1887. Pērnīe kauli, šā gada gaļa.
1888. Saviju viju, saturu turu, sametām zardas butalē.
1889. Liela plata māte, — bez jostas, bērni — ar jostu.
1890. Brūti aizved, krēsls paliek.
1891. Pieci gadi pazinu alavnieces gulējumu.
1892. Puķīti noplūc, zupīte iztek.
1893. Virs guļ augšpēdu, cirvis iecirsts vēderā.
1894. Kost es kožu — nokost nevaru; raut es rauju — izraut nevaru.
1895. Četri brāļi apakš vienas cepures.
1896. Odze sūta paipalu dziļā zemē apraudzīt, vai stropam vēl dvēsele.
1897. Krodzniece sūta meitu pagrabā pēc alus.
1898. Koka Pēteris avis gana.
1899. Ubags ar ubadzi aizkrāsnē.
1900. Mežā dzimis, mežā audzis, Rīgā taisīts; iet pa jūru, stipri šņāc.
1901. Tinta koki, tanta koki, silā zarnas izkratīja.
1902. Koka putns, linu spārni.
1903. Mazs bullītis iet pa ceļu, pēdas nepazīst.

1904. Stivus izklāj, ar lunkano sit, tad izplīst itin visi.
1905. Es siju siju, es miju miju, es metu kaudzi — salsala vidū.
1906. Kāvi kaujas patiltē.
1907. Silis brēc eglē.
1908. Koka tēvs, dzindzuļa bērni.
1909. Viens uz otru lēc, abi divi brēc.
1910. Divi vanadziņi ap vienu zariņu staipās.
1911. Mazs kaķītis pie siena kaudzes laizās.
1912. Kalnā kāpj un zemē velkas.
1913. Dzeltens zirdziņš birzi (v. ķēvīte Gauju) brien.
1914. Sarkans briedis jūru brien.
1915. Lingu langu pa Daugavu, mežā zarnas atstājis.
1916. Braucu braucu — pēdu nav, griežu griežu — asins nav.
1917. Pazīst lāča tupējumu, nepazīst aizgājumu.
1918. Dzīvs būdams zaļu krōni nes, nomiris simtiem, tūkstošiem dvēseļu nes.
1919. Vārna skrien, tauki pil.
1920. Uz muguras iet, uz vēdera vezumu velk.
1921. Vīrs ar pa lauku, vagas neredz.
1922. Ar dzīviem vēderā pa dzīviem iet; brižiem kā vējš apslodzīts skrien.
1923. Pīle aizskrien, pēdas neredz.
1924. Bļodā sēž, sulā mērcē (v. nāvē skatās).
1925. Ķēve bez grožas, pātaga bez šnōres.
1926. Koka putns, linu spāni, kaņepāju dzīslas.
1927. Stirna skrien, pēdas zūd (v. jūk).
1928. Ceļš bez smilšu, zirgs bez kāju, apakšā — nāve.
1929. Dzelzu dūdis dūdināja, koka dzērve kladzināja.
1930. Dēļi skrien.
1931. Divi zili balodiši, apakš zemes līdinās.
1932. Salicis, sakrupis, dziļumnieka meitu prec.

1933. No manas mātes miesām tu man', cilvēks, izrāvi, lai es tev kalpoju; ja viņas miesas tu ar mani nesaplēsi, tad augļu daudz no tās tu nerdzēsi.
1934. Zirgi mani velk, cilvēks nes uz rokām; pats es pāiet nevaru, bet visiem nesu svētību.
1935. Vīlīps stāv uz vienu kāju.
1936. Saules plaukstiņš kaktiņā.
1937. Mazs, mazs veprītis, visapkārt actiņas.
1938. Maza, maza muižiņa, simtu glāžu lodziņ'.
1939. Maza, maza muižiņa, brūni kundziņi iekšā.
1940. Suni rej, kalni kaujas, kokiem rezgāli uz augšu.
1941. Suns rej rejamo, zobu birst birstamo.
1942. Ej ārā, nāc iekšā — dod pakalnei mutes.
1943. Liks, liekts, augsti celts, visādu vīzi radīts.
1944. Augstāks kā zirgs, zemāks kā govys (v. kaķe).
1945. Divi dūres, viena elkone.
1946. Dzelzu zeme, koku robeži.
1947. Maza, maza ēciņa, visapkārt lodziņi.
1948. Simtiem simtiem kumeliņu, sieti vienā pavadā.
1949. Koka rene, kaula durāmie (v. kokā tiks! kaulā tiks!), kustini gūžas, — tad būs pareizi.
1950. Divi māsiņas sviestu mīca, baltajā ķērnītē.
1951. Divi dur, divi grasās (v. kratās), vēl divi skatās.
1952. Kaņepu kūtiņa, pakulu atslēga.
1953. Salicis, sakrupis, dziļumnieka meitu precē (v. dziļās elles dibenā).
1954. Pa logu ielien, pa logu izlien, sajauc pasauli — nokauj karu (v. izposta laudis).
1955. Krievs iet uz mežu, bārzda atpakaļ.
1956. Simtu gultiņu, viens gulētājs.
1957. Melns ieiēt, sarkans iznāk.
1958. Pa galu ed, pa sāniem birst.
1959. Jo berž, jo puto.
1960. Balta kuce ap jūru gul.
1961. Balts kurts gar pili tekā.

1962. Divi māsiņas vienā jostā.
 1963. Divi brāliši apakš vienas jostas.
 1964. Divi brāļi, vienā jostā sasiesti.
 1965. Divi māsiņas, zaļā zižu bantītē sasiestas.
 1966. Sešas sievas iet pa ceļu, cita citu nepanāk.
 1967. Lācis gul, zarnas kust.
 1968. Suns rej, zobi klab.
 1969. Divi vilki stāv, trešā lapsa danco.
 1970. Mežā dzimis, mežā audzis, pārnāk mājā riet.
 1971. Zemnieks pavēl savam suņam gulēt sniega ku-
penā.
 1972. Paņemu kaulaini, iekožu zobos, kodiju, gre-
moju, visu pēc izsplāvu — zobi vien noklabēj'.
 1973. Zobi ir, mutes nav.
 1974. Pelēks avens ielec kūti.
 1975. Iet kalnā, iet lejā — kaktā brēc.
 1976. Mežā dzimis, mežā audzis, pārnāk mājā un rej
kā suns.
 1977. Kā pilsētā nav, tas Vidzemē ir.
 1978. Trīs kājas, sešas acis, tupu savu mūžu no-
dzīvo.
 1979. Četri dzelzs šķīviši, dzīva gaļa virsū.
 1980. Dzelzu šķīvis, dzīva gaļa iekšā.
 1981. Galviņas uz zemi, kājiņas uz augšu.
 1982. Kad tās uz kājām liek, tās iet uz galvas.
 1983. Sešas (v. septiņas) zvaigznes Sietiņā.
 1984. Es esmu tieviņš un maziņš izaudzis, esmu sati-
stīts, savistīts, sapumpulots; bet kad es virsū
krītu, tas no manis bīstas un bēg.
 1985. Bezzobis, bet kož.
 1986. Esmu tieviņš un gariņš, ne man kaulu, ne zobu,
bet kam es dusmās kožu, tam tūliņ asinis uz-
lec.
 1987. Īsa rumpa, gaŗa aste.
 1988. Īsu rumpi, gaŗu asti, es cilvēkus un lopus pār-
mācu, — un tomēr ar mani bērni spēlējas.
 1989. Žagatiņa jūrā (v. Rīgā), aste laukā.

1990. Melna jūra, sarkans kuilis peld noputojies.
1991. Mežā dzimis, mežā audzis, nāk uz lauku, paliek par saimnieci.
1992. Mežā dzimis, mežā audzis, paliek par pavāru.
1993. Viens iet, simtiem, tūkstošiem krit.
1994. Gūris gūro, lapsa laiza, ķenkarītis pēdas sūksta.
1995. Čīpiņa! čāpiņa! ūdens tek pa muti.
1996. Putniņš, pieēdis pilnu guzmu, stāv bez bēdām, — ūdens tik iz nāsēm.
1997. Divi dilst, seši tup, visi citi panesīgi.
1998. Trīs sarunājas. Viens saka: man ziema labāka; otrs saka: man vasara labāka; trešais saka: tāda man ziema, tāda vasara.
- 1999.. Seši lieli, divi pēdas.
2000. Tēvs, māte, dilst no kājām, mazie bērniņi dilst no sāniem.
2001. Viens gaida vasaru, tad dabūs dusēt; otrs gaida ziemu, tad dabūs dusēt.
2002. Četri brālīši, cits cita nevar panākt.
2003. Četri suņi skrien pa ceļu, cits cita nevar panākt.
2004. Divi pagales četrās krāsīs.
2005. Četri bāliņi skrien pa ceļu raudādami, cits citu dzenājas.
2006. Desmit Mārtiņu, viena Katriņa.
2007. Stāvi koki, stīvi koki, lumulīts pa vidu tek.
2008. Še meta, meta, še tera, tera, še singa, linga, še lingas aste.
2009. Min grieģi, pumpsla pumpst.
2010. Sunīts rej, zobī birst.
2011. Braucu dienu, braucu nakti, ne no pēdām nenokust.
2012. Brūte kaktā, rociņa klēpī.
2013. Ādams stāv uz trīs kājām.
2014. Sievas, meitas milē mani, plūc ar rokām, min ar kājām.

2015. Simsa kociņš, samsa kociņš, zamaritera rem-
pera kociņš.
2016. Cunciņš tek uz trim kājām.
2017. Vilks ar dzelzu zobiem.
2018. Pakul' zirgs, deider kājiņas.
2019. Kājās stāv galva.
2020. Simtiņ' kociņ', samtiņ' cibri kociņ'.
2021. Lielais iet pa priekšu, mazais no pakaļas, ma-
zais vie' dabū, lielais nekā.
2022. Koka roka, dzelzs nagī.
2023. Žuburains, žuburains, ne aug, ne lapo.
2024. Min, min miniķi, tur, tur turiķi, un tam turiķim
miniķi vajaga.
2025. Še turi, te laidi, tur kustin astīti.
2026. Mazs, mazs kumeliņš, tek dienu, tek nakti,
līdz Rīgai (v. ceļa) nevar aiztecēt.
2027. Poļu zirdziņš sāniem ēd.
2028. Mežā dzimis, mežā audzis, mājā nāk ar mei-
tām dancot un ar vecām mātītēm.
2029. Pīpiņš dej, pīpiņš lec, — pīpam pēdu nepa-
zīst.
2030. Skrien kā lops, skrien kā putns, — nekur ne-
var noskriet.
2031. Līki koki, taisni koki, vidū tek jumpraviņa.
2032. Tīti koki, vīti koki, vidū saule vizina.
2033. Stīvs kociņš apkārt tek mājiņai.
2034. Zaķis tup, zarnas kust.
2035. Tēvs dilst delams, māte briest briežama.
2036. Raiba aita trim kājām.
2037. Skribu, skribu, vāverīte, atskribu lec.
2038. Viens zirdziņš, divi jājēji.
2039. Pērnais āzis, šā gada bārda.
2040. Astoņi brālīši gultā gul: visi vidū, neviens
malā.
2041. Divi jumpravas tek, viena otru nevar panākt.
2042. Jo vairāk cūciņa tek, jo vairāk barojas.
2043. Ērmanis Grietiņu piestelpēja.

2044. Liels ar mazu stīvējās — mazajam tiek, lielajam ne.
2045. Pērmais āzītis, šā gada desas.
2046. Viena stirna skrien arvien, bet nekur neaizskrien.
2047. Jumprava danco, vēders griežas.
2048. Jo Griečus min, jo pumpa pumpst.
2049. Gailis laktā, zarnas karājas.
2050. Purvā dzimis, purvā audzis, iet pa lopu mugurām.
2051. Četri brāļi skrej apakš vienas cepures, cits cita nepanākdami.
2052. Četri nabagi tek pa ceļu, visi vienā ātrumā.
2053. Četri brāļi iet pa ceļu, tie lielākie nevar tos mazākos panākt.
2054. Staigāt es gribu, bet savādi nevaru: uz sāniem es gulu, riņķī vien griežos, ne galva noreibst, ne kājas piekūst.
2055. Mežā dzimis, mežā audzis, iet pa lauku svilpodams.
2056. Mežā dzimis, mežā audzis, mājās nācis vāloties.
2057. Mežā dzimis, mežā audzis, mājās nācis dziedādams.
2058. Mežā dzimis, mežā audzis, iet pa lauku gūrādams.
2059. Mežā dzimis, mežā audzis, nāk uz lauku vārtīties.
2060. Divi gali — gals, vīra rīks.
2061. Brižam divi, brižam trīs.
2062. Gaļas kalns, dzelzu trepes.
2063. Zemāks kā cūka, augstāks kā zirgs.
2064. Virsū dzīvs, apakšā dzīvs, vidū miris.
2065. Jūs mies' un dvēseli nesiet, un paši bešā esiet.
2066. Mazs, mazs stallītis, daudz lodziņu.
2067. Koka liekts, sara vilkts, sievas taisa šurp un turp.

2068. Sēti koki, sieti koki, numuroti kociņi.
 2069. Simtācis kaudzi met.
 2070. Pieci suņi kož tauku dzīslas, neviens nevar pārkost, pieskrien viens kaķis, visas dzīslas pārkož.
 2071. Pieci ķērēji, viens pats sveidējs.
 2072. Sausēnu cirvītis liku muguru, šķībiem zobiem.
 2073. Pieci darbinieki mežu cērt, neviens koks nekrīt, pieskrien sestais — likmuguris, visi koki nokrīt.
 2074. Vērsi dīrā, pats raud.
 2075. Četras māsiņas vienā trauciņā lej.
 2076. Četras jumpravas dzied koka baznīcā.
 2077. Četras liepiņas paklētī, daiet meita, noglāsa.
 2078. Četrām siksniņām pili velk.
 2079. Divi velk, trešais stumj, ceturtais pakal tek.
 2080. Čūbā čābā lagzdu krūmā!
 2081. Četras meitiņas tek koka baznīcā.
 2082. Četras māsiņas vienā kurpē danco.
 2083. Divi māsiņas sviestu glauž.
 2084. Divi māsas sviestu rij, viena otrai nedod.
 2085. Divi jumpravas pienā (v. vienās ziepēs) mazgājas.
 2086. Divi sievas iet pa ceļu, sviesta ņuka rokā (v. sviest' ar maizi ēzdamas); viena otrai nedod.
 2087. Divi vilki skrien, abi uz debesīm skatās.
 2088. Divi sievas iet pa ceļu sviestu ēzdamas, viena otrai atņemdamas.
 2089. Divi māsas sviestu kuļ, viena otrai nedodas.
 2090. Dzimtene man bērza galā, tomēr mājās strādāju (v. mīteklis man aizdurvē).
 2091. Kaķis iet vecumā, nagi asumā.
 2092. Sprīdi plīks, olekti spalvaini.
 2093. Veca jumprava ik rītus visus kaktus izošņā.
 2094. Kad paņem rokā, tad danco pa istabu; kad noliek, tad stāv mierā.
 2095. Vecmāte sēd stūrī, sasieta galva.

2096. Viešiņa pie durvīm.
2097. Viešiņa iet pa ceļu, bizuls okstā.
2098. Sakaltis Mārtiņš pasolē.
2099. Suns guļ pagultē, pārsietu rikli.
2100. Šviku, švaku pār istabu, pabeņķi — žvauks!
2101. Izdanco visu istabu, ielec kaktā.
2102. Maza, maza jumpraviņa, ikritu danco.
2103. Maza mella gosniņa zemi laiza.
2104. Kasains sivēns pa istabu tek.
2105. Gaisā audzis, muišļos (?) mūžu nodzīvo.
2106. Cītkārt es gaisā kratījos, nu pa zemi jāva-zājas.
2107. Krieviņš guļ pabeņķi, ar stripotu galvu.
2108. Zema resna jumprava, sasieta rīkle.
2109. Dzimtene bērza galā, mitekļis aizdurvē.
2110. Lapsa silu pārstaigāja, atguļas piesaulē.
2111. Jo vecāka vista, jo asāki nagī.
2112. Žīds mazāks nekā bārzda.
2113. Zaļa vārna sasieta galvu.
2114. Dullā Līzīte pate sevi tērē — citam kalpo.
2115. Ik rītu viešiņa pa istabu skrien.
2116. Neliels zemnieciņš, retas kājiņas, īsi apjosts, bet kamēr pa istabu pāriet, putekļi sacelšas kā stabs.
2117. Zaļa zoss pliku galvu, lūku slogsne ap kaklu (v. pliku teļu laiza).
2118. Bērzs ar divi starām — vienai zari uz zemi, otrai uz augšu.
2119. Divpadsmit brāji vienā gultā, visi vidū, neviens malā.
2120. Maza, maza cūciņa, tecēdama barojas.
2121. Tieva, tieva jumpraviņa, paliek resna dancojot.
2122. Jo dzērve skrien, jo vēders briest (v. jo ola aug).
2123. Jumprava dej, jumprava lec, vēders briest briedumā.

2124. Maza, maza meitiņa, skriedama pieēdas.
 2125. Jo cūciņa tek, jo taukāka paliek.
 2126. Maza meitiņa danco, kamēr paliek pilna.
 2127. Smudrais, gašais smago auklē.
 2128. Tindiņ leca, tindiņ deĶa, tindiņ pēdu nepazina.
 2129. Mīkla nāk no vadĶa, danco, danco, izdancoju-
 sēs iet atpakaļ pie vadĶa.
 2130. Te dūcēja, te ribēja, te salēca laktiņā.
 2131. Atsiets gailītis uzlēc luktī.
 2132. Zirgs mazāks nekā aste.
 2133. DancoĶa, dancoĶa — pakārās.
 2134. Ēda, ēda vistiņas (v. paēda gaiļi) — salēca
 laktā.
 2135. Seši brāļi sakauĶas, visi seši pakarās.
 2136. Dienu guļ, nakti klanās.
 2137. Klanās, klanās, pārnāk mājās — izstiepjas.
 2138. Ņem man rokā, liec man dancot; tev būs
 sviedri, man vis nebūs.
 2139. Četri vīri stāvus stāv, divi guļ gulu, tēvs guļ
 pakaļā ar lielu vēderu, dēls guļ apakšā ragotu
 galvu, ko tēvs izdzen, to dēls apēd.
 2140. Četri stabi jūrā, grīniča vidū, izskrien putniņš,
 ieskrien putniņš, sasit spārnus: kliukša,
 klaukša.
 2141. Siki koki, slaiki koki, četri stabi jūrā, zilīte
 galā.
 2142. Virsū ledus, apakšā ledus, nedzīvs pa vidu
 skraidā.
 2143. Ar kāĶām minams, ar rokām ķerams, ar krū-
 tīm spieĶams; kā viena trūkst, tā viss apstājas.
 2144. Manam tēvam bija viens dārzs, iekš tā dārza
 viens koks, iekš tā koka bij viens šūpul's, iekš
 tā šūpuļa bij viens bērns.
 2145. Atskrien gaigals, aizskrien gaigals, sasit spār-
 nus: pļukš, pļaukš!
 2146. Jo min, jo plēšas.
 2147. KaĶa aste pār jūru stāv.

2148. Gaŗa, gaŗa mātīte, viena pate acs.
 2149. Vīrs stāv pie koka, pilns klēpis rāciņu.
 2150. Rūcums guļ sētmalā, muŗu pilns vēders.
 2151. Spindzeļu podiņŗ sētmalā.
 2152. Vecmātei dūcenis vēderā.
 2153. Vecas mātes vēderā ik dienas tirgu tur.
 2154. Resns tēvs, tāŗņu cepure, neskaitāmi bērni.
 2155. Simtzaru grābeklis sienu kasa.
 2156. Sarkana govtiņa, melns puŗniņŗ.
 2157. Sausais Mārtiņŗ pa matiem skrien.
 2158. Biezs, biezs meŗŗ, nu tomēr tur zvēri nedzīvo.
 2159. Simts, simts mednieku iet vienā meŗā zvēru ŗaut.
 2160. Saŗūtīts, salāpīts, iet uz meŗu irbu ŗaut.
 2161. ŗādas, tādas saŗarzas meŗā iet putnu dzīt.
 2162. Cūkas speķis, medū vāŗis.
 2163. Pus — cūkas, pus — egles.
 2164. Saŗūstīts, sasaistīts, kārkliņos zīvis zvejo (v. kalnā sienu ārdā).
 2165. Sveŗu Pēterītis par kalnu pāri tek.
 2166. Sveŗu Andris uz gudrības kalna gotiņas gana.
 2167. Sviķis dzina cūkas gar daldeŗu muiŗu.
 2168. Susuriņŗ lopus dzen gar dzirduli, gar redzuli, gar paŗu lapsas muiŗu.
 2169. Mazs, mazs vīriņŗ, visu purvu tīrītājs.
 2170. Tēva pirksts (v. cūku speķis) medū mirkst.
 2171. Susupēks, galoksnēns, kārklos gāja zvirbuļus kert.
 2172. Cinka vilka pinguli.
 2173. Abi gali resni, vidus tievs, — danco kā jumprava.
 2174. Divi bāliņi vienā zābakā danco.
 2175. Kad man nav ūdeņa, tad es dzeŗu ūdeni; kad man ūdens, tad dzeŗu alu (v. vīnu).
 2176. Lai mana mēle ar' nerunā, tak tā vajadzīga cilvēkiem; jo tā tiem izsprieŗ taisnību.
 2177. Uz zemi ēzdams, uz augŗu lēkdams.

2178. Pūš kā vējš — nava vējš, rūc kā vabole — nava vabole, rok kā kurmis — nava kurmis.
2179. Mikstu iebāž, cietu izvelk.
2180. Plīks iet pirtī, apgērbts iznāk.
2181. Atskrien sila bite — bīks! aizskrien sila bite — bīks!
2182. Vīrsū ledus, apakšā ledus, vidū skraidā līdaciņa.
2183. Dzeltens zirdziņš lieknu brien.
2184. Divi gali, divi gredzeni, vidū nagla.
2185. Abi gali cilājās, vidū kopā niedējās.
2186. Visu dienu man ir gan, viegla, salda dusēšan', bet kad atspīd vakarā, tad man jāredz uguns briesmas.
2187. Tērauda arkls, akmeņa tīrums, bērza mizas sēkla.
2188. Bēra (v. dzeltena) ķēve birzi ēd (v. Gauju brien).
2189. Bullis gul augšpēdu, visas četras kājas gaisā.
2190. Četras kājas kumelam (v. mazs, mazs kumeliņš), augšpēdu (v. bez kājām) danco.
2191. Kumeļš grāvī, kājas uz augšu.
2192. Ģeņģers zirgs garām kājām.
2193. Zars pierē.
2194. Pakulu sunītis, koka austiņas, akmeņa kājiņas.
2195. Linu vilks, koka galva, akmeņa kājas.
2196. Mana tēva pili vairāk logu nekā durvju; kas tur grib skatīties, tam jāmirst.
2197. Simts mazu lodziņu dvēseles kauj, pasauli bašo.
2198. Dziļas jūras precinieks.
2199. Liela muiža, visapkārt logi, kas iekšā iet, ārā netiek.
2200. Simtācis jūrā.
2201. Cilvēkam par labu, zuvij par nāvi.
2202. Akmeņa kājas, koka galva, linu acis pa vidu.
2203. Liela muiža — simtu logu.

2204. Simtācis, bet neredz.
2205. Liela, liela pile, simtu, simtu logu.
2206. Mirdamu mani plosa, nomiris es citus ķeru.
2207. Caurumu manīm bez skaita, tomēr nost ielāpus raisa.
2208. Liels nams plašiem vārtiem, lodziņu pulks; sanāk blēdnieki taisnības meklēt: ieiešana ir gan, bet iziešanas nav.
2209. Jo vairāk tek, jo vairāk tiek.
2210. Dancoju pa istabu ar savu darbu: jo vairāk griežos, jo biezāks taisos.
2211. Liki loki, stāvi koki, apkārt tek, jāmalinā.
2212. Trīs māsiņas vienu kronīti nes.
2213. Maza, maza mucīņa, abi gali cauri.
2214. Maza, maza muižiņa, neizskaitāmi lodziņi.
2215. Maza, maza muižiņa, visapkārt lodziņi.
2216. Mazs namiņš, visapkārt lodziņi, bet tomēr pa tiem nevar redzēt.
2217. Mazs, mazs avotiņš, bezdibins.
2218. Simts logu, vienas vien durvis.
2219. Lielāks kā circenis, mazāks kā pele, — vairāk kā ķēniņa pilij logu.
2220. Maza, maza muižiņa, visapkārt cūku celiņi.
2221. Kumelām četras kājas uz muguras kaudzi met.
2222. Divi pagales, četri krāsnes — katrā kuries.
2223. Mežā dzimis, mežā audzis, nāk uz māju čīkstēdams.
2224. Viens saka: „Man ir vasarā grūti“, otrs saka: „man ir ziemā grūti“, un trešais saka: „tas man ir viena alga, voi ziema, voi vasara!“
2225. Mežā dzimis, mežā audzis, mājā nāk lamāties.
2226. Tieva, tieva jumpraviņa, paliek resna dancojot.
2227. Saviju — viju, satinu — tinu, ieliku rundulu viesula vidū.
2228. Zelta lukturis, krūms galā.
2229. Ar kāju min, matus plūc, allaž pabučo.

2230. Ar kājām min, ar rokām plūc un pabučo.
 2231. Te min ar kāju, te matus plūc, te atkal pabučo.
 2232. Desmit aitas ēd pie vienas siena kaudzes.
 2233. Piecas aitiņas kaudzi grauž.
 2234. Tiepums jāj kazu.
 2235. Rokām ķeŗas, kājām speŗas, mutēm bučoŗas.
 2236. Paplūc, paplūc — nobučo.
 2237. Desmit vilki stāvu slienas apkārt siena kaudzi.
 2238. Ēd dienu, ēd nakti, — nekad nevar paēst.
 2239. Tēvs zils, balta māte, ar kājām min, ar muti bučo.
 2240. No viena nokāpj, uz otru uzkāpj.
 2241. Vienam vīram divas sievas: vienu atstāj un pie otras pieiet.
 2242. Māja ar simtiem logu, avens gul iekšā.
 2243. Satīnu tinamo, saviju vijamo, iesvieŗu bungās — kladzēŗas.
 2244. Gaŗš, gaŗš tēviņš vienu aci.
 2245. Otram koŗ, pats klie dz.
 2246. Dzelzu zobi, koka vēders, valga mugura.
 2247. Vienā galā desmit, otrā galā desmit, vidū saka: „ŗņirks, ŗņarks!“
 2248. Dzelzs vēders, līnu mugura, koka iekŗas.
 2249. Divi rokas, viena elkoŗa.

XI. Cilvēka izturēŗanās. Viŗa daŗādās aktivitātes un darbības.

2250. Uzkāpj kalnā, nokāpj lejā, nogrieŗ un nosvieŗ.
 2251. Jo bie zāks sniegs, jo labāka pļauŗana.
 2252. Tītarēns pogu velk.
 2253. Dzīvs dzīvu ēdas, acīs lūkoŗas.
 2254. Vilks bez zobiem, aita bez kauliem.
 2255. Aizmīdzis aizmīguŗam zog.
 2256. Divi pudelītes pie sienas pakārtas, pieiet viens un abas izdzer.

2257. Podīts noslikst, stīpiņa paliek.
 2258. Dzīvs nedzīvo brēcina.
 2259. Rītā celies, lec ellē.
 2260. Desmit vīru velk maisu (v. tīklu) par kalnu pāri.
 2261. Sieva iet pa ceļu, desas klēpī.
 2262. Es guļu gultā un tomēr tieku uz priekšu.
 2263. Labums nav nekāds, bet tomēr daudziem gards.
 2264. Divi dzen, divi ved, trešais pēdas noslauka.
 2265. Didum, dādum, nāc ārā! Pieci kungi tevi gaida ar tiem raga pakaušiem.
 2266. Pieci vīri pieiet pie durvīm un saka: šķelmi, nāc ārā!
 2267. Dzērve klie dz, ola aug.
 2268. Zagļi zog, melis ņem, kungs dabū.
 2269. Pieci vīri vindu vilka, garā kalna galiņā.
 2270. Viens sēd un ēd, kas tam nav; kad viņš to ēstu, kas viņam ir, tad viņš nebūtu, kas viņš ir.
 2271. Divi galvām, sešām kājām, divi rokām, Ādams to neredzējis, Noass šķirstā nemanījis.
 2272. Divas galvas, sešas kājas.
 2273. Sešas kājas, divas rokas, divas galvas, četras ausis.
 2274. Ekur ērms: divgalvis sešām kājām, divjām rokām, četrām acīm.
 2275. Augšā dvēsele, apakšā dvēsele, vidū āda.
 2276. Vīrs dzīvs, apakšā dzīvs, vidū nedzīvs.
 2277. Susuriņš tek pa ceļu; uz susura lupatiņš, uz lupatiņa ozoliņš, uz ozola veca peka.
 2278. Kas par ērmu: divas galvas, sešas kājas, pusē drēbes, pusē spalvas.
 2279. Sešas kājas, divas galvas, viena dvēsele.
 2280. Aizdakar, padakar, dakmakar, peder.
 2281. Vīkš, vēkš — izmet lekši.
 2282. Desmit suņi rej mežā.
 2283. Rītā Lizēns šķūtēs brauks.

2284. Jodi kaujas patiltē.
 2285. Divkājis sēž uz trīskāji, vienkājis rokā.
 2286. Cūka rok istabas augšā.
 2287. Tup tup, tupiķi! kar kar, karekli! Būs tam tupiķim karekli raudzīt!
 2288. Pūrs spē, vāks atspēr.
 2289. Atmet vienu pusi, atmet otru pusi, ņem vienu no vidus ārā.
 2290. Melns zirgs, balts jājējs, zaļa pātaga rokā.
 2291. Melns zirgs, sarkans jājējs, zaļa kančuka — sukā, sukā, bet neiet ne no vietas.
 2292. Pieci brāji velna ezeru tura.
 2293. Balts ieiet, sarkans iznāk.
 2294. Gāju Milavu ceļu, nogāju neceļu; sastapu nebrāli; apsēdos nekrēslā; sakampu nekoku, mazgājos, kur ne lijis, ne snidzis; slaucijos, kur ne vērpts, ne austs.
 2295. Gāju uz Milavām, man' cienāja ar izkūlām; nācu atpakaļ, gulēju Atšķirās; tas man bij pagalvī, kas ne mūžam nesapūst.
 2296. Kuprainais āzītis var par deviņām sētām pārlekt, bet zelta kaziņa nevar ne par vienu.
 2297. Gan visiem tāda vajaga, bet tikai vienu reizi.
 2298. Iz diviem ezeriem tek ūdens bez smiltīm.
 2299. Kas par dienu maizes dod, tas pa nakti čabinaš.
 2300. Es tavā, tu manā, pats savā nevar.
 2301. Putniņš tek bez kājām, neēdama zupa pil gar degunu.
 2302. Pieci pintiķi velk tišķinu gar ķeizara glāžu logiem, gar namnieka durvīm lejā uz knapatu.
 2303. Vecā māte govi veda gar dzirdamo krogu un gar redzamo krogu, uzveda uz vienu koka tiltu un ar kaula āmuru nosita.
 2304. Pempis gana aitas.
 2305. Iet gaisā — paukš! nāk zemē — čaps! bāž kulē — labs!

2306. Pieci vīri dzen zaķus gar dzirdzeli, gar redzeli,
noved pie stacijas namadurvīm, nocērt galvu
— knauks!

XII. Dažādas dzīvē vajadzīgas lietas.

2307. Papriekš man' lopiņš nēsā, un pēc cilvēks nes.
2308. Dzīvs būdams, zāli ēd, nomiris maizi pelna.
2309. Kad dzīvs, tad pats nes; tad otra miesa un
dvēsele.
2310. Līka ķēve, tāļu spēr.
2311. Zirgs stalli, uguns riklē.
2312. Tieva, tieva jumpraviņa — tāļu splauj.
2313. Zirgs zviedz, uguns mutē.
2314. Dzelza tēvs, koka māte, sīki mazi bērniņi —
asins dzērēji.
2315. Maza, maza meitiņa puišiem ģeld.
2316. Otram rāda, pats neredz.
2317. Es no diviem viens; no veciem ļaudīm godā
turēts, no jauniem apsmiets; lab' tam, kam ma-
nis nevajaga; bet vai tam, kas mani nevar val-
kāt.
2318. Ko veci ļaudis tur cienā, to jauni apsmej.
2319. Miesnieks isālīt nesāla, pavārs vārīt nevāra;
apēsts, aprīts arī netiek, tomēr uguns liesmas
pieredz.
2320. Tieva gara jumprava, sēd nama kaktā, zokļi
pārsieti.
2321. Zaķa zarnu caur caurumu izvelk.
2322. No pakalna tek; kur līdzens, tur stāv un nekad
slapjš nepaliek.
2323. Iz ūdens deg uguns.
2324. Suns rej, zobī skrej.
2325. Mute ir, zobu nav.
2326. Visiem sulaiņiem jostas, pašam kungam nav.
2327. No raga taisīts, no koka izgriezts — esmu ļoti
derīgs: gludinu galviņu, darinu apģērbu.

2328. Maza, maza kaķīte, siena kaudzi skrubina.
2329. Bulderjānis dzen govīs gar redeli, gar dzirnavu, gar pašu supatas malu.
2330. Līdz ar sauli dzimis, šodien tin vikškuli.
2331. Kam nav ne acu, ne dvēseles, ne kāju, ne roku, — un tomēr caur visu pasauli skrien.
2332. Maza, maza māmiņa, visas pasaules valdniece.
2333. Kam nevaids, tas grib; kam iraid, tas izdod.
2334. Sažuvis, sakaltis, visiem atbild.
2335. Zviedz kā ērzelis, nav ērzelis; danco kā jumprava, nav jumprava.
2336. No jauniem ļaudīm apsmiets, no veciem godāts.
2337. Lab', kam neesmu vajadzīga, vai, kas mani valkā.
2338. Balts kā audekls, nav audekls; ciets kā lapa, nav lapa, deg kā malka, nav malka.
2339. Mazais Stepinš tālu splauj.
2340. Viens vecītis iet pa ceļu, krējumķerne zobos.
2341. Maģis, maģis vīriņš, galvā caurums.
2342. Gaļa cep podā, sula verd iesmā.
2343. Mazs, mazs vīriņš, uguns sirsniņ'.
2344. Mazs, mazs ceplītis gruzdin gruzd.
2345. Balta mājiņa, sarkana sirsniņa.
2346. Maza, maza pirtiņa, dālderā jumtiņš.
2347. Pa pieci graši bāz, cik gribi.
2348. Liks tēvs, lika māte un taīsnis dēls, asinu dzērājs.
2349. Zviedra ķēve nosazviedza, puparmaste mugurā.
2350. Melnais strazds nobrēcas, visi meži atskanas.
2351. Mazs, mazs vīriņš, mežā atsauca.
2352. Tieva gaļa jumprava tālu splauj, kam siekalas pielīp, tam jāmirst.
2353. Sīka tieva jumpraviņa, melnu galviņu: cik galviņu pakasa, izlec uguns.

2354. Dzelzu tēvs, dzelzu māte, kas to pirti kurināja,
kas tās asinis tecināja.
2355. Dzelzs tēvs, koka māte, sīki, mazi bērniņi,
asiņu dzērāji.
2356. Grēkdaris klētī, labdaris aiz durvīm.
2357. Gailis dzied, zarnas karājas.
2358. Apaļš nieciņš, — kad to sitīs, tad tas aizskries.
2359. Es mazs, mazs nieciņš bez kājām, bez dzīvī-
bas; puīši no malu malām mani sit un per, —
neviens mani nenokēr.
2360. Mežā dzimis, mežā audzis, nāk uz mājām, sa-
rej bērnus.
2361. Tieva gara sieviņa visus ganus vada.
2362. Mana māte ir balta, mana dzimtene mežs.
2363. Ādas silķe, dzelzu galva.
2364. Mazs balts vīriņš, melna, melna cepurīte.
2365. Maza, maza sieviņa, lielu darbu darītāja.
2366. Pilna istaba puiku, melnām galvām.
2367. Zili, melni putrainiņi; kas tos ēdīs, tam ir gals.
2368. Raibais kungs (v. mazais vīriņš) pērsas (v.
posmas) skaita.
2369. Ne roku, ne mutes — visiem rāda ceļu.
2370. Gara bāba ceļmalā stāv, stripaiņiem lindra-
kiem.
2371. Pliks nav un apģērbies arī nav, bet diegi vi-
ņam vēderā.
2372. Pliks cilvēks, kreklis azotē.
2373. Linu miesa, tauku kreklis.
2374. Tieva gara jumpraviņa, paliek maza dzīvo-
dama.
2375. Tieva gara jumpraviņa, mirst sirdij sadegot.
2376. Pliks vīrs glāžu skapī.
2377. Tukla, tukla vistiņa, viens pats kauliņš.
2378. Maza, maza brūtīte, sēd uz galda.
2379. Balta, balta jumpraviņa, sarkans vaiņags galvā
(v. nopurdulēts deguns).
2380. Tieva gara jumprava, — jo sēd, jo plok.

2381. Krekls iekšpusē, gaļa ārpusē.
 2382. No misiņa zābaki, pats balts, sarkana cepure galvā.
 2383. Balta balķīte, balķes galā sarkana micīte.
 2384. Maza, maza māsiņa, purdulaiņš deguntiņš.
 2385. Gaļa balta gluma jumprava, asarām Dievu lūdz.
 2386. Puse no zemes, puse no vēršā.
 2387. Miesa no vēršā vēdera, dvēsele no lauka.
 2388. Baltu ēd, melnu atstāj.
 2389. Atskrien tas putns, kas bez spārniem, uzmetas tai kokā, kas bez zariem, atnāk jumprava, kas bez vēdera, un to apēd.
 2390. Tieva gaļa jumprava, pakulu sirds.
 2391. Maza, maza Lizīte, uz savu vizīti: citam kalpo, pati sev' apēdas.
 2392. Ozols (v. balķis) izdeg, — nedz ogļu, nedz pelnu nepaliek.
 2393. Balts ozols, sarkans zars galā.
 2394. Smuidrs (šmuidrs), smuidrs ozoliņš, zelta poga (v. zīle) galotnē.
 2395. Liela gaļa kārts, viena lapa (v. mēness) galā.
 2396. Mazs, mazs vīriņš kalna galā — jo kliez, jo paliek mazāks.
 2397. Mazs, mazs vīriņš, sarkana cepure galvā.
 2398. Liela gaļa Līze, uz trijādu vizī.
 2399. Preilene sēž kaktā, zelt' mice galvā.
 2400. Maza, maza mājiņa, balts kundziņš iekšā.
 2401. Melns zelta viduci.
 2402. Es pats esmu no lopa, mana sirds no tīruma; kas no akmeņa izlec, tas mūs apēd.
 2403. Par mārku pilna istaba.
 2404. Uz koka tup putns bez spārniem, bez knābļa — apēd visu koku.
 2405. Netop ne cepts, ne vārīts, ne kosts, ne rīts, un tomēr dažiem labi smeķē.
 2406. Sīk' kociņi, sak' kociņi — cibu ribu kociņi.

2407. Neviena lieta bez vienas lietas nevar iztikt.
 2408. Pelavas dārgākas nekā graudi.
 2409. Salmi dārgāki nekā graudi.
 2410. Rugāji dārgāki nekā rudzi.
 2411. Vasarā cieti, ziemā vaļā.
 2412. Kas iztaisa, tas nepatur; kas paņem, tas neredz.
 2413. Kam tā vajaga, tas nevar gādāt; kam tā nevajaga, tas to gādā.
 2414. Vienām tāžām māja — ne durvju, ne logu.
 2415. Kam nevajaga, tas gādā.
 2416. Visiem manis vajaga, bet ne vairāk kā vienu reizi.
 2417. Ķipsis apakš zemes, osa laukā.
 2418. Kas to taisa, tas negrib; kas to pērk, tam nevajaga; kas to nes, tam nepieder; kas to patur, tas nezina.
 2419. Dzīvs būdams, zaļu kroni nes, nomiris dārgu kronīti.
 2420. Simtu, simtu kumeliņu, vienos pašos eemauktos.
 2421. Daudz, daudz vīriņi, sasieti trīs virvēs.
 2422. Jo vairāk rīvē, jo vairāk ronas.
 2423. Jo sit, jo puto.
 2424. Zelta svārki, sudraba apkakle.
 2425. Melns bullis, zelta rags.
 2426. Vērsis kūti, ragi ārā.
 2427. Negants tēvs, neganta māte, sīki, mazi bērniņi, asins dzērāji.
 2428. Jēcis kūti, ragi laukā.
 2429. Buks (v. velns) kūti, ragi ārā.
 2430. Bumbieris danco sausā eglē.
 2431. Gailis dzied, aiz zarnām raustāms.
 2432. Vērsis blauj, aiz astes raustāms.

XIII. Dažāda rakstura lietas un parādības.

2433. Dienu pa pāriem, nakti pa vienam.
 2434. Abi gali dzīvi, vidus nedzīvs.

2435. Koka vīriņš, liks deguns.
 2436. Zaļa baznīca, pelēks tornis.
 2437. Dien', nakt' dzeņi kapā.
 2438. Jo pieliek, jo paliek mazāks; jo atņem, jo paliek lielāks.
 2439. Pie katras mājas maiseklis piesliets.
 2440. Sprinģis mežā, spriks pie Dieva, kukuļu muiža Daugavā.
 2441. Slapjāki pa pagājušās vasaras slapjumu, mīkstāki par dūnu spilveniem, vēsāki par veca vīra apkampieniem, lipīgāki par vecmeitas mīlestību.
 2442. Neredzamu ievelk, redzamu izvelk.
 2443. Uz koka lini, uz liniem māli, uz māliem mieži, pie tiem miežiem pieliek dažū reiz gaļu, taukus, sviestu un pienu; kas tas ir?
 2444. Drigants ieskrēja Agara pili.
 2445. Dzelzs šķirsts, vara vāks, dzīvs mironis iekšā gul.
 2446. Kalns ar leju saietās.
 2447. Cik gaisā zvaigžņu, tik zemē caurumu.
 2448. Uz egles čaukstulis, uz čaukstuļa plivens, uz plivena rungulis.
 2449. Nedzīvs četrām kājām, dzīvs divām kājām iekšā.
 2450. Pilns lauks dvieļu.
 2451. Mana paša pēdas piecas asis priekšā iet.
 2452. Divas rokas, piecas kājas; tā roka, kas pakalā, labāki ķer, nekā tā, kas sānos; mugura no gaļas un vēders no galdnieka salikts.
 2453. Lingu, langu par Daugavu, mežā zarnas atstāja.
 2454. Neliela aitiņa, bet ik rītu pa podam vilnas cērp.
 2455. Tēvs šūpulī, dēls jau danco.
 2456. Ikkatram manis vajaga, bet ne vairāk nemaz, kā vienu pašu reiz.

2457. Māja apdzīvota, bet suņi tur nereg, un gaiļi tur nedzied.
2458. Liels, liels ciems — nedzird suņa rejam, ne gaiļa dziedam — tur iet visi ciemoties.
2459. Zutis gul jūrā, gals ārā.
2460. Vinda, vindā poga, apakš pogas zvaigzne, apakš zvaigznes grīda.
2461. Zirga vezurns, kā salmu kūlis sajosts.
2462. Gulbis gul ezerā; apkārt to ezeru egļu mežs, un apkārt to egļu mežu lagzdu mežs.
2463. Ap Jāpiem ezers sasalst, ap Ziemas svētkiem ābele zied.
2464. Atslēga miltos.
2465. Nedzīvs dzīvu velk pie nāves.
2466. Divkājis sēd uz trijkāja un tura rokā vienkāju; ienāk četrkājis un grib atņemt vienkāju, uz to divkājis sviež tam ar trijkāju.
2467. Prūšu māmiņa apkārt iet.
2468. Pasainis pār spaini.
2469. Bļoda zupā, bļodā gaļa.
2470. Visapkārt mājai cūku celiņš tek.
2471. Vectēva kažoks, zaļām malām.
2472. Kublis pūst, drones nepūst.
2473. Palags izdeg, vīles paliek.
2474. Keizars redz reti, kungs ik dienas, Dievs nekad.
2475. Putns stāv uz koka, bez kājām, bez deguna, bez spārniem, tomēr apēd koku.
2476. Pērn kauts, šogad dīrāts; kauli namā, gaļa pagrabā.
2477. Šogad kaun, citu gadu dīrā.
2478. No rīta knišļi, uz vakaru mešļi, bet ap dienas vidu pati lielā rūkoņa.
2479. Balta migla kalnos kāpj, skaidri avotiņi sus.
2480. Smalki, smalki krūmiņi, mazi balti zaķīši.
2481. Uguni skatās, asinīs splauj.

2482. Celies gūba, gaiba nāk, ņem to ķimpu, liec uz kampu.
2484. Kad man ikdienas viesi brauc, tad esmu bagāts, bet kad nebrauc, tad drīz bads spiežas virsū.
2485. Plikpauris gaisā, čumariks ezerā.
2485. Spainis nogrimst, saišķis paliek.
2487. Triju trūka pasaulē, trūkst vēl šo baltu dien'.
2488. Krusts priekšā, krusts pakaļā, divi vasku sveces rokās.
2489. Kēniņš (v. saule) iet pa ceļu, divi sveces rokā — eņģeļi pavada, eņģeļi saņem.
2490. Kad tos liek uz kājām, tad tie iet uz galvas.
2491. Liela gaŗa sieksta pa visu pasauli, no vienas puses sāk dzeņi kalt.
2492. Dzelzu cūka pa baltu pļavu danco.
2493. Divi kundziņi guļ spilvenos.
2494. Zils puika, melna meitene.
2495. Mazs, mazs stallīts, pilns sarkanu cālišu.
2496. Pilna kūtiņa sarkanu sivēniņu.
2497. Tēvam melns kažoks ar zaļām siksnām.
2498. Uz Koknesi ar vēsturi.
2499. Nomiris dzīvu apglabā.
2500. Sarkana gotiņa tīruma vidū; dienu ved, nakti ved, — nevar aizvest, nevar apēst.
2501. Divi duŗ, desmit lokās, divi grasās.
2502. Teļu dīrā, ādu apēd.
2503. Slimdaris klēti, labdaris sētmalē.
2504. Galvas nav, bet tomēr mēle un stipra balss.
2505. Zemnieks met zemē, vācietis bāŗ ķeŗā.
2506. Melns zirgs, sarkans jātnieks, zaļa pātaga rokā.
2507. Četri staipās, desmit lokās.
2508. Spaiņa lielumu, apiņa vieglumu.
2509. Smags, ne smags, bet pār istabu nepārsviedīsi.
2510. Viens ozols Rīgā, otrs Pērnavā, saknes kopā.

2511. Jo vairāk ēd, jo vairāk atliek.
2512. Divas govīs, viens mugurkauls.
2513. Brūtei kronis ap galvu.
2514. Balta ķēve tīrumā, daudz vilku nāk, bet nevar ne apēst, ne izdzert.
2515. Celies, guiba, gaiba nāk, ņem to švancij, ej uz kancij', pakar ķeģi, iemet veģi.
2516. Celies, gubain, astains nāk, žvigur, žvagur, čerpija čank!
2517. Ziemas svētkos ābele zied, Vasarsvētkos ezers salst.
2518. Ap ziemas svētkiem ābeles zied, ap Jāņa dienu ezars salst.
2519. Ziemā zied ābeles, vasarā salst ezari .
2520. Plika paure debesīs, sīva zāle siliņā, ķesterītis ezerā.
2521. Simts kumeliņu vienā pašā pavadā.
2522. Divi brāļi stāvu stāv, trešā māsa gulu gul.
2523. Mežā dzimis, mežā audzis, pārnāk mājās, — paliek par sargu.
2524. Skrūvēts, būvēts, vējš pūš cauri.
2525. Divi (v. simts) brāļi (v. kumeliņi), vienā jostā sasieti (v. piesieti).
2526. Tievs garš, divi jumpravās savienots.
2527. Zili zirņi, zili putraini, kad māc vārīt — gaļa nāk.
2528. Kur tu gulēji nakti? Nemiera kalnā. Kur tu mazgāji muti? Nesnigušā, nelijušā. Kur tu slaucīji? Neaustā, nemestā.
2529. „Māsiņ, kur tu muti mazgā?“ Kur nav lijis, kur nav snidzis.
2530. Pa septiņi pagast' viens pats nabags.
2531. Divas māsiņas blaku skrien, bet nekad kopā netiek.
2532. Suns rej, aste lokās.
2533. Tievais garais smalko auklē.
2534. Četri žīdi iet pa ceļu, visiem bārzdas atpakaļ.

2535. Jo ēd, jo vairāk atliek.
 2536. Pilna elle melnu kluču.
 2537. Māsa māšai roku sniedz caur brāļa sirdi.
 2538. Simtu simtu kumeliņu, vienā pavadā sasieti.
 2539. Pie ikkuŗas mājas pa paŗagam.
 2540. Karŗ aiziet, stādi vien paliek.
 2541. Dzēŗves kakls pa jūŗu pāri.
 2542. Pāri jūŗai varavīksne.
 2543. Kaŗa aste pāŗ Daugavi stāv.
 2544. Līks bēŗzs par Daugavu pāri.
 2545. Kad atgrieŗ, tad paliek liels, kad piestukā (pieliek), tad paliek maŗs.
 2546. Sveŗu cabuls govi ved, daiet nagaŗa — no-nagaŗo.
 2547. Nedzīvs dzīvu no meŗa velk āŗā.
 2548. Nedzīvs dzīvus velk.
 2549. Nedzīvs dzīvu met.
 2550. Zīli zirņi, melni putraimi; kas prot vāŗit, tam tiek gaŗa.
 2551. Sūta pastu pakal pasta, pēŗ tā viena gasta; atnāŗ gasts vai neatnāŗ, — paliek pasts kā izsūtīts.
 2552. Kājas nav, spāŗnu nav, bet tomēŗ vienā acumīrkli lielu gaisa gabalu pāŗstaigāju.
 2553. Aizsūt' gāŗēju pēŗ tava viesā, atnāŗ vies's; neatnāŗ vies's, gāŗējs ar' vairs neatnāŗ.
 2554. Jo cūciņu dzen, jo baŗas.
 2555. Es gulu gulus, tu tupi tupus, raugi manu tapiņu (v. es tavu caurumu izurbinājis).
 2556. Siera nuka paklētē.
 2557. Zīda deķis līgojas.
 2558. Manam tēvam (v. tēvu tēvam) melns kaŗoks ar zaļu jostu.
 2559. Melns kaŗoks zaļām sloksnēm.
 2560. Melns lakats, zaļas malas.
 2561. Zīda palags sadeg, vīles vien paliek.
 2562. Pie ikkatras mājas vairāk kapu kā cilvēku.

2563. Galva bez matiem, suseklis bez sveķiem.
 2564. Divi laivas tukšas, trešā pilnā.
 2565. Kad ieiet cūka, kaš mežā, tad visi putni pie zemes; kad ieiet dzelzu kaš mežā, visi putni koka galos.
 2566. Spricis gaisā, danc' ezarā, simtukājas mežā.
 2567. Pilns mežs zvēru, ieiet simtkājis, izdzen ārā.
 2568. Atslēga kviešos.
 2569. Bez rokām, bez cirvja taisīta mājiņa, māmiņa to šūpo, tētīts to kādreiz posta.
 2570. Es turu (v. tev ir, man ir), cits valkā.
 2571. Pašam pieder, cits nokaun — pats nemaz nē.
 2572. Vasaru ciet, ziemu vaļā.
 2573. Neskaists es visiem par nastu, tomēr mani visi cienā tur.
 2574. Zarnu lācis sētnalī.
 2575. Vecās mātes vēders taukiem nosmērēts.
 2576. Čāpuris upē, sīvzobis mežā, plikpauris gaisā.
 2577. Atplēš liepu — dabū linu, atplēš linu — dabū bērniņu.
 2578. Nodīrā vērsi — atrod aunu; nodīrā aunu — atrod cilvēku.
 2579. Čāpris upē, stilmuks mežā, plikkunģis gaisā.
 2580. Pelēks kā vilks, nocirpts kā auns, sasiets kā salmu kūlis.
 2581. Sīva zāle mežā, velna ezerā rags ezarā, plikgalvis gaisā.
 2582. Izskatos jauks un šķīsts; bet kas mani baudīs, mirdams mirs.
 2583. Auna acs sētā.
 2584. Kas taisa, tam nevajag; kas maksā, tam nepieder; kam vajag un pieder, tas neliekas ziņot.
 2585. Pelēka aitiņa (v. pelēks auns) melna vērša vēderā.
 2586. Mežā dzimis, mežā audzis, nāk uz mājām bērņus mācīt.

2587. Ēd pats (v. ēd, ēd), — dod otram.
2588. Trīssimts kumeļu stāv pie vienas pavadas.

XIV. Garīgā dzīve.

2589. Pirāgs uz plauktiņa.
2590. Balta lauka, mellas govis.
2591. Balts tīrums, melli lopi.
2592. Baltas ganības, melni lopi, kas māc ganīt, tam labi.
2594. Balti āriņi, melni jēriņi, gudram ganiņam izganīt.
2595. Ne koks, ne cilvēks, — tomēr lapu un prāta diezgan.
2596. Vāc zemē (v. viņā saulē; Rīgā) balķi cērt, mūszemē (v. šai zemē, Vidzemē) skaidas lec.
2597. Baltā zemē melna sēkla.
2598. Raiba gosniņa iet caur visu pasauli.
2599. Karaša uz plaukta, abi gali nolauzti.
2600. Balta zeme, mella sēkla.
2601. Karaša plauktā, abi gali nolauzti.
2602. Raiba gosniņa iet pa visu pasauli.
2603. Maza raiba vistiņa ik svēta rīta tek uz baznīcu.
2604. Nav koks, bet lapām; nav drēbe, bet sašūts; nav cilvēks, bet pastāsta.
2605. Tikai gadu vecs, un tomēr tā novecojies, ka nekam vairs neder.
2606. Ceļi ir, braukt nevar; pļavas ir, pļaut nevar; upes ir, ūdeņa nav.
2607. Sprīdi garš koks, tērauda lemesis galā, — ie-bāž melnā caurumā, un tad uzliek uz balta pa-laga.
2608. Mežā cirsts, Rīgā pirkti. rokās gauži auklējams.
2609. Mežā dzimis, mežā audzis, uz rokām nes — kā raud, tā raud (v. ieņem klēpī, gauši raud).

2610. Mežā dzimis, mežā audzis, tēva rokās gauži raud.
2611. Pili pirkts, mājā nests, klēpī glabāts — gauži raud.
2612. Kad paņem rokā, tad raud; kad noliek nost, tad stāv klusu.
2615. Saliek vienu spalviņu pret otru — tāpat griķēra, plikais iebāza azotē.
2614. Stulbais ieraudzīja zaķi, klibais noķēra, plikais iebāza azotē.
2615. Saliek vienu spalviņu pret otru — tāpat gribas kā vakar.
2616. Uz Tirzi caur birzi.
2617. Neviens nevar tēva jostu izritināt, neviens nevar mātes pūru izcilāt.
2618. Dižāks par ķeizaru, maģāks par Dievu.
2619. Zemniekam ik dienas, ķeizaram pa gadiem. Dievam nemaz.
2620. Balta sieva pa kapiem staigā.
2621. Visi no maniēm bistās un bēg; es tomēr iznesu cietumniekus un dodu visiem saldu dusu.
2622. Balta zeme, melnas zvaigznes.
2623. Zviedru ķēve gauži raud, stīgas meitu mugurā.
2624. Zirgs avenu jā, dzied visādas dziesmas.
2625. Suns rej, aste lokās.
2626. Vāczemē skaidu cērt, še atlec.
2627. Kad kļiedzu, mana balss ir tāļu dzirdama, bet es arī nekļiedzu, ja mani nedauza, jo mana mēle kustēdama pie lūpām pieduras.
2628. Bullis mauro Vāczemē, šai zemē atskanēja.
2629. Tīrums balts, sēkla melna; kas sēj, tas saprot.
2630. Nav dzīvs, nāk no dzīvības, var visiem zināmu darīt.
2631. Nogriež galvu, izņem mēli, dod viņam dzert — sāk viņš runāt.

2632. Zoss skrien pa baltu lauku, paliek melnas pēdas.
2633. Maziņš vīriņš — kur spļauj, tur melnums paliek.
2634. Mežā dzimis, mežā audzis, iznāk ārā — kliedz un brēc.
2635. Četras māsiņas dzied vienā liepu krūmā.
2636. Melna govtiņa, balti raibumi.
2637. Maģa, maģa muciņa, melns alutiņš.
2638. Pacelt var, mājās atnest nevar.
2639. Mazas mājiņas, šauras durvtiņas — tur iznāk mani bērniņi; kaut mūžam tie neredzami, tomēr tie sajauc visu pasauli.
2640. Raiba gosniņa iet pa visu pasauli.
2641. Uz vienas baltas jūras peld viena sarkana rozīt', kas ar to jūru grib runāt, tam vajag to rozīt' pušu lauzt.
2642. Šai zemē skaidas cērt, Vāczemē atskan.
2643. Mežā dzimis, mežā audzis, — iet pa krogiem diedelēt.
2644. Mežā dzimis, mežā audzis, nāk aiz galda sēdēt.
2645. Zoss klaigā patiltē.
2646. Mežā dzimis, mežā audzis, dreimaņa dreijāts, klēpī auklēts.
2647. Mežā dzimis, mežā audzis, top uz rokām ucināts.
2648. Kēves aste gavilē.
2649. Sarkana āda, melna gaļa.

XV. Baznīca, reliģija, mitoloģija.

2650. Tīrum' vidū liels pelēks akmens; kuŗš putns pelēks uz to iet, tas spārnus nolaiž, kuŗš melns, tas galvu nolaiž.
2651. Liela, liela apse, zelta lapa galā.
2652. Balta muiža, zelta stabs, uz tā staba zelta bumba, uz tās bumbas zelta gailis.

2653. Simtu simtu simtā, pusgraša jūmtā.
2654. Balts tēvainis kalnā klaigā.
2655. Četrkantīgs ozols, svētputnis galā.
2656. Liels, liels ozols pagasta vidū, septītā dienā
liek bites iekšā.
2657. Brikš, brakš, sausā kōkā, saskrien čiekuri vienā
vietā.
2658. Baltā govs ar vienu ragu.
2659. Pilna kūtiņa cālišu, melns avans dibenā.
2660. Liela gaŗa apse, cauru vidu; kuŗš putns daiet,
tas spārnus nolaiž.
2621. Balta govs, zaļa mugura, viens pats rags, skau
kā traks.
2662. Balta ķēve kalniņā, vārdes kurķš vēderā.
2663. Balta kaza, sarkana mugura, viens rags, sāni
cauri spīd.
2624. Balta gove stāv kalnā, visi pasaules bērni tek
to zīst.
2665. Balts spieķis lauka galā.
2666. Augstā kalnā liela zoss, zem tās zoses cāļi iet.
2667. Klajā laukā bērziņš aug, kuŗš putniņš skrej, tas
nolaiž spārnus.
2668. Suns rej kublā.
2669. Viens pats stūrainis akmīns, uz kā visa pasaule
stāv.
2670. Visiem ķēniņiem ir draugs, man vien tik ne.
2671. Sidraba kūls, kviešu klājiens.
2672. Zari ozolu pazīst, ozols zaru nepazīst.
2673. Pilna kūte raību aitu, viens pats melnais mur-
mināja.
2674. Sudraba svārki, zelta apkakle.
2675. Sešas vaŗa lapiņas, septīts zelta āboltiņš.
2676. Sešām asīm sudraba tilts, abos galos puķes
zied.
2677. Kas mums ir, tā Dievam nav.
2678. Ķeizars māķ, ķēniņš māķ, Dievs vien nemāķ.

2679. No mātes es neesmu dzimis, mans vīrs ir mans tēvs.
2680. Dzīvs kaps, dzīvs mirons; kaps ligojas, mirons Dievu lūdz.
2681. Švingu, švangu sausā eglē — visi čiekuri vienā gubā.
2682. Iekāpis kokā un rej.
2683. Melns suns, balta pakakle.
2684. Melns gailis kalnā klaigā.
2685. Melns kā velns, viena lapiņa balta.
2686. Melns kā krauklis nosaucas, visi kā cērpi notupstas.
2687. Ir tāds suns, kas sešas dienas guļ, septītā rej.
2688. Melns gailis pa nedēļu reiz laktā uzlec.
2689. Melns āzis, baltu bārdu, iekāpis kublā, brēc.
2690. Melns kā velns. krancaiņu kaklu, — reiz pa nedēļu laktā lec.
2691. Viss ir melns, viss ir melns — divas lipiņas tik baltas.
2692. Krancaiņš suns kublā rej.
2693. Melns auns baltā kubulā.
2694. Melna vārna lidinās, visi krūmi locījās.
2695. Bērni tēvu pazīst, tēvs bērnus nepazīst.
2696. Krauklis pār sētiņu savus bērnus baŗo.
2697. Viss meŗš līdzens, divi koki gaŗāki.
2698. Tāds kā loks, neva loks, tāds kā cilvēks, neva cilvēks, tāds kā uguns, neva uguns, tāds kā tārps, neva tārps, tāds kā velns — tieŗām velns.
2699. No cilvēka iziet, paņem mantu, un cilvēkā atkal ieiet.
2700. No velna nācis, cilvēkā dzīvo.
2701. Liels gaŗš vaŗa tilts, trīs zelta puķes virsū.
2702. Trīs purva siena kaudzes ar atspaidiem, ceturta āriskā — bez atspaidiem.
2703. Bumburs auro sausa koka galā, ķiekurŗi birst uz vienu vietu.

XVI. Jautājumu mīklas.

2704. Kas aug bez saknes?
2705. Kas vasaru neatkūst un ziemu nesasalst?
2706. Kas tā par lietu, kas sāpes nedara un asinis neizlej? Kas visas zemes aplaimo un ko pats ķeizars pagodina?
2707. Kas skan pirmais baznīcā?
2708. Kas iet baznīcā papriekš?
2709. Kas mūžīgi zaļo?
2710. Priekš kā ķeizars noņem cepuri?
2711. Kuŗa lieta tiek caur klātpielikšanu mazināta un caur atņemšanu lielāka?
2712. Kas iet šķērsu baznīcā?
2714. Kas taisnāks par ķeizaru?
2715. Kas gudrāks nekā ķēniņš?
2716. Kuŗš ir tas visulabākais putniņš un tas visusliktākais cepetis?
2717. Kas padara gudru bez prāta un stipru bez spēka?
2718. Kas iet caur visu pasauli un tomēr paliek uz vietas?
2719. Kas kalnus un lejas pārtek?
2720. Kas dzīvo tikai divi gadi?
2721. Kam zobi ir un mutes nav?
2722. Kas ēd sienu trim zobiem?
2723. Ar ko sāli sāļjam?
2724. Kas taukāks par taukiem?
2725. Kuŗš ātrāki skrien kā zibens?
2726. Kas skrej ātrāk par vēju?
2727. Kas ir knašāks par vēju un plintes lodi?
2728. Kas tas ir, kas tevi aizved uz visām pasaules malām, lai gan pats no vietas nekusti?
2729. Kam atliek miesa un dvēsele, kad miesa un dvēsele no tā šķīrusies?
2730. Ko nevar kalnā uzvilkt?
2731. Kas ēd trīs reiz gadā?

2732. Kas rūgst bez mielēm?
 2733. Kāpēc zirgs neder par skroderi?
 2734. Kas neslikst un nedeg?
 2735. Kas ir tirs nieks un tak redzams?
 2736. Kam nevar pāri iet, nei apkārt iet?
 2737. Kuŗam gadam viena diena?
 2738. Kas tas par vīru, kam daudz sievu un tomēr nav grēka?
 2739. Kuŗš dziedātājs ar daudz sievām grēko un tomēr nevainīgs top cepts?
 2740. Kur mazs bērns sēž, bet liels nevar sēdēt?
 2741. Kuŗai galvai matu vietā lūpas?
 2742. Kad mēs stāvam istabā bez galvas?
 2743. Kas tas par dzelžu ezeru, kur dzelžu kārts pāri?
 2744. Kas smagāks par svinu?
 2745. Kas aug bez lietus?
 2746. Ko visa pasaule reizē dara?
 2747. Kas lec un iet bez kājām?
 2748. Ko aiz astes (līpiņas) nevar kalnā uzvilkt?
 2749. Kas bij pirmais aptieknieks?
 2750. Kur visi var sēdēt, bet pats ne?
 2751. Kāpēc zaķis gul zem kokiem?
 2752. Kas tā par vecu māti, kas pati tup istabā, bet mute namā?
 2753. Kas gul zīda mētelī, kaula kažoks mugurā?
 2754. Kas iet ne pa debesi, ne pa zemi, — un tomēr mantas vairāk nekā kunga klēti?
 2755. Kas ķaŗas neķaŗams?
 2756. Kas skrien ar vēja spārnēm un tomēr paliek uz vietas?
 2757. Kas sasien kā ar stipām bez stipošanas?
 2758. Kas skrien bez kājām?
 2759. Kas iet nedzīvs baznīcā?
 2760. Kas ir augstāks par zirgu un zemāks par kaķi?
 2761. Kuŗā mežā nav ļapu?
 2762. Kas asāks par zobenu?

2763. Kas priekš Ādama dzimis un vēl nav piecas nedēļas vecs?
2764. Kas saldāks par medu?
2765. Kas ir vissaldākais?
2766. Kas stiprāks par lauvu un saldāks par medu?
2767. Kas mīļāks par brūti (v. cietāks par dzelzi), saldāks par medu?
2768. Kas ēd no vienas bļodas tā līdz ar zemnieku kā ar ķeizaru?
2769. Kas iet ķēniņam pretim?
2770. Kas ir visas pasaules valdiniece?
2771. Kas iet uz galvu baznīcā?
2772. Kuŗš koks tas visusmagākais?
2773. Kas divreiz dzem?
2774. Kas iet pēc pirmā baznīcā?
2775. Kas ir visčaklākais?
2776. Kuŗš gans nezīn nekā no Dieva?
2777. Kas tās par pastalām, ko ugunī vien taisa un vairs no kājām nenoraisa?
2778. Kas nečaugst salmos?
2779. Kuŗa saule nedz spīd, nedz silda?
2780. Kas tās par desmit aitiņām, kas ēd vienu siena kaudzi?
2781. Kas ēd vienreiz nedēļā?
2782. Kas vienmēr iet un nepiekūst?
2783. Kas iet bez kājām (v. dvēseles), sit bez rokām, rāda bez pirkstiem?
2784. Kas iet dienu un nakti, neprasa ne ēst, ne dzert?
2785. Ko zemnieks sviež zemē un muižnieks bāž kabatā?
2786. Cik tālu iet briedis mežā?
2787. Kas trijiem trūka pasaulē?
2788. Kur tu, brālīt, mazgājies? Nij upē, nij ezerā. Kur tu, brālīt, slaucījies? Nij austā, nij mestā.
2789. Kas tas par koku, kas taisa samtu?
2790. Kuŗai lietai nav nedz iesākuma, nedz gala?

2791. Kas bagātāks par ķēniņu, kas lustīgāks par ķēniņa jumpravu?
2792. Kas iziet, ka nevar dabūt?
2793. Kas izskatās kā kaķe un arī peles ķer, bet tomēr nav kaķe?
2794. Kam tādi zobi, kas var dzelzi saēst?
2795. Ko redz un dzird, un kas tomēr nav nekas?
2796. Ko no netīrākā lopa brūķē priekš tīrīšanas?
2797. Kas iet kalnā un lejā un tomēr stāv uz vietas?
2798. Kas skrej bez kājām?
2799. Kas ir spožāks kā uguns?
2800. Kas ir taukāki kā tauki?
2801. Kas mīlāks par māti?
2802. Kas dara raudas bez gaudām?
2803. Kas karaš nekarams?
2804. Kas ir tas vieglākais darbs?
2805. Kas purus un avotus izbried?
2806. Kas ātrāki skrien nekā vējš?
2807. Kur suns neguļ, kur ķeizars ar savu varu nevar pavēlēt?
2808. Kas valkā trīs apģērbus?
2809. Kas staigā pa mūsu pļavu; sarkanās zeķes kājās un klapē vārdes klap un nap?
2810. Kas darās nedarāms?
2811. Kas plīst neplēšams?
2812. Kas vakar bijis, tagad ir?
2813. Vai karātavās esi bijis? Vai dzīvu cilvēku ēdis?
2814. Kas nes nastas pa upēm un ezeriem un tomēr tai pašā vietā paliek?
2815. Kas vairāk domā kā cilvēks?
2816. Kas atrodas starp mežu un ezeru?
2817. Kas neskrej pret kalnu?
2818. Kurā jūrā nav ūdens?
2819. Kas kust bez pārtraukuma?
2820. Kas skrien pa zemi bez kājām? Kas skrien pa gaisu bez spārniem?

2821. Kas brēc priekš lietus?
 2822. Bez kā pasaulē nevar iztikt?
 2823. Ko visi cilvēki dara reizē?
 2824. Kas nosarkst pēc nāves?
 2825. Kas tas par kustoni, kas iet tik pat uz priekšu,
 kā atpakaļ?
 2826. Kas Rīgā nav?
 2827. Kas danco uz vienu kāju?
 2828. Kas rūgst bez rauga, kad sāk ar viņu dzīvāt?
 2829. Kas rūgst bez rauga?
 2830. Kas savu darbu garumā velk un tomēr isā
 laikā top gatavs?
 2831. Kas divreiz piedzimst: pirmo reizi — gludens
 balts kā sniegs; otro reizi — vājš kājinieks;
 — pēc viņš top par dziedātāju?
 2832. Kas iet uz galvām baznīcā?
 2833. Kas taukāks par taukiem?
 2834. Kam acis visapkārt?
 2835. Kas ir tas, kas manos rados no jauna piedzi-
 mis?
 2836. Kas var Dieva mēteļam pogas izskaitīt?
 2837. Ko var pa nakti redzēt, pa dienu ne?
 2838. Kas tas par putnu: balts kā krīts, melns kā
 ogle, kā šķīlis zviedz, kā jumprava danco?

XVII. Ritmiskās, atskaņotās miklas.

2839. Pieci šķēpi tavās rokās karojas, kustinās;
 Kad tie šķēpi kustēsies, tad tavs pūriņš pie-
 nemsies.
 2840. Atminat sveši ļaudis, kas sēd kalna galiņā?
 2841. Liels, garš tēvs,
 Riņkota māte,
 Plakana māsiņa,
 Rakalis brālis.
 2842. Līdeka noskrēja,
 Līdeka pārskrēja.

- Daugava sasala
Tinkšēdama.
2843. Puisīt, dēliņ,
Kāp man virsū (galā);
Loci mani,
Kрати mani,
Manu galviņ';
Tev būs saldums,
Man būs vieglums.
2844. Es kukainītis nabaga
It melnu spalvu nesu;
Kaut gana mazs no auguma,
Tak tomēr čaklis esu.
Man dzīve visur bailīga,
Man nāve visur gaidāma,
Tik drīz, ka zobus palaižu,
Tad beigts, jo izmukt nevaru.
2845. Tēvs man deva dzeltānumu,
Šauri vārti nobaltoja,
Uguns mani skaidroja.
Smuka mana ārpuse,
Iekšā posta-uguns slēpts!
2846. Kas šodien esmu, rīt' vairs neesmu, tad citā
mājā dzīvošu, pie cita galda sēdēšu.
2847. Karstumā, no pelniem lieta,
Pormī, tā kā sierīnš siets,
Slapju mut' tik milēju,
Pats ne ēdu, ne es dzēru,
Bet tik citu pildiju.
2848. Trīs pa pillam nedēļas,
Dienīņas kā naksniņas,
Neēdis un nedzēris,
Savu namu salauzis
Un pie mātes pieskrējis.
2849. Kad man būtu kājas, rokas,
Tad es ķertu dažu zagli,

- Kad varētu piecelties,
Tad es kāptu debesīs.
2850. Pilna kūts
Sarkanu vēršu,
Ieiet mellais,
Izden visus.
2851. Maza, maza istabiņa,
Pilna sarkanu poļu,
Ieiet mellais,
Izden visus.
2852. Pilna kūtiņa
Sarkanu cūciņu,
Iegāja garais,
Izvanķija.
2853. Pilna kūts ar aitiņām,
Visas tās bez lipiņām,
2854. Pie derības un laulības
Tev manis vajaga;
Tāpēc ar' miļas meitiņas
Man labprāt darina,
Apgādā kāzu pāriņu, —
Ir ziemā es tev' sildišu.
2855. Gunē gāju mazgāties, ūdentiņā kaltēties.
2856. Bērni klie dz, bērni brēc: ko ēdīsim brokastē?
2857. Ar kājām min,
Ar rokām spiež,
No vēja nāk tā dzīvība,
No koka visa būšana.
2858. Es nakti biju atnācis,
Un visus gulot atradis.
Man ādas biksas, zābaki,
Es nesu ādas kuliti.
Visi zināt gribēja,
Ko es tur iekšā nēsāju?
Es nesu brūtēm kronišus,
Tos laulājamus gredzenus,
To krustu un to nāvi.

2859. Pirmo reiz gludens, balts kā sniegs,
 Otrreiz slābens kājenieks,
 Uzaugdams tas meitas kop,
 Pēc par dziedātāju top.
2860. Virs ar niķēm,
 Svārks stīkstikēm,
 Kaulu ģimīs,
 Gaļu bārzda.
2861. Stīķu stīķiem,
 Niķu niķiem,
 Kaula deguns,
 Gaļas bārda.
2862. Ne ķiku, ne grabu — labrīt pie loga!
2863. Zobi man ir labi asi; ko es kožu, to tu lasi.
2864. Tupu, tupu tupulīti,
 Karu, karu karulīti;
 Tāpat bija tupuļam
 Karulīša jālūdzas.
2865. Viena kāja nabagam,
 Liela galva vīriņam;
 Nocērt kāju nabagam,
 Sagriež galvu vīriņam.
2866. Nocērt man kakliņu,
 Sagriež man galviņu,
 Vāra to ar cūkas gaļu —
 Ē, ka labi smek!
2867. Leceklī mans perēklis,
 Dārziņā mans dzīvoklis:
 Nocērt saimnieks manu galvu,
 Vāri to ar cūkas gaļu.
 Kad to svētkos baudīsi,
 Tad tu vairs nesplaudīsi.
2868. Kā no rīta ceļas, tūdaļ jumtā ķeras.
2869. Melna cūka jūrai peld,
 Naudas kule mugurā,
 Būt' cūciņa noslikuse,
 Nebūt naudas Kurzemē.

2870. Balt' aitiņa jūrā brida
 Dzeltāniem radziņiem;
 Pretim nāca Rīgas kungi,
 Siekiem naudas mēridami.
2871. Kas iekš man' dodas, iekš man' bojā ies, man'
 izpostīt tev aizliedzis Dievs.
2872. Manam tēvam bij viens dārzs —
 Šurpu dārzs, turpu dārzs;
 Iekš tā dārza bij viens koks —
 Šurpu koks, turpu koks;
 Iekš tā koka bij viens zars —
 Šurpu zars, turpu zars ;
 Iekš tā zara bij viens ligzds —
 Šurpu ligzds, turpu ligzds;
 Iekš tā ligzda bij viens pauts —
 Šurpu pauts, turpu pauts;
 Iekš tā pauta bij viens bērns —
 Šurpu bērns, turpu bērns.
2873. Augšā rību rībināja, zem palodas plikšķināja.
2874. Ak, kas tas par tiltu gaisā,
 Ko neredzama roka taisa?
 Tur nevar iet, nedz braukt, nedz jāt,
 Nedz ar' kāds cilvēks tikt tur klāt.
 Pa virsu ir par pilnam ūdeņa,
 Pa apakšu var iet caur sausumu.
2875. Kas tas? sēd bez krēsliņa,
 Kas gan tek bez grožiņa?
2876. Re kur ērms četrām kājām:
 Visa miesa mutē vien!
 Mutē bāž, ko negribas,
 Un kad iebāž, tālu skan.
 Klons un rija mana māja,
 Tur man moca nakt' un dien'.
2877. Ne man kāju, ne man roku,
 Visa miesa mute vien.
 Mežā mana dzimtene,
 Laukos man aug barība;

- Es to ēdu tev par labu,
 Blaustīdamies: gribu, gribu.
2878. Ubadziņi bizeņoja
 Siltajā saulītē,
 Visi savas kulītes
 Upītē samērkuši.
2879. Kad dzīvībai vēl piederēju,
 Tad balsi izlaist nevarēju;
 Kad dzīvībai jau bija gals,
 Tad sāca skanēt mana balss.
2880. Atminat sveši ļaudis, kas guļ kaula kažokā?
 2881. Laime, laime tai mātei,
 Tai meitiņas ātri auga,
 Piekdien dzima, sestdien auga,
 Svētdien jāja precinieki.
2882. Žīguriņi, žīguriņi,
 Zelta skura mugurā.
2883. Sarkans vērsītis,
 Deviņas ādas:
 Kas to dirāja,
 Tas gauži raudāja.
2884. Dzintene man bērza galā,
 Tomēr mājās strādāju.
 Kur vien sāku, katrā malā,
 Visur taisu spodrumu.
2885. Putniņš mani audzināja,
 Cilvēks mani samaitāja,
 Es putniņu cilāju,
 Ļaudīm zināmu pasniecu;
 Kas mani gudri māk valkāt,
 Tas var godā un mantībā tikt.
2886. Maza, maza meitiņa
 Baltā, tīrā krekliņā,
 Deguntiņu sarkanu,
 Un ko vēl jums sacīšu:
 Ērmota šī meitiņa,
 Audzin aug, tik mazumā.

2887. Liepiņa ligo,
Krikšķītis krikšķ,
Visiem dzirdot,
Viens to saprot.
2888. Kociņš ligo,
Kociņš lēlo,
Visiem dzirdēt,
Vienam klausīt.
2889. Dzīvs būdams zaļu kroni nes.
Nomiris dzīvas dvēseles.
2890. Liels, liels nams ar plašiem vārtiem,
Simtiem lodziņu;
Ieiešana laimējas,
Iziešana neveicas.
2894. Divi lieli lielījās,
Pats tup mājās istabā,
Māte mani ārā laida,
Tikko pate piedzimuse,
Kas tie tādi vecāki?
Kas par bērnu, pasaki!
2892. „Kurp tu teci, likais kruķi?“
— Ko tu gribi, pucēts skuķi?
2893. „Līku loki, kurp tu teci?“
Pliks nošķērēts, ko tu gribi?
2894. Divi lieli lielījās,
Abi ziemu pārcietuši:
Viens iekš sniega kupenas,
Otrs koka sirsnīnā.

XVIII. Latgolas meikles.

2895. Atslāga goroka kai klēts.
2896. Īt ubogs ar 12 kulem, tamos kulēs pa 4 kaki,
tim kakim 7 bārni.
2897. Ar kōjom tryn, ar vādaru tryn, kur caurums,
tur bož.
2898. Zalta kakīts pa laipiņu tak.

2899. Jonīts sēd kalniņā, pynas rūciņas boltu vi-
stiņu, kas pīt klot, tam pa vistinai idūd.
2900. Pīci brōliši, vysim kaula kažuciņi.
2901. Nu vinas molas sakšu auž.
2902. Ar divom pupiņom vysu teirumu apsēj.
2903. Divi vepri kaunas, bolts asnis tak.
2904. Četri brōliši tak, vins ūtra napanoc.
2905. Tāvs vēļ nadzimis, dāls jau kaŗā.

A. Vaivods.

No Jasmuižas pagasta.

2906. Pats īt ustobā, zyrgu pamat orā.
2907. Ubogs olā, kules molā.
2908. Zalta zirkles azarā.

J. Strods.

No Preiļu pagasta.

2909. Gaška ustobā, kukuli orā.
2910. Vycyns oža vādarā.
2911. Divi židi, treša židauka lāc uz vīna, lāc uz
ūtra.
2912. Ko ir vairok uz pasaulā?
2913. Meikļu tavs leikom kojom.
2914. Kas pec smērfes doncoj?
2915. Pa prišku golvu nūcārt, tuļaik dzyrda.
2916. Malna zorna uz pyušli.
2917. Gaļas mucīņa, dzelža steipiņa.
2918. Pārņ beja gaška, šūgod pādus var pazeit.
2919. Atslāga kvišūs.
2920. Tavs ar ūsom, mote ar spalvu.
2921. Lopsa sylu izdoncoja, pasilē atsagula.
2922. Divpadsmit koju uz mugoras it.
2923. Vysi broliši guļ uz spylvynu, bet pats vaco-
kais uz akmiņa.
2924. Tīsas veirs bez mēles.
2925. Atsagula „On“, atgoja „V“, nūnes'a „T“, pa-
samūda „On“, nava „T“.

2926. Bolta peile sorkani atspaidi.
 2927. Odains uz krosnes.
 2928. Kas kūkā ūlas dēj, kubulā izperej, pa ustobu
 izdzonoj?
 2929. Kas lei bez cauruma?
 2930. Kas par vysu mudroks?
 2931. Kas bez rauga aug?
 2932. Div reizes dzymst, uz pakali ecej.
 2933. Vīnu vepri kaun, divi teirumi ašņa.

J. Plynde.

2934. Bez ko cylvaks navar atsagult?
 2935. Kas meikstoks par spylvynu?
 2936. Kaidu kūku mežā vairok?
 2937. Sakrupis, saleicis nu tolīnes margu valk.
 2938. Bez lūgu, bez duravu, pylna ustoba ļaužu.

V. Aukšpols.

2939. Jyura marga, zeida bize.
 2940. Div grēdiņas barza molkas, treša elkšņa pa-
 galīte.
 2941. Par dīnu ubogs, par nakti bogots.
 2942. Treis mosiņas vīnu krūnīti nas.

F. Skrudera.

2943. Divi dur, divi vazas.
 2944. Reigas ozs uz trejom kojom.
 2945. Skrin vorna ar dzelža knobi, kam īknob, tys
 nadzeivs.
 2946. Izgoja kungs nu Galilejas, nu bolta akmiņa.
 jam drēbes tikai sagrīztas, bet našyutas.
 2947. Zīmu kraklā, vosoru kažukā.
 2948. Krauklis krāc, bērze leigojas.
 2949. Zūss ar četrim dagunim.
 2950. Pi celmiņa divi lupatiņas.
 2951. Redz, ka īt, bet navar nūturēt.
 2952. Vīnai motei divdesmit meītu, ni var cytam
 atdūt, ni precinīka jam.

2953. Mote rasna, meita sorkona, unuks stolts, tys
zam dabasu.
2954. Opols kai rublis, divi caurumi uz vyda.
2955. Vinā komolī septini caurumi.
2956. Ju gods, ju pacel.

G. M a z u r.

2957. Atskrīn svoti nu Voczemes, aizskrīn aiz sēti-
ņas, vaicoj, vai dreiz̄ gaišuma.
2958. Maizes galiņš zernu galdiņš.
2959. Tavs tāvs, muns tāvs silkes solidami lik.
2960. Teiruma golā buca ryugst.
2961. Nadzeivs, bet kust.
2962. Zīm solst, vosor solts, sēdēt var, braukt navar.
2963. Kristim, kristim vornas gaļa.
2964. Ko navar par ustobu porņest?
2965. Sasukota marga vorda gaida.
2966. Mote solta, tāvs sylts, bārni trokoj, trokoj pa-
sakar.
2967. Mote kai rogoža, bārni kai rutuli.
2968. Bolta vysta izlāc, malna nūlāc.
2969. Trejim styurim golds, vydā vepris bolts.

P. B u k s.

2970. Leidzons ar kūkim, bet saules naredz.
2971. Leika taure uz lūga.
2972. Aiz kalniņa odas myn.
2973. Pa prišku īt zemniks, tod kungs un žēids.
2974. Atskrīn putns nu svešas zemes, medniks nu-
šauņ, povors izvart bez gunes.
2975. Divi lampas, divi spūles, četri tupulīši, deveits
kara vodotojs.
2976. Kakis īt uz vacumu, nogi uz osomu.
2977. Leidaka pa vers ladu skraida.
2978. Rāna uz rānas — ašņa ni lases.
2979. Gars ūzuls sadag, ni ugļu, ni palnu.

F r a n c i s L i t a u n i k s.

2980. Zyls sīts, pylns boltu zivtiņu.

T. Lurins.

2981. Zam lipiņas putiņas.

2982. Nūit uz mežu divi tāvi, divi dāli, nušaun treis zaķus, sok dalīt, vysim teik pa vīnam.

No Preiļu pagasta, Priekuļu ciema.

2983. Izcylots, sasukots, vorda gaida.

2984. Vyss mežs sokumūs.

2985. Cik Reigā čāmu, tik vycynam sonā rānu.

2986. Nūit, atīt, ni slīžu, ni padu.

2987. Raiba gūtiņa debesi laiža.

2988. Mežā dzimis, mežā audzis, rūkos auklejams raud.

2989. Malna vuškina, lipiņa orā.

P. Utnans.

2990. Trokuļa kumeļš augšpād doncoj.

J. Livmons.

No Preiļu pagasta, Zviedru ciema.

2991. Mote rasna, meita skaista, dāls mudrs, aiz pa-debešim aizīt.

2992. Nikas nasop, vīnmar vaid.

2993. Moza, moza gūtiņa, soldans piņiņš.

2994. Golva grīžās, kojas stov.

2995. Uz pīres rogs, uz mugoras mute.

2996. Dasa bez gola.

Ignats Čyučs.

No Preiļu miesta.

2997. Divi broļi sēd uz vīna kūka, bet tys to naredz.

2998. Divi fanari speid.

2999. Maļ dīnu, maļ nakti, ni myltu, ni palavu.

3000. Vysapleik azars, vydā gunsgrāks.

No Vārkavas pagasta.

3001. Div reizes dzymst, o ni reizes nakristīts, bet
leloks par baznīckungu.
3002. Moza, moza bobīņa, pa tatariski runoj.
3003. Pamešu sātā, satyku ceļā, navar pareit, sovs
vai cyta.
3004. Treis kojas, sešas acis, tupyri sovū myužu nū-
tupēja.
3005. Ārmans ar Agati koktā.
3006. Pacārt vylnu, atrūn lynu, pacārt lynu, atrūn
bārnu.
3007. Nadzeivs, bet klīdz.

V. Kirļiniks.

No Vārkavas pagasta, Kāzeru sādžas.

3008. Divi keīli pļauņas, boltas putas kreit.
3009. Īmauts zyrgs gaisā veras.
3010. Valns troks, aiz ausim pakorts.

J. Zimels

No Vārkavas pagasta, Senaužusādžas.

3011. Pokulu klētina, kanipu atslāga.

Nikifors Isajevs.

No Bērzgales pagasta, Rēzeknes apr.

3012. Zīmu zaļš, vosor zaļš, ni lopas lopoļ, ni zori
zoroļ.
3013. Tāvs stov, i mōte stov, dāli klonōs, meitas
laiza.
3014. Vactāva peipe aiz lūga.
3015. Vactāvs silkas soleļ.
3016. Tiki, tiki, miki, miki pastaragi pļakš.
3017. Zeida pārduke madu dzer.
3018. Akmiņa koja, kūka vādars, cysu capure.
3019. Četri kungi zam vīnas capures.

3020. Malns teirums, bolti lūpi.
 3021. Pīci klāvi, vīnas dūrovas.
 3022. Teirums dzelža, ežmaļš kūka.
 3023. Četri brōli vītu taisa, vīns pats atsagulst.

P. Dekšņa.

3024. Mozs pūdiņš, gorda baribina.
 3025. Cymds uz krosnes.
 3026. Lena īt, lena tak, lenas pādu nepazeist.
 3027. Gosts ar kaulim, gaška bez kaulu, gaška apād
 gostu ar vysim kaulim.
 3028. Kojas saļ, golva dag, radzu durvis, navar izīt.
 3029. Stulps dag ni ūgļu, ni palnu.
 3030. It gosts par ustobu, mylyns pakaļā.
 3031. Broļi dancoj, mōsas lyzgoj.

Rozalija Batņa.

3032. Ločam kojas sausas.
 3033. Pats natur, cytam dūd.
 3034. Ceļus gulstus tāvam kryutīs kerus.
 3035. Zalta kvīšu kuls.
 3036. Vylks bez zūbu, vucyns bez kaulu.
 3037. Kas uz vysa pasaūļa tukloks?
 3038. Mēness lynaitē.
 3039. Riti, riti, pukš.
 3040. Dupu, dupu, reibu, reibu pa līpas tyltu vara
 pilī.
 3041. Sausa kēve teiruma golā zvīdz.
 3042. Muca dzīd, dzāroji nadzīd.
 3043. Gara, gara jumprava ar vīnu aci.

P. Špogis.

XIX. Miklu dziesmas.

3044. Atminiet, sveši ļaudis, Kas sēd kalnu galiņā.
 — Akmins sēd galiņā Pelēkiem svarcīņiem.
 26055.

3045. Atminiet jūs, ļautiņi, Kādi koki Vāczemē?
— Bērziņš aug iz bērziņa, Zelta pogu galiņā.
26037.
3046. Atminiet, sveši ļaudis, Ka nevoid šai zemē?
— Cūkai ragu, vistai pupu, Akmenam roku,
kāju.
26028.
3047. Atminiet, sveši ļaud's, Kur Dieviņš nakti gul?
— Liela ceļa maliņā, Ceļmalīša krūmiņā.
26060.
3048. Atminat, sveši ļaudis, Kas manā azotē?
— Melna čūksa azotē, dzenuliņu vien šaudiņa.
26051.
3049. Atminiet jūs, ļautiņi, Kādi viesi pirmie nāca?
— Aust dieniņa, lec saulīte, Tie pirmie viesi
nāca. 26026.
3050. Atminiet, sveši ļaudis, Cik durtiņu jūriņā?
— Simtu duru jūriņā, Divi simti stenderīšu,
Ik pie kuņas stenderītes Pa buntei atslēdziņu.
26062.
3051. Kas bij balts, nevelēts, Kas bij miļš, nelolots?
— Gulbis balts, nevelēts, Znotiņš miļš nelolots
26064.
3052. Kas varēja ošu sprēst, Kas ozolu šķeterēt?
Kas varēja dzeiniņ' vit No tekoša ūdentiņa?
26067.
3053. Atminat(i), sveši ļaudis, Kāda kaula pirsta-
nieki?
— Zivu kaula pirstanieki, Prūšu meita adītāja.
26030.
3054. Atminiet, sveši ļaudis, Kādi koki aiz upītes?
— Sīki koki, melni alkšņi, Lakstigala tricīnāja.
26036.
3055. Atminiet, sveši ļaudis, Kādu koku upe nes?
— Oša koku, kļava koku, Ūdra, bebra cirtu-
miņu. 26042.

3056. Atminet, sveši ļaudis, Kas gul jūras dibenā?
— Kuģinieka dēļīnam Zelta nauda iekritusi.
26047.
3057. Atminiet sveši ļaudis, Kas bij zemes mērniecīņš?
— Kurmits zemes mērniecīņš, Čūska šnores
vilcējiņa. 26045.
3058. Atminiet, sveši ļaudis, Kas zem zemes ruižu
valda?
— Kurmišam samta svārki, Tas zem zemes
muižu valda. 26056.
3059. Atminiet, sveši ļaud's, Kas spīdēja vidū gaisa?
— Zaļa bērza lapa spīd Mazājā miglīnā.
26058.
3060. Atminiet, sveši ļaudis, Kādu zirgu es atbrauču?
— Lazdas zirgu es atbrauču, Briežu ragu skri-
tuliši. 26043.
3061. Atminiet, sveši ļaudis, Kas ziedēja gavenī?
— Lazdīnam sarkani ziedi, Tas ziedēja gavenī.
26054.
3062. Kas sēdēja bez krēsliņa, Kas tecēja negrožots?
— Migla sēd bez krēsliņa, Saule tek negrožota.
26065.
3063. Atminiet, sveši ļaudis, Kas manā saujiņā?
— Krustim kalta zelta nauda, Tā manā rociņā.
26053.
3064. Atminiet, sveši ļaudis, Kādu koku Gauja nesa?
— Gauja nesa ozoliņu, Ar visāmi bitītēm.
26041.
3065. Atminiet, sveši ļaudis, Kas manā saujiņā?
— Bij manā saujiņā Piecu brāļu pirkumiņš.
26052.
3066. Atminiet, sveši ļaudis, Kādi zirgi Vidzemē?
— Priede, egle kumeliņš, Rubenits jājējiņš,
26040.

3067. Atminiet, sveši ļaudis, Kas spīd kannas dibenā?
— Alus putas, medus putas, Brandavīna dzirk-
stelītes. 26057.
3068. Atminiet, sveši ļaudis, Kas guļ kaula kažokā?
— Riekstiņš kaula kažokā, Sēd zaļā krēsliņā.
26049.
3069. Atminiet, sveši ļaud's, Kādas ciskas, paladziņi?
— Smalku rožu ciskas bija, Magonīšu paladziņi.
26035.
3070. Atminiet, sveši ļaudis, Ko es sēju, kas izauga?
— Rudzu[s] sēju, miež'izauga, Apenīši nozie-
dēja. 26059.
3071. Balta kaza sāli pūta, Augsta kalna galiņā.
Atnāk vilks, aiznes kazu, Paliek sāls iepūšlats.
(Uzminējums esot: Salna.) 26063.
3072. Atminiet, sveši ļaudis, Kam pimbera kažociņš?
— Sapalam rungulam, Tam pimbera kažociņš.
26044.
3073. Atminiet, sveši ļaudis, Kāda koka kamanīņas?
— Dzelza slieces, vara mietnes, Sudrabiņa iz-
kaliņas. 26031.
3074. Atminiet, sveši ļaud's, Kāda spalva vanagam?
— Tāda spalva vanagam, Kā ķeizara sulaiņam.
26033.
3075. Atminiet, sveši ļaud's, kāda koka klēti cirtu?
— Zosu spalvu klēti cirtu, Irbes spalvu juntu
jumu. 26032.
3076. Atminiet, sveši ļaud's, Kādi zirgi, kādi vāgi?
— Vārnas spalvas vāgi bija, Balti gulbi aiz-
grožoti. 26039.
3077. Atminiet, sveši ļaudis, Kas dzied lagzdas ga-
liņā?
— Stigliciņa, lagzdigala. Trejdeviņi bāleliņi.
26046.
3078. Kas tecēja bez kājām, Kas kustēja bez gāliņas?
— Ūdens tek bez kājām, Migla kust bez gāliņas.
26066.

3079. Atminiet, sveši ļaudis, Kas guļ jūras dibenā?
 Ūdris guļ dibenā, Samta svarki mugurā.
 26048.
3080. Atminiet, sveši ļaudis, Ka nevar salocīt?
 — Varavīksne debesīs, tās nevar salocīt.
 26029.
3081. Atminiet, sveši ļaudis, kā es tiku šai zemē?
 — Vējiņš nesa kļava lapu, kļava lapa mani
 nesa. 26027.
3082. Atminiet, sveši ļaudis, Kas locīja gaisa virsu?
 — Vējš locīja gaisa virsu, Žagatiņa mežu loka.
 26050.
3083. Atminiet, sveši ļaud's, Kādas zemes mēs ļau-
 tiņi?
 — Sāmu zemes mēs ļautiņi, Prūšu zemes ku-
 meliņi. 26034.
3084. Atminiet, sveši ļaudis, Kādi ļaudis mēs bijām?
 Ūdens zirgi, ledus segli, Putu paši jājējiņi.
 — Mēs bijām Spranču zemes, Vīna koku cir-
 tējiņi. 26038.
3085. Atminiet, sveši ļaudis, Cik augšā, cik zemē?
 — Tik augšā sīku zvaigžņu, Tik zemē sīk
 akmeņu. 26061.

XX. Mīklu pasakas.

1. Gudrais puika.

Kungs staigādams pieiet cūkganam klāt: „Puika, ko tavs tēvs dara?”

„Mans tēvs taisa divus ceļus par vienu.”

„Divus ceļus!? — kā tas izdarams?”

„Tā tad muļķa kungs! — nezin ne, kā divus ceļus par vienu taisa: viņš taču ar!”

„Ā! — ar. Bet, ko tad tava māte dara?” —

„Mana māte tagadin atdeva apēsto maizi!”

„Apēsto maizi! kā tas var notikt?”

„Tā tad muļķa kungs! ne to nezīn: ko vakar aiz-
nēmās, to šodien atdeva.“

„Ā! — atdeva. Bet, ko tad tava precētā māsa
dara?“

„Māsai pērn bija prieki, šogad bēdas!“

„Šogad bēdas!? — kamdēļ?“

„Tā tad muļķa kungs, ne to nezīn: nu pērn viņai
taču piedzima dvīņi — vai tie nebija prieki? un, re,
šogad nav maizes, ko ēst — vai tās nav bēdas?“

„Ā! tu esi gan mutīgs puika. Bet klausies, tamdēļ
ka mani par muļķi lamāji, tev jānāk līdz muižā —
dabūsi pērienu!“

Labi, — puika iet svilpodams. Aiziet muižā —
kungs pavisam pārskaities: kā tikai varot tā svilpot
viņam pie deguna? Lai sulainis aizrīdot bezkauņu ar
suņiem. Sulainis palaiž gan suņus, bet puika arvienu
nesāja mazu zaķīti padusē — īsa laika pēc — un kā
nu suņi saklups vīrsū — puika palaiž zaķīti: — ak tu
žēlīgais tētiņ! aiziet suņi zaķim, kā traki pakal; bet
puika nosvilpjas vien. Kungs vēl vairāk saskaišas:
lai iemetot bezkauņu pagrabā, kamēr labas rikstes
saraudzīšot! Sulainis iegrūž nabadziņu pagrabā un
aizskrien birzē rikstēm pakal. Bet puika tamēr svil-
podams atrauj lielai viņa mucai tapu: viņš šļākdams
iztek pa zemi. Pārscreen sulainis, ierauga nelaimi:
tūliņ uzspiež pirkstu tapas vietai un sauc: „Padodi
tapu! padodi tapu!“ Bet puika tamēr uzmet galas
plecu mugurā, pārsviež svārķelus, ka nevar pazīt un
prom. Kungs, pa logu puikam tādu kupri redzēdams,
nosmejas gārdi: „Ē! ka nu labu pērienu dabuji —
visa mugura lika!“

(Mārtiņš Starkis Lielvardē, uzr. 1872. g.)

2.

Kāds vīrs grūti noziedzies. Tiesas kungi sacījuši,
ka tikai tad to atpestīšot no karātavām, ja uzdošot
tādu mīklu, ko šie nevarēšot uzminēt. Vīrs savās

bēdās staigājis pa mežu un ieraudzījis, ka zirga maitas acī putniņš bijis izperējis 9 bērņus. Pārņācis mājās un uzdevis tiesas kungiem šādu mīklu:

„Viens miris dara tos deviņus dzīvus; tie deviņi to desmito atpesti!“

Tiesas kungi nevarējuši uzminēt un atpestījuši vīru no soda.

(Līvu-Bērzniekos, uzr. Livenieks,
Austruma 1892. g. gāj. Nr. 4.)

3.

Reiz gribējuši vīru zaldātos nodot; sieva gājuse kungu lūgties, lai atlaiž. Kungs atbildējis, ka atlaidi-šot, ja varēšot mīklu uzdot, ko neviens nespēšot uzminēt. Gājuse raudādama aiz bēdām pa mežu un nosēdusies apakš koka. Izsalkumā sākuse ēst gabaliņu maizes; bērņs viņai zīdis krūti, putniņš vīrs galvas baņojis bērņiņus ligzdā, un viņai apakšā skudras ložņājušas. Pārņākuse mājās, uzdevuse kungam šādu mīklu:

„Es ēdu, man ēda, ēd man' augšā, apakšā.“ (Arī tā: Vīrs (augš) manis ēd, apakš manis ēd, no manis ēd.)

Kungs nevarējis mīklu uzminēt un atlaidis vīru no zaldātiem.

(Lerchis-Puškaitis. Latviešu tautas teikas
un pasakas, VI. daļa, 1013 lp.)

4. Puiša mīkla.

Kāđai sievai nav neviena bērņiņa. Vecuma dienas aiz durvim, maizes devējiņa nav; neko darīt, lai gauđojas, cik grib — viena maksa. Te kāđu dienu mājās puisim gadās caur mežu iet. Mežā tas satiek vecu vīriņu. Vīriņš pasniedz puisim sarkanu ābolu un saka: „Pārnes to ābolu tai sievai, kam maizes devējiņa nav, un pasaki viņai, lai tā ābolu apēd.“

Puisis paņem ābolu un domā: „Kam tad vēl otram dot — ēdīšu pats!“ Bet līdz ko labi ābolu apēdis, te tas iešauj roku paltraku kabatā un atron mazu bērniņu. Puisis ieliek bērniņu svēteļa ligzdā, lai svētelis izaudzina. Mājā tas nesaka no bērniņa itin nekā; tik uzdod šādu mīklu minēt: Ābols tēvs, puisis māte; vējš šūpo, putnis baro. Mājinieki minstinās, minstinās — nevar uzminēt; kad bērniņš ligzdā bij paauzdis, tad gan atminēja. Puisis nu ņēmās izstāstīt, ko padarījis un kas viņam mežā piesacīts. To dzirdēdama, sieva paņem puisēnu par savu bērnu.

(Ansis Lerchis-Puškaitis. Latviešu tautas
Pasakas. I. daļa, 154. lp.)

Miklu uzminējumi.

I. Dabas parādības un procesi. Laiks. Debess izplatījums. Zvaigznes.

- 1.—7. Atbalss.
- 8.—10. Debess.
11. Debesis (v. Dievs), pasaule, vējš, nakts.
12. Debess un gaisma.
- 13.—21. Debess un zvaigznes.
- 22.—23. Debess, zvaigznes, mēness.
24. Debesis, mēness, zvaigzne.
25. Debesis, zvaigznes, mēness, saule.
26. Debess, mākoņi, saule un mēness.
27. Debesis, zvaigznes, saule, mēness.
28. Debesis, saule un mēness.
29. Debess, zvaigznes, saule, mēness.
30. Debess un zeme, saule un mēness, tumsa un gaisma, uguns un ūdens.
31. Diena.
- 32.—41. Diena un nakts.
42. Dienas paliekšanās, nakts garākas.
- 44.—45. Dūmi.
46. Dūmi (v. alus).
- 47.—54. Dūmi.
- 55.—56. Dūmi skurstenī.
57. Dūmi caur rijas logu.
58. Dzirkste.
- 59.—60. Dzirkstele.
61. Uguns dzirkstele.
- 62.—63. Ēna.
64. Ēna (v. pakrēsla).
65. Ēna.
66. Ēna un mēness.
- 67.—68. Ēna.
69. Paša ēna.
- 70.—73. Ēna.
74. Ēna, zvaigznes.
- 75.—76. Ezars un ledus.
- 77.—79. Gads.
80. Četri gada laiki.
- 81.—85. Gads.
86. Gads, mēneši, nedēļas, darbdienas.
87. Gads, mēneši, lielle svētki.
88. Jaunsgads.
89. Gaisma.
90. Gaisma un saule.
- 91.—93. Lietus.
94. Lietus list.
95. Lietus mākonis.
96. Lietus pērkona laikā.
97. Mākoņi un lietus.
- 98.—108. Mēness.
109. Mēness noiet, saule uzlec.
110. Mēness un salna.
- 111.—115. Mēnesis un zvaigznes.
116. Mēnesis un četras svētdienas.
- 117.—118. Migla.
- 119.—121. Nakts.
122. Nakts un rasa.
123. Nakts un diena.

124. Nedēļa.
 125.—128. Nedēļa un svētdiena.
 129.—134. Nedēļa ar svētdienu.
 135.—139. Nedēļa un svētdiena.
 140. Gavēņu nedēļas, lieldienas.
 141. Pakrēslis.
 142.—144. Pērkons.
 145.—146. Pērkons un lietus.
 147. Pērkons (un zibens).
 148. Pērkons un zibens.
 149. Rasa.
 150. Rasa un saule.
 151. Rīts un vakars.
 152. Rudens, pavasara, ziema.
 153.—169. Saule.
 170. Saule uzlec.
 171.—175. Saule.
 176. Saule (v. mēness).
 177. Saule lec.
 178. Saule uzlecot sarkanēji.
 179.—182. Saule un mēness.
 183. Saule, mēness, mākoņi.
 184.—185. Siltums.
 186. Sietiņš.
 187.—188. Skals.
 189. Degošs skals.
 190. Skals.
 191.—194. Skala uguns.
 195. Skals lākturī.
 196. Skals un skalū bunte.
 197. Skala uguns (v. skals).
 198.—204. Sniegs.
 205. Sniegs un zeme.
 206.—218. Sniegs.
 219. Sniegs uz jumta.
 220. Sniega kupena.
 221. Sniega mākonis.
 222. Sniegs, lietus.
 223. Pirmais sniegs.
 224. Tumsība.
 225.—227. Uguns.
 228. Par uguni.
 229.—232. Uguns.
 233. Uguns skalā.
 234. Uguns skala galā.
 235.—237. Uguns pie skala.

238. Uguns ugunskurā.
 239. Uguns zem katla.
 240. Uguns ap katlu.
 241. Uguns krāsnē.
 242. Uguns un ogle.
 243.—246. Uguns un dūmi.
 247.—258. Vaļavīksne.
 259.—261. Vasara un ziema.
 262. Vasara, ziema, nakts, diena.
 263.—266. Vējš.
 267. Vējš un ceļš.
 268. Vējš un meža koki.
 269. Vētra.
 270. Viesulis.
 271.—272. Zibens.
 273. Ziema.
 274. Ziema un Lieldiena ar olām.
 275. Gadā ziema un vasara.
 276.—278. Ziema un vasara.
 279. Ziemas beigas, vasara, ziemas sākums.
 280.—283. Zvaigznes.
 284.—287. Zvaigznes pie debess.
 288. Zvaigznes ap mēnesi.
 289. Zvaigznes, mēness.
 290.—291. Zvaigznes ar mēnesi.

II. Kalni, lejas, jūras, upes, ezeri, ceļi un zemes virspuse vispār.

292.—300. Ceļš.
 301. Lielceļš.
 302. Ceļš un ezers.
 303. Ceļš un debess.
 304. Ceļš, debess un zeme.
 305. Ceļš ar zirgu pēdām.
 306. Ceļš un upes.
 307. Ceļš un upe (v. dūmi).
 308. Ceļš un Rīga.
 309.—310. Cintīņa (cinitis).
 311.—314. Eža.
 315. Eža tīrumā.
 316. Ezers, ledus, zivis.

317. Jūra.
 318.—324. Ledus.
 325. Purvs.
 326.—327. Strauts.
 328. Taks.
 329.—336. Upe.
 337. Upīte (kas tālu tek).
 338. Upe un atteka.
 339. Upe ar ledū.
 340. Upe un ledus (v. krasti).
 341.—343. Upe un plāva.
 344. Upe, vēzis, zāle.
 345. Upe, zilās debess un zivis
 346. Upe, akmens, serde.
 347. Ūdens.
 348.—350. Ūdens un ledus.
 351. Ūdens un akmens.
 352. Ūdens, akmens, zāle.
 353.—355. Zeme.
 356. Zeme, zāle.
 357. Zeme, kad rudeni lapas
 birst.

III. Metāli, minerāļi.

- 358.—359. Akmens.
 360. Akmens un rasa.
 361. Akmens, zāle, ūdens.
 362. Dārgakmenis.
 363. Dzelzs uz laktas.
 364. Māli.

IV. Augu valsts.

365. Apens.
 366.—369. Apini.
 370.—373. Apīņš.
 374. Apīņš piē maikstes.
 375. Apse.
 376.—379. Ašķis.
 380. Augļu koks.
 381. Auzas.
 382. Auza.
 383. Auzas.
 384. Auzas graudi skarās.
 385. Aviete.
 386.—387. Avietene.
 388. Avieksne.

389. Aviešu oga.
 390. Pie ābeles.
 391.—393. Ābele un āboli.
 394.—395. Ābols.
 396. Ābols (v. kezbere).
 397.—398. Ābols.
 399. Ābols ar lapu.
 400.—403. Bērzs.
 404. Bērzs, slota.
 405.—408. Biete.
 409. Brūklene.
 410. Brūkleņu oga.
 411.—418. Burkāns.
 419. Burkāns vai rutks.
 420. Celmi.
 421. Celms.
 422. Celmi.
 423. Celms.
 424. Čiekurs (v. ezis).
 425.—430. Čiekurs (v. ezis).
 431. Driķi.
 432. Driķu putraims.
 433.—434. Dzērvēne.
 435.—439. Dzērvēnes oga.
 440.—442. Egle.
 443. Egle ar čiekuriem.
 444. Eglīte.
 445.—446. Egle, priede, kadi-
 ķis.
 447.—450. Griķis.
 451.—455. Griķu grauds.
 456. Griķu sēkla.
 457. Grīslis.
 458. Grieži.
 459. Griežnis.
 460. Gurķis.
 461. Lielais gurķis.
 462.—463. Ieva.
 464. Ieva zied.
 465. Kadiķis.
 466. Kalme.
 467.—469. Kālis.
 470.—473. Kaņepe.
 474.—477. Kaņepes.
 478. Kaņepes.
 479. Kaņepu galviņa.
 480.—482. Kaņepe.

483. Kaņepu piens.
 484.—487. Kāposts.
 488.—490. Kāposti.
 491.—504. Kāposta galva.
 505.—506. Kāposta galviņa.
 507. Kāposta sēkla un kāposts.
 508.—509. Kāposta sēkla un galva.
 510. Kāposta galviņa, rieksts, ābols.
 511.—514. Kartupelis.
 515. Kartupeļi.
 516. Kartupeļu dobe.
 517. Kazenāju oga.
 518.—519. Koks.
 520. Koks, kad čikst.
 521. Koka zars.
 522.—523. Koks un zari.
 524. Skuju koks.
 525. Koks, ziedi, augļi.
 526. Koka lapas rudenī.
 527.—539. Koka serde.
 540.—541. Kriķis.
 542. Kezberē.
 543. Ķirši, plūmes.
 544. Ķiršu lapa, zieds un oga.
 545. Lapas.
 546. Lapas (pie kokiem).
 547.—548. Lapa krit.
 549. Ošu lapa.
 550. Lapas un zari.
 551. Lapas un zari, ziemei nākot.
 552.—563. Lins.
 564.—570. Lini.
 571. Izstādīti lini.
 572. Linu zieds.
 573. Linu galviņas.
 574.—575. Linsēklas galviņa.
 576. Linu galviņā sēklas.
 577.—581. Magone.
 582. Baltā magone.
 583. Magones sēklu galva.
 584. Mellene.
 585. Mežs.
 586.—592. Miezis.
 593. Miežu vārpa.
 594. Mieži, sēta.
 595. Mušmire.
 596.—597. Nātre.
 598. Nātres.
 599. Niedre.
 600. Niedre, dūnis.
 601. Divas niedrites vienā mačiņā.
 602.—604. Oga.
 605. Ogas (v. koku augļi).
 606. Oga kātiņā.
 607. Paegļu oga.
 608. Zemeņu oga.
 609.—611. Ozols.
 612. Pāksts.
 613.—614. Pākste.
 615. Priede.
 616. Priede, egle, paegle.
 617. Priede, egle, kadīķis.
 618.—619. Priede, egle, paegle.
 620.—623. Pupa.
 624. Pupa (v. mīstiklas).
 625. Pupas.
 626. Pūpēdis.
 627. Rāčenis.
 628.—629. Rāceņi.
 630.—637. Rieksts.
 638. Rieksta (v. olas) čaumalas.
 639. Riekstu cers.
 640. Rieksta čaumalas un kodols.
 641. Rieksts, ābols, apiņi.
 642. Rieksts, zīle, ābols.
 643. Rieksts, ābols, tāse.
 644.—645. Rugājs.
 646.—647. Rugāji.
 648.—650. Rudzis.
 651. Rudzu grauds.
 652. Rudzu graudi.
 653.—655. Rutks.
 656.—661. Sēne.
 662. Sēnes.
 663. Uz celma sēne.
 664. Sērmaukslis.
 665.—673. Sīpols.
 674. Sieksts.

675.—676. Sieksta.
677.—678. Siens.
679. Siena gristes.
680.—682. Siena vezms.
683. Siena kaudze.
684. Siena kaudzi izņem.
685.—686. Sviklis.
687.—691. Vārpa.
692. Vārpa (v. pākste).
693. Vārpas un stiebri.
694. Virza.
695.—699. Zirnis.
700.—702. Zirņi.
703.—704. Zirņi pākstē.
705.—707. Zirņu pākste.
708. Zirņi laukā.
709. Zirņu lauks.
710. Zirņu stirpa.
711. Zirņu zārds.
712. Zirņi sietā.
713. Zirņus kad grāpī ber.
714. Zirņus grāpī ber.
715. Zirņus katlā ber.
716. Zirņus grāpī ber.
717. Zirņi katlā.
718.—719. Zirņi, kad tos vāra.
720. Zirņi grāpī un pavārnīce.
721. Zirņi sietā, katlā, vēderā.
722.—726. Zīle.
727. Ozola zīle.
728. Zīle.
729.—730. Zīle nokritot.

V. Dzīvnieku valsts.

731.—735. Aita.
736. Aitas uz rudziem.
737. Aitas kažoks.
738.—739. Aita.
740. Nocirpta aita.
741.—742. Bezdelīga.
743.—750. Bite.
751.—753. Bites.
754. Bite un vaska svecīte.
755. Bites un strops.
756. Bišu strops un bites.
757. Blakts.

758.—768. Blusa.
759. Blusas.
770. Cālis olā.
771.—774. Cālis.
775. Cāļi.
776. Cāļi pie vistas.
777.—779. Circenis.
780. Circenis (v. sisenis).
781. Istabu circenis.
782.—784. Cūka.
785. Cūkas pupi un sivēni.
786. Cūka, sivēnus zīdīdama.
787.—788. Cūka ar sivēniem.
789.—790. Čūska.
791. Čūska cini.
792. Čūska, vēzis, mēness.
793. Čūska, vecis.
794. Čūska ciniņē.
795. Dzenis.
796.—798. Ezis.
799. Ezis (eža).
800. Ezis (v. čiekurs).
801.—812. Gailis.
813. Gailis norij mieža graudu.
814. Gandrs.
815. Gliemezis.
816.—824. Govs.
825.—827. Govs pupi.
828.—831. Govs tesmenis.
832. Gulbis.
833. Kaķe.
834. Kaķes aste.
835.—836. Kaķis.
837. Kaķi.
838.—843. Kaķis.
844. Kaķa aste.
845. Kaķis, asti uzslējis.
846. Kaķis peli.
847. Kaķis skatās uz desām rovi.
848. Kalkone.
849. Kamene.
850. Kode miltos.
851. Kuņa.
852. Kurmis.
853. Kurmis ceļ.
854.—855. Kurmis.

856. Lācis.
 857. Lapsa.
 858. Lapseņu pūlis.
 859. Lidaka.
 860. Lidaka ūdeni.
 861. Lops.
 862. Lops ar mēli degunu iz-
 laiza.
 863. Lopu āda (v. kažoks).
 864.—865. Muša.
 866.—868. Ods.
 869. Ods (knausis; v. zirne-
 kļis).
 870. Baloža, žagatas, piles
 olas.
 871. Baloža, slokas un vistas
 olas.
 872.—873. Pele.
 874.—875. Pīle.
 876. Prusaks.
 877. Prusaks, ābols.
 878. Prūsaks.
 879. Putns olā.
 880.—885. Putns.
 886. Putna ligzda.
 887.—888. Rubenis.
 889. Sesks.
 890.—893. Silķe.
 894. Sivēns.
 895. Sivēni, cūcenes zīdāmi.
 896. Sienāzis.
 897.—905. Skudra.
 906. Skudru pūlis.
 907.—913. Skudru pūznis.
 914. Skudru pūlis.
 915. Skudru pūznis.
 916. Stārks jeb lielais putns.
 917. Stārķis.
 918.—929. Suns.
 930. Suns apgūlas.
 931. Suns (suņa priekškājas,
 pakalkājas, acis).
 932. Suņa aste.
 933. Šūņi dārgāki par medu.
 934.—937. Svētēlis (stārks,
 gānds).
 938. Tārps.
 939. Teļš, kas ziž.
 940. Teļš.
 941. Tesmens.
 942.—943. Ute.
 944. Uts ķemmēs.
 945. Uts galvā.
 946. Utes pirkstiem meklē.
 947.—951. Vabole.
 952. Mēslu vabole.
 953. Vabole apakš govš ke-
 pas.
 954. Vanags un gailis.
 955.—959. Varde.
 960.—961. Vārna.
 962.—963. Vāvere.
 964. Vepris.
 965.—969. Vēzis.
 970. Vērsis.
 971.—983. Vēzis.
 984. Vēzis un odze.
 985. Vilks, aita, kaķis, suns.
 986. Vilks, jērs, kamēlis.
 987. Vilks, cūka (v. aitas),
 saimnieks, suns.
 988. Vilks, zaķis, čūska, ezis.
 989. Vilks, kaza, kaķis, suns.
 990. Vilks, čūska, skudru pū-
 znis.
 991. Vilks nozog jēru, suni
 dzenas pakal.
 992.—998. Vista.
 999. Vista (kārpoties).
 1000. Vista.
 1001. Vistas spalvas.
 1002. Vistas lec no laktas.
 1003. Vista perē.
 1004. Vista ar cāļiem.
 1005.—1007. Zaķis.
 1008. Zaķis un vēzis.
 1009.—1010. Zirgs.
 1011.—1012. Zirgs uz pakaviem.
 1013. Zirga kājas.
 1014.—1016. Zirga aste.
 1017. Zirgs: kājas, ausis, nāsis,
 acis, aste.
 1018. Zirgs vilājoties.
 1019. Zirgs ilksis.

1020. Zirgs un slejas.
 1021. Zirgs, arklis, cilvēks.
 1022. Zirgs un iemaukti mutē.
 1023. Apsedlots zirgs.
 1024. Zirgs ar jājēju.
 1025.—1026. Zirgs un jājējs.
 1027. Zirgs, sedli, jājējs, cepure.
 1028. Zirgs skriedams pakavus skandina.
 1029.—1030. Zirga pēdas.
 1031. Deviņi zirgi no vienas kaudzes ēd.
 1032.—1036. Zivs.
 1037. Zivs ūdenī.
 1038.—1041. Zivs apakš ledus.
 1042. Zivs kurvī.
 1043. Zivs murdā.
 1044.—1053. Zoss.
 1054. Zoss un aviešu oga.
 1055. Zoss tēviņš.
 1056.—1066. Žagata.
 1067. Žagatas aste.

VI. Cilvēks; viņa orgānisms, miesas daļas.

- 1068.—1073. Acs.
 1074.—1089. Acis.
 1090. Ar acīm.
 1091.—1092. Acis un deguns.
 1093. Asinis.
 1094.—1095. Auss.
 1096.—1097. Bārzda.
 1098.—1100. Bērns.
 1101. Bērns pie mātes krūtīm.
 1102. Bērns un šūpulis.
 1103.—1104. Bērns šūpulī.
 1105. Šūpuļa kārts un bērns ozola šūpulī.
 1106—1107. Bizes.
 1108. Braucējs laivā.
 1109.—1120. Cilvēks.
 1121. Cilvēks pirti.
 1122. Cilvēks ar pipi.
 1123. Cilvēks un krēsls.
 1124. Cilvēka kājas.

1125. Cilvēka mati.
 1126. Cilvēki mājās runā.
 1127. Cilvēks, kartupelis un silķe.
 1128. Sirms vecs cilvēks.
 1129. Cilvēks vecumā.
 1130. Cilvēks un viņa vārds.
 1131.—1132. Deguns.
 1133. Delna.
 1134. Galva un acis.
 1135. Galvu kasa.
 1136. Gurns.
 1137. Kājas.
 1138. Kājas pirksti.
 1139. Zābakā kājas.
 1140. Paša klēpis.
 1141.—1142. Savā klēpī.
 1143. Sēdēt savā klēpī.
 1144. Liels.
 1145. Mātes klēpis.
 1146.—1148. Mātes krūts.
 1149.—1167. Mēle.
 1168. Mēle mutē.
 1169.—1170. Mēle un zobi.
 1171.—1172. Mute.
 1173.—1177. Mute, zobi.
 1178. Mute, lūpas, zobi.
 1179. Mute un vārdi.
 1180. Nags.
 1181. Nieri taukos.
 1182. Pirksts.
 1183. Pirksts un naags.
 1184. Pirksts ar gredzenu.
 1185. Pirksts un gredzens.
 1186. Piņģerots un pirksts.
 1187. Roku pirksti.
 1188. Pirksti degunu šnaucot.
 1189. Pirksti un ute.
 1190.—1192. Pirksti cimdā.
 1193. Rokas.
 1194. Rokas azotē.
 1195. Roka ar pirkstiem.
 1196. Rokas un pirksti.
 1197. Seja.
 1198.—1200. Sirds.
 1201. Sieva ēd, bērnu zīdīnādama.

1202. Sieva ēdusi ābolus, ābelē sēdēdama, bērns sievas cici, vilks zem ābeles jēru, vanags gaisos vistu.
 1203. Vecais tēvs, tēvs un dēls.
 1204. Tēvs miris, vārds dzīvs.
 1205.—1206. Vēders.
 1207. Virs.
 1208.—1211. Zobi.
 1212.—1217. Zobi mutē.
 1218.—1220. Zobi un mēle.

VII. Ēdiēni, dzērieni, bari- bas vielas. Trauki.

1221. Abra.
 1222. Abra, liza, maizes.
 1223.—1225. Abra.
 1226. Alkohols.
 1227. Alus.
 1228. Alus (v. dūmi).
 1229.—1230. Alus.
 1231.—1232. Alus mucā.
 1233. Dzēriena baļa.
 1234.—1235. Pateku baļa.
 1236. Sviesta bedrite biežputras bļodā.
 1237. Biezputra ar sviestu vidū.
 1238. Bļoda.
 1239.—1243. Bļoda un karotes.
 1244. Bļoda un ēdēji.
 1245. Brandvīns.
 1246. Brandvīna pudele.
 1247. Brandvīna vāte.
 1248. Cukura galva.
 1249. Cukura galviņa.
 1250. Gaļa.
 1251. Glāze.
 1252. Grāpis (katls, pods).
 1253.—1257. Grāpis.
 1258. Grāpis uz uguns.
 1259.—1260. Grāpis ugunī.
 1261. Kauss.
 1262. Kaņepes sēklas grūžamie.
 1263. Karote.
 1264. Karotes bļodā.

- 1265.—1266. Karotes, izēstā traukā samestas.
 1267. Katls (grāpis).
 1268. Katls uz uguns.
 1269. Katls ar stīpu.
 1270. Katls un stīpa.
 1271. Katls kad vārās.
 1272. Katls un ugunskurs.
 1273.—1275. Katls ugunī.
 1276.—1277. Katls.
 1278. Labības kretulis jeb miltu siets.
 1279.—1281. Krūze.
 1282. Ūdens krūza.
 1283. Kubls un karote.
 1284.—1285. Ķipsis.
 1286. Liza, abra, maizes.
 1287. Lize un maizes klaipi.
 1288. Lize un kukuli.
 1289. Maize.
 1290. Maizes druskas.
 1291. Maize krāsni, ogles priekšā.
 1292. Maize krāsni.
 1293. Maizes klaipi krāsni.
 1294. Maizes mikla.
 1295.—1296. Medus šūnās.
 1297. Medus un šūpi.
 1298. Bites medus.
 1299. Milti.
 1300. Milti un sēnālas pie sijāšanas.
 1301.—1303. Muca.
 1304. Muca (alus).
 1305.—1307. Alus muca.
 1308. Alus muca un tapa.
 1309. Alus muca.
 1310. Alus muca, tapa.
 1311. Muca ar ūdeni.
 1312. Mulda.
 1313.—1318. Ola.
 1319.—1324. Vistas ola.
 1325. Olas.
 1326. Panna.
 1327. Pavārnīca.
 1328. Penders ar taukiem.
 1329.—1331. Piens.

1332. Piens (kad silda).
 1333. Piens lakatā.
 1334.—1336. Piesta.
 1337. Plācenis, uz pannas cepot.
 1338. Podi.
 1339. Puķu pods.
 1340. Pupas un zirņi katlā.
 1341. Raugs.
 1342.—1343. Sāls.
 1344. Sile.
 1345. Siers.
 1346.—1347. Siers kultīē.
 1348. Skutulis un karotes.
 1349. Šķiņķi.
 1350. Šķivis un maize.
 1351.—1352. Spainis.
 1353. Spainis ar osām.
 1354. Spainis akā.
 1355. Spainis un ūdens.
 1356. Spainis.
 1357. Divi spaņņi nestavās.
 1358. Stops.
 1359. Toveris.
 1360. Vaski un medus.
 1361.—1362. Vins.

VIII. Drēbes, veļa, greznuma lietas un citi apģērba piederumi.

- 1363.—1365. Cepure.
 1366. Cepures širmis.
 1367. Cimds.
 1368. Dūrainis cimds.
 1369.—1370. Pirkstainis cimds.
 1371. Cimdi.
 1372.—1373. Pirkstaini cimdi.
 1374. Klāts galds ar maizi.
 1375. Galds, galda drāna, cilvēks.
 1376. Galds, galdauts, bļoda, gaļa, ēdēji.
 1377. Galds, karote.
 1378. Galds, karotes, ēdāji.
 1379.—1384. Gredzens.
 1385. Gredzens un pirksts.
 1386. Gredzens uz pirksta.

1387. Josta.
 1388. Josta ap vēderu (v. vaiņags).
 1389. Josta.
 1390. Ielāps.
 1391. Ielāps svārkos.
 1392. Kažoka ielāps.
 1393.—1397. Kažoks.
 1398. Kešas.
 1399. Krelles.
 1400.—1401. Kurpe.
 1402. Kurpe ar 12 caurumiem.
 1403. Lakats un bārkstis.
 1404. Lakatu uz pakaramā.
 1405. Lindraka stērbeles.
 1406.—1409. Pastalas.
 1410.—1413. Pastala.
 1414. Pastalas aukla.
 1415.—1416. Pastalas ar auklām.
 1417. Pastala un auklas.
 1418. Pogas caurums.
 1419. Priekšauts.
 1420.—1429. Sakta.
 1430. Sakta kreklā.
 1431. Sakta, ko krūtis liek.
 1432. Sakta krūtis.
 1433. Sakta pie krūtim.
 1434. Spilvens.
 1435. Svārku pogas.
 1436.—1438. Vaiņags.
 1439. Brunču vile.
 1440.—1441. Vize.
 1442.—1443. Zābaks.
 1444. Zābaks, kurpe.
 1445. Zābaki.
 1446. Zābaki ejot.
 1447. Zeķe postalā.
 1448. Zeķe postalā, auts vizē.
 1449.—1451. Zeķe zābakā.
 1452. Zeķe un zābaks.

IX. Ēkas, ēku daļas. Mēbeles, dzīvokļa piederumi.

- 1453.—1472. Atslēga.
 1473. Ārdi un sijas.
 1474. Ārdi.

1475. Rijas ārdis.
 1476. Baļķi un sija.
 1477. Baļķi un sūnas.
 1478. Baļķi un sūnas (māju būvējot).
 1479. Baļķi un sūnas sienā.
 1480.—1481. Sienas-baļķi, sūnas vidū.
 1482. Baļķi, mājā, zari mežā.
 1483.—1484. Beņķis.
 1485. Beņķīts.
 1486. Beņķis.
 1487. Zara caurums baļķi.
 1488. Ceplis, ogles, kruķis.
 1489. Ceplis, maizes.
 1490.—1499. Durvis.
 1500. Durvis ar stenderēm.
 1501. Durvis un rijas lodziņš.
 1502. Ēka.
 1503.—1511. Galds.
 1512. Galds ēdot.
 1513. Galds, durvis, gulta.
 1514. Galds, durvis, logs.
 1515. Galds, logs un durvis.
 1516.—1517. Griesti.
 1518. Griesti un grīda.
 1519. Griesti, sija.
 1520. Galds (v. māju stūri).
 1521. Grīda.
 1522.—1526. Gulta.
 1527.—1530. Istaba.
 1531. Istabas pakšķi un griesti.
 1532. Istaba — slaucīta un neslaucīta.
 1533. Istabas sliekšnis.
 1534. Istaba un skurstenis.
 1535. Jumts.
 1536. Dakstiņu jumts.
 1537. Jumts namā.
 1538.—1539. Kliņķis.
 1540.—1541. Durvju kliņķis.
 1542. Klēts un rija.
 1543.—1551. Krāsns.
 1552. Krāsns (v. krūze).
 1553. Krāsne.
 1554. Krāsne degdama.
 1555. Krāsns, abra, lize un maizes kukuli.
 1556. Krāsns, lize, maize.
 1557. Krāsns plāte.
 1558. Krāsns, ogles, slota.
 1559.—1560. Krāsns spelte.
 1561. Krāsne un apavas.
 1562. Krāsns un dūmi.
 1563. Krāsns un ogles.
 1564.—1566. Krēsls.
 1567.—1570. Lampa.
 1571. Lākturis.
 1572. Lodziņš.
 1573. Rijas lodziņš.
 1574.—1589. Logs.
 1590. Logs un galds.
 1591. Logs un sliekšnis.
 1592. Rijas logs.
 1593. Rijas aizšaujamais logs.
 1594. Loga rūtes.
 1595. Logi istabā.
 1596. Lukturis.
 1597.—1599. Māja.
 1600. Māja, baļķi.
 1601. Māja, skurstenis.
 1602.—1603. Māja (ar iedzīvotājiem).
 1604. Nams.
 1605. Pakšis (v. sija).
 1606.—1609. Pirts.
 1610. Pirts un krāsne.
 1611.—1614. Pirts krāsne.
 1615. Pirtskrāsns (garu metot čūkst).
 1616.—1628. Pulkstenis.
 1629. Pulksteņa rādītāji.
 1630. Pulkstenis.
 1631. Pulkstenis un 12 stundas.
 1632. Rija.
 1633. Rūte (stikls).
 1634.—1637. Sija.
 1638.—1639. Siena.
 1640. Baļķu siena, sūnas starpā.
 1641. Koka siena.
 1642. Sienmalis.
 1643. Skapis.
 1644.—1656. Skurstenis.

1657. Skurstens uz jumta.
 1658. Skurstenis un dūmi.
 1659. Skursteņi.
 1660. Skursteņi uz jumta.
 1661. Skurstenis.
 1662. Siena šķūnis.
 1663.—1665. Sliexnis.
 1666. Spāre.
 1667. Spāres.
 1668. Spilvens.
 1669. Spieģelis.
 1670. Spogulis.
 1671.—1672. Sudmalas.
 1673. Sudmalis.
 1674. Vēja sudmalas.
 1675.—1676. Vēja dzirnavas.
 1677. Vēja sudmalas spārni.
 1678. Trepes.
 1679.—1681. Vadzis.
 1682. Vērbalkis.
 1683.—1684. Vērbalki.
 1685. Zārds.

X. Saimniecības gaita, darbs, darba rīki, darba process, ražojumi.

1686.—1687. Ada.
 1688.—1690. Adata.
 1691. Šujama adata.
 1692.—1693. Adata ar diegu.
 1694. Adāmas adatas (irbi).
 1695. Adītājas pirksti un adatas.
 1696.—1708. Adīklis.
 1709.—1712. Aka.
 1713.—1714. Akas spainis.
 1715. Akas staba kārts.
 1716. Akas stuburs un vinda.
 1717. Aka un ceļš.
 1718.—1719. Akas vinda.
 1720. Aka un vinda.
 1721.—1724. Akas vinda.
 1725.—1739. Arkls.
 1740. Arkla lemeši.
 1741. Arkls (lemeši un vēr-
 stuve.

1742. Arkls, zirgs.
 1743.—1744. Arkls un ecēša.
 1745. Arkls un plinte.
 1746. Atspole.
 1747. Audeklis.
 1748.—1750. Aušana.
 1751.—1757. Auž.
 1758.—1759. Āmurs.
 1760.—1763. Bezmers.
 1764. Beņķis, kur drēbes velē.
 1765. Blūķis.
 1766. Aitu cērp, dzirkles.
 1767.—1768. Aitu cērp.
 1769. Cirpe.
 1770.—1771. Cirvis.
 1772.—1773. Cirvis uz mugu-
 ras.
 1774. Cirvja kāts.
 1775.—1777. Dakšas.
 1778. Drava.
 1779.—1780. Dzirkles.
 1781.—1782. Dzirnas.
 1783. Dzirnas un malēja roka.
 1784.—1789. Dzirnavas.
 1790.—1791. Dzirnavu akmens.
 1792. Dzirnavu akmens un
 milti.
 1793. Dzirnavu akmens ar
 miltiem.
 1794.—1795. Dzirnavu akmeņi.
 1796.—1798. Dzirnavas ar mil-
 tiem.
 1799. Dzirnavas un milti.
 1800.—1803. Dzirņus.
 1804. Dzirņus, kad maļ.
 1805.—1816. Dzirņu akmens.
 1817. Dzirņu akmeņis (grie-
 žoties).
 1818.—1820. Dzirņu akmeņi.
 1821. Dzirņu akmeņi un milti.
 1822. Dzirņus ar miltiem,
 1823.—1829. Ecēšas.
 1830. Ecēšas un veleni.
 1831. Ecētājs ar divi zirgiem.
 1832. Egļi.
 1833. Pakulu ērkulis.
 1834.—1835. Evele.

- 1836.—1838. Grābeklis.
 1839. Grožus.
 1840. Rijas grābeklis un zari.
 1841. Gubiņas un kaudze.
 1842. Kaņepu grūšana piestā.
 1843. Irbi.
 1844.—1846. Irbi adot.
 1847. Iemaukti.
 1848.—1854. Izkapts.
 1855. Izkaptis.
 1856.—1859. Izkapts.
 1860. Izkapts (striķējot un plau-
 jot).
 1861. Izkapts un labība.
 1862. Izkapts un plava.
 1863. Izkapts un zeme.
 1864.—1868. Kamols.
 1869. Kangas un škiets.
 1870.—1880. Kaudze.
 1881.—1884. Siena kaudze.
 1885. Siena kaudze un regavas.
 1886. Kaudzes braķi.
 1887. Kaudzes koki.
 1888. Kaudzi met.
 1889. Kaudze un kūļi.
 1890. Kaudzes vieta (v. koks un
 celms).
 1891. Kaudzes vieta.
 1892. Lopu kaut.
 1893. Klucis.
 1894. Knīpstangas.
 1895. Krāģis.
 1896.—1898. Kruķis.
 1899. Kruķis un slota.
 1900.—1903. Kuģis.
 1904. Gaŗkūļus kuļ ar spriguli.
 1905.—1906. Rījā kul.
 1907.—1909. Kārstavas.
 1910. Kāši.
 1911. Ķemme.
 1912. Ķemme jeb suseklis.
 1913.—1914. Ķemmes audeklā.
 1915.—1923. Laiva.
 1924. Laivā braucot.
 1925. Laiva un airis.
 1926. Laiva, zēģelis, striķi.
 1927. Laiva peld (v. ēna).
 1928. Laiva uz ūdeņa.
 1929. Podā ūdeni lej.
 1930. Lielā laiva.
 1931.—1934. Lemeši.
 1935.—1936. Lākturis.
 1937.—1938. Laterne.
 1939. Lina galviņa un sēklas.
 1940. Linus griež.
 1941. Linu mistišana.
 1942. Linus vērpi.
 1943.—1945. Loks.
 1946. Rīteņa loks.
 1947. Vēja lukturis.
 1948. Maigļi.
 1949.—1950. Maizi mīca.
 1951. Maizes mīcītāja.
 1952. Maiss.
 1953. Makšķere.
 1954. Makšķere (v. tikls).
 1955. Malkas cirtējs ar cirvi
 pār pleciem.
 1956. Malka krāsnī.
 1957. Malka un ogles.
 1958. Maļ.
 1959. Mazgāšanās un ziepes.
 1960. Milti ap dzirnavu akmeni.
 1961. Milti dzirnūs.
 1962.—1963. Saklūgāti mieti.
 1964. Savicoti sētas mieti.
 1965. Sētas mieti.
 1966. Ragavu mietnes.
 1967.—1972. Mistiklas.
 1973. Nazis.
 1974. Nazis ķešā.
 1975. Nestavas.
 1976. Paiseklis.
 1977. Paisitavas.
 1978. Pakavs.
 1979. Zirga pakavi.
 1980. Zirga pakavs.
 1981.—1983. Pakavu naglas.
 1984.—1988. Pātaga.
 1989.—1992. Pavārnica.
 1993. Sienu plauj.
 1994. Pļāvēji sienu kopji.
 1995.—1996. Pumpis.
 1997. Ragavas.

1998. Ragavas, rati, zirgs.
 1999.—2000. Ragus.
 2001. Ragus, rati.
 2002.—2003. Rati.
 2004. Ratu asis.
 2005. Ratu riteņi.
 2006. Ratu spieķi un rumba.
 2007.—2036. Ratiņš.
 2037. Ratiņš (spole).
 2038. Ratiņš un kājas.
 2039. Ratiņš un kodeļa.
 2040. Ratiņa ritenis.
 2041. Ratiņa ritenis un spole.
 2042. Ratiņa spole.
 2043.—2045. Ratiņš un spole.
 2046. Ratiņa spole.
 2047.—2048. Ratiņš un spole.
 2049. Rīki ar strengēm.
 2050. Rīkste ganu.
 2051.—2053. Rīteņi.
 2054.—2059. Rullis.
 2060. Sakumi.
 2061. Mazais un lielais mēslu sakums.
 2062.—2065. Sedli.
 2066.—2067. Sietiņš.
 2068.—2069. Siets.
 2070.—2073. Sirps.
 2074. Sīpolu mizojot.
 2075. Slaukšana.
 2076. Slauc slaucenē.
 2077.—2082. Govi slauc.
 2083.—2084. Slieces kamanu.
 2085.—2087. Slieces ragavu.
 2088.—2089. Ragu slieces.
 2090.—2116. Slota.
 2117. Pirts slotā.
 2118. Ratena spārns.
 2119. Riteņa spieķi.
 2120.—2121. Spole.
 2122. Spole vērpiot.
 2123.—2125. Spole.
 2126. Sprēslica.
 2127.—2133. Sprigulis.
 2134.—2135. Sprigulī.
 2136.—2138. Sprigulis.
 2139.—2141. Stelles.

2142. Stelles aužot.
 2143. Stelles.
 2144. Stelles (ar bomi, šķietu, šautuvu).
 2145.—2146. Stelles aužot.
 2147. Poda stīpa.
 2148. Striķis.
 2149. Bišu stropiņš, pilns ar bitēm.
 2150.—2154. Bišu strops.
 2155.—2171. Suseklis.
 2172. Suseklis uti.
 2173. Stumpa.
 2174. Stumpas un piesta.
 2175. Sudmalis.
 2176. Svāri.
 2177.—2178. Svārpsts.
 2179.—2180. Svecēs mērcē.
 2181.—2182. Šaudekle (šautuve).
 2183. Šautuve.
 2184.—2185. Šķēres.
 2186. Šķēres, ar kurām svecei ogli nogriež.
 2187. Škiltava, krams un pesa.
 2188. Šķiets.
 2189.—2192. Šūpulis.
 2193. Mucas tapa.
 2194.—2195. Tikls.
 2196. Tikls (v. venteris).
 2197.—2205. Tikls.
 2206. Līņu tikls.
 2207. Pieķēzējušu tiklu tīra.
 2208. Tikls un zivis.
 2209.—2211. Tītavas.
 2212. Trijkājis.
 2213. Ule.
 2214.—2216. Uzpirkstenis (piņģerots).
 2217. Skrodera piņģerots.
 2218.—2220. Piņģerots.
 2221.—2222. Vāģi.
 2223. Vāģu ass.
 2224. Vāģi, ragavas un zirgs.
 2225. Vāle.
 2226. Vārpsta.
 2227. Venteris upē.
 2228. Vērkulis.

- 2229.—2231. Vērpēja.
 2232. Vērpējas pirksti.
 2233. Pieci pirksti kodēlu vērpj
 2234. Vērpējs un ratiņš.
 2235.—2239. Vērpj.
 2240. Vērstava.
 2241. Vērstuve.
 2242. Vilnas kurvis.
 2243.—2244. Virve.
 2245.—2247. Zāģis.
 2248. Rokas zāģis.
 2249. Zirkles.

XI. Cilvēka izturēšanās. Viņa dažādas aktivitātes un darbības.

- 2250.—2251. Bārzdas dzišana.
 2252. Bērns ziž.
 2253. Bērns, kad ziž.
 2254. Bērns, kad pupu ziž.
 2255. Bērns nakti ziž mātes
 krūti.
 2256. Bērna zišana.
 2257. Bērns nomirst, vārds pa-
 liek.
 2258. Bērzam sulas laiž.
 2259.—2260. Bikses apvelk.
 2261. Braucēja.
 2262. Braucējs.
 2263. Bučošanās.
 2264.—2266. Degunu šņauc.
 2267. Uz krija dziļu tinot.
 2268. Ēd (pirksti, mēle, vē-
 ders).
 2269. Ēd (pirksti un karote).
 2270. Sieva ēd olas.
 2271.—2274. Jājējs.
 2275.—2279. Jātnieks.
 2280. Aizjāj, pārjāj, pakar rī-
 kus vadzi.
 2281. Kārš.
 2282. Kad kasa galvu.
 2283. Ar krukli strādās.
 2284. Kuļ.

- 2285 Kurpnieks.
 2286. Zeķi lāpa.
 2287. Zirņos lienot.
 2288. Meita atbild mātei.
 2289. Zirga nojūgšana.
 2290. Lāvā peras.
 2291. Pērējs pirti.
 2292. Pirksti tura šnabja glāzi.
 2293. Pirti ieejot un iznākot.
 2294. Gāju precībās, ap-
 maldijos, satiku vilku,
 apsēdos uz ciniša, sa-
 ķēru čūsku, raudāju un
 slaucijos ar roku.
 2295. Gāju uz precībām,
 man' cienāja ar ķēnes
 pienu, gulēju rudzu va-
 gā, akmens bija pagalvi.
 2296. Puisis var iet precēt,
 meita nevar.
 2297. Kapu racējs.
 2298. Kad raud.
 2299. Rījnīeks.
 2300. Klēpi sēdēt.
 2301. Sviestu ar karoti sit.
 2302. Galvu sukā.
 2303.—2304. Sukāšana ar su-
 sekli.
 2305. Putnu šaut.
 2306. Utskaušana.

XII. Dažādas dzīvē vāja- dzīgas lietas.

2307. Āda.
 2308. Lopa āda.
 2309. Āda.
 2310.—2314. Bise.
 2315. Brauktuve.
 2316.—2318. Brille.
 2319. Cigārs.
 2320. Čaugstere.
 2321. Dakti lampā.
 2322. Dzīvsudrabs.
 2323. Eļļa.
 2324. Flinte.

2325. Krāns.
 2326. Rudzu kūli jeb statīni un kaudze.
 2327.—2329. Ķemmes.
 2330.—2334. Nauda.
 2335. Sudraba nauda, kad to uzsviež uz galda.
 2336.—2337. Nūja.
 2338. Papīrs.
 2339. Pistole.
 2340.—2346. Pīpe.
 2347. Pipē tabaka.
 2348.—2354. Plinte.
 2355. Plinte ar skrotim.
 2356. Plinte un arklis.
 2357. Loka pulkstenis.
 2358.—2359. Rīpa.
 2360.—2362. Rīkste.
 2363. Sikсна.
 2364.—2365. Spička.
 2366. Spičku doze.
 2367. Skrotis un pulveris.
 2368.—2370. Verstes stabs.
 2371.—2398. Svece.
 2399. Degoša svece.
 2400. Laternā svece.
 2401. Sveces dakts un uguns.
 2402. Svece un dzirkstele.
 2403. Sveces gaisma.
 2404. Svece un uguns.
 2405. Tabaks.
 2406. Tilts.
 2407. Bez vārda.
 2408.—2410. Vaski.
 2411. Vārti.
 2412.—2416. Zārks.
 2417. Zārks, krusts.
 2418.—2419. Zārks.
 2420.—2421. Zediņi.
 2422.—2423. Ziepes.
 2424. Zobens.
 2425.—2426. Zobens makstī.
 2427. Zobens, plinte, skrotis jeb lodes.
 2428. Zobens un atslēga.
 2429. Zobens (v. prūsis šķirbā).
 2430.—2432. Zvans.

XIII. Dažāda rakstura lietas un parādības.

2433. Āķi un lences.
 2434. Ārājs, zirgs un arklis.
 2435. Boze (bezmens).
 2436. Butele ar korki.
 2437. Cilvēki un lielceļš.
 2438. Caurums (v. logu slēgi un gaisma).
 2439. Celiņš pie mājas.
 2440. Čūska, zvaigzne, akmens.
 2441. Dubļi.
 2442. Pīpes dūmi.
 2443. Galds, galda drāna, blo-
 da, putra u. t. t.
 2444. Graudi kugznā.
 2445. Grāvis, ledus, zivis.
 2446. Grāvis.
 2447. Labības griezne.
 2448. Gulta, cīsis, palags, cil-
 vēks.
 2449. Gulta un cilvēks.
 2450. Lauku ežas.
 2451. Gaļa ēna.
 2452. Ēvelbeņķis un ēvelētājs.
 2453. Ilkss, pulkstens.
 2454. Istaba, mēsli.
 2455. Iesals, žeirē, alus tek ārā.
 2456. Kaps.
 2457.—2458. Kapsēta.
 2459. Kārts jumtā.
 2460. Katla kāsis, katls, uguns,
 zeme.
 2461. Krievs jeb zaldāts.
 2462. Krekls ūdens toveri.
 2463. Krējums un sarma.
 2464. Keizars starp zaldātiem.
 2465. Ķemmes un ute.
 2466. Kurpnieks, beņķītis, zā-
 baks, suns.
 2467. Beru ķūza.
 2468. Laipa pār diķi.
 2469. Laiva un cilvēks.
 2470. Lāstagas.
 2471. Lauks.
 2472. Lauks un eža.

2473. Lauks un ežas.
 2474. Sev līdzīgu.
 2475. Sveces liesma.
 2476. Lidums.
 2477. Lidums.
 2478. Masalas, odi, dunduri.
 2479. Sirmgalvja mati un acis.
 2480. Mati un utes.
 2481. Mednieks.
 2482. Meita, gaisma, grāpis, kāršis.
 2484. Meita, gaisma, grāpis, kāršis.
 2483. Meita, gaisma, grāpis, kāsī.
 2484. Meldēris.
 2485. Mēness un vēzis.
 2486. Mironis zārkā.
 2487. Miera upei, akmenim asins un putnam piena.
 2488.—2489. Nabags.
 2490. Zābaku naglas.
 2491. Nakts un gaiļi.
 2492. Nazis un šķivis.
 2493. Nieres taukos.
 2494. Ogles.
 2495. Ogles krāsnī.
 2496. Krāsnē ogles.
 2497. Papuve ar ežām.
 2498. Pastnieks.
 2499. Pelni un uguns.
 2500. Pilsēta.
 2501. Rokas, pirksti, krūtis maizi mīcot.
 2502. Pļava un siens.
 2503. Plinte un ecēšas.
 2504. Pulkstenis.
 2505. Pūnkis.
 2506. Pirti peras.
 2507. Govs, pupi, slaucējas pirksti.
 2508.—2509. Pūslis.
 2510. Vērša ragi.
 2511. Bedres rakšana.
 2512.—2513. Robeža.
 2514. Rīga.
 2515. Celies, saimniece, gaisma nāk, ņem atslēgu, ej uz klēti, pakar katlu, iemet gaļu.
 2516. Celies, saimniece, gaisma nāk, ej putras vārīt.
 2517. Sarma un krējums.
 2518. Sarma un sarūdzis piens.
 2519. Sarmo ābeles un rūgst piens.
 2520. Saule, čūska, vēzis.
 2521. Sedeni sētā.
 2522.—2526. Sēta.
 2527. Skrotēs, pulveris un putni.
 2528. Skruzeļu pūznis, rasa, tāsis!
 2529. Skudra un rasa.
 2530. Skursteņu slaucītājs.
 2531. Sliedes.
 2532. Smuikas ar bogenu.
 2533. Smiltis uz griestiem.
 2534. Spalvu kušķi pie zirga kājām.
 2535. Spali.
 2536. Speltē akmeņi.
 2537. Sētas stabs un kārtis.
 2538. Statiņi.
 2539. Stidziņa.
 2540. Labibas stirpas.
 2541.—2542. Stīpa pār trauku.
 2543.—2544. Katla stīpa.
 2545. Trauka stīpa.
 2546.—2549. Suseklis, uts.
 2550. Šāvējs.
 2551.—2553. Šāviens.
 2554. Šķirba.
 2555. Iz mucas tecina.
 2556. Tesmins.
 2557. Zirneklā tikls.
 2558.—2561. Tīrums.
 2562. Aparts tīrums.
 2563. Tīrums, ecēšas.
 2564. Tīrumi (2 apsēti, 1 nesēts).
 2565. Utis, ķemme, nazis.
 2566. Uts, ūdensloda, ķemme.

2567. Utes un suseklis.
 2568. Vagare laudis.
 2569. Vālodzes ligzda, vējš, auka.
 2570. Vārds.
 2571. Paša vārds, citi saukā.
 2572. Aploka vārti.
 2573. Vecums.
 2574.—2575. Velētava (venekle).
 2576. Vēzis, vilks, mēness.
 2577. Vīze, auts, kāja.
 2578. Zābaks, zeķe, kāja.
 2579. Zaķis, vēzis, mēness.
 2580. Zaldāts.
 2581. Zaltis, vecis, mēnesis.
 2582. Nāves zāles.
 2583. Zars balķi (sienmalī).
 2584. Zārks un mirons.
 2585. Zeķe zābakā.
 2586. Žagars.
 2587. Žavas.
 2588. Žogs.

XIV. Garīgā dzīve.

2589. Ābece.
 2590.—2604. Grāmata.
 2605. Kalendars.
 2606. Karte.
 2607. Spalvu kāts.
 2608.—2612. Kokles.
 2613.—2614. Meli.
 2615. Miegs.
 2616. Nezinātājs.
 2617. Nevienš nevar visus ceļus izstaigāt, nevienš nevar visas upes izsmelt.
 2618.—2621. Nāve.
 2622. Papīrs.
 2623. Pijole.
 2624. Pijoles.
 2625. Pijole ar bogenu.
 2626. Pijoles.
 2627.—2628. Baznīcas pulksteņi.
 2629. Rakstītājs.

- 2630.—2632. Spalva.
 2633. Rakstāma spalva.
 2634. Spēles.
 2635. Pijoles stīgas.
 2636. Tāpele.
 2637. Tintes pudelite.
 2638. Ūdens sietā.
 2639. Vārdi.
 2640.—2641. Vēstule.
 2642. Vēstule (grāmata).
 2643.—2647. Vijoles.
 2648. Vijolu bogens (lociņš).
 2649. Zīmeklis.

XV. Baznīca, reliģija, mitoloģija.

- 2650.—2664. Baznīca.
 2665. Baznīcas tornis.
 2666. Baznīca un draudze.
 2667. Baznīca un cilvēks, kas cepuri nopem.
 2668. Baznīckungs sprediķi saka.
 2669.—2670. Dievs.
 2671. Dievmaizes šķivis ar dievmaizītēm.
 2672. Draudze, mācītājs.
 2673. Draudze un mācītājs.
 2674.—2676. Darba dienas un svētdiena.
 2677. Grēki.
 2678. Grēkot.
 2679. Ieva.
 2680. Jonass zivs vēderā.
 2681. Laudis iet baznīcā.
 2682.—2695. Mācītājs.
 2696. Mācītājs un laudis.
 2697. Mācītājs un skolmeistars.
 2698.—2700. Pūķis.
 2701. Trīs svētki gadā.
 2702. Ziemas, lieldienas, vasaras svētki ar atsvētēm, Jāņa diena bez atsvētes.
 2703. Zvans baznīcā un laudis.

XVI. Jautājumu mīklas.

- 2704.—2705. Akmens.
 2706. Arklis.
 2707.—2708. Atslēga.
 2709. Mūžam zalojošie augi.
 2710. Priekš balbiera.
 2711. Bedre.
 2712. Bērns, ko nes.
 2713.—2715. Bezmērs.
 2716. Bite.
 2717. Brandvins.
 2718.—2719. Ceļš.
 2720. Priežu ciekurs.
 2721. Cirvim.
 2722. Dakšas.
 2723.—2724. Svēti, Dieviņ, žē-
 līgais.
 2725.—2726. Cilvēka domas.
 2727.—2728. Domas.
 2729. Dzemdētāja.
 2730. Dzijas kamols.
 2731. Dzirkles.
 2732. Dūnas.
 2733. Ēd oderi.
 2734.—2735. Ēna.
 2736. Paša ēna.
 2737. Jaunam gadam.
 2738.—2739. Gailis.
 2740. Apakš galda.
 2741. Kāpostu galvai.
 2742. Kad mēs galvu izbāžam
 pa logu.
 2743. Grāpis.
 2744. Grēki.
 2745. Intereses.
 2746. Vecumā iet.
 2747.—2748. Kamols.
 2749. Kaza.
 2750. Paša klēpi.
 2751. Tāpēc, ka viņš kokā ne-
 var tikt.
 2752. Krāsns.
 2753. Rieksta kodols.
 2754. Kuģis.
 2755. Kvēpi.
 2756. Laiks.
 2757. Laulība.
 2758. Lietus (Laiks).
 2759. Liķis.
 2760. Loks.
 2761. Skuju mežā.
 2762. Mēle.
 2763. Mēness.
 2764.—2767. Miegs.
 2768. Muša.
 2769.—2770. Muša.
 2771. Zābaka nagla.
 2772. Ubaga nūja.
 2773. Vistas ola.
 2774. Otrs.
 2775. Skauga prāts.
 2776. Pagāns.
 2777. Pakavi.
 2778. Pakrēslis.
 2779. Pasaule.
 2780. Pirksti vērpiot.
 2781. Pirts krāsne.
 2782.—2784. Pulkstenis.
 2785. Puķis.
 2786. Līdz pusei.
 2787. Putnam piena, kokam
 asiņu, akmeņam valodas.
 2788. Putns.
 2789. Ratiņš.
 2790. Riņķim.
 2791. Rudens, pavasaris.
 2792. Runa.
 2793. Runcis.
 2794. Rūsa.
 2795. Sapnis.
 2796. Cūkas sarus.
 2797. Saule.
 2798. Saule, mēness, zvaigznes,
 lode, ripa, kuģis, rati.
 2799. Saule.
 2800. Sāls.
 2801. Siltums.
 2802. Sipols.
 2803. Sodrēji.
 2804. Cita darbu smiēt.
 2805. Saules stari.
 2806. Stārks jeb lielais putns.

2807. Bišu strops.
 2808.—2809. Svētulis.
 2810.—2811. Šķirba.
 2812. Šodien.
 2813. Šūpulis un mātes krūts.
 2814. Tilts.
 2815. Titars.
 2816. Un.
 2817. Upe.
 2818. Uzzīmētā.
 2819. Ūdenszāle.
 2820. Ūdens un vējš.
 2821. Vālodze.
 2822. Bez vārda.
 2823. Vecāki paliek.
 2824.—2825. Vēzis.
 2826. Vēžu asinis un putnu piens.
 2827. Vilciņš (polis).
 2828. Villa.
 2829. Vilna (v. spilvens).
 2830. Strīku vijējs.
 2831. Vistas ola, cālis, gailis.
 2832. Zābaki.
 2833. Zeme.
 2834. Zeķei.
 2835. Zobs.
 2836. Zvaigznes.
 2837. Zvaigznes un mēness.
 2838. Žagata.

XVII. Ritmiskās, atskaņotās mīklas.

2839. Adiklis.
 2840. Akmens sēd kalniņā pelēkiem svārciņiem.
 2841. Apiņi.
 2842. Aušana.
 2843. Ābele.
 2844. Blusa.
 2845. Brandvins.
 2846. Brūte.
 2847. Butele.
 2848. Cālis.
 2849. Ceļš.

- 2850.—2851. Ceplis, ogles, krukis.
 2852. Ceplis, kvēlošas ogles, skruķis.
 2853. Ceplis, maizes klapi.
 2854. Cimdi.
 2855. Dzelzi ārdē.
 2856. Ecēšas.
 2857. Ērģeles.
 2858. Jaunsgads.
 2859.—2861. Gailis.
 2862. Gaisma.
 2863. Izkapts.
 2864. Kaķis un gaļa.
 2865. Kāposts.
 2866.—2867. Kāposti.
 2868. Kemmes.
 2869.—2870. Laiva.
 2871. Ligzda.
 2872. Lins.
 2873. Lietus pērķona laikā.
 2874. Mākoņi.
 2875. Migla sēd bez krēslīņa. Saule tek bez groziņa.
 2876.—2877. Mistiklas.
 2878. Odi.
 2879. Āža rags.
 2880. Riekstiņš (kaula kažokā, sēd zaļā krēslīņā).
 2881. Sēnes.
 2882.—2883. Sīpols.
 2884. Slotā.
 2885. Rakstāma spalva.
 2886. Svece.
 2887.—2888. Šūplis, bērns, māte.
 2889. Tilts.
 2890. Tikls.
 2891. Uguns un dūmi.
 2892.—2893. Upe un pļava.
 2894. Zēlmenis, bite.
 2895. Žagatas aste.

XVIII. Latgolas meikles.

2896. Gods, mēneši, nedēļas un dienas.
 2897. Auž.

2898. Guns pa skolu.
 2899. Dodzs.
 2900. Pērstim nogi.
 2901. Dina aust.
 2902. Acs.
 2903. Dzernavas mal.
 2904. Zyrga kojas.
 2905. Nu bises dyumi.
 2906. Spekis.
 2907. Kartofeļa seklinica.
 2908. Vēzis.
 2909. Seja.
 2910. Cymds.
 2911. Lemeši un vaistuve.
 2912. Golu.
 2913. Ūds.
 2914. Zoboki.
 2915. Lyni.
 2916. Styga uz oku.
 2917. Gradzins uz pērsta.
 2918. Treju Kungu dina.
 2919. Baznīckungs.
 2920. Mīzs un auza.
 2921. Sluta.
 2922. Veize.
 2923. Bolkas sinā.
 2924. Bazmans.
 2925. Gons, vylks, teļš.
 2926. Zuss.
 2927. Vysta uz ūlom.
 2928. Apeins.
 2929. Svorpts.
 2930. Prots.
 2931. Vylna.
 2932. Coļs.
 2933. Blusu ar nogiem kaun.
 2934. Bez atsasēšonas.
 2935. Rūka.
 2936. Leiku.
 2937. Makškeru un zivs.
 2938. Agurkis.
 2939. Jyuras nidra.
 2940. Zūbi un mēle.
 2941. Ceplis.
 2942. Treikojs.
 2943. Boba maizi meica.
 2944. Ratiņš.
 2945. Plinte.
 2946. Gailis.
 2947. Pupa.
 2948. Baznīckungs mocību dūd.
 2949. Spylvyņs.
 2950. Pi golvas auss.
 2951. Dyumi.
 2952. Pērsti rūkom un kojom.
 2953. Ceplis, guns un dyumi.
 2954. Cyukas smecere.
 2955. Galvā divi acs, div' ausis, noss un mute.
 2956. Moju taisa.
 2957. Gaišuma un ausāks.
 2958. Mēness un zvaigznes.
 2959. Syunoj moju.
 2960. Migla.
 2961. Pulkstins.
 2962. Ceplis.
 2963. Komuļš.
 2964. Sitā yudiņa.
 2965. Šnura.
 2966. Reja, kuls un spriguli.
 2967. Obuļņica un obuli.
 2968. Molku kaltej.
 2969. Drikis.
 2970. Kūka serde.
 2971. Kakis.
 2972. Syvani.
 2973. Dyumi, skols, guns.
 2974. Snigs un leits.
 2975. Acis, ausis, kojas, aste.
 2976. Slūta.
 2977. Saudekle.
 2978. Blukis uz kura molku cart.
 2979. Svece.
 2980. Zvaigznes.
 2981. Sejoj myltus.
 2982. Tāvs, tāva dāls, dāla dāls.
 2983. Izorta zeme.
 2984. Sari.
 2985. Blukis.
 2986. Laiva.
 2987. Leidaka un lads.
 2988. Armonika.

2989. Cymds.	3016. Audaklys.
2990. Šyupuš.	3017. Škurstins.
2991. Molka, ūgles, dyumi.	3018. Mōja.
2992. Cyuka.	3019. Golds.
2993. Bite.	3020. Debesis un zvaigznes.
2994. Ratiņš.	3021. Perstiniks cymds.
2995. Muca.	3022. Lūgs.
2996. Gradzyns.	3023. Suns.
2997.—2998. Acis.	3024. Riksts.
2999. Pulkstens.	3025. Vysta uz ūlu.
3000. Patvaris.	3026. Meness.
3001. Gailis.	3027. Sniegs un syltums.
3002. Bezdeliga.	3028. Durvu stenders.
3003. Bite.	3029. Svece.
3004. Pakavs.	3030. Kača aste.
3005. Požoks un skrukis.	3031. Spryguli un slūtas.
3006. Zeķe, bikse un koja.	3032. Golds, kad ju mozgoj.
3007. Zimā rogovas.	3033. Baznīckungs laulibas.
3008. Dzernavas.	3034. Durovas.
3009. Versta stulps.	3035. Bikers.
3010. Kotls.	3036. Kryuts un mozs barns.
3011. Maiss.	3037. Zeme.
3012. Aši.	3038. Zivs teiklā.
3013. Tāvs — kuls, mote —
reja, dāli — spryuli,
meitas — slūtas.	3039. Suns.
3014. Karaša.	3040. Pupas sejoj un ber pudā.
3015. Mōju byvej.	3041. Iskaps.
	3042. Cyuka.
	3043. Striķis.

Satura rādītājs.

Priekšvārds.....	Lapp. 3
------------------	---------

Teorētiskais ievads.

I. Miklas jedziens.....	5
II. Miklas pasaules literatūrā	8
III. Miklas mūsu tautas pasakās.....	11
a) Miklu celšanās.....	11
b) Miklu tipi.....	16
c) Miklu minēšanas psiholoģija un tehnika.....	22
d) Miklu mērķis un vērtēšana.....	27
IV. Miklas tautas anekdotēs.....	28
V. Miklas tautas dziesmās.....	28
a) Miklu elementi dziesmā.....	29
b) Dziesmu miklu saturs.....	32
c) Miklu tipi.....	33
d) Dziesmu miklu funkcijas.....	35
VI. Miklas radošie un veidojošie psihiskie faktori.....	36
VII. Miklu stils.....	42
A. Iekšējās formas.....	42
B. Miklu ārējā forma.....	45
VIII. Miklu šķiras.....	48
IX. Mūsu miklu krāšana.....	49
X. Mūsu miklu salīdzināmā pētīšana.....	50
Literatūra.....	53

Latvju tautas miklas.

I. Dabas parādības un procesi. Laiks. Debess izplatījums. Zvaigznes.....	55
II. Kalni, lejas, jūras, upes, ezeri, ceļi un zemes virspuse vispār.....	66
III. Metāli, minerāli.....	68
IV. Augu valsts.....	69
V. Dzīvnieku valsts.....	82
VI. Cilvēks; viņa organisms, miesas daļas.....	95
VII. Ēdieni, dzērieni, barības vielas. Trauki.....	101
VIII. Drēbes, veļa, greznuma lietas un citi apģērba piederumi.....	106
IX. Ēkas, ēku daļas. Mēbeles, dzīvokļa piederumi.....	109
X. Saimniecības gaita, darbs, darba rīki, darba process, ražojumi.....	118

	Lapp.
XI. Cilvēka izturēšanās. Viņa dažādās aktivitātes un darbības	138
XII. Dažādas dzīvē vajadzīgas lietas	141
XIII. Dažāda rakstura lietas un paradības	145
XIV. Garīgā dzīve	152
XV. Baznīca, reliģija, mitoloģija	154
XVI. Jautājumu mīklas	157
XVII. Ritmiskās, atskanotās mīklas	161
XVIII. Latgolas meikles	167
XIX. Mīklu dziesmas	173
XX. Mīklu pasakas	177

Mīklu uzminējumi.

I. Dabas paradības un procesi. Laiks. Debess izplatījums Zvaigznes	181
II. Kalni, lejas, jūras, upes, ezeri, ceļi un zemes virspuse vispār	182
III. Metāli. Minerāli	183
IV. Augu valsts	183
V. Dzīvnieku valsts	185
VI. Cilvēks, viņa organisms, miesas daļas	187
VII. Ēdieni, dzērieni, barības vielas. Trauki	188
VIII. Drēbes, veļa, greznuma lietas un citi apģērba piederumi	189
IX. Ēkas, ēku daļas. Mēbeles, dzīvokļa piederumi	189
X. Saimniecības gaita, darbs, darba rīki, darba process, ražojumi	191
XI. Cilvēka izturēšanās. Viņa dažādās aktivitātes un darbības	194
XII. Dažādas dzīvē vajadzīgas lietas	194
XIII. Dažāda rakstura lietas un paradības	195
XIV. Garīgā dzīve	197
XV. Baznīca, reliģija, mitoloģija	197
XVI. Jautājumu mīklas	198
XVII. Ritmiskās, atskanotās mīklas	199
XVIII. Latgolas meikles	199

Manītas iespaiduma kļūdas.

Lapp.	Rinda no augšas.	Rinda no apakšas.	Nodrukāts.	Jābūt.
5.	2.	—	(Burue)	(Burne)
5.	—	2.	Dunkel	Dunkle
6.	20.	—	kabtā	kabatā
13.	12.	—	lāku momentu: še mīkla dabū savu izteiksmi, for- mu, nepaliek vairs faktors, bet kļūst par gara ražojumu.	
17.	10.	—	rakstūrs	raksturs
18.	6.	—	„Viens nokāva trīs un trīs nokāva divpadsmit“.	„Viens nokāva trīs, un trīs nokāva divpadsmit“.
19.	17.	—	viņa	savu
20.	15.	—	L. P. I, Nr. 16.)	(L. P. I, Nr. 16.)
22.	—	11.	d)	e)
24.	6.—7.	—	pārin	pārim
25.	—	1.	redzamo	redzams
26.	—	1.	simpaciju	simpatiju
27.	1.	—	e)	d)
28.	—	11.	серенды“,	легенды“,
28.	—	7.	dziesmas.	dziesmās
31.	—	5.	krauc	brauc
31.	—	3.	panācnieces:	panāksnieces:
32.	—	8.	meteoroloģiskie	meteoroloģiskie
33.	18.	—	intelektu	intellektu
34.	—	6.	uz devējs	uzdevējs
38.	—	6.	sinedocha,	sinekdocha,
42.	1.	—	stīls.	stīls.
47.	9.	—	(Ķemme, ko auž.)	(Ķemme, ar ko auž.)
47.	10.	—	Celies, gaiba nāk,	Celies, guba, gaiba nāk,
50.	13.—14.	—	salīdzināšanai	salīdzināmai
53.	1.	—	Literatūra.	Literātūra.
53.	—	2.	M. Birkerta.	M. Birkerte.
54.	—	3.	literatūras	literātūras

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309092106

41-1

